Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ᨶᨾᩮᩣ ᨲᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ

ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨶᩥᨠᩣᨿᩮ

ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥᨸ᩠ᨸᨠᩁᨱᨸᩣᩊᩥ

᪑. ᩈᩘᨣᩉᩅᩣᩁᩮᩣ

ᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨸᩪᨩᨿᨲᩮ, ᩈᩃᩮᩣᨠᨸᩣᩃᩮᩣ ᩈᨴᩣ ᨶᨾᩔᨲᩥ ᨧ;

ᨲᩔᩮᨲ ᩈᩣᩈᨶᩅᩁᩴ, ᩅᩥᨴᩪᩉᩥ ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨶᩁᩅᩁᩔ.

ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈ ᨸᨴᩣᨶᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨧ;

ᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᩏᨽᨿᩴ, ᨠᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩴ ᨠᨲᨾᩴ.

ᩈᩮᩣᩊᩈᩉᩣᩁᩣ ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ [ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩦ (ᨠ.)], ᨸᨬ᩠ᨧᨶᨿᩣ ᩈᩣᩈᨶᩔ ᨸᩁᩥᨿᩮᨭ᩠ᨮᩥ;

ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᨾᩪᩃᨸᨴᩣ, ᨾᩉᨠᨧ᩠ᨧᩣᨶᩮᨶ [ᨾᩉᩣᨠᨧ᩠ᨧᩣᨶᩮᨶ (ᩈᩦ.)] ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ.

ᩉᩣᩁᩣ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩅᩥᨧᨿᩮᩣ, ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨶᨿᩣ ᨲᨿᩮᩣ ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩣ;

ᩏᨽᨿᩴ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩦᨲᩴ, ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᨳᩣᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ.

ᨿᩣ ᨧᩮᩅ ᨴᩮᩈᨶᩣ ᨿᨬ᩠ᨧ, ᨴᩮᩈᩥᨲᩴ ᩏᨽᨿᨾᩮᩅ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩴ;

ᨲᨲᩕᩣᨿᨾᩣᨶᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᩦ, ᨶᩅᩅᩥᨵᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨸᩁᩥᨿᩮᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ.

ឃដ្កហចាទោ់

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

໒. ອຸທ຺ເທສວາໂຣ

໑. ຕຕ຺ຖ ກຕເມ ໂສຬສ ຫາຣາ? ເທສນາ ວິຈໂຍ ຍຸຕ຺ຕິ ປທຏ຺ຐາໂນ ລກ຺ຂໂຓ ຈຕຸພ຺ຍູໂຫ ອາວຏ຺ໂຏ ວິຠຕ຺ຕິ ປຣິວຕ຺ຕໂນ ເວວຈໂນ ປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ໂອຕຣໂຓ ໂສຘໂນ ອຘິຏ຺ຐາໂນ ປຣິກ຺ຂາໂຣ ສມາໂຣປໂນ ອິຕິ.

ຕສ຺ສານຸຄີຕິ

ເທສນາ ວິຈໂຍ ຍຸຕ຺ຕິ, ປທຏ຺ຐາໂນ ຈ ລກ຺ຂໂຓ;

ຈຕຸພ຺ຍູໂຫ ຈ ອາວຏ຺ໂຏ, ວິຠຕ຺ຕິ ປຣິວຕ຺ຕໂນ.

ເວວຈໂນ ຈ ປຎ຺ຎຕ຺ຕິ, ໂອຕຣໂຓ ຈ ໂສຘໂນ;

ອຘິຏ຺ຐາໂນ ປຣິກ຺ຂາໂຣ, ສມາໂຣປໂນ ໂສຬສໂມ [ໂສລສໂມ (ສີ.)].

ເອເຕ ໂສຬສ ຫາຣາ, ປກິຕ຺ຕິຕາ ອຕ຺ຖໂຕ ອສໍກິຓ຺ຓາ;

ເອເຕສຎ຺ເຈວ ຠວຕິ, ວິຕ຺ຖາຣໂຕ ນຍວິຠຕ຺ຕິ.

໒. ຕຕ຺ຖ ກຕເມ ປຎ຺ຈ ນຍາ? ນນ຺ທິຍາວຏ຺ໂຏ ຕິປຸກ຺ຂໂລ ສີຫວິກ຺ກີຬິໂຕ ທິສາໂລຈໂນ ອງ຺ກຸໂສ ອິຕິ.

ຕສ຺ສານຸຄີຕິ

ປຐໂມ ນນ຺ທິຍາວຏ຺ໂຏ, ທຸຕິໂຍ ຈ ຕິປຸກ຺ຂໂລ;

ສີຫວິກ຺ກີຬິໂຕ ນາມ, ຕຕິໂຍ ນຍລຎ຺ຊໂກ [ນຍລຎ຺ຈໂກ (ສີ.)].

ທິສາໂລຈນມາຫໍສຸ, ຈຕຸຕ຺ຖໍ ນຍມຸຕ຺ຕມໍ;

ປຎ຺ຈໂມ ອງ຺ກຸໂສ ນາມ, ສເພ຺ພ ປຎ຺ຈ ນຍາ ຄຕາຕິ.

໑. ຕຕ຺ຖ ກຕມານິ ອຏ຺ຐາຣສ ມູລປທານິ? ນວ ປທານິ ກຸສລານິ ນວ ປທານິ ອກຸສລານິ. ຕຕ຺ຖ ກຕມານິ ນວ ປທານິ ອກຸສລານິ, ຕຓ຺ຫາ ອວິຊ຺ຊາ ໂລໂຠ ໂທໂສ ໂມໂຫ ສຸຠສຎ຺ຎາ ສຸຂສຎ຺ຎາ ນິຈ຺ຈສຎ຺ຎາ ອຕ຺ຕສຎ຺ຎາຕິ, ອິມານິ ນວ ປທານິ ອກຸສລານິ, ຍຕ຺ຖ ສໂພ຺ພ ອກຸສລປໂກ຺ຂ ສງ຺ຄຫໍ ສໂມສຣຓໍ ຄຈ຺ຉຕິ.

ຕຕ຺ຖ ກຕມານິ ນວ ປທານິ ກຸສລານິ? ສມໂຖ ວິປສ຺ສນາ ອໂລໂຠ ອໂທໂສ ອໂມໂຫ ອສຸຠສຎ຺ຎາ ທຸກ຺ຂສຎ຺ຎາ ອນິຈ຺ຈສຎ຺ຎາ ອນຕ຺ຕສຎ຺ຎາຕິ, ອິມານິ ນວ ປທານິ ກຸສລານິ, ຍຕ຺ຖ ສໂພ຺ພ ກຸສລປໂກ຺ຂ ສງ຺ຄຫໍ ສໂມສຣຓໍ ຄຈ຺ຉຕິ.

ຕຕ຺ຣິທໍ ອຸທ຺ທານໍ

ຕຓ຺ຫາ ຈ ອວິຊ຺ຊາປິ ຈ, ໂລໂຠ ໂທໂສ ຕເຖວ ໂມໂຫ ຈ;

ຈຕຸໂຣ ຈ ວິປລ຺ລາສາ, ກິເລສຠູມີ ນວ ປທານິ.

ສມໂຖ ຈ ວິປສ຺ສນາ ຈ, ກຸສລານິ ຈ ຍານິ ຕີຓິ ມູລານິ;

ຈຕຸໂຣ ສຕິປຏ຺ຐານາ, ອິນ຺ທ຺ຣິຍຠູມີ ນວ ປທານິ.

ນວຫິ ຈ ປເທຫິ ກຸສລາ, ນວຫິ ຈ ຍຸຊ຺ຊນ຺ຕິ ອກຸສລປກ຺ຂາ;

ເອເຕ ເຕ ມູລປທາ, ຠວນ຺ຕິ ອຏ຺ຐາຣສ ປທານີຕິ.

ອຸເທ຺ທສວາໂຣ.

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

២. ឧទ្ទេសវារោ

៣. តត្ថ សង្ខេបតោ នេត្តិ កិត្តិតា.

ហារសង្ខេបោ

១.

អស្សាទាទីនវតា , និស្សរណម្បិ ច ផលំ ឧបាយោ ច;

អាណត្តី ច ភគវតោ, យោគីនំ ទេសនាហារោ.

២.

យំ បុច្ឆិតញ្ច វិស្សជ្ជិតញ្ច, សុត្តស្ស យា ច អនុគីតិ;

សុត្តស្ស យោ បវិចយោ, ហារោ វិចយោតិ និទ្ទិដ្ឋោ.

២.

សព្ពេសំ ហារានំ, យា ភូមី យោ ច គោចរោ តេសំ;

យុត្តាយុត្តបរិក្ខា, ហារោ យុត្តីតិ និទ្ទិដ្ឋោ.

៣.

ធម្មំ ទេសេតិ ជិនោ, តស្ស ច ធម្មស្ស យំ បទដ្ឋានំ;

ឥតិ យាវ សព្វធម្មា, ឯសោ ហារោ បទដ្ឋានោ។

៤។

វុត្តម្ហិ ឯកធម្មេ, យេ ធម្មា ឯកលក្ខណា កេចិ;

វុត្តា ភវន្តិ សព្វេ, សោ ហារោ លក្ខណោ នាម។

៥។

នេរុត្តមធិប្បាយោ, ព្យញ្ជនមថ ទេសនានិទានញ្ច;

បុព្វាបរានុសន្ធី, ឯសោ ហារោ ចតុព្យូហោ។

៦។

ឯកម្ហិ បទដ្ឋានេ, បរិយេសតិ សេសកំ បទដ្ឋានំ;

អាវដ្ដតិ បដិបក្ខេ, អាវដ្ដោ នាម សោ ហារោ។

៧។

ធម្មញ្ច បទដ្ឋានំ, ភូមិញ្ច វិភជ្ជតេ អយំ ហារោ;

សាធារណេ អសាធារណេ ច នេយ្យោ វិភត្តីតិ។

៨។

កុសលាកុសលេ ធម្មេ, និទ្ទិដ្ឋេ ភាវិតេ បហីនេ ច;

បរិចត្តតិ បដិបន្នេ, ហាទោ បរិចត្តតោ តាយ។

១០។

ចេចចតានិ ពាហ្វតិ ញ, ឃុត្តេ ចុត្តានិ ឲកឈយ្យុ;

ឃោ ខាតាតិ ឃុត្តចិន្ទ, ចេចចតោ តាយ សោ ហាទោ។

១១។

ឲក៌ កពចា ឈយ៉ុ, បញ្ញាត្តឹហិ ចិចិឆាហិ ឆេសេតិ;

សោ អាកាទោ ពោឃ្យោ, បញ្ញាត្តឹ តាយ ហាទោតិ។

១២។

ឃោ ច បដិច្ចុប្យាកោ, ញ្ញក្រ្តិយពន្ធា ច ឆាញ អាឃតតា;

ឲទេហិ ឡូតទតិ ឃោ, ឡូតទណោ តាយ សោ ហាទោ។

១២។

ចិឃ្យន្ទ្ថិតយិ្យយញោ្យ, កាឆាឃំ បុឆ្ជិតាឃយាទក្ត;

ឃុន្ធាឃុន្ធបរិក្លា, ហាទោ សោ សោឈតោ តាយ។

១៣។

ឲកត្តតាយ ឆទ្ធា, ខេយបិ ច ខេចយត្តតាយ តិដ្ឋិដ្ឋា;

ខេតត ចិកប្បឃិតត្ថា, ឲខោ ហាខេរា អធិដ្ឋានោ៍

១៣៍

ខេយ ឆទ្ធា ឃំ ឆទ្ធំ, ឌតយត្តិប្បច្ចយា បខេប្បខេតា;

ខេហត្យចកដ្ឋឃិត្វា, ឲខោ ហាខេរា បរិក្ខានោ៍

១៤៍

ខេយ ឆទ្ធា ឃំ ឃ្យលិ, ខេយ ខេចកត្វា បកាឃិតា ឃ្យតិភា;

ខេត ឃយខេរាបឃិតត្ថា, ឲឃ ឃយាខេរាបខេភា ហាខេរា៍

ភយឃខេគ្គខេបិ

១៥៍

តលាញ្ញា អចិន្ដ្តយ្យ ច, ឃយខេឆត ចិបឃ្យភា ខេឃា ខេតតិ;

ឃខេច្ចហិ ខេឃាឌឃិត្វា, អឃំ តខេឃា តត្តិយាចខេដ្ឋា៍

១៦៍

ខេឃា អក្យឃខេល ឃឡ្យខេលហិ, ខេតតិ ក្យឃខេល ច ក្យឃលឡ្យខេលហិ;

ក្សតំ តធំ អចិតធំ, តិប្យក្ខលំ តំ តឃំ អាហ្យ៍

១៩៍

ខេយា ធេតិ ឱបល្លាវេហិ, កិលេវេ ឰត្រ្កែយេហិ វេទ្ធខេម្ម;

ឲុតំ តយំ តយចិន្ទ, ឞឹហចិក្តិឮឰតំ អាហុ៍

១០៍

ខេឃ្យាកានខេលាឝុ ហិ ខេឃ, ក្យវលិក្យវលិ ពហិ ពហិ ចុព្ហា;

ឃតវា ខេចាខេលិកឃខេព, តំ ព្យុ ឌឹវាខេលិឆតំ អាហុ៍

១១៍

ឆ្ពខេលិខេកព្វា ឌឹវខេលិឆខេតត, ្កក្តិបិយ ឃំ វយាខេតតិ;

វខេឰ្ហ ក្យវលិក្យវខេល, អឃំ តខេយា អគ្ក្យខេវា តាឃ៍

១២៍

ខេវាឮអវ ហារា បជយំ, ឌឹវខេលិឆតខេពា [ឌឹវខេលិឆខេតត (ក៍)] ឌឹវា ចិខេលិខេកព្វា;

វក្តិបិយ អគ្ក្យខេវត ហិ, តខេឃហិ ពឹហិ តិក្ឌិខេវ ឞុព្ហំ៍

ក្វាគវបគ

១៣៍

អក្ខិំ បដិ វិញ្ញាណំ, និព្វត្តិ តេជច និស្សេសា;

អាការលក្ខចចតំ, ឧប្បាច វិញ្ញាណំ សត្តា

១៣

សង្ខារសតា បកាសតា, ចិចរណា ចិកដត្តាតិកាយបញ្ញាតិ;

ឧទេហិ លហិ បទេហិ, អតេ្តា កាយញ្ញា និក្ខិង

១៣

ទីឡិ ច តយា អក្ខតា, អត្តស្ស ច លព្ភាតិ គឡិតាតិ;

តចហិ បទេហិ កោចទោ, ចចតស្សទេ្តា សយាឃុត្តា

១៤

អត្តស្ស តចព្ភាតិ, វិញ្ញាតបរិយេយ្យ យា ចត្តិស;

ភ្ជកឃំ សង្កលយិត្វា [សម្ពោបយេតា (ក)], តេត្តិសា ឧត្តិកា តេត្តិតិ

និក្ខេបចារោ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

໓. ປຏິນິເທ຺ທສວາເຣາ

໑. ເທສນາຫາຣວິຠເງ຺ຄາ

໕. ຕຕ຺ຖ ກຕເມາ ເທສນາຫາເຣາ? "ອສ຺ສາທາທີນວຕາ"ຕິ ຄາຖາ ອຍໍ ເທສນາຫາເຣາ. ກິໍ ເທສຍຕິ? ອສ຺ສາທໍ ອາທີນວໍ ນິສ຺ສຣຓໍ ຜລໍ ອຸປາຍໍ ອາຓຕ຺ຕິໍ. "ຘມ຺ມໍ ເວາ, ຠິກ຺ຂເວ, ເທເສສ຺ສາມິ ອາທິກລ຺ຍາຓໍ ມເຊ຺ຌກລ຺ຍາຓໍ ປຣິເຍາສານກລ຺ຍາຓໍ ສາຕ຺ຖໍ ສພ຺ຍຎ຺ຊນໍ ເກວລປຣິປຸຓ຺ຓໍ ປຣິສຸທ຺ຘໍ ພ຺ຣຫ຺ມຈຣິຍໍ ປກາເສສ຺ສາມີ"ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ກຕເມາ ອສ຺ສາເທາ?

"ກາມໍ [ກາມຍາທິກາ ຂຸທ຺ທຍາ ໔ ຄາຖາ ສຸ. ນິ. ໗໗໒ ປສ຺ສິຕພ຺ພາ] ກາມຍມານສ຺ສ, ຕສ຺ສ ເຈຕໍ ສມິຊ຺ຌຕິ;

ອທ຺ຘາ ປີຕິມເນາ ເຫາຕິ, ລທ຺ຘາ ມເຈ຺ຈາ ຍທິຈ຺ຉຕີ"ຕິ.

ອຍໍ ອສ຺ສາເທາ.

ຕຕ຺ຖ ກຕເມາ ອາທີນເວາ?

"ຕສ຺ສ ເຈ ກາມຍານສ຺ສ, ຉນ຺ທຊາຕສ຺ສ ຊນ຺ຕຸເນາ;

ເຕ ກາມາ ປຣິຫາຍນ຺ຕິ, ສລ຺ລວິເທ຺ຘາວ ຣຸປ຺ປຕີ"ຕິ.

ອຍໍ ອາທີນເວາ.

ຕຕ຺ຖ ກຕມໍ ນິສ຺ສຣຓໍ?

"ເຍາ ກາເມ ປຣິວເຊ຺ຊຕິ, ສປ຺ປເສ຺ສວ ປທາ ສິເຣາ;

សោមំ វិសត្តិកំ លោកេ, សតោ សមតិវត្តតី”តិ។

ឥទំ និស្សរណំ។

តត្ថ កតមោ អស្សាទោ?

“ខេត្តំ វត្ថុំ ហិរញ្ញំ វា, គវាស្សំ ទាសបោរិសំ;

ថិយោ ពន្ធូ បុថូ កាមេ, យោ នរោ អនុគិជ្ឈតី”តិ។

អយំ អស្សាទោ។

តត្ថ កតមោ អាទីនវោ?

“អពលា នំ ពលីយន្តិ, មទ្ទន្តេ នំ បរិស្សយា;

តតោ នំ ទុក្ខមន្វេតិ, នាវំ ភិន្នមិវោទក”ន្តិ។

អយំ អាទីនវោ។

តត្ថ កតមំ និស្សរណំ?

“តស្មា ជន្តុ សទា សតោ, កាមានិ បរិវជ្ជយេ;

តេ បហាយ តរេ ឱឃំ, នាវំ សិត្វាវ បារគូ”តិ។

ឥទំ និស្សរណំ។

តត្ថ កតមំ ផលំ?

‘‘ធម្មោ ហវេ រក្ខតិ ធម្មចារិំ, ឆត្តំ មហន្តំ យថ វស្សកាលេ;

ឯសានិសំសោ ធម្មេ សុចិណ្ណេ, ន ទុគ្គតិំ គច្ឆតិ ធម្មចារី’’តិ។

ឥទំ ផលំ។

តត្ថ កតមោ ឧបាយោ?

‘‘សព្វេ សង្ខារា អនិច្ចា’’តិ...បេ...

‘‘សព្វេ សង្ខារា [បស្ស ធ។ ប។ ២៧៨] ទុក្ខា’’តិ...បេ...

‘‘សព្វេ ធម្មា អនត្តា’’តិ, យទា បញ្ញាយ បស្សតិ;

អថ និព្វិន្ទតិ ទុក្ខេ, ឯស មគ្គោ វិសុទ្ធិយា’’តិ។

អយំ ឧបាយោ។

តត្ថ កតមា អាណត្តិ?

‘‘ចក្ខុមា [បស្ស ឧទា។ ៣២] វិសមានីវ, វិជ្ជមានេ បរក្កមេ;

បណ្ឌិតោ ជីវលោកស្មិំ, បាបានិ បរិវជ្ជយេ’’តិ។

អយំ អាណត្តិ។

‘‘‘សុញ្ញតោ លោកំ អវេក្ខស្សុ,

ខេយាឈរាឌា'តិ អាហត្តំ, 'សគា សខេតា'តិ ក្ខុបិខេឃា;

'អត្តាគ្យឌិង្គិ ក្ខាហដ្ឋ [ក្ខហដ្ឋ (ក៎) បស្ស ស្ង៎ តិ៎ ១១១៍], ៧ចំ យដ្ឋតខេរា សិឃា'"៎

ញ្ញាឝំ ឋល៎

៩៎ តត្ថ កាចា ក្ខល្អិតញ្ញស្ស បុគ្គលស្ស តិស្សខេលំ ខេខសឃតិ, ចិបញ្ញិតញ្ញស្ស បុគ្គលស្ស អាឌីតចញ្ញា តិស្សខេលញ្ញា ខេខសឃតិ, ខេតយ្យស្ស បុគ្គលស្ស អស្សាឌញ្ញា អាឌីតចញ្ញា តិស្សខេលញ្ញា ខេខសឃតិ៎

តត្ថ ឆតខេស្សា បដិបគា, ឆត្តាខេរា បុគ្គលិ៎ តណ្ហាឆរិខេតា យខេគ្គា សតិត្ថិខេយត ទុក្ខាឃ បដិបគាឃ ឌគ្គាភិញ្ញាឃ តិយ្យាតិ សតិបដ្ឋាខេតហិ តិស្សខេឃហិ៎ តណ្ហាឆរិខេតា ក្ខខេឥត្ថា [ក្ខខេឥត្ថា (សិ៎) ក្ខ + អា + ឌា + ត] សយាឌិត្ថិខេយត ទុក្ខាឃ បដិបគាឃ លិប្បាភិញ្ញាឃ តិយ្យាតិ ឈាខេតហិ តិស្សខេឃហិ៎ ឌិដ្ឋិឆរិខេតា យខេគ្គា ចិរិឃិត្ថិខេយត សុខាឃ បដិបគាឃ ឌគ្គាភិញ្ញាឃ តិយ្យាតិ សម្ចប្បធាខេតហិ តិស្សខេឃហិ៎ ឌិដ្ឋិឆរិខេតា ក្ខខេឥត្ថា បញ្ញិត្ថិខេយត សុខាឃ បដិបគាឃ លិប្បាភិញ្ញាឃ តិយ្យាតិ សខេច្ចហិ តិស្សខេឃហិ៎

ក្ខខេកា តណ្ហាឆរិតា សយចបុព្ពង្គយាឃ ចិបស្សតា តិយ្យត្តិ រាកចិរាកាឃ ខេចខេតាចិមុត្តិយា៎ ក្ខខេកា ឌិដ្ឋិឆរិតា ចិបស្សតាបុព្ពង្គខេយ សយខេចត តិយ្យត្តិ អចិជ្ជាចិរាកាឃ បញ្ញាចិមុត្តិយា៎

តត្ថ ខេឃ សយចបុព្ពង្គយាហិ បដិបគាហិ តិយ្យត្តិ, ខេត តត្ថិយាចខេដ្ឋត តខេយត ហាតញ្ញា, ខេឃ ចិបស្សតាបុព្ពង្គយាហិ បដិបគាហិ តិយ្យត្តិ, ខេត សិហចិក្កិឡាឡខេតត តខេយត ហាតញ្ញា៎

លិ៎ ក្ខាឃំ ហាខេរា កត្ថ សម្ពុចតិ, ឃស្ស សត្ថា ចា ឌម្មំ ខេខសឃតិ អញ្ញតខេរា ចា កដ្ឋានិខេយា សព្រហ្មចារី, ខេសា តំ ឌម្មំ សុត្វា សទ្ធំ បដិលភតិ៎ តត្ថ ឃា ចិមំសា ក្ខស្សាហតា តុលតា ក្ខបបរិក្ខា, អឃំ សុតមឃី បញ្ញា៎ តថា សុខេតត តិស្សខេឃត ឃា ចិមំសា តុលតា ក្ខបបរិក្ខា មតសានុបេក្ខណា, អឃំ ចិត្តាមឃី បញ្ញា៎ ឥមាហិ ឌ្វីហិ បញ្ញាហិ មតសិការសម្បយុត្តស្ស ឃំ ញាណំ ក្ខប្បជ្ជតិ ឌស្សតភុមិឃំ ចា ភាចតាភុមិឃំ ចា, អឃំ ភាចតាមឃី បញ្ញា៎

ប៉៎ បរខេតាខេឃាសា សុតមឃី បញ្ញា៎ បច្ចត្តសមុដ្ឋិតា ខេយាតិខេសា មតសិការា ចិត្តាមឃី បញ្ញា៎ ឃំ បរខេតា ច ខេឃាខេសត បច្ចត្តសមុដ្ឋិខេតត ច ខេយាតិខេសាមតសិការខេឥត ញាណំ ក្ខប្បជ្ជតិ, អឃំ ភាចតាមឃី បញ្ញា៎ ឃស្ស ឥមា ខេទ្វ បញ្ញា អត្ថិ សុតមឃី ចិត្តាមឃី ច, អឃំ ក្ខល្អិតញ្ញា៎ ឃស្ស សុតមឃី បញ្ញា អត្ថិ, ចិត្តាមឃី តត្ថិ, អឃំ ចិបញ្ចិតញ្ញា [ចិបច្ចិតញ្ញា (សិ៎)]៎ ឃស្ស ខេតច សុតមឃី បញ្ញា អត្ថិ ត ចិត្តាមឃី, អឃំ ខេតឃ្យា៎

៥. សាយំ ធម្មទេសនា កិំ ទេសយតិ? ចត្តារិ សច្ចានិ ទុក្ខំ សមុទយំ និរោធំ មគ្គំ។ អាទីនវោ ច ផលញ្ច ទុក្ខំ, អស្សាទោ សមុទយោ, និស្សរណំ និរោធោ, ឧបាយោ អាណត្តិ ច មគ្គោ។ ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ។ ឥទំ ធម្មចក្កំ។

យថាហ ភគវា – "ឥទំ ទុក្ខ"ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, ពារាណសិយំ ឥសិបតនេ មិគទាយេ អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ អប្បដិវត្តិយំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិំ, សព្ពំ ធម្មចក្កំ។

តត្ថ អបរិមាណា បទា, អបរិមាណា អក្ខរា, អបរិមាណា ព្យញ្ជនា, អបរិមាណា អាការា និរុត្តា និទ្ទេសា។ ឯតស្សេវ អត្ថស្ស សង្កាសនា បកាសនា វិវរណា វិភជនា ឧត្តានីកម្មំ [ឧត្តានិកម្មំ (ក.)] បញ្ញត្តិ, ឥតិបិទំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ។

"អយំ ទុក្ខសមុទយោ"តិ មេ, ភិក្ខវេ, ពារាណសិយំ ឥសិបតនេ មិគទាយេ អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ...បេ... "អយំ ទុក្ខនិរោធោ"តិ មេ, ភិក្ខវេ...បេ... "អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា"តិ មេ, ភិក្ខវេ, ពារាណសិយំ ឥសិបតនេ មិគទាយេ អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ អប្បដិវត្តិយំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិំ។

តត្ថ អបរិមាណា បទា, អបរិមាណា អក្ខរា, អបរិមាណា ព្យញ្ជនា, អបរិមាណា អាការា និរុត្តា និទ្ទេសា។ ឯតស្សេវ អត្ថស្ស សង្កាសនា បកាសនា វិវរណា វិភជនា ឧត្តានីកម្មំ បញ្ញត្តិ ឥតិបិទំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ។

តត្ថ ភគវា អក្ខរេហិ សង្កាសេតិ, បទេហិ បកាសេតិ, ព្យញ្ជនេហិ វិវរតិ, អាការេហិ វិភជតិ, និរុត្តីហិ ឧត្តានីករោតិ [ឧត្តានិ ករោតិ (ក.)], និទ្ទេសេហិ បញ្ញបេតិ។ តត្ថ ភគវា អក្ខរេហិ ច បទេហិ ច ឧគ្ឃដេតិ [ឧគ្ឃាដេតិ (សី.)], ព្យញ្ជនេហិ ច អាការេហិ ច វិបញ្ចយតិ, និរុត្តីហិ ច និទ្ទេសេហិ ច វិត្ថារេតិ។ តត្ថ ឧគ្ឃដនា [ឧគ្ឃាដនា (សី.)] អាទិ, វិបញ្ចនា មជ្ឈេ វិត្ថារណា បរិយោសានំ។ សោយំ ធម្មវិនយោ ឧគ្ឃដីយន្តោ ឧគ្ឃដិតញ្ញុបុគ្គលំ វិនេតិ, តេន នំ អាហុ "អាទិកល្យាណោ"តិ។ វិបញ្ចីយន្តោ វិបញ្ចិតញ្ញុបុគ្គលំ វិនេតិ, តេន នំ អាហុ "មជ្ឈេកល្យាណោ"តិ។ វិត្ថារីយន្តោ នេយ្យំ បុគ្គលំ វិនេតិ, តេន នំ អាហុ "បរិយោសានកល្យាណោ"តិ។

១០. តត្ថ ឆប្បទានិ អត្ថោ សង្កាសនា បកាសនា វិវរណា វិភជនា ឧត្តានីកម្មំ បញ្ញត្តិ, ឥមានិ ឆប្បទានិ អត្ថោ។ ឆប្បទានិ ព្យញ្ជនំ អក្ខរំ បទំ ព្យញ្ជនំ អាការោ និរុត្តិ និទ្ទេសោ, ឥមានិ ឆប្បទានិ ព្យញ្ជនំ។ តេនាហ ភគវា "ធម្មំ វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជន"ន្តិ។

កេវលន្តិ លោកុត្តរំ, ន មិស្សំ លោកិយេហិ ធម្មេហិ។ បរិបុណ្ណន្តិ បរិបូរំ អនតិរេកំ។ បរិសុទ្ធន្តិ និម្មលំ សព្ពមលាបគតំ បរិយោទាតំ ឧបដ្ឋិតំ សព្ពវិសេសានំ, ឥទំ វុច្ចតិ តថាគតបទំឥតិបិ តថាគតនិសេវិតំឥតិបិ តថាគតារញ្ជិតំឥតិបិ, អតោ ចេតំ ព្រហ្មចរិយំ

បញ្ញាយតិ។ តេនាហ ភគវា “កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេស្សាមី”តិ។

ឯវំ អយំ ឆប្បទេសនា, យោគីនំ។ តេនាហ អាយស្មា មហាកច្ចាយនោ –

“អស្សាទាទីនវតា, និស្សរណម្បិ ច ផលំ ឧបាយោ ច;

អាណត្តី ច ភគវតោ, យោគីនំ ទេសនាហារោ”តិ។

និយុត្តោ ទេសនាហារោ។

២។ វិចយហារវិភង្គោ

១១។ តត្ថ កតមោ វិចយោ ហារោ? “យំ បុច្ឆិតញ្ច វិស្សជ្ជិតញ្ចា”តិ គាថា, អយំ វិចយោ ហារោ។

កិំ វិចិនតិ? បទំ វិចិនតិ, បញ្ហំ វិចិនតិ, វិសជ្ជនំ [វិស្សជ្ជនំ (សី។ ក។)] វិចិនតិ, បុព្ពាបរំ វិចិនតិ, អស្សាទំ វិចិនតិ, អាទីនវំ វិចិនតិ, និស្សរណំ វិចិនតិ, ផលំ វិចិនតិ, ឧបាយំ វិចិនតិ, អាណត្តិំ វិចិនតិ, អនុគីតិំ វិចិនតិ, សព្ពេ នវ សុត្តន្តេ វិចិនតិ។ យថា កិំ ភវេ, យថា អាយស្មា អជិតោ បារាយនេ ភគវន្តំ បញ្ហំ បុច្ឆតិ –

“កេនស្សុ [បស្ស សុ។ និ។ ១០៣៨] និវុតោ លោកោ, [ឥច្ចាយស្មា អជិតោ,]

កេនស្សុ នប្បកាសតិ;

កិស្សាភិលេបនំ ព្រូសិ, កិំ សុ តស្ស មហព្ភយ”ន្តិ។

ឥមានិ ចត្តារិ បទានិ បុច្ឆិតានិ, សោ ឯកោ បញ្ហោ។ កស្មា? ឯកវត្ថុ បរិគ្គហា, ឯវញ្ហិអាហ “កេនស្សុ និវុតោ លោកោ”តិ លោកាធិដ្ឋានំ បុច្ឆតិ, “កេនស្សុ នប្បកាសតី”តិ លោកស្ស អប្បកាសនំ បុច្ឆតិ, “កិស្សាភិលេបនំ ព្រូសី”តិ លោកស្ស អភិលេបនំ បុច្ឆតិ, “កិំសុ តស្ស មហព្ភយ”ន្តិ តស្សេវ លោកស្ស មហាភយំ បុច្ឆតិ។ លោកោ តិវិធោ កិលេសលោកោ ភវលោកោ ឥន្ទ្រិយលោកោ។

តត្ថ វិសជ្ជនា –

“ອວິຊ຺ຊາຍ ນິວຸໂຕ ໂລໂກ, [ອຊິຕາຕິ ຠຄວາ,]

ວິວິຉ຺ຉາ [ເວວິຉ຺ຉາ (ສຸ. ນິ. ໑໐໓໘)] ປມາທາ ນປ຺ປກາສຕິ;

ຊປ຺ປາຠິເລປນໍ ພ຺ຣູມິ, ທຸກ຺ຂມສ຺ສ ມຫພ຺ຠຍ”ນ຺ຕິ.

ອິມານິ ຈຕ຺ຕາຣິ ປທານິ ອິເມຫິ ຈຕູຫິ ປເທຫິ ວິສຊ຺ຊິຕານິ ປຐມໍ ປຐເມນ, ທຸຕິຍໍ ທຸຕິເຍນ, ຕຕິຍໍ ຕຕິເຍນ, ຈຕຸຕ຺ຖໍ ຈຕຸເຕ຺ຖນ.

“ເກນສ຺ສຸ ນິວຸໂຕ ໂລໂກ”ຕິ ປເຎ຺ຫ“ອວິຊ຺ຊາຍ ນິວຸໂຕ ໂລໂກ”ຕິ ວິສຊ຺ຊນາ. ນີວຣເຓຫິ ນິວຸໂຕ ໂລໂກ, ອວິຊ຺ຊານີວຣຓາ ຫິ ສເພ຺ພ ສຕ຺ຕາ. ຍຖາຫ ຠຄວາ “ສພ຺ພສຕ຺ຕານໍ, ຠິກ຺ຂເວ, ສພ຺ພປາຓານໍ ສພ຺ພຠູຕານໍ ປຣິຍາຍໂຕ ເອກເມວ ນີວຣຓໍ ວທາມິ ຍທິທໍ ອວິຊ຺ຊາ, ອວິຊ຺ຊານີວຣຓາ ຫິ ສເພ຺ພ ສຕ຺ຕາ. ສພ຺ພໂສ ຈ, ຠິກ຺ຂເວ, ອວິຊ຺ຊາຍ ນິໂຣຘາ ຈາຄາ ປຏິນິສ຺ສຄ຺ຄາ ນຕ຺ຖິ ສຕ຺ຕານໍ ນີວຣຓນ຺ຕິ ວທາມີ”ຕິ. ເຕນ ຈ ປຐມສ຺ສ ປທສ຺ສ ວິສຊ຺ຊນາ ຍຸຕ຺ຕາ.

“ເກນສ຺ສຸ ນປ຺ປກາສຕີ”ຕິ ປເຎ຺ຫ“ວິວິຉ຺ຉາ ປມາທາ ນປ຺ປກາສຕີ”ຕິ ວິສຊ຺ຊນາ. ໂຍ ປຸຄ຺ຄໂລ ນີວຣເຓຫິ ນິວຸໂຕ, ໂສ ວິວິຉ຺ຉຕິ. ວິວິຉ຺ຉາ ນາມ ວຸຈ຺ຈຕິ ວິຈິກິຉ຺ຉາ. ໂສ ວິຈິກິຉ຺ຉໂນ຺ຕ ນາຠິສທ຺ທຫຕິ, ນ ອຠິສທ຺ທຫໂນ຺ຕ ວີຣິຍໍ ນາຣຠຕິ ອກຸສລານໍ ຘມ຺ມານໍ ປຫານາຍ ກຸສລານໍ ຘມ຺ມານໍ ສຈ຺ຉິກິຣິຍາຍ. ໂສ ອິຘປ຺ປມາທມນຸຍຸໂຕ຺ຕ ວິຫຣຕິ ປມໂຕ຺ຕ, ສຸເກ຺ກ ຘເມ຺ມ ນ ອຸປ຺ປາທິຍຕິ, ຕສ຺ສ ເຕ ອນຸປ຺ປາທິຍມານາ ນປ຺ປກາສນ຺ຕິ, ຍຖາຫ ຠຄວາ –

“ທູເຣ ສໂນ຺ຕ ປກາສນ຺ຕິ [ປກາເສນ຺ຕິ ຘ. ປ. ໓໐໔], ຫິມວໂນ຺ຕວ ປພ຺ພໂຕ;

ອສເນ຺ຕຕ຺ຖ ນ ທິສ຺ສນ຺ຕິ, ຣຕ຺ຕິໍ ຂິຕ຺ຕາ [ຣຕ຺ຕິ ຂິຕ຺ຕາ (ສີ.), ປສ຺ສ ຘ. ປ. ໓໐໔] ຍຖາ ສຣາ;

ເຕ ຄຸເຓຫິ ປກາສນ຺ຕິ, ກິຕ຺ຕິຍາ ຈ ຍເສນ ຈາ”ຕິ.

ເຕນ ຈ ທຸຕິຍສ຺ສ ປທສ຺ສ ວິສຊ຺ຊນາ ຍຸຕ຺ຕາ.

“ກິສ຺ສາຠິເລປນໍ ພ຺ຣູສີ”ຕິ ປເຎ຺ຫ“ຊປ຺ປາຠິເລປນໍ ພ຺ຣູມີ”ຕິ ວິສຊ຺ຊນາ. ຊປ຺ປາ ນາມ ວຸຈ຺ຈຕິ ຕຓ຺ຫາ. ສາ ກຖໍ ອຠິລິມ຺ປຕິ? ຍຖາຫ ຠຄວາ –

“ᩃᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᩃᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨶ ᨸᩔᨲᩥ;

ᩋᨶ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᨾᩴ [ᩋᨶ᩠ᨵᨲᨾᩴ (ᨠ᪨)] ᨲᨴᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨿᩴ ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᩈᩉᨲᩮ ᨶᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩈᩣᨿᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩋᩣᩈᨲ᩠ᨲᩥᨻᩉᩩᩃᩔ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ “ᩑᩅᩴ ᩋᨽᩥᨩᨸ᩠ᨸᩣ”ᨲᩥ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩋᨽᩥᩃᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨽᩅᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᨧ ᨲᨲᩥᨿᩔ ᨸᨴᩔ ᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᨶᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

“ᨠᩥᩴ ᩈᩩ ᨲᩔ ᨾᩉᨻ᩠ᨽᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ“ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩔ ᨾᩉᨻ᩠ᨽᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᨶᩣ᪨ ᨴᩩᩅᩥᨵᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ – ᨠᩣᨿᩥᨠᨬ᩠ᨧ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᨬ᩠ᨧ᪨ ᨿᩴ ᨠᩣᨿᩥᨠᩴ ᩍᨴᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᨿᩴ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩴ ᩍᨴᩴ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩏᨻ᩠ᨻᩥᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨽᨿᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩈᨾᩈᨾᩴ, ᨠᩩᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨸᨶ ᨲᩔ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᨲᩁᩴ? ᨲᩥᩔᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣ – ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣ ᩅᩥᨸᩁᩥᨱᩣᨾᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩒᨵᩈᩮᩣ ᨠᨴᩣᨧᩥ ᨠᩁᩉᨧᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣᨿ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩅᩥᨸᩁᩥᨱᩣᨾᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣᨿ᪨ ᨲᩴ ᨠᩥᩔ ᩉᩮᨲᩩ? ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨸ᩠ᨸᩣᨻᩣᨵᩣᨸᩥ ᨴᩦᨥᩣᨿᩩᨠᩣᨸᩥ᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣᨿ ᨸᨶ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩣᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩃᩮᩣᨠᩔᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩔ ᨾᩉᨻ᩠ᨽᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᨧ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩔ ᨸᨴᩔ ᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᨶᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᨽᨣᩅᩣ “ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨶᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩈᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨵᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣ, [ᩍᨧ᩠ᨨᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨩᩥᨲᩮᩣ,]

ᩈᩮᩣᨲᩣᨶᩴ ᨠᩥᩴ ᨶᩥᩅᩣᩁᨱᩴ;

ᩈᩮᩣᨲᩣᨶᩴ ᩈᩴᩅᩁᩴ ᨻᩕᩪᩉᩥ, ᨠᩮᨶ ᩈᩮᩣᨲᩣ ᨸᩥᨵᩦᨿᩁᩮ [ᨸᩥᨳᩦᨿᩁᩮ (ᩈᩦ᪨), ᨸᩥᨵᩥᨿ᩠ᨿᩁᩮ (ᨠ᪨), ᨸᩔ ᩈᩩ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪀᪃᪀]᪨

ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨸᨴᩣᨶᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩮ ᨲᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩣ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᨵᩥᩅᨧᨶᩮᨶ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᨾᩣᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᩑᩅᩴ ᩈᩴᨠᩥᩃᩥᨭ᩠ᨮᩔ ᨠᩥᩴ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᩅᩮᩣᨴᩣᨶᩴ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩥᨲᩥ, ᩑᩅᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᩣᩉ᪨

ᩈᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨵᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩔ ᩈᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᨻᩉᩩᩃᩔ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩣ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣ ᩋᨿᩴ ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩴ, ᨿᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩴ, ᨿᩮᩣ ᨸᨾᩣᨴᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩴ᪨ ᨲᩔᩮᩅᩴ ᩋᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩔ ᨨᩈᩩ ᩋᩣᨿᨲᨶᩮᩈᩩ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩈᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᩪᨸᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨣᨶ᩠ᨵᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩁᩈᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨲᨱ᩠ᩉᩣ, ᨿᨳᩣᩉ ᨽᨣᩅᩣ –

“ᩈᩅᨲᩦ”ᨲᩥ ᨧ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨶᩴ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᩈᩅᨲᩥ ᨾᨶᩣᨸᩥᨠᩮᩈᩩ ᩁᩪᨸᩮᩈᩩ, ᩋᨾᨶᩣᨸᩥᨠᩮᩈᩩ [ᩋᨾᨶᩣᨸᩥᨿᩮᩈᩩ (ᨠ᪨)] ᨸᨭᩥᩉᨬ᩠ᨬᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩴ…ᨸᩮ… ᨥᩣᨶᩴ… ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣ… ᨠᩣᨿᩮᩣ… ᨾᨶᩮᩣ ᩈᩅᨲᩥ ᨾᨶᩣᨸᩥᨠᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩋᨾᨶᩣᨸᩥᨠᩮᩈᩩ ᨸᨭᩥᩉᨬ᩠ᨬᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ

ສພ຺ພາ ຈ ສວຕິ, ສພ຺ພທາ ຈ ສວຕິ. ເຕນາຫ “ສວນ຺ຕິ ສພ຺ພທິ ເສາຕາ”ຕິ.

“ເສາຕານໍ ກິໍ ນິວາຣຓ”ນ຺ຕິ ປຣິຍຸຏ຺ຐານວິຆາຕໍ ປຸຈ຺ຉຕິ, ພຸຕໍ ເຈາທາຕໍ. “ເສາຕານໍ ສໍວຣໍ ພ຺ຣູຫິ, ເກນ ເສາຕາ ປິຘີຍເຣ”ຕິ ອນຸສຍສມຸຄ຺ຆາຕໍ ປຸຈ຺ຉຕິ, ພຸຕໍ ຈ຺ຕາຕໍ.

ຕຕ຺ຖ ທຸຕິຍຄາຖາ –

“ຍານິ ເສາຕານິ ເລາກສ຺ມິໍ, [ອຊິຕາຕິ ຠຄວາ,]

ສຕິ ເຕສໍ ນິວາຣຓໍ;

ເສາຕານໍ ສໍວຣໍ ພ຺ຣູມິ, ປຎ຺ຎາເຍເຕ ປິຘີຍເຣ”ຕິ.

ກາຍຄຕາຍ ສຕິຍາ ຠາວິຕາຍ ພຫຸລີກຕາຍ ຈກ຺ຂຸ ນາວິຎ຺ຉຕິ ມນາປິເກສຸ ຣູເປສຸ, ອມນາປິເກສຸ ນ ປຏິຫຎ຺ຎຕິ, ເສາຕໍ...ເປ...ຆານໍ... ຊິວ຺ຫາ... ກາເຍາ... ມເນາ ນາວິຎ຺ຉຕິ ມນາປິເກສຸ ຘມ຺ເມສຸ, ອມນາປິເກສຸ ນ ປຏິຫຎ຺ຎຕິ. ເກນ ກາຣເຓນ? ນິວາຣິຕຕ຺ຕາ ປຣິຍຸຏ຺ຐານານໍ. ເກນ ເຕ ນິວາຣິຕາ? ສຕິອາຣກ຺ເຂນ. ເຕນາຫ ຠຄວາ – “ສຕິ ເຕສໍ ນິວາຣຓ”ນ຺ຕິ.

ປຎ຺ຎາຍ ອນຸສຍາ ປຫີຍນ຺ຕິ, ອນຸສເຍສຸ ປຫີເນສຸ ປຣິຍຸຏ຺ຐານາ ປຫີຍນ຺ຕິ. ກິສ຺ສ [ຕສ຺ສ (ສີ.)], ອນຸສຍສ຺ສ ປຫີນຕ຺ຕາ? ຕໍ ຍຖາ ຂນ຺ຘມຕ຺ຕກສ຺ສ ຣຸກ຺ຂສ຺ສ ອເຆາເສສສມຸຄ຺ຆາເຏ ເກເຕ ປຸປ຺ຜຜລປລ຺ລວງ຺ກຸຣສນ຺ຕຕິ ສມຸຈ຺ຉິນ຺ນາ ໂຫຕິ. ເອວໍ ອນຸສເຍສຸ ປຫີເນສຸ ປຣິຍຸຏ຺ຐານສນ຺ຕຕິ ສມຸຈ຺ຉິນ຺ນາ ໂຫຕິ ປິຫິຕາ ປຏິຈ຺ຉນ຺ນາ. ເກນ? ປຎ຺ຎາຍ. ເຕນາຫ ຠຄວາ “ປຎ຺ຎາເຍເຕ ປິຘີຍເຣ”ຕິ.

“ປຎ຺ຎາ ເຈວ ສຕິ ຈ, [ອິຈ຺ຈາຍສ຺ມາ ອຊິເຕາ,]

ນາມຣູປຎ຺ຈ ມາຣິສ;

ເອຕໍ ເມ ປຸຏ຺ເຐາ ປພ຺ຣູຫິ, ກຕ຺ເຖຕໍ ອຸປຣຸຊ຺ຌຕີ”ຕິ.

“ຍເມຕໍ ປຎ຺ຫມປຸຈ຺ຉິ [ຍໍ ປຸຈ຺ຉິ (ກ.), ປສ຺ສ ສຸ. ນິ. ໑໐໓໖], ອຊິຕ ຕໍ ວທາມິ ເຕ;

ᨿᨲ᩠ᨳ ᨶᩣᨾᨬ᩠ᨧ ᩁᩪᨸᨬ᩠ᨧ, ᩋᩈᩮᩈᩴ ᩏᨸᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ;

ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈ᩠ᩈ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨶ, ᩑᨲ᩠ᨳᩮᨲᩴ ᩏᨸᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᩋᨿᩴ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ[ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ (ᩈᩦ᪨ ᨠ᪨) ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩦ ᨸᩈ᩠ᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ] ᩋᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩥᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᨲᩥ? ᩋᨶᩩᨸᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨵᩣᨲᩩᩴ᪨ ᨲᩦᨱᩥ ᨧ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨶᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡ ᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨽᩪᨾᩦᩈᩩ ᨸᩉᩦᨿᨲᩥ ᨴᩈ᩠ᩈᨶᨽᩪᨾᩥᨿᩣ ᨧ ᨽᩣᩅᨶᩣᨽᩪᨾᩥᨿᩣ ᨧ᪨ ᨴᩈ᩠ᩈᨶᩮᨶ ᨲᩦᨱᩥ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩥ ᨸᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᨸᩁᩣᨾᩣᩈᩮᩣ, ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩥ ᨸᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᩣ ᩁᩪᨸᩁᩣᨣᩮᩣ ᩋᩁᩪᨸᩁᩣᨣᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩅᩈᩮᩈᩣ [ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨧ ᨶᩥᩁᩅᩈᩮᩈᩣ (ᩈᩦ᪨ ᨠ᪨)]᪨ ᨲᩮᨵᩣᨲᩩᨠᩮ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨴᩈ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩮᩣᩁᨾ᩠ᨽᩣᨣᩥᨿᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩩᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨽᩣᨣᩥᨿᩣᨶᩥ᪨

᪑᪗᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩦᨱᩥ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᨸᩁᩣᨾᩣᩈᩮᩣ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣᨲᨬ᩠ᨬᩈ᩠ᩈᩣᨾᩦᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩥ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᩣ ᩁᩪᨸᩁᩣᨣᩮᩣ ᩋᩁᩪᨸᩁᩣᨣᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩅᩈᩮᩈᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩴ ᨸᨶ ᩑᩅᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ “ᨡᩦᨱᩣ ᨾᩮ ᨩᩣᨲᩦ”ᨲᩥ, ᩍᨴᩴ ᨡᨿᩮ ᨬᩣᨱᩴ᪨ “ᨶᩣᨸᩁᩴ ᩍᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨲᩣᨿᩣ”ᨲᩥ ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᩍᨴᩴ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᨬᩣᨱᩴ᪨ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨬ᩠ᨧ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣᨲᨬ᩠ᨬᩈ᩠ᩈᩣᨾᩦᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᨿᨬ᩠ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ, ᩍᨾᩣᨶᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᨹᩃᩴ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᨶ᩠ᨲᩈ᩠ᩈ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨬ᩠ᨧ ᨡᨿᩮ ᨬᩣᨱᩴ ᨿᨬ᩠ᨧ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᨬᩣᨱᩴ, ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩑᨠᨸᨬ᩠ᨬᩣ᪨

ᩋᨸᩥ ᨧ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩈᨦ᩠ᨠᩮᨲᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ, “ᨡᩦᨱᩣ ᨾᩮ ᨩᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᨸᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩈ᩠ᩈ ᨡᨿᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾᩴ ᩃᨽᨲᩥ, “ᨶᩣᨸᩁᩴ ᩍᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨲᩣᨿᩣ”ᨲᩥ ᨸᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩈ᩠ᩈ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾᩴ ᩃᨽᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᨸᨩᩣᨶᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ, ᨿᨳᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᨸᩥᩃᩣᨸᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᨲᩥ᪨

᪑᪘᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮ ᨸᨬ᩠ᨧᩩᨸᩣᨴᩣᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ, ᩍᨴᩴ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮ ᨹᩈ᩠ᩈᨸᨬ᩠ᨧᨾᨠᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᩍᨴᩴ ᨶᩣᨾᩴ᪨ ᨿᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᩁᩪᨸᩣᨶᩥ, ᩍᨴᩴ ᩁᩪᨸᩴ᪨ ᨲᨴᩩᨽᨿᩴ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩈ᩠ᩈ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩴ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨩᩥᨲᩮᩣ ᨸᩣᩁᩣᨿᨶᩮ ᩑᩅᨾᩣᩉ –

“ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨧᩮᩅ ᩈᨲᩥ ᨧ, ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᨬ᩠ᨧ ᨾᩣᩁᩥᩈ;

ᩑᨲᩴ ᨾᩮ ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨸᨻ᩠ᩁᩪᩉᩥ, ᨠᨲ᩠ᨳᩮᨲᩴ ᩏᨸᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨲᩥ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ, ᩈᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᩈᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩈᨾᩣᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨬ᩠ᨧ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩅᩦᩁᩥᨿᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨬ᩠ᨧ᪨ ᨿᩣ ᩍᨾᩮᩈᩩ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩈᩩ ᩈᨴ᩠ᨴᩉᨶᩣ ᩒᨠᨸ᩠ᨸᨶᩣ, ᩍᨴᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨵᩥᨸᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣ, ᩋᨿᩴ ᨨᨶ᩠ᨴᩈᨾᩣᨵᩥ᪨ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᨲᩣᨿ ᨸᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨶᨻᩃᩮᨶ ᩅᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨻᩃᩮᨶ ᩅᩣ, ᩍᨴᩴ ᨸᩉᩣᨶᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮ

ອສ຺ສາສປສ຺ສາສາ ວິຕກ຺ກວິຈາຣາ ສຎ຺ຎາເວທຍິຕາ ສຣສງ຺ກປ຺ປາ, ອິເມ ສງ຺ຂາຣາ. ອິຕິ ປຸຣິມໂກ ຈ ຉນ຺ທສມາຘິ, ກິເລສວິກ຺ຂມ຺ຠນຕາຍ ຈ ປຫານໍ, ອິເມ ຈ ສງ຺ຂາຣາ, ຕທຸຠຍໍ ຉນ຺ທສມາຘິປ຺ປຘານສງ຺ຂາຣສມນ຺ນາຄຕໍ ອິທ຺ຘິປາທໍ ຠາເວຕິ ວິເວກນິສ຺ສິຕໍ ວິຣາຄນິສ຺ສິຕໍ ນິໂຣຘນິສ຺ສິຕໍ ໂວສ຺ສຄ຺ຄປຣິຓາມິໍ. ຕຕ຺ຖ ຍາ ວີຣິຍາຘິປເຕຍ຺ຍາ ຈິຕ຺ເຕກ຺ຄຕາ, ອຍໍ ວີຣິຍສມາຘິ...ເປ... ຕຕ຺ຖ ຍາ ຈິຕ຺ຕາຘິປເຕຍ຺ຍາ ຈິຕ຺ເຕກ຺ຄຕາ, ອຍໍ ຈິຕ຺ຕສມາຘິ...ເປ... ຕຕ຺ຖ ຍາ ວີມໍສາຘິປເຕຍ຺ຍາ ຈິຕ຺ເຕກ຺ຄຕາ, ອຍໍ ວີມໍສາສມາຘິ. ສມາຫິເຕ ຈິຕ຺ເຕ ກິເລສານໍ ວິກ຺ຂມ຺ຠນຕາຍ ປຏິສງ຺ຂານພເລນ ວາ ຠາວນາພເລນ ວາ, ອິທໍ ປຫານໍ. ຕຕ຺ຖ ເຍ ອສ຺ສາສປສ຺ສາສາ ວິຕກ຺ກວິຈາຣາ ສຎ຺ຎາເວທຍິຕາ ສຣສງ຺ກປ຺ປາ, ອິເມ ສງ຺ຂາຣາ. ອິຕິ ປຸຣິມໂກ ຈ ວີມໍສາສມາຘິ, ກິເລສວິກ຺ຂມ຺ຠນຕາຍ ຈ ປຫານໍ, ອິເມ ຈ ສງ຺ຂາຣາ, ຕທຸຠຍໍ ວີມໍສາສມາຘິປ຺ປຘານສງ຺ຂາຣສມນ຺ນາຄຕໍ ອິທ຺ຘິປາທໍ ຠາເວຕິ ວິເວກນິສ຺ສິຕໍ ວິຣາຄນິສ຺ສິຕໍ ນິໂຣຘນິສ຺ສິຕໍ ໂວສ຺ສຄ຺ຄປຣິຓາມິໍ.

໑໓. ສທ຺ຘາ ສມາຘິ ຎາຓມູລໂກ ຎາຓປຸພ຺ພງ຺ຄໂມ ຎາຓານຸປຣິວຕ຺ຕິ.

ຍຖາ ປຸເຣ ຕຖາ ປຉ຺ຉາ, ຍຖາ ປຉ຺ຉາ ຕຖາ ປຸເຣ;

ຍຖາ ທິວາ ຕຖາ ຣຕ຺ຕິໍ [ຣຕ຺ຕິ (ກ.) ອຍໍ ຄາຖາ ເຖຣຄາ. [illegible] ທິສ຺ສຕິ], ຍຖາ ຣຕ຺ຕິໍ ຕຖາ ທິວາ.

ອິຕິ ວິວເຏນ ເຈຕສາ ອປຣິໂຍນທ຺ເຘນ ສປ຺ປຠາສໍ ຈິຕ຺ຕໍ ຠາເວຕິ. ປຎ຺ຈິນ຺ທ຺ຣິຍານິ ກຸສລານິ ຈິຕ຺ຕສຫຠູນິ ຈິຕ຺ເຕ ອຸປ຺ປຊ຺ຊມາເນ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕິ, ຈິຕ຺ເຕ ນິຣຸຊ຺ຌມາເນ ນິຣຸຊ຺ຌນ຺ຕິ. ກາຍຣູປຎ຺ຈ ວິຎ຺ຎາຓເຫຕຸກໍ ວິຎ຺ຎາຓປຈ຺ຈຍາ ນິພ຺ພຕ຺ຕໍ, ຕສ຺ສ ມຄ຺ເຄນ ເຫຕຸ ອຸປຉ຺ຉິນ຺ໂນ, ວິຎ຺ຎາຓໍ ອນາຫາຣໍ ອນຠິນນ຺ທິຕໍ ອປ຺ປຕິຏ຺ຐິຕໍ ຕໍ ນິຣຸຊ຺ຌຕິ. ກາຍຣູປມ຺ປິ ອນາຫາຣໍ ອປ຺ປຈ຺ຈຍໍ ປຸນພ຺ຠວໍ ນ ນິພ຺ພຕ຺ຕຍຕິ [ນິພ຺ພຕ຺ຕິຍຕິ (ກ.)]. ເອວໍ ວິຎ຺ຎາຓສ຺ສ ນິໂຣຘາ ປຎ຺ຎາ ຈ ສຕິ ຈ ກາຍຣູປຎ຺ຈ ນິຣຸຊ຺ຌຕິ. ເຕນາຫ ຠຄວາ –

“ຍເມຕໍ ປຎ຺ຫໍອປຸຉ຺ຉິ, ອຊິຕ ຕໍ ວທາມິ ເຕ;

ຍຕ຺ຖ ນາມຎ຺ຈ ຣູປຎ຺ຈ, ອເສສໍ ອຸປຣຸຊ຺ຌຕິ;

ວິຎ຺ຎາຓສ຺ສ ນິໂຣເຘນ, ເອຕ຺ເຖຕໍ ອຸປຣຸຊ຺ຌຕີ”ຕິ.

“ເຍ ຈ [ອຍໍ ຄາຖາ ສຸ. ນິ. ໑໐໓໓ ອຎ຺ຎຖາ ທິສ຺ສຕິ] ສງ຺ຂາຕຘມ຺ມາເສ, [ອິຈ຺ຈາຍສ຺ມາ ອຊິໂຕ]

ເຍ ຈ ເສກ຺ຂາ ປຸຖູ ອິຘ;

តេសំ មេ និបកោ ឥរិយំ, បុដ្ឋោ បព្រូហិ មារិសា”តិ។

១៩។ ឥមានិ តីណិ បទានិ បុច្ឆិតានិ, តេ តយោ បញ្ហា។ កិស្ស? សេក្ខាសេក្ខវិបស្សនាបុព្ពង្គមប្បហានយោគេន, ឯវញ្ហិ អាហ។ “យេ ច សង្ខាតធម្មាសេ”តិ អរហត្តំ បុច្ឆតិ, “យេ ច សេក្ខា បុថូ ឥធា”តិ សេក្ខំ បុច្ឆតិ, “តេសំ មេ និបកោ ឥរិយំ, បុដ្ឋោ បព្រូហិ មារិសា”តិ វិបស្សនាបុព្ពង្គមំ បហានំ បុច្ឆតិ។

តត្ថ វិស្សជ្ជនា –

“កាមេសុ នាភិគិជ្ឈេយ្យ, [អជិតាតិ ភគវា]

មនសានាវិលោ សិយា;

កុសលោ សព្ពធម្មានំ, សតោ ភិក្ខុ បរិព្ពជេ”តិ។

ភគវតោ សព្ពំ កាយកម្មំ ញាណបុព្ពង្គមំ ញាណានុបរិវត្តិ, សព្ពំ វចីកម្មំ ញាណបុព្ពង្គមំ ញាណានុបរិវត្តិ, សព្ពំ មនោកម្មំ ញាណបុព្ពង្គមំ ញាណានុបរិវត្តិ។ អតីតេ អំសេ អប្បដិហតញាណទស្សនំ, អនាគតេ អំសេ អប្បដិហតញាណទស្សនំ, បច្ចុប្បន្នេ អំសេ អប្បដិហតញាណទស្សនំ។

កោ ច ញាណទស្សនស្ស បដិឃាតោ? យំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តាតិ ច អញ្ញាណំ អទស្សនំ, អយំ ញាណទស្សនស្ស បដិឃាតោ។ យថា ឥធ បុរិសោ តារករូបានិ បស្សេយ្យ, នោ ច គណនសង្កេតេន ជានេយ្យ, អយំ ញាណទស្សនស្ស បដិឃាតោ។

ភគវតោ បន អប្បដិហតញាណទស្សនំ, អនាវរណញាណទស្សនា ហិ ពុទ្ធា ភគវន្តោ។ តត្ថ សេខេន ទ្វីសុ ធម្មេសុ ចិត្តំ រក្ខិតព្ពំ គេធា ច រជនីយេសុ ធម្មេសុ, ទោសា ច បរិយុដ្ឋានីយេសុ។ តត្ថ យា ឥច្ឆា មុច្ឆា បត្ថនា បិយាយនា កីឡនា, តំ ភគវា និវារេន្តោ ឯវមាហ “កាមេសុ នាភិគិជ្ឈេយ្យា”តិ។

“មនសានាវិលោ សិយា”តិ បរិយុដ្ឋានវិឃាតំ អាហ។ តថា ហិ សេខោ អភិគិជ្ឈន្តោ អសមុប្បន្នញ្ច កិលេសំ ឧប្បាទេតិ, ឧប្បន្នញ្ច កិលេសំ ផាតិំ ករោតិ។ យោ បន អនាវិលសង្កប្បោ អនភិគិជ្ឈន្តោ វាយមតិ, សោ អនុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ សោ ឧប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ សោ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ

បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។ សោ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិយា អសម្មោសាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បទហតិ។

១៩។ កតមេ [កតមេ ច (អដ្ឋ។)] អនុប្បន្នា បាបកា អកុសលា ធម្មា? កាមវិតក្កោ ព្យាបាទវិតក្កោ វិហិំសាវិតក្កោ, ឥមេ អនុប្បន្នា បាបកា អកុសលា ធម្មា។ កតមេ ឧប្បន្នា បាបកា អកុសលា ធម្មា? អនុសយា អកុសលមូលានិ, ឥមេ ឧប្បន្នា បាបកា អកុសលា ធម្មា។ កតមេ អនុប្បន្នា កុសលា ធម្មា? យានិ សោតាបន្នស្ស ឥន្ទ្រិយានិ, ឥមេ អនុប្បន្នា កុសលា ធម្មា។ កតមេ ឧប្បន្នា កុសលា ធម្មា? យានិ អដ្ឋមកស្ស ឥន្ទ្រិយានិ, ឥមេ ឧប្បន្នា កុសលា ធម្មា។

យេន កាមវិតក្កំ វារេតិ, ឥទំ សតិន្ទ្រិយំ។ យេន ព្យាបាទវិតក្កំ វារេតិ, ឥទំ សមាធិន្ទ្រិយំ។ យេន វិហិំសាវិតក្កំ វារេតិ, ឥទំ វីរិយិន្ទ្រិយំ។

យេន ឧប្បន្នុប្បន្នេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ បជហតិ វិនោទេតិ ព្យន្តីករោតិ អនភាវំ គមេតិ, ឥទំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ យា ឥមេសុ ចតូសុ ឥន្ទ្រិយេសុ សទ្ទហនា ឱកប្បនា, ឥទំ សទ្ធិន្ទ្រិយំ។

តត្ថ សទ្ធិន្ទ្រិយំ កត្ថ ទដ្ឋព្ពំ? ចតូសុ សោតាបត្តិយង្គេសុ។ វីរិយិន្ទ្រិយំ កត្ថ ទដ្ឋព្ពំ? ចតូសុ សម្មប្បធានេសុ។ សតិន្ទ្រិយំ កត្ថ ទដ្ឋព្ពំ? ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ។ សមាធិន្ទ្រិយំ កត្ថ ទដ្ឋព្ពំ? ចតូសុ ឈានេសុ។ បញ្ញិន្ទ្រិយំ កត្ថ ទដ្ឋព្ពំ? ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ។ ឯវំ សេខោ សព្ពេហិ កុសលេហិ ធម្មេហិ អប្បមត្តោ ហុត្វា ភគវតា អនាវិលតាយ យនសា។ តេនាហ ភគវា “យនសានាបិលេលិសិយា”តិ។

២០។ “កុសលា សទ្ធម្មា”ន្តិ ទេសនា តាយ តិវិធា កិលេសទេសនា ភវទេសនា ឥន្ទ្រិយទេសនា។ តត្ថ កិលេសទេសនាយ ភវទេសនា សមុទាគច្ឆតិ, សោ ឥន្ទ្រិយានិ និព្ពត្តេតិ, ឥន្ទ្រិយេសុ ភាវិយមានេសុ ញេយ្យស្ស បរិញ្ញា ភវតិ។ សា ទុវិធេន ឧបបរិក្ខិតព្ពា ទស្សនបរិញ្ញាយ ច ភាវនាបរិញ្ញាយ ច។ យទា ហិ សេខោ ញេយ្យំ បរិជានាតិ, តទា និព្ពិទាសហគតេហិ សញ្ញាមនសិការេហិ ញេយ្យំ បរិញ្ញាតំ ភវតិ។ តស្ស ទ្វេ ធម្មា កោសល្លំ គច្ឆន្តិ – ទស្សនកោសល្លញ្ច ភាវនាកោសល្លញ្ច។

តំ ញាណំ បញ្ចវិធេន វេទិតព្ពំ៖ អភិញ្ញា បរិញ្ញា បហានំ ភាវនា សច្ឆិកិរិយា។ តត្ថ កតមា អភិញ្ញា? យំ ធម្មានំ សលក្ខណេ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា ច អត្ថបដិសម្ភិទា ច, អយំ អភិញ្ញា។

តត្ថ កតមា បរិញ្ញា? ឯវំ អភិជានិត្វា យា បរិជានានា “ឥទំ កុសលំ, ឥទំ អកុសលំ, ឥទំ សាវជ្ជំ, ឥទំ អនវជ្ជំ, ឥទំ កណ្ហំ ឥទំ សុក្កំ, ឥទំ សេវិតព្ពំ, ឥទំ ន សេវិតព្ពំ, ឥមេ ធម្មា ឯវំគហិតា, ឥទំ ផលំ និព្ពត្តន្តិ [និព្ពត្តាបេន្តិ (ក។)], តេសំ ឯវំគហិតានំ អយំ អត្ថោ”តិ, អយំ បរិញ្ញា។

ឯវំ បរិជានិត្វា តយោ ធម្មា អវសិដ្ឋា ភវន្តិ បហាតព្ពា ភាវេតព្ពា សច្ឆិកាតព្ពា ច។ តត្ថ កតមេ ធម្មា បហាតព្ពា? យេ អកុសលា។ តត្ថ កតមេ ធម្មា ភាវេតព្ពា? យេ កុសលា។ តត្ថ កតមេ ធម្មា សច្ឆិកាតព្ពា? យំ អសង្ខតំ។ យោ ឯវំ ជានាតិ អយំ វុច្ចតិ អត្ថកុសលោ ធម្មកុសលោ កល្យាណតាកុសលោ ផលតាកុសលោ, អាយកុសលោ អបាយកុសលោ ឧបាយកុសលោ មហតា កោសល្លេន សមន្នាគតោតិ, តេនាហ ភគវា “កុសលោ សព្ពធម្មាន”ន្តិ។

“សតោ ភិក្ខុ បរិព្ពជេ”តិ តេន ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារត្ថំ អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេ អាលោកិតេ វិលោកិតេ សមិញ្ជិតេ [សម្មិញ្ជិតេ (សី។)] បសារិតេ សង្ឃាដិបត្តចីវរធារណេ អសិតេ បីតេ ខាយិតេ សាយិតេ ឧច្ចារបស្សាវកម្មេ គតេ ឋិតេ និសិន្នេ សុត្តេ ជាគរិតេ ភាសិតេ តុណ្ហីភាវេ សតេន សម្បជានេន វិហាតព្ពំ។ ឥមា ទ្វេ ចរិយា អនុញ្ញាតា ភគវតា ឯកា វិសុទ្ធានំ, ឯកា វិសុជ្ឈន្តានំ។ កេ វិសុទ្ធា? អរហន្តោ។ កេ វិសុជ្ឈន្តា? សេក្ខា។ កតកិច្ចានិ ហិ អរហតោ ឥន្ទ្រិយានិ។ យំ ពោជ្ឈំ តំ ចតុព្ពិធំ ទុក្ខស្ស បរិញ្ញាភិសមយេន សមុទយស្ស បហានាភិសមយេន មគ្គស្ស ភាវនាភិសមយេន និរោធស្ស សច្ឆិកិរិយាភិសមយេន, ឥទំ ចតុព្ពិធំ ពោជ្ឈំយោ ឯវំ ជានាតិ, អយំ វុច្ចតិ សតោ អភិក្កមតិ សតោ បដិក្កមតិ ខយា រាគស្ស ខយា ទោសស្ស ខយា មោហស្ស។ តេនាហ ភគវា “សតោ ភិក្ខុ បរិព្ពជេ”តិ, តេនាហ –

“កាមេសុ នាភិគិជ្ឈេយ្យ, [អជិតាតិ ភគវា]

មនសានាវិលោ សិយា;

កុសលោ សព្ពធម្មានំ, សតោ ភិក្ខុ បរិព្ពជេ”តិ។

ឯវំ បុច្ឆិតព្ពំ, ឯវំ វិសជ្ជិតព្ពំ។ សុត្តស្ស ច អនុគីតិ អត្ថតោ ច ព្យញ្ជនតោ ច សមានេតព្ពា [សមានយិតព្ពា (សី។ ក។)]។ អត្ថាបគតំ ហិ ព្យញ្ជនំ សម្ផប្បលាបំ ភវតិ។ ទុន្និក្ខិត្តស្ស បទព្យញ្ជនស្ស អត្ថោបិ ទុន្នយោ ភវតិ, តស្មា អត្ថព្យញ្ជនូបេតំ សង្គាយិតព្ពំ សុត្តញ្ច បវិចិនិតព្ពំ។ កិំ ឥទំ សុត្តំ អាហច្ច វចនំ អនុសន្ធិវចនំ នីតត្ថំ នេយ្យត្ថំ សំកិលេសភាគិយំ និព្ពេធភាគិយំ អសេក្ខភាគិយំ? កុហិំ ឥមស្ស សុត្តស្ស សច្ចានិ សព្ពានិ បស្សិតព្ពានិ, អាទិមជ្ឈបរិយោសានេតិ? ឯវំ សុត្តំ បវិចេតព្ពំ។ តេនាហ អាយស្មា មហាកច្ចាយនោ – “យំ បុច្ឆិតញ្ច វិស្សជ្ជិតញ្ច, សុត្តស្ស យា ច អនុគីតី”តិ។

និដ្ឋិតោ វិចយោ ហារោ។

៣។ យុត្តិហារវិភង្គោ

᪑᪕᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩮᩣ? “ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᩉᩣᩁᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩮᩣ ᨠᩥᩴ ᨿᩮᩣᨩᨿᨲᩥ [ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᩥ (ᩈᩦ᪨)]? ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨾᩉᩣᨷᨴᩮᩈᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨷᨴᩮᩈᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨥᩣᨷᨴᩮᩈᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᩉᩩᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᩣᨷᨴᩮᩈᩮᩣ [ᩈᨾ᩠ᨻᩉᩩᩃ… (ᨠ᪨)] ᩑᨠᨲ᩠ᨳᩮᩁᩣᨷᨴᩮᩈᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨾᩉᩣᨷᨴᩮᩈᩣ, ᨲᩣᨶᩥ ᨷᨴᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩣᨶᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩒᨲᩣᩁᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ, ᩅᩥᨶᨿᩮ ᩈᨶ᩠ᨴᩔᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ, ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩣᨿᩴ ᩏᨷᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨

ᨠᨲᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩒᨲᩣᩁᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ? ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ᪨ ᨠᨲᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩥᨶᨿᩮ ᩈᨶ᩠ᨴᩔᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ? ᩁᩣᨣᩅᩥᨶᨿᩮ ᨴᩮᩣᩈᩅᩥᨶᨿᩮ ᨾᩮᩣᩉᩅᩥᨶᨿᩮ᪨ ᨠᨲᨾᩥᩔᩴ [ᨠᨲᨾᩥᨿᩴ (ᩈᩦ᪨)] ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩣᨿᩴ ᩏᨷᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ? ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ᪨ ᨿᨴᩥ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᩋᩅᨲᩁᨲᩥ, ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩥᨶᨿᩮ ᩈᨶ᩠ᨴᩥᩔᨲᩥ, ᨵᨾ᩠ᨾᨲᨬ᩠ᨧ ᨶ ᩅᩥᩃᩮᩣᨾᩮᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩋᩣᩈᩅᩮ ᨶ ᨩᨶᩮᨲᩥ᪨ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨾᩉᩣᨷᨴᩮᩈᩮᩉᩥ ᨿᩴ ᨿᩴ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨿᨳᩣ ᨿᨳᩣ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩴ ᨲᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪑᪖᪨ ᨷᨬ᩠ᩉᩣᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᨶ ᨠᨲᩥ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨷᨴᩈᩮᩣ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨣᩣᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᩥᨧᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ? ᨿᨴᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᩑᨠᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨽᩥᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᨠᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᩑᨠᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨽᩥᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᨠᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᨲᩦᨱᩥ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᩑᨠᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨽᩥᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᨠᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᩑᨠᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨽᩥᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᨠᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᩑᨠᩴ ᨷᨴᩴ ᩑᨠᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨽᩥᩅᨴᨲᩥ, ᩑᨠᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ᪨ ᨲᩴ ᩏᨷᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨠᩥᩴ ᩍᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨳᩣ ᨶᩣᨶᩣᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩣ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩑᨠᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨾᩮᩅ ᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨠᩥᩴ ᨽᩅᩮ? ᨿᨳᩣ ᩈᩣ ᨴᩮᩅᨲᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᨬ᩠ᩉᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨

“ᨠᩮᨶᩔᩩᨻ᩠ᨽᩣᩉᨲᩮᩣ [ᨷᩔ ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪖᪖] ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ, ᨠᩮᨶᩔᩩ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩥᨲᩮᩣ;

ᨠᩮᨶ ᩈᩃ᩠ᩃᩮᨶ ᩒᨲᩥᨱ᩠ᨱᩮᩣ, ᨠᩥᩔ ᨵᩪᨷᩣᨿᩥᨲᩮᩣ ᩈᨴᩤ”ᨲᩥ᪨

ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩮ ᨲᨿᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᩉᩣ᪨ ᨠᨳᩴ ᨬᩣᨿᨲᩥ? ᨽᨣᩅᩣ ᩉᩥ ᨴᩮᩅᨲᩣᨿ ᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᩮᨲᩥ᪨

“ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨶᩣᨻ᩠ᨽᩣᩉᨲᩮᩣ [ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨶᨻ᩠ᨽᩣᩉᨲᩮᩣ (ᨠ᪨) ᨳᩮᩁᨣᩤ᪨ ᪔᪔᪘; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪖᪖ ᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ] ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ, ᨩᩁᩣᨿ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩥᨲᩮᩣ;

ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩃ᩠ᩃᩮᨶ ᩒᨲᩥᨱ᩠ᨱᩮᩣ, ᩍᨧ᩠ᨨᩣᨵᩪᨷᩣᨿᩥᨲᩮᩣ ᩈᨴᩤ”ᨲᩥ᪨

᪑᪗᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨩᩁᩣ ᨧ ᨾᩁᨱᨬ᩠ᨧ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩔ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ᪨ ᨩᩁᩣᨿᩴ ᨮᩥᨲᩔ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᨲ᩠ᨲᩴ, ᨾᩁᨱᩴ ᩅᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨩᩁᩣᨿ ᨧ ᨾᩁᨱᩔ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ, ᨣᨻ᩠ᨽᨣᨲᩣᨷᩥ ᩉᩥ ᨾᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᨲᩮ ᨩᩥᨱ᩠ᨱᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨧ ᨴᩮᩅᩣᨶᩴ ᨾᩁᨱᩴ, ᨶ ᨧ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᩁᩦᩁᩣᨶᩥ ᨩᩦᩁᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᨠ᩠ᨠᨲᩮ ᨧ ᨩᩁᩣᨿ ᨷᨭᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ, ᨶ ᨷᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᨲᩮ ᨾᩁᨱᩔ ᨷᨭᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩕ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨾᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᩈᨿᩣ᪨ ᨿᩴ ᨷᨶᩣᩉ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩃ᩠ᩃᩮᨶ ᩒᨲᩥᨱ᩠ᨱᩮᩣᨲᩥ ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩦᨲᩁᩣᨣᩣ ᨩᩦᩁᨶ᩠ᨲᩣᨷᩥ ᨾᩦᨿᨶ᩠ᨲᩣᨷᩥ᪨ ᨿᨴᩥ ᨧ ᨿᨳᩣ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩴ, ᩑᩅᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨷᩥ ᩈᩥᨿᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨿᩮᩣᨻ᩠ᨻᨶᨭ᩠ᨮᩣᨷᩥ

វិភវតណ្ហា សិយុំ។ យថា ច តណ្ហា ទុក្ខស្ស សមុទយោ, ឯវំ ឧបាទានម្បិ សិយា ទុក្ខស្ស សមុទយោ, ន ច សិយា តណ្ហា ទុក្ខស្ស សមុទយោ, ន ហិ ឧបាទានំ ទុក្ខស្ស សមុទយោ, តណ្ហា ទុក្ខស្ស សមុទយោ។ យថា ច តណ្ហា សប្បច្ចយា, ឯវំ ឧបាទានម្បិ សិយា សប្បច្ចយំ ឆន្ទាយ យុត្តិយា អញ្ញមញ្ញេហិ ការណេហិ គវេសិតព្ពំ។ យទិ ច សន្ទិស្សតិ យុត្តិសមារុឡ្ហំ អត្ថេន ច អញ្ញត្តំ, ញាណេនាបិ គវេសិតព្ពំ។

សំសារគតិ ចា ឧបាទានគតិ ចា ឆន្ទរាគំ បត្វា អត្ថេន ឯកត្តំ។ ន ហិ យុជ្ជតិ ឆន្ទាយ ច តណ្ហាយ ច អត្ថេន អញ្ញត្តំ។ តណ្ហាយ អធិប្បាយេ អបរិបូរមានេ វត្ថុ អាឃាតវត្ថុ កោធោ ច ឧបនាហោ ច ឧប្បជ្ជតិ។ ឆន្ទាយ យុត្តិយា ទោសោ ច បរាមាសោ ច តណ្ហាយ ច អត្ថេន អញ្ញត្តំ។

យំ បនិទំ ភគវតា ទ្វីហិ នាមេហិ អភិលបិតំ ឆន្ទោតិបិ តណ្ហាតិបិ, ឆន្ទំ ភគវតា ពាហិរានំ វត្ថុំ អារម្មណវសេន ទ្វីហិ នាមេហិ អភិលបិតំ ឆន្ទោតិបិ តណ្ហាតិបិ, សព្ពា ហិ តណ្ហា អជ្ឈោសានលក្ខណេន ឯកលក្ខណា។ យថា សព្ពោ អគ្គិ ឧណ្ហត្តលក្ខណេន ឯកលក្ខណោ, អបិ ច ឧបាទានវសេន អញ្ញមញ្ញានិ នាមានិ លភតិ, កដ្ឋគ្គីតិបិ តិណគ្គីតិបិ សកលិកគ្គីតិបិ គោមយគ្គីតិបិ ថុសគ្គីតិបិ សង្ការគ្គីតិបិ, សព្ពោ ហិ អគ្គិ ឧណ្ហត្តលក្ខណោវ។ ឯវំ សព្ពា តណ្ហា អជ្ឈោសានលក្ខណេន ឯកលក្ខណា, អបិ តុ អារម្មណាធិវចនេន អញ្ញមញ្ញេហិ នាមេហិ អភិលបិតា ឆន្ទោតិបិ តណ្ហាតិបិ សរាគោតិបិ ឧបាទានោតិបិ សរិតាតិបិ វិសត្តិកាតិបិ សិនេហោតិបិ កិលមថោតិបិ លតាតិបិ មញ្ញនាតិបិ ពន្ធោតិបិ អាសាតិបិ បិបាសាតិបិ អភិនន្ទនាតិបិ, ឥតិ សព្ពា តណ្ហា អជ្ឈោសានលក្ខណេន ឯកលក្ខណា។ យថា ច វេវចនេ វុត្តំ។

“អាសា ច បិហា អភិនន្ទនា ច, អនេកធាតូសុ សរា បតិដ្ឋិតា;

អញ្ញាណមូលប្បភវា បជប្បិតា, សព្ពា មយា ព្យន្តិកតា សមូលិកា”តិ [សមូលិកា (សី។)]។

តណ្ហាយេតំ វេវចនំ។ យថាហ ភគវា – រូបេ តិស្ស អវិគតរាគស្ស អវិគតច្ឆន្ទស្ស អវិគតបេមស្ស អវិគតបិបាសស្ស អវិគតបរិឡាហស្ស។ ឯវំ វេទនាយ សញ្ញាយ សង្ខារេសុ វិញ្ញាណេ អវិគតរាគស្ស អវិគតច្ឆន្ទស្ស អវិគតបេមស្ស អវិគតបិបាសស្ស អវិគតបរិឡាហស្ស សព្ពំ សុត្តំ វិត្ថារេតព្ពំ។ តណ្ហាយេតំ វេវចនំ។ ឯវំ យុជ្ជតិ។

១៨។ សព្ពា ទុក្ខាបដិបទា កាមតណ្ហាសង្ខារមូលិកា, ន បន យុជ្ជតិ សព្ពា និព្ពិទាបដិបទា កាមតណ្ហាបរិក្ខារមូលិកា។ ឆន្ទាយ យុត្តិយា អញ្ញមញ្ញេហិ ការណេហិ គវេសិតព្ពំ។

យថា ហិ [យថាហ (សី។)] ភគវា រាគចរិតស្ស បុគ្គលស្ស អសុភំ ទេសយតិ, ទោសចរិតស្ស ភគវា បុគ្គលស្ស មេត្តំ ទេសយតិ។ មោហចរិតស្ស ភគវា បុគ្គលស្ស បដិច្ចសមុប្បាទំ ទេសយតិ។ យទិ ហិ ភគវា រាគចរិតស្ស បុគ្គលស្ស មេត្តំ ចេតោវិមុត្តិំ ទេសេយ្យ។ សុខំ

ចា បដិបន៌ ឧត្តាកិច្ចា ឃុរ៌ ចា បដិបន៌ ថិបក្សាកិច្ចា ចិបឃ្សតាបុព្ពក្ខយ៌ ចា បហាត៌ ឥតេឃ្យ, ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉ ឲច៌ ឃំ កិច្ចិ ទាកឃ្ស

អតុលៃបក្យហាត៌ ឥគាឃ្ស អតុលៃបក្យហាត៌ ឥយាហឃ្ស អតុលៃបក្យហាត៌៉ ឃក្ខ៌ ព៌ ចិឥឃេត ហាឥទត ចិចិតិត្វា ឃុត្តិហាឥទត

ឥឃាឥឌតក្ខ៉ា៉ ឃាចតិកា ឧាកហ្ស ក្ខយ៉

ឥយក្តាចិហាទិឃ្ស ឃតេា ព្យាបាឥគា ចិត្តំ បទិឃាគាយ ធឃ្សតីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ព្យាបាឥគា បហាត៌ អក្ខត្វំ កន្តតីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉

កក្តុណាចិហាទិឃ្ស ឃតេា ចិឥហឃា ចិត្តំ បទិឃាគាយ ធឃ្សតីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ចិឥហឃា បហាត៌ អក្ខត្វំ កន្តតីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉

យុទិតា ចិហាទិឃ្ស ឃតេា អទតិ ចិត្តំ បទិឃាគាយ ធឃ្សតីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, អទតិ បហាត៌ អក្ខត្វំ កន្តតីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉

ក្ខបេក្ខាចិហាទិឃ្ស ឃតេា ទាឥកា ចិត្តំ បទិឃាគាយ ធឃ្សតីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ទាឥកា បហាត៌ អក្ខត្វំ កន្តតីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉

អតិយិត្តចិហាទិឃ្ស ឃតេា តិយិត្តាតុឃាទី ឥតត ឥតឥតច ចិញ្ញាណំ បចត្តតីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា , តិយិត្តំ បហាត៌ អក្ខត្វំ កន្តតីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉ អម្ហិតិ ចិកព៌ អឃយហយម្ហិតិ ត ឃយតុបឃ្សាយិ៉ អធ ឥ បត ឥយ កិម្ហិតិ កឥម្ហិតិ ចិចិកិច្ឆា កធំកថាឃល្លំ ចិត្តំ បទិឃាគាយ ធឃ្សតីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ចិចិកិច្ឆា កធំកថាឃល្លំ បហាត៌ អក្ខត្វំ កន្តតីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉

ឃធា ចា បត បធយំ ឈាត៌ ឃយាបត្តឃ្ស ឃតេា កាយទាកព្យាបាគា ចិឥឃឃាយ ឃំចត្តត្តីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ហាតាយ ឃំចត្តត្តីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉ ចិតក្កឃហកតា ចា ឃញ្ញាយតឃិកាទា ហាតាយ ឃំចត្តត្តីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ចិឥឃឃាយ ឃំចត្តត្តីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉ ទុតិយំ ឈាត៌ ឃយាបត្តឃ្ស ឃតេា ចិតក្កចិចាទឃហកតា ឃញ្ញាយតឃិកាទា ចិឥឃឃាយ ឃំចត្តត្តីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ហាតាយ ឃំចត្តត្តីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉ ក្ខបេក្ខាឃុខឃហកតា ចា ឃញ្ញាយតឃិកាទា ហាតាយ ឃំចត្តត្តីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ចិឥឃឃាយ ឃំចត្តត្តីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉ តតិយំ ឈាត៌ ឃយាបត្តឃ្ស ឃតេា បីតិឃុខឃហកតា ឃញ្ញាយតឃិកាទា ចិឥឃឃាយ ឃំចត្តត្តីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ហាតាយ ឃំចត្តត្តីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ក្ខបេក្ខាឃតិបាទិឃុទ្ធិឃហកតា ចា ឃញ្ញាយតឃិកាទា ហាតាយ ឃំចត្តត្តីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ចិឥឃឃាយ ឃំចត្តត្តីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉ ចតុត្ថំ ឈាត៌ ឃយាបត្តឃ្ស ឃតេា ក្ខបេក្ខាឃហកតា ឃញ្ញាយតឃិកាទា ចិឥឃឃាយ ឃំចត្តត្តីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ហាតាយ ឃំចត្តត្តីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា ៉ អាកាឃាតញ្ចាយតតឃហកតា ចា ឃញ្ញាយតឃិកាទា ហាតាយ ឃំចត្តត្តីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ចិឥឃឃាយ ឃំចត្តត្តីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉

អាកាឃាតញ្ចាយតត៌ ឃយាបត្តឃ្ស ឃតេា ទូបឃហកតា ឃញ្ញាយតឃិកាទា ចិឥឃឃាយ ឃំចត្តត្តីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ហាតាយ ឃំចត្តត្តីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉ ចិញ្ញាណញ្ចាយតតឃហកតា ចា ឃញ្ញាយតឃិកាទា ហាតាយ ឃំចត្តត្តីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ចិឥឃឃាយ ឃំចត្តត្តីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉ ចិញ្ញាណញ្ចាយតត៌ ឃយាបត្តឃ្ស ឃតេា អាកាឃាតញ្ចាយតតឃហកតា ឃញ្ញាយតឃិកាទា ចិឥឃឃាយ ឃំចត្តត្តីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ហាតាយ ឃំចត្តត្តីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉ អាកិញ្ចញ្ញាយតតឃហកតា ចា ឃញ្ញាយតឃិកាទា ហាតាយ ឃំចត្តត្តីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា, ចិឥឃឃាយ ឃំចត្តត្តីតិ យុជ្ជតិ ឥតេនតា៉

អាកិញ្ចញ្ញាយតត៌ ឃយាបត្តឃ្ស ឃតេា ចិញ្ញាណញ្ចាយតតឃហកតា ឃញ្ញាយតឃិកាទា ចិឥឃឃាយ ឃំចត្តត្តីតិ ត យុជ្ជតិ ឥតេនតា,

ហានាយ សំវត្តតីតិ យុជ្ជតិ ទេសនា។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសហគតា ច សញ្ញាមនសិការា ហានាយ សំវត្តតីតិ ន យុជ្ជតិ ទេសនា, វិសេសាយ សំវត្តតីតិ យុជ្ជតិ ទេសនា។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមាបន្នស្ស សតោ សញ្ញុបចារា វិសេសាយ សំវត្តតីតិ ន យុជ្ជតិ ទេសនា, ហានាយ សំវត្តតីតិ យុជ្ជតិ ទេសនា។ សញ្ញាវេទយិតនិរោធសហគតា ច សញ្ញាមនសិការា ហានាយ សំវត្តតីតិ ន យុជ្ជតិ ទេសនា, វិសេសាយ សំវត្តតីតិ យុជ្ជតិ ទេសនា។ កល្លតាបរិចិតំ ចិត្តំ ន ច អភិនីហារំ ខមតីតិ ន យុជ្ជតិ ទេសនា, កល្លតាបរិចិតំ ចិត្តំ អថ ច អភិនីហារំ ខមតីតិ យុជ្ជតិ ទេសនា។

១៨. សព្ពេ នវសុត្តន្តា យថាធម្មំ យថាវិនយំ យថាសត្ថុសាសនំ សព្ពតោ វិចយេន ហារេន វិចិនិត្វា យុត្តិហារេន យោជេតព្ពាតិ។ តេនាហ អាយស្មា មហាកច្ចានោ “សព្ពេសំ ហារានំ យា ភូមិ យោ ច គោចរោ តេសន”្តិ។

និយុត្តោ យុត្តិ ហារោ។

៤. បទដ្ឋានហារវិភង្គោ

១៩. តត្ថ កតមោ បទដ្ឋានោ ហារោ? “ធម្មំ ទេសេតិ ជិនោ”តិ, អយំ បទដ្ឋានោ ហារោ។ កិំ ទេសេតិ? សព្ពធម្មយាថាវអសម្បដិវេធលក្ខណា អវិជ្ជា, តស្សា វិបល្លាសា បទដ្ឋានំ។ អជ្ឈោសានលក្ខណា តណ្ហា, តស្សា បិយរូបំ សាតរូបំ បទដ្ឋានំ។ បត្ថនលក្ខណោ លោភោ, តស្ស អទិន្នាទានំ បទដ្ឋានំ។ វណ្ណសណ្ឋានព្យញ្ជនគ្គហណលក្ខណា សុភសញ្ញា, តស្សា ឥន្ទ្រិយអសំវរោ បទដ្ឋានំ។ សាសវផស្សឧបគមនលក្ខណា សុខសញ្ញា, តស្សា អស្សាទោ បទដ្ឋានំ។ សង្ខតលក្ខណានំ ធម្មានំ អសមនុបស្សនលក្ខណា និច្ចសញ្ញា, តស្សា វិញ្ញាណំ បទដ្ឋានំ។ អនិច្ចសញ្ញាទុក្ខសញ្ញាអសមនុបស្សនលក្ខណា អត្តសញ្ញា, តស្សា នាមកាយោ បទដ្ឋានំ។ សព្ពធម្មសម្បដិវេធលក្ខណា វិជ្ជា, តស្សា សព្ពំ នេយ្យំ បទដ្ឋានំ។ ចិត្តវិក្ខេបបដិសំហរណលក្ខណោ សមថោ, តស្ស អសុភា បទដ្ឋានំ។ ឥច្ឆាវចរបដិសំហរណលក្ខណោ អលោភោ, តស្ស អទិន្នាទានា វេរមណី [វេរមណិ (ក.)] បទដ្ឋានំ។ អព្យាបជ្ជលក្ខណោ អទោសោ, តស្ស បាណាតិបាតា វេរមណី បទដ្ឋានំ។ វត្ថុអវិប្បដិបត្តិលក្ខណោ [វត្ថុអវិប្បដិបាទនលក្ខណោ (សី. ក.)] អមោហោ, តស្ស សម្មាបដិបត្តិ បទដ្ឋានំ។ វិនីលកវិបុព្ពកគហណលក្ខណា អសុភសញ្ញា, តស្សា និព្ពិទា បទដ្ឋានំ។ សាសវផស្សបរិជាននលក្ខណា ទុក្ខសញ្ញា, តស្សា វេទនា បទដ្ឋានំ។ សង្ខតលក្ខណានំ ធម្មានំ សមនុបស្សនលក្ខណា អនិច្ចសញ្ញា, តស្សា ឧប្បាទវយា បទដ្ឋានំ។ សព្ពធម្មអភិនិវេសលក្ខណា អនត្តសញ្ញា, តស្សា ធម្មសញ្ញា បទដ្ឋានំ។

បញ្ច កាមគុណា កាមរាគស្ស បទដ្ឋានំ, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ រូបីនិ រូបរាគស្ស បទដ្ឋានំ, ឆឡាយតនំ ភវរាគស្ស បទដ្ឋានំ, និព្ពត្តភវានុបស្សិតា បញ្ចន្នំ ឧបាទានក្ខន្ធានំ បទដ្ឋានំ, បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណទស្សនស្ស បទដ្ឋានំ។ ឱកប្បនលក្ខណា សទ្ធា អធិមុត្តិបច្ចុបដ្ឋានា ច, អនាវិលលក្ខណោ បសាទោ សម្បសីទនបច្ចុបដ្ឋានោ ច។ អភិបត្ថិយនលក្ខណា សទ្ធា, តស្សា អវេច្ចប្បសាទោ បទដ្ឋានំ។ អនាវិលលក្ខណោ បសាទោ, តស្ស សទ្ធា បទដ្ឋានំ។ អារម្ភលក្ខណំ វីរិយំ, តស្ស សម្មប្បធានំ បទដ្ឋានំ។ អបិលាបនលក្ខណា សតិ, តស្សា

ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩑᨠᨣ᩠ᨣᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᨲᩔ ᨫᩣᨶᩣᨶᩥ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨷᨩᩣᨶᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ, ᨲᩔᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨

ᩋᨷᩁᩮᩣ ᨶᨿᩮᩣ, ᩋᩔᩣᨴᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨲᩔ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩈᨧ᩠ᨧᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ, ᩈᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨷᩩᨶᨻ᩠ᨽᩅᩅᩥᩁᩮᩣᩉᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᨲᩮ [ᨲᩴ (ᨠ᪨)] ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩒᨷᨷᨧ᩠ᨧᨿᩥᨠᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᨲᩴ ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨶᩣᨾᨠᩣᨿᩁᩪᨷᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨥᩣᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩴ, ᨲᩴ ᩈᩊᩣᨿᨲᨶᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩈᩊᩣᨿᨲᨶᩴ, ᨲᩴ ᨹᩔᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩁᩪᨷᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᨶ᩠ᨶᩥᨷᩣᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᨹᩔᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᩋᨶᩩᨽᩅᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ, ᩈᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᩮᩣᩈᩣᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ, ᩈᩣ ᩏᨷᩣᨴᩣᨶᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩒᨷᨷᨧ᩠ᨧᨿᩥᨠᩴ ᩏᨷᩣᨴᩣᨶᩴ, ᨲᩴ ᨽᩅᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨶᩣᨾᨠᩣᨿᩁᩪᨷᨠᩣᨿᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᨽᩅᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨡᨶ᩠ᨵᨷᩣᨲᩩᨽᩅᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨩᩣᨲᩥ, ᩈᩣ ᨩᩁᩣᨿ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩏᨷᨵᩥᨷᩁᩥᨷᩣᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨩᩁᩣ, ᩈᩣ ᨾᩁᨱᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩩᨷᨧ᩠ᨨᩮᨴᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨾᩁᨱᩴ, ᨲᩴ ᩈᩮᩣᨠᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩏᩔᩩᨠ᩠ᨠᨠᩣᩁᨠᩮᩣ ᩈᩮᩣᨠᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨷᩁᩥᨴᩮᩅᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᪨ ᩃᩣᩃᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᨠᩮᩣ ᨷᩁᩥᨴᩮᩅᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨠᩣᨿᩈᨾ᩠ᨷᩦᩊᨶᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᨲᩴ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨷᩦᩊᨶᩴ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ, ᨲᩴ ᩏᨷᩣᨿᩣᩈᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩒᨴᩉᨶᨠᩣᩁᨠᩮᩣ ᩏᨷᩣᨿᩣᩈᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨽᩅᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨿᨴᩣ ᩈᨾᨣ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᨽᩅᩮᩣ, ᨲᩴ ᩈᩴᩈᩣᩁᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨

ᨲᩥᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ ᨷᩦᨲᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣᨿ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨷᩦᨲᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ ᨷᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣᨿ [ᨾᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣᨿ (ᩈᩦ᪨ ᨠ᪨)] ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨷᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣᨿ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩋᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨠᨲᨷᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣᨿ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨠᨲᨷᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣ ᨷᨲᩥᩁᩪᨷᨴᩮᩈᩅᩣᩈᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨷᨲᩥᩁᩪᨷᨴᩮᩈᩅᩣᩈᩮᩣ ᩈᨷ᩠ᨷᩩᩁᩥᩈᩪᨷᨶᩥᩔᨿᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩈᨷ᩠ᨷᩩᩁᩥᩈᩪᨷᨶᩥᩔᨿᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᩣᨷᨱᩥᨵᩣᨶᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᩣᨷᨱᩥᨵᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᩣᨶᩴ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩈᩦᩃᩣᨶᩥ ᩋᩅᩥᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᩣᩁᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩋᩅᩥᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᩣᩁᩮᩣ ᨷᩣᨾᩮᩣᨩ᩠ᨩᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨷᩣᨾᩮᩣᨩ᩠ᨩᩴ ᨷᩦᨲᩥᨿᩣ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨷᩦᨲᩥ ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩥ ᩈᩩᨡᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩈᩩᨡᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩈᨾᩣᨵᩥ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨿ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣ ᩅᩥᩁᩣᨣᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩅᩥᩁᩣᨣᩮᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᨿᩮᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩏᨷᨶᩥᩔᨿᩮᩣ ᨿᩮᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨾᩉᩣᨠᨧ᩠ᨧᩣᨿᨶᩮᩣ “ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ ᨩᩥᨶᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣ᪨

᪕᪨ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩉᩣᩁᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮᩣ

᪑᪖᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣ? “ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᩉᩥ ᩑᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮ”ᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨠᩥᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨿᨲᩥ? ᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩑᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩅᩈᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨠᩥᩴ ᨽᩅᩮ? ᨿᨳᩣᩉ ᨽᨣᩅᩣ –

“ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩴ , ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨶᩅᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᩍᨲ᩠ᨲᩁᩴ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨽᨦ᩠ᨣᩩ ᨷᩁᨲᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨻ᩠ᨿᩈᨶᩴ ᨧᩃᨶᩴ [ᨧᩃᩴ (ᩈᩦ᪨)] ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᩊᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩴ [ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩴ (ᨠ᪨)] ᩅᨵᨠᩴ

អបិច្ចបន្ស្ស ព្ចបស្ស៊ិ ចក្ខុស្ស៊ិ ចុទេត្ត អចសិដ្ឋានិ អដ្ឋាត្តិកានិ អាឃតនានិ ចុត្តានិ កចត្តិ៍ ពេគ ការពោត? សន្តានិ ហិ ឲ អដ្ឋាត្តិកានិ អាឃតនានិ ចឆពេដ្ឋត ឲ្កលក្ខលានិ៍ ឃចា ចាហ កកចា –

“អតីតេត , ទាឆ, រូបេ អតបេក្ខោ ពោហិ, អតាកតំ រូបំ យា អភិនត្ថិ [អភិនត្ថ (ក៍)], បច្ចុប្បន្នស្ស រូបស្ស តិត្ថិតាឃ ចិទាកាឃ តិទោឆាឃ ចាកាឃ បដិតិស្សក្កាឃ បដិបដ្ឋ៍ ព្ចបស្ស៊ិ រូបក្ខតេក្ខ ចុទេត្ត អចសិដ្ឋា លត្ថា ចុត្តា កចត្តិ៍ ពេគ ការពោត? សន្តា ហិ បន្ទាក្ខត្ថា ឃបពោចាងស្សុតេត្ត [បស្ស សំ៍ តិ៍ ១៍ប័ះ] ចឆពេដ្ឋត ឲ្កលក្ខលា ចុត្តា៍ ឃចា ចាហ កកចា –

“ពោសន្ទា [បស្ស ឆ៍ ប៍ ១៥៩] ស៊ុសបាទេក្ខ, តិន្ទំ កាឃកតាឃតិ;

អកិត្ថំ ពេត ត ពេសចត្តិ, កិតេចំ សាតច្ចកាទិតោ”៍

ព្ចតិ កាឃកតាឃ សតិឃា ចុត្តាឃ ចុត្តា កចត្តិ ពេចឆតាកតា សតិ ចិត្តកតា ឆឃុកតា ច៍ តចា ឃំ កិត្ថិ ចិដ្ឋំ ចា ស៊ុតំ ចា ឃុតំ ចាតិ ចុទេត្ត ចុត្តំ កចតិ ចិត្តាតំ៍ ឃចា ចាហ កកចា –

តស្ថាតិហ ត្ងំ កិក្ខុ ការេឃ កាឃានុបស្ស៊ី ចិហទាហិ អាតាប៊ី សប្បជានោ សតិមា ចិទេឃ្យ ពេលិកេ អភិជ្ឈាពោមនស្ស៍ “អាតាប៊ី”តិ ចិទិយិត្ថ៊ិឃំ, “សប្បជានោ”តិ បញ្ញាត្ថ៊ិឃំ, “សតិមា”តិ សតិត្ថ៊ិឃំ, “ចិទេឃ្យ ពេលិកេ អភិជ្ឈាពោមនស្ស”ន្តិ សមាធិត្ថ៊ិឃំ, ឲចំ ការេឃ កាឃានុបស្សិនោ ចិហទេតោ ចត្តាទោ សតិបដ្ឋានា កាចតាបិទិបូទិ៍ កច្ចត្តិ៍ ពេគ ការពោត, ឲ្កលក្ខលត្តា ចត្បុត្ត ព្ចត្ថ៊ិឃានំ៍

១៖ ចត្បុ សតិបដ្ឋានេសុ កាចិឃបាតេសុ ចត្តាទោ សប្បប្បធានា កាចតាបិទិបូទិ៍ កច្ចត្តិ, ចត្បុ សប្បប្បធានេសុ កាចិឃបាតេសុ ចត្តាទោ ព្ចទ្ធិបាទា កាចិឃបាតេសុ បញ្ចិត្ថ៊ិឃានិ កាចតាបិទិបូទិ៍ កច្ចត្តិ, ចត្បុ ព្ចទ្ធិបាទេសុ កាចតាបិទិបូទិ៍ កច្ចត្តិ, បញ្ចសុ ព្ចត្ថ៊ិឃេសុ កាចិឃបាតេសុ បញ្ច ពលានិ កាចតាបិទិបូទិ៍ កច្ចត្តិ, បញ្ចសុ ពលេសុ កាចិឃបាតេសុ សត្ត ពោជ្ឈង្គា កាចតាបិទិបូទិ៍ កច្ចត្តិ, សត្តសុ ពោជ្ឈង្គេសុ កាចិឃបាតេសុ អទិឃោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ កាចតាបិទិបូទិ៍ កច្ចតិ, សន្តោច [សន្តោ ច (ឆ៊ី៍ ក៍)] ពោធិឆ្ចយា ឆឃុ ពោធិបក្ខិឃា កាចតាបិទិបូទិ៍ កច្ចត្តិ ៍ ពេគ ការពោត, សន្តោ ហិ ពោធិឆ្ចយា ពោធិបក្ខិឃា តេឃ្យានិកលក្ខលោត ឲ្កលក្ខលា, ពេត ឲ្កលក្ខលត្តា កាចតាបិទិបូទិ៍ កច្ចត្តិ៍

ឲចំ អក្បុសលិបិ ឆឃុ ឲ្កលក្ខលត្តា បហាតំ អត្ថត្តំ កច្ចត្តិ៍ ចត្បុ សតិបដ្ឋានេសុ កាចិឃបាតេសុ ចិបល្លាសា បហីឃត្តិ, អាហាទា ចស្ស បទិញ្ញា កច្ចត្តិ, ឌុបិធាតេហិ អនុបិធានោ កចតិ, ពោពកេហិ ច ចិសំយុត្តោ កចតិ, កន្ថេហិ ច ចិប្បយុត្តោ កចតិ, អាសេចេហិ ច អតាសេចោ កចតិ, ឱ្ឃេហិ ច តិត្តិណ្ណោ កចតិ, សល្លេហិ ច ចិសល្លោ កចតិ, ចិញ្ញាណដ្ឋិតិឃោ ចស្ស បទិញ្ញា កច្ចត្តិ, អកតិកមេនេហិ ត អកតិ កច្ចតិ, ឲចំ អក្បុសលិបិ ឆឃុ ឲ្កលក្ខលត្តា បហាតំ អត្ថត្តំ កច្ចត្តិ៍

យត្ថ ច បន រូបិន្ទ្រិយំ និរុជ្ឈតិ, និរុជ្ឈន្តិ តត្ថ រូបធាតុ រូបក្ខន្ធោ រូបញ្ចាយតនំ។ យត្ថ ច បន សុខា វេទនា និរុជ្ឈតិ, និរុជ្ឈតិ តត្ថ សុខិន្ទ្រិយំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ ទុក្ខសមុទយោ ច អរិយសច្ចំ។ យត្ថ ច បន ទុក្ខា វេទនា និរុជ្ឈតិ, និរុជ្ឈតិ តត្ថ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ ទុក្ខញ្ច អរិយសច្ចំ។ យត្ថ ច បន អទុក្ខមសុខា វេទនា និរុជ្ឈតិ, និរុជ្ឈតិ តត្ថ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ សទ្ធា ច បដិច្ចសមុប្បាទោ។ ឯវំ ការណេន, អទុក្ខមសុខាយ ហិ វេទនាយ អវិជ្ជា អនុសេតិ។ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា, សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ, វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបំ, នាមរូបបច្ចយា សឡាយតនំ, សឡាយតនបច្ចយា ផស្សោ, ផស្សបច្ចយា វេទនា, វេទនាបច្ចយា តណ្ហា, តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ, ឧបាទានបច្ចយា ភវោ, ភវបច្ចយា ជាតិ, ជាតិបច្ចយា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា សម្ភវន្តិ, ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ។ សោ ច សរាគសទោសសមោហសំកិលេសបក្ខោ ហាតព្វោ,
វីតរាគវីតទោសវីតមោហអរិយធម្មេហិ ហាតព្វោ។

ឯវំ យេ ធម្មា ឯកលក្ខណា កិច្ចតោ ច លក្ខណតោ ច សាមញ្ញតោ ច ចុតូបបាតតោ ច, តេសំ ធម្មានំ ឯកស្មិំ ធម្មេ វុត្តេ អវសិដ្ឋា ធម្មា វុត្តា ភវន្តិ។ តេនាហ អាយស្មា មហាកច្ចាយនោ “វុត្តម្ហិ ឯកធម្មេ”តិ។

និយុត្តោ លក្ខណោ ហារោ។

៩. ចតុព្យូហហារវិភង្គោ

៣៩. តត្ថ កតមោ ចតុព្យូហោ ហារោ? “នេរុត្តមធិប្បាយោ”តិ អយំ។ ព្យញ្ជនេន សុត្តស្ស នេរុត្តញ្ច អធិប្បាយោ ច និទានញ្ច បុព្ពាបរសន្ធិ ច គវេសិតព្វោ។ តត្ថ កតមំ នេរុត្តំ, យា និរុត្តិបទសំហិតា, យំ ធម្មានំ នាមសោ ញាណំ។ យទា ហិ ភិក្ខុ អត្ថស្ស ច នាមំ ជានាតិ, ធម្មស្ស ច នាមំ ជានាតិ, តថា តថា នំ អភិនិរោបេតិ។ អយញ្ច វុច្ចតិ អត្ថកុសលោ ធម្មកុសលោ ព្យញ្ជនកុសលោ និរុត្តិកុសលោ បុព្ពាបរកុសលោ ទេសនាកុសលោ អតីតាធិវចនកុសលោ អនាគតាធិវចនកុសលោ បច្ចុប្បន្នាធិវចនកុសលោ ឥត្ថាធិវចនកុសលោ បុរិសាធិវចនកុសលោ នបុំសកាធិវចនកុសលោ ឯកាធិវចនកុសលោ អនេកាធិវចនកុសលោ, ឯវំ សព្ពានិ កាតព្ពានិ ជនបទនិរុត្តានិ សព្ពា ច ជនបទនិរុត្តិយោ។ អយំ និរុត្តិបទសំហិតា។

៤០. តត្ថ កតមោ អធិប្បាយោ?

“ធម្មោ ហវេ រក្ខតិ ធម្មចារិំ, ឆត្តំ មហន្តំ យថ វស្សកាលេ [ថេរគា. ៣០៣; ជា. ១.១០.១០២];

ឯសានិសំសោ ធម្មេ សុចិណ្ណេ, ន ទុគ្គតិំ គច្ឆតិ ធម្មចារី”តិ។

តត្ថ ភគវតោ កោ អធិប្បាយោ? យេ អបាយេហិ បរិមុច្ចិតុកាមា ភវិស្សន្តិ, តេ ធម្មចារិនោ ភវិស្សន្តីតិ អយំ ឯត្ថ ភគវតោ អធិប្បាយោ។

“ចោរោ យថា សន្ធិមុខេ គហិតោ, សកម្មុនា ហញ្ញតិ [ហញ្ញតេ (សី.)] ពជ្ឈតេ ច;

ឯវំ អយំ បេច្ច បជា បរត្ថ, សកម្មុនា ហញ្ញតិ [ហញ្ញតេ (សី.)] ពជ្ឈតេ ចា”តិ។

តត្ថ ភគវតោ កោ អធិប្បាយោ? សញ្ចេតនិកានំ កតានំ កម្មានំ ឧបចិតានំ ទុក្ខវេទនីយានំ អនិដ្ឋំ អសាតំ វិបាកំ បច្ចនុភវិស្សតីតិ អយំ ឯត្ថ ភគវតោ អធិប្បាយោ។

“សុខកាមានិ [បស្ស ធ. ប. ១៣១-១៣២] ភូតានិ, យោ ទណ្ឌេន វិហិំសតិ;

អត្តនោ សុខមេសានោ, បេច្ច សោ ន លភតេ សុខ”ន្តិ។

តត្ថ ភគវតោ កោ អធិប្បាយោ? យេ សុខេន អត្ថិកា ភវិស្សន្តិ, តេ បាបកម្មំ [បាបកំ កម្មំ (ក.)] ន ករិស្សន្តីតិ អយំ ឯត្ថ ភគវតោ អធិប្បាយោ។

“មិទ្ធី [បស្ស ធ. ប. ៣២៥] យទា ហោតិ មហគ្ឃសោ ច, និទ្ទាយិតា សម្បរិវត្តសាយី;

មហាវរាហោវ និវាបបុដ្ឋោ, បុនប្បុនំ គព្ភមុបេតិ មន្ទោ”តិ។

តត្ថ ភគវតោ កោ អធិប្បាយោ? យេ ជរាមរណេន អដ្ដិយិតុកាមា ភវិស្សន្តិ, តេ ភវិស្សន្តិ ភោជនេ មត្តញ្ញុនោ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារា បុព្ពរត្តាបររត្តំ ជាគរិយានុយោគមនុយុត្តា វិបស្សកា កុសលេសុ ធម្មេសុ សគារវា ច សព្រហ្មចារីសុ ថេរេសុ នវេសុ មជ្ឈិមេសូតិ អយំ ឯត្ថ ភគវតោ អធិប្បាយោ។

“អប្បមាទោ អមតបទំ [អមតំ បទំ (ក.) បស្ស ធ. ប. ២១], បមាទោ មច្ចុនោ បទំ;

អប្បមត្តា ន មីយន្តិ, យេ បមត្តា យថា មតា”តិ។

ឯត្ថ ភគវតោ កោ អធិប្បាយោ? យេ អមតបរិយេសនំ បរិយេសិតុកាមា ភវិស្សន្តិ, តេ អប្បមត្តា វិហរិស្សន្តីតិ អយំ ឯត្ថ ភគវតោ អធិប្បាយោ. អយំ អធិប្បាយោ.

៣៥. តត្ថ កតមំ និទានំ? យថា សោ ធនិយោ គោបាលកោ ភគវន្តំ អាហ –

“នន្ទតិ បុត្តេហិ បុត្តិមា, គោមា [គោមិកោ (សី.), គោបិកោ (ក.) សុ. និ. ៣៣; សំ. និ. ១.១២ បស្សិតព្ពំ] គោហិ តថេវ នន្ទតិ;

ឧបធី ហិ នរស្ស នន្ទនា, ន ហិ សោ នន្ទតិ យោ និរូបធី”តិ.

ភគវា អាហ –

“សោចតិ បុត្តេហិ បុត្តិមា, គោបិកោ [គោមិកោ (សី.)] គោហិ តថេវ សោចតិ;

ឧបធី ហិ នរស្ស សោចនា, ន ហិ សោ សោចតិ យោ និរូបធី”តិ.

ឥមិនា វត្ថុនា ឥមិនា និទានេន ឯវំ ញាយតិ “ឥធ ភគវា ពាហិរំ បរិក្ខារំ ឧបធិំ អាហា”តិ. យថា ច មារោ បាបិមា គិជ្ឈកូដា បព្ពតា បុថុសិលំ បាតេសិ, ភគវា អាហ –

“សចេបិ កេវលំ សព្ពំ, គិជ្ឈកូដំ ចលេស្សសិ [ចលយ្យាសិ (ក.) បស្ស សំ. និ. ១.១២៥];

នេវ សម្មាវិមុត្តានំ, ពុទ្ធានំ អត្ថិ ឥញ្ជិតំ.

នភំ ផលេយ្យ បថវី ចលេយ្យ, សព្ពេវ បាណា ឧទ សន្តសេយ្យុំ;

សល្លម្បិ ចេ ឧរសិ កប្បយេយ្យុំ [បកប្បយេយ្យុំ (សី.), កម្បយេយ្យុំ (ក.)], ឧបធីសុ តាណំ ន ករោន្តិ ពុទ្ធា”តិ.

ឥមិនា វត្ថុនា ឥមិនា និទានេន ឯវំ ញាយតិ “ឥធ ភគវា កាយំ ឧបធិំ អាហា”តិ. យថា ចាហ –

“ភ ពាំ ដឡ្ហំ ពន្ធភយាហុ ធីរា, ឃដាឃសំ ដារុជបព្ពជញ្ច [ដារុជំ ពព្ពជញ្ច (សីˋ) បស្ស ធˋ បˋ ៣៤៥];

សារត្តរត្តា យណិកុណ្ឌលេសុ, បុត្តេសុ ដារេសុ ច ឃា អបេក្ខា”តិˋ

ឰ្លយិភា ចត្ខុភា ឰ្លយិភា តិដាតេភ ៩ចំ ញាឃតិ “ឰ្លឆ ភកចា ដាហិរេសុ ចត្ខុសុ តណ្ហំអាហា”តិˋ ឃឆា ចាហ –

“៩ពំ ដឡ្ហំ ពន្ធភយាហុ ធីរា, ឱហារិតំ សិថិលំ ទុប្បមុញ្ចំ;

៩តម្បិ ឆេត្វាភ បរិព្ពជន្តិ, អតេបក្ខិតោ កាយសុខំ បហាឃា”តិˋ

ឰ្លយិភា ចត្ខុភា ឰ្លយិភា តិដាតេភ ៩ចំ ញាឃតិ “ឰ្លឆ ភកចា ដាហិរចត្ខុកាឃ តណ្ហាឃ បហាតំ អាហា”តិˋ ឃឆា ចាហ –

“អាពុទំ អសុចិំ បូតិំ, ទុគ្គន្ធំ ទេហនិស្សិតំ;

បឃ្ឃរន្តំ ឌិចា រត្តិំ, ដាលោតំ អភិតន្ទិត”ន្តិˋ

ឰ្លយិភា ចត្ខុភា ឰ្លយិភា តិដាតេភ ៩ចំ ញាឃតិ “ឰ្លឆ ភកចា អជ្ឈត្តិកចត្ខុកាឃ តណ្ហាឃ បហាតំ អាហា”តិˋ ឃឆា ចាហ –

“រជ្ជិត្ត [បស្ស ធˋ បˋ ១៥៥] សិរេកហយត្តេភា, កុឃុតំ សារដិកំច បរិហិភា;

សន្តិយគ្គរេបច ញ្ញាហយ, តិព្ពាតំ សុកតេក ទេសិត”ន្តិˋ

ឰ្លយិភា ចត្ខុភា ឰ្លយិភា តិដាតេភ ៩ចំ ញាឃតិ “ឰ្លឆ ភកចា អជ្ឈត្តិកចត្ខុកាឃ តណ្ហាឃ បហាតំ អាហា”តិˋ ឰ្លតំ តិដាតំˋ

តត្ថ កតមោ ឰុព្ពាបរសន្ធិˋ ឃឆាហ –

“កាយគ្គា ឌាលសញ្ញាគ្គា, តណ្ហាឈេភភញ្ញាឌិតា;

បយត្តពទ្ធភា [បយត្តពទ្ធភា ស្ដាˋ ៩៣] ពទ្ធា [ពទ្ធា (កˋ) បស្ស ស្ដាˋ ៩៣], យច្ឆាច កុឃិភាឃុរេ;

ជរាមរណមេន្តិ, វច្ឆោ ខីរបកោវ មាតរ”ន្តិ។

អយំ កាមតណ្ហា វុត្តា។ សា កតមេន បុព្ពាបរេន យុជ្ជតិ? យថាហ –

“រត្តោ អត្ថំ ន ជានាតិ, រត្តោ ធម្មំ ន បស្សតិ;

អន្ធតមំ តទា ហោតិ, យំ រាគោ សហតេ នរ”ន្តិ។

ឥតិ អន្ធតាយ ច សម្មូឡ្ហតាយ ច សាយេវ តណ្ហា អភិលបិតា។ យញ្ចាហ កាមន្ធា ជាលសញ្ឆន្នា, តណ្ហាឆទនឆាទិតាតិ។ យញ្ចាហ រត្តោ អត្ថំ ន ជានាតិ, រត្តោ ធម្មំ ន បស្សតីតិ, ឥមេហិ បទេហិ បរិយុដ្ឋានេហិ សាយេវ តណ្ហា អភិលបិតា។ យំ អន្ធការំ, អយំ ទុក្ខសមុទយោ, យា ច តណ្ហា បោនោភវិកា, យញ្ចាហ កាមាតិ ឥមេ កិលេសកាមា។ យញ្ចាហ ជាលសញ្ឆន្នាតិ តេសំ យេវ កាមានំ បយោគេន បរិយុដ្ឋានំ ទស្សេតិ, តស្មា កិលេសវសេន ច បរិយុដ្ឋានវសេន ច តណ្ហាពន្ធនំ វុត្តំ។ យេ ឯទិសិកា, តេ ជរាមរណំ អន្វេន្តិ, អយំ ភគវតា យថានិក្ខិត្តគាថាពលេន ទស្សិតា ជរាមរណមេន្តីតិ។

“យស្ស បបញ្ចា ឋិតី ច នត្ថិ, សន្ទានំ បលិឃញ្ច [បដិឃញ្ច (សី។) បស្ស ឧទា។ ៦៨] វីតិវត្តោ;

តំ និត្តណ្ហំមុនិំ ចរន្តំ, ន វិជានាតិ សទេវកោបិ លោកោ”តិ។

បបញ្ចា នាម តណ្ហាទិដ្ឋិមានា, តទភិសង្ខតា ច សង្ខារា។ ឋិតិ នាម អនុសយា។ សន្ទានំ នាម តណ្ហាយ បរិយុដ្ឋានំ, យានិ ឆត្តឹសតណ្ហាយ ជាលិនិយា វិចរិតានិ។ បលិឃោ នាម មោហោ។ យេ ច បបញ្ចា សង្ខារា យា ច ឋិតិ យំ សន្ទានញ្ច យំ បលិឃញ្ច យោ ឯតំ សព្ពំ សមតិក្កន្តោ, អយំ វុច្ចតិ និត្តណ្ហោ ឥតិ។

១៥. តត្ថ បរិយុដ្ឋានសង្ខារា ទិដ្ឋធម្មវេទនីយា វា ឧបបជ្ជវេទនីយា វា អបរាបរិយវេទនីយា វា, ឯវំ តណ្ហា តិវិធំ ផលំ ទេតិ ទិដ្ឋេ វា ធម្មេ ឧបបជ្ជេ វា អបរេ វា បរិយាយេ។ ឯវំ ភគវា អាហ “យំ លោភបកតំ កម្មំ ករោតិ កាយេន វា វាចាយ វា មនសា វា, តស្ស វិបាកំ អនុភោតិ ទិដ្ឋេ វា ធម្មេ ឧបបជ្ជេ វា អបរេ វា បរិយាយេ”តិ។ ឥទំ ភគវតោ បុព្ពាបរេន យុជ្ជតិ។ តត្ថ បរិយុដ្ឋានំ ទិដ្ឋធម្មវេទនីយំ វា កម្មំ ឧបបជ្ជវេទនីយំ វា កម្មំ អបរាបរិយាយវេទនីយំ [អបរាបរិយវេទនីយំ (សី។)] វា កម្មំ, ឯវំ កម្មំ តិធា វិបច្ចតិ ទិដ្ឋេ វា ធម្មេ ឧបបជ្ជេ វា អបរេ វា បរិយាយេ។ យថាហ –

“ឃន្ទោ ទារិលេ ទ្ទុឆ បរិលាតិបរិតិ ហោតិ...បេ... មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ, តស្ស ជិវេរ្ច ចា ឆេទ្ទ ចិបរិកំ បដិសំទេចេតិ ស្ក្បបទ្ធេ ចា អបទេ ចា បរិឃាយេ”តិ។ ទ្ទុជំ កាចេតា បុព្ពាបទេត ឃុឌ្ឍតិ។ តត្ថ បរិឃុដ្ឋាតំ បដិសទ្ធាតទាលេត បហាតព្ពំ, សទ្ធាទា ជស្សតទាលេត, លត្ថឹស តល្យាចិចទិតាតិ កាចតាទាលេត បហាតព្ពាតិតិ ឲចំ តល្យាបិ តិឆា បហីឃតិ។ ឃា តិក្កល្យាតា អយំ ទិសាបរិទិសេសា តិព្ពាតឆាត្យ។ ទេកគា កាឃស្ស អយំ អតុបរិទិសេសា តិព្ពាតឆាត្យ។

បបទ្ធោ តាយ ចុទ្ធតិ អតុចាន្តោ។ ឃទ្ធាហ កាចា “បបទ្ធោតិ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្ន ចក្ខុចិទ្ធោឃ្យំ ទុបំ អាទព្ព”តិ។ ឃទ្ធាហ កាចា – “អតីតេ, ទាឆ, ទុបេ អតបេក្ខោ ហោហិ, អតាគតំ ទុបំ មា អភិតត្ថិ, បច្ចុប្បន្នស្ស ទុបស្ស តិព្ពិជាឃ ចិទាកាឃ តិទោជាឃ បដិតិស្សក្កាឃ បដិបទ្ធា”តិ។ ទ្ទុជំ កាចេតា បុព្ពាបទេត ឃុឌ្ឍតិ។ ឃោ ចាបិ បបទ្ធោ ឃេ ច សទ្ធាទា ឃា ច អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នស្ស អភិតត្ថតា, ទ្ទុជំ ឲកត្ថំ។ អបិ ច អព្ពាយទ្ធោហិ បជេហិ អព្ពាយទ្ធោហិ អក្ខទេហិ អព្ពាយទ្ធោហិ ព្យព្ជនេហិ អបរិយាលា ឆេឲ្យជេសតា ចុត្តា កាចតា។ ឲចំ សុទេត្តត សុត្តំ សំសត្ថឃិត្វា បុព្ពាបទេត សទ្ធិំ ឃោជាឃិត្វា សុត្តំ តិទ្ទិដ្ឋំ កចតិ។

សោ ចាយំ [ស ចាយំ (សី។)] បុព្ពាបទោ សទ្ធិ ចត្យព្ពិធោ អត្ថសទ្ធិ ព្យព្ជនសទ្ធិ ទេសតាសទ្ធិ តិទ្ទេសសទ្ធិតិ។

តត្ថ អត្ថសទ្ធិ លប្បជាតិ សង្កាសតា បកាសតា ចិចទណា ចិភជតា ស្ត្តាតិកម្មតា បព្ពាត្តីតិ។

ព្យព្ជនសទ្ធិ លប្បជាតិ អក្ខទំ បជំ ព្យព្ជនំ អាកាទោ តិទុត្តិ តិទ្ទេសោតិ។

ទេសតាសទ្ធិ ត ច បថចិ តិស្សាយ ឆាឃតិ ឆាឃឹ ឆាឃតិ ច។ ត ច អាបំ តិស្សាយ ឆាឃតិ ឆាឃឹ ឆាឃតិ ច, ត ច តេជំ តិស្សាយ ឆាឃតិ ឆាឃឹ ឆាឃតិ ច, ត ច ចាយុំ តិស្សាយ ឆាឃតិ ឆាឃឹ ឆាឃតិ ច។ ត ច អាកាសាតព្ចាឃតតំ តិស្សាយ...បេ... ត ច ចិព្ពាណព្ចាឃតតំ តិស្សាយ...បេ... ត ច អាកិព្ចព្ពាឃតតំ តិស្សាយ...បេ... ត ច តេចសព្ពាតាសព្ពាឃតតំ តិស្សាយ...បេ... ត ច ទ្ទុមំ លោកំ តិស្សាយ...បេ... ត ច បទេលោកំ តិស្សាយ ឆាឃតិ ឆាឃឹ ឆាឃតិ ច។ ឃមិជំ ស្កភឃមត្តទេត ជិដ្ឋំ សុតំ មុតំ ចិព្ពាតំ បត្តំ បរិយេសិតំ ចិតក្កិតំ ចិចាទិតំ មតសាតុចិត្តិតំ, តម្បិ តិស្សាយ ត ឆាឃតិ ឆាឃឹ ឆាឃតិ ច។ អយំ សទេចកោ លោកោ សមាទកោ សព្រហ្មកោ សស្សមណព្រាហ្មណិឃា បជាឃ សទេចមតុស្សាឃ អតិស្សិតេត ចិទ្ទេត ត ឆាឃតិ ឆាឃទ្ធោ។

ឃថា មាទោ បាបិមា កោឆិកស្ស កុលបុត្តស្ស [បស្ស សំ។ តិ។ ១។១១៥] ចិព្ពាណំ សមទ្ធេសទ្ធោ ត ជាតាតិ ត បស្សតិ។ សោ ហិ បបទ្ធាតីតោ តល្យាបហាទេត ជិដ្ឋិតិស្សយោបិស្ស តត្ថិ។ ឃថា ច កោឆិកស្ស, ឲចំ ចក្ខលិស្ស សទេចកោត លោកោត សមាទកោត សព្រហ្មកោត សស្សមណព្រាហ្មណិឃា បជាឃ សទេចមតុស្សាឃ អតិស្សិតចិត្តា ត ឆាឃត្តិ ឆាឃមាតា។ អយំ ទេសតាសទ្ធិ។

តត្ថ កតមា តិទ្ទេសសទ្ធិ? តិស្សិតចិត្តា អកុសលបក្ខេត តិទ្ទិសិតព្ពា, អតិស្សិតចិត្តា កុសលបក្ខេត តិទ្ទិសិតព្ពា។ តិស្សិតចិត្តា កិលេសេត

និទ្ទិសិតព្ពា, អនិស្សិតចិត្តា វោទានេន និទ្ទិសិតព្ពា។ និស្សិតចិត្តា សំសារប្បវត្តិយា និទ្ទិសិតព្ពា, អនិស្សិតចិត្តា សំសារនិវត្តិយា និទ្ទិសិតព្ពា។ និស្សិតចិត្តា តណ្ហាយ ច អវិជ្ជាយ ច និទ្ទិសិតព្ពា, អនិស្សិតចិត្តា សមថេន ច វិបស្សនាយ ច និទ្ទិសិតព្ពា។ និស្សិតចិត្តា អហិរិកេន ច អនោត្តប្បេន ច និទ្ទិសិតព្ពា, អនិស្សិតចិត្តា ហិរិយា ច ឱត្តប្បេន ច និទ្ទិសិតព្ពា។ និស្សិតចិត្តា អសតិយា ច អសម្បជញ្ញេន ច និទ្ទិសិតព្ពា, អនិស្សិតចិត្តា សតិយា ច សម្បជញ្ញេន ច និទ្ទិសិតព្ពា។ និស្សិតចិត្តា អយោនិយា ច អយោនិសោមនសិការេន ច និទ្ទិសិតព្ពា, អនិស្សិតចិត្តា យោនិយា ច យោនិសោមនសិការេន ច និទ្ទិសិតព្ពា។ និស្សិតចិត្តា កោសជ្ជេន ច ទោវចស្សេន ច និទ្ទិសិតព្ពា, អនិស្សិតចិត្តា វីរិយារម្ភេន ច សោវចស្សេន ច និទ្ទិសិតព្ពា។ និស្សិតចិត្តា អស្សទ្ធិយេន ច បមាទេន ច និទ្ទិសិតព្ពា, អនិស្សិតចិត្តា សទ្ធាយ ច អប្បមាទេន ច និទ្ទិសិតព្ពា។ និស្សិតចិត្តា អសទ្ធម្មស្សវនេន ច អសំវរេន ច និទ្ទិសិតព្ពា, អនិស្សិតចិត្តា សទ្ធម្មស្សវនេន ច សំវរេន ច និទ្ទិសិតព្ពា។ និស្សិតចិត្តា អភិជ្ឈាយ ច ព្យាបាទេន ច និទ្ទិសិតព្ពា, អនិស្សិតចិត្តា អនភិជ្ឈាយ ច អព្យាបាទេន ច និទ្ទិសិតព្ពា។ និស្សិតចិត្តា នីវរណេហិ ច សំយោជនេហិ ច និទ្ទិសិតព្ពា, អនិស្សិតចិត្តា រាគវិរាគាយ ច ចេតោវិមុត្តិយា អវិជ្ជាវិរាគាយ ច បញ្ញាវិមុត្តិយា និទ្ទិសិតព្ពា។ និស្សិតចិត្តា ឧច្ឆេទទិដ្ឋិយា ច សស្សតទិដ្ឋិយា ច និទ្ទិសិតព្ពា, អនិស្សិតចិត្តា សឧបាទិសេសាយ ច អនុបាទិសេសាយ ច និព្ពានធាតុយា និទ្ទិសិតព្ពា។ អយំ និទ្ទេសសន្ធិ។ តេនាហ អាយស្មា មហាកច្ចាយនោ “នេរុត្តមធិប្បាយោ”តិ។

និយុត្តោ ចតុព្យូហោ ហារោ។

៥. អាវដ្ដហារវិភង្គោ

២៤. តត្ថ កតមោ អាវដ្ដោ ហារោ? “ឯកម្ហិ បទដ្ឋានេ”តិ អយំ។

“អារព្ភថ [អារម្ភថ (សី.) សំ. និ. ១.១៨៥; នេត្តិ. ២៩ បស្សិតព្ពំ] និក្កមថ, យុញ្ជថ ពុទ្ធសាសនេ;

ធុនាថ មច្ចុនោ សេនំ, នឡាគារំវ កុញ្ជរោ”តិ។

“អារព្ភថ និក្កមថា”តិ វីរិយស្ស បទដ្ឋានំ។ “យុញ្ជថ ពុទ្ធសាសនេ”តិ សមាធិស្ស បទដ្ឋានំ។ “ធុនាថ មច្ចុនោ សេនំ, នឡាគារំវ កុញ្ជរោ”តិ បញ្ញាយ បទដ្ឋានំ។ “អារព្ភថ និក្កមថា”តិ វីរិយិន្ទ្រិយស្ស បទដ្ឋានំ។ “យុញ្ជថ ពុទ្ធសាសនេ”តិ សមាធិន្ទ្រិយស្ស បទដ្ឋានំ។ “ធុនាថ មច្ចុនោ សេនំ, នឡាគារំវ កុញ្ជរោ”តិ បញ្ញិន្ទ្រិយស្ស បទដ្ឋានំ។ ឥមានិ បទដ្ឋានានិ ទេសនា។

អយុញ្ជន្តានំ វា សត្តានំ យោគេ, យុញ្ជន្តានំ វា អារម្ភោ។

ตตฺถ เย น ยุญฺชนฺติ, เต ปโยคมูลกา น ยุญฺชนฺติ. โส ปโยโค ทุวิโธ ตณฺหามูลโก อวิชฺชามูลโก จ. ตตฺถ อวิชฺชามูลโก เยน อญฺญาเณน นิวุโต เนยฺยฏฺฐานํ นปฺปชานาติ ปญฺจกฺขนฺธา อุปฺปาทวยธมฺมาติ, อยํ อวิชฺชามูลโก. โย ตณฺหามูลโก, โส ติวิโธ อนุปฺปนฺนานํ โภคานํ อุปฺปาทาย ปริเยสนฺโต ปโยคํ อาปชฺชติ, อุปฺปนฺนานํ โภคานํ อารกฺขนิมิตฺตํ ปริโภคนิมิตฺตญฺจ ปโยคํ อาปชฺชติ อยํ โลเก จตุพฺพิโธ ปโยโค เอกวิโธ อวิชฺชาย ติวิโธ ตณฺหาย. ตตฺถ อวิชฺชาย นามกาโย ปทฏฺฐานํ. ตณฺหาย รูปกาโย ปทฏฺฐานํ. ตํ กิสฺส เหตุ, รูปีสุ ภเวสุ อชฺโฌสานํ, อรูปีสุ สมฺโมโห? ตตฺถ รูปกาโย รูปกฺขนฺโธ นามกาโย จตฺตาโร อรูปิโน ขนฺธา. อิเม ปญฺจกฺขนฺธา กตเมน อุปาทาเนน สอุปาทานา, ตณฺหาย จ อวิชฺชาย จ? ตตฺถ ตณฺหา เทฺว อุปาทานานิ กามุปาทานญฺจ สีลพฺพตุปาทานญฺจ. อวิชฺชา เทฺว อุปาทานานิ ทิฏฺฐุปาทานญฺจ อตฺตวาทุปาทานญฺจ. อิเมหิ จตูหิ อุปาทาเนหิ เย สอุปาทานา ขนฺธา, อิทํ ทุกฺขํ. จตฺตาริ อุปาทานานิ, อยํ สมุทโย. ปญฺจกฺขนฺธา ทุกฺขํ. เตสํ ภควา ปริญฺญาย ปหานาย จ ธมฺมํ เทเสติ ทุกฺขสฺส ปริญฺญาย สมุทยสฺส ปหานาย.

๑๐. ตตฺถ โย ติวิโธ ตณฺหามูลโก ปโยโค อนุปฺปนฺนานํ โภคานํ อุปฺปาทาย ปริเยสติ, อุปฺปนฺนานํ โภคานํ อารกฺขณญฺจ กโรติ ปริโภคนิมิตฺตญฺจ, ตสฺส สปฺปฏิเจเฉน รกฺขณา ปฏิสํหรณา, อยํ สมโถ.

โส กถํ ภวติ? ยทา ชานาติ กามานํ อสฺสาทญฺจ อสฺสาทโต อาทีนวญฺจ อาทีนวโต นิสฺสรณญฺจ นิสฺสรณโต โอการญฺจ สํกิเลสญฺจ โวทานญฺจ เนกฺขมฺเม จ อานิสํสํ. ตตฺถ ยา วีมํสา อุปปริกฺขา อยํ วิปสฺสนา. อิเม เทฺว ธมฺมา ภาวนาปาริปูรึ คจฺฉนฺติ สมโถ จ วิปสฺสนา จ. ทฺวีสุ ธมฺเมสุ ภาวิยมาเนสุ เทฺว ธมฺมา ปหียนฺติ ตณฺหา จ อวิชฺชา จ, ทฺวีสุ ธมฺเมสุ ปหีเนสุ จตฺตาริ อุปาทานานิ นิรุชฺฌนฺติ. อุปาทานนิโรธา ภวนิโรโธ, ภวนิโรธา ชาตินิโรโธ, ชาตินิโรธา ชรามรณํ โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา นิรุชฺฌนฺติ. เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส นิโรโธ โหติ. อิติ ปุริมกานิ จ เทฺว สจฺจานิ ทุกฺขํ สมุทโย จ, สมโถ จ วิปสฺสนา จ มคฺโค. ภวนิโรโธ นิพฺพานํ อิมานิ จตฺตาริ สจฺจานิ. เตนาห ภควา “อารภถ นิกฺกมถา”ติ.

ยถาปิ มูเล อนุปทฺทเว ทฬฺเห, ฉินฺโนปิ รุกฺโข ปุนเรว [ปุนเทว (ก.) ปสฺส ธ. ป. ๓๓๘] รูหติ;

เอวมฺปิ ตณฺหานุสเย อนูหเต, นิพฺพตฺตตี ทุกฺขมิทํ ปุนปฺปุนํ.

อยํ ตณฺหานุสโย. กตมสฺสา ตณฺหาย? ภวตณฺหาย. โย เอตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺจโย อยํ อวิชฺชา. อวิชฺชาปจฺจยา หิ ภวตณฺหา. อิเม เทฺว กิเลสา ตณฺหา จ อวิชฺชา จ. ตานิ จตฺตาริ อุปาทานานิ เตหิ จตูหิ อุปาทาเนหิ เย สอุปาทานา ขนฺธา, อิทํ ทุกฺขํ. จตฺตาริ อุปาทานานิ อยํ สมุทโย. ปญฺจกฺขนฺธา ทุกฺขํ. เตสํ ภควา ปริญฺญาย จ ปหานาย จ ธมฺมํ เทเสติ ทุกฺขสฺส ปริญฺญาย สมุทยสฺส ปหานาย.

យេន តណ្ហាក្ខយំ សំវត្តតិ [សំវត្តន្តិ (សី.)], អយំ សមថោ. យេន តណ្ហាក្ខយស្ស បច្ចយំ អវិជ្ជំ វារេតិ, អយំ វិបស្សនា. ឥមេ ទ្វេ ធម្មា ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តិ សមថោ ច វិបស្សនា ច. តត្ថ សមថស្ស ផលំ រាគវិរាគា ចេតោវិមុត្តិ, វិបស្សនាយ ផលំ អវិជ្ជាវិរាគា បញ្ញាវិមុត្តិ. ឥតិ បុរិមកានិ ច ទ្វេ សច្ចានិ ទុក្ខំ សមុទយោ ច, សមថោ វិបស្សនា ច មគ្គោ, ទ្វេ ច វិមុត្តិយោ និរោធោ. ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ. តេនាហ ភគវា “យថាបិ មូលេ”តិ.

“សព្ពបាបស្ស អករណំ, កុសលស្ស ឧបសម្បទា;

សចិត្តបរិយោទាបនំ [បរិយោទបនំ (សី.) ធ. ប. ១៨៣; ទី. និ. ២.៩០ បស្សិតព្វំ], ឯតំ ពុទ្ធាន សាសន”ន្តិ.

សព្ពបាបំ នាម តីណិ ទុច្ចរិតានិ កាយទុច្ចរិតំ វចីទុច្ចរិតំ មនោទុច្ចរិតំ, តេ ទស អកុសលកម្មបថា បាណាតិបាតោ អទិន្នាទានំ កាមេសុមិច្ឆាចារោ មុសាវាទោ បិសុណា វាចា ផរុសា វាចា សម្ផប្បលាបោ អភិជ្ឈា ព្យាបាទោ មិច្ឆាទិដ្ឋិ, តានិ ទ្វេ កម្មានិ ចេតនា ចេតសិកញ្ច. តត្ថ យោ ច បាណាតិបាតោ យា ច បិសុណា វាចា យា ច ផរុសា វាចា, ឥទំ ទោសសមុដ្ឋានំ. យញ្ច អទិន្នាទានំ យោ ច កាមេសុមិច្ឆាចារោ យោ ច មុសាវាទោ, ឥទំ លោភសមុដ្ឋានំ, យោ សម្ផប្បលាបោ, ឥទំ មោហសមុដ្ឋានំ. ឥមានិ សត្ត កម្មានិ ចេតនាកម្មំ. យា អភិជ្ឈា, អយំ លោភោ អកុសលមូលំ. យោ ព្យាបាទោ, អយំ ទោសោ អកុសលមូលំ. យា មិច្ឆាទិដ្ឋិ, អយំ មិច្ឆាមគ្គោ. ឥមានិ តីណិ កម្មានិ ចេតសិកកម្មំ. តេនាហ “ចេតនាកម្មំ ចេតសិកកម្ម”ន្តិ.

អកុសលមូលំ បយោគំ គច្ឆន្តំ ចតុព្ពិធំ អគតិំ គច្ឆតិ ឆន្ទា ទោសា ភយា មោហា. តត្ថ យំ ឆន្ទា អគតិំ គច្ឆតិ, ឥទំ លោភសមុដ្ឋានំ. យំ ទោសា អគតិំ គច្ឆតិ, ឥទំ ទោសសមុដ្ឋានំ. យំ ភយា ច មោហា ច អគតិំ គច្ឆតិ, ឥទំ មោហសមុដ្ឋានំ. តត្ថ លោភោ អសុភាយ បហីយតិ. ទោសោ មេត្តាយ. មោហោ បញ្ញាយ. តថា លោភោ ឧបេក្ខាយ បហីយតិ. ទោសោ មេត្តាយ ច ករុណាយ ច. មោហោ មុទិតាយ បហានំ អព្ភត្ថំ គច្ឆតិ. តេនាហ ភគវា “សព្ពបាបស្ស អករណ”ន្តិ.

១៨. សព្ពបាបំ នាម អដ្ឋ មិច្ឆត្តានិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាចា មិច្ឆាកម្មន្តោ មិច្ឆាអាជីវោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសតិ មិច្ឆាសមាធិ, ឥទំ វុច្ចតិ សព្ពបាបំ. ឥមេសំ អដ្ឋន្នំ មិច្ឆត្តានំ យា អកិរិយា អករណំ អនជ្ឈាចារោ, ឥទំ វុច្ចតិ សព្ពបាបស្ស អករណំ.

អដ្ឋសុ មិច្ឆត្តេសុ បហីនេសុ អដ្ឋ សម្មត្តានិ សម្បជ្ជន្តិ. អដ្ឋន្នំ សម្មត្តានំ យា កិរិយា ករណំ សម្បាទនំ, អយំ វុច្ចតិ កុសលស្ស ឧបសម្បទា.

សចិត្តបរិយោទាបនន្តិ អតីតស្ស មគ្គស្ស ភាវនាកិរិយំ ទស្សយតិ, ចិត្តេ បរិយោទាបិតេ [បរិយោទបិតេ (សី. ក.)] បញ្ចក្ខន្ធា បរិយោទាបិតា ភវន្តិ, ឯវញ្ហិ ភគវា អាហ “ចេតោវិសុទ្ធត្ថំ, ភិក្ខវេ, តថាគតេ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតី”តិ. ទុវិធា ហិ បរិយោទាបនា នីវរណប្បហានញ្ច អនុសយសមុគ្ឃាតោ ច. ទ្វេ បរិយោទាបនភូមិយោ ទស្សនភូមិ ច, ភាវនាភូមិ ច, តត្ថ យំ បដិវេធេន បរិយោទាបេតិ, ឥទំ ទុក្ខំ. យតោ បរិយោទាបេតិ, អយំ សមុទយោ. យេន បរិយោទាបេតិ, អយំ មគ្គោ. យំ បរិយោទាបិតំ, អយំ

តិទេវោឆោ៍ ព្ថយាតិ ចត្វារិ វច្ឆាតិ៍ ទេតាគហ ភកចា “វច្ឆបិបស្ស អកទលោ”ត្តិ៍

“ឆទេប្ខា ហទេច ទក្ខតិ ឆប្ខចារិ, លត្វា យហត្ថិ ឃឆ ចស្សកាទេល;

៤វាតិរិទេវា ឆទេប្ខ ឃុចិទេណ្ហា, ត ត្យក្កតិ គច្ឆតិ ឆប្ខចារី”តិ៍

ឆទេប្ខា តាយ ត្យចិទេឆា ព្ថត្រ្កិយរិចទេទា យទេក្កា ច៍ ត្យក្កតិ តាយ ត្យចិឆា ទេឆចយត្យទេស្ស ចា ស្តបតិឆាឃ អបិឃា ត្យក្កតិ, តិព្ថាត៌ ចា ស្តបតិឆាឃ វព្ថា ស្តបបត្តិទេឃា ត្យក្កតិ៍ ពត្វ ឃា រិចទេសីទេល អពល្ហកាទិតា, អយំ ឆទេប្ខា ឃុចិទេណ្ហា អបិទេឃហិ ទក្ខតិ៍ ៤ចំ ភកចា អាហ – ទេច្ខយា, ហិក្ខទេច, សីលចទេតា គតិទេឃា ទេឆចា ច យត្យស្សា ច៍ ៤ចព្វា តាឰអត្ថាឃំ តិកទេយ អវិពាត្ថកបុទេត្វា កាយលិ ភកចត្តិ ៤តឆទេចាច –

“ទ្រាហុលា, ភទេត្ត, បច្ឆាក្ខយកា កាយល្ហលុកា ទេវចាលយាលិកា ស្តឆទេកាទេទាហកា អក្កិបរិចាទកា, ទេត យតំ កាលក្កតំ ស្តឃ្យាទេបត្តិ តាយ, វព្ថាទេបត្តិ តាយ, វក្កំ តាយ ឌក្កាទេយត្តិ [ស្តក្កទេយត្តិ (សី៍) បស្ស ឞ៍ តិ៍ ៣៍៦១៥] ភកចា បត, ភទេត្ត, អទហំ វប្ខាវប្ឆទេត្ថា បទេហាតិ តឆា កាតំ, ឃឆា វទេព្ថា ទេលិទេកា កាឃស្ស ទេភឆា បទំ យទលា ឃុកតិ វក្កំ ទេលិកំ ស្តបបទេឌ្ឍ្យា”តិ៍

“ទេតត ហិ, កាយលិ, តទេព្ថាទេចត្វ បជិបុច្ឆិស្សាមិ, ឃឆា ទេត លទេយឃ្យ, តឆា តំ ព្យាកទេយ្យាសីតិ៍

“តំ កិំ យព្ថាសិ, កាយលិ, ព្ថឆស្ស បុរិទេវា បិលាតិបិតិ អជិត្ថាឆាឃិ កាទេយបុមិច្ឆាចារិ យុវាចាឌិ បិឃុលចាទេឆា ឞទុវចាទេឆា វយ្យប្យលិបិ អកិព្ថាលុ ព្យាបត្ថចិទេត្វា មិច្ឆាឌិដ្ឋិទេកា, តទេយត៌ យហាឌតកាទេឃា វក្កូ វយាកប្ខ អាឃាទេចឃ្យ ទេឆាទេយឃ្យ បព្ថាលិទេកា អត្យបរិវទេក្កឃ្យ ‘អយំ បុរិទេវា កាឃស្ស ទេភឆា បទំ យទលា ឃុកតិ វក្កំ ទេលិកំ ស្តបបព្ឆត្យ’តិ៍ តំ កិំ យព្ថាសិ, កាយលិ, អបិ ត្យ ទេវា បុរិទេវា យហទេតា ឌតកាឃស្ស អាឃាចតទេហត្យ ចា ទេឆាយតទេហត្យចា បព្ថាលិកំ [បព្ថាលិកា ឞ៍ តិ៍ ៣៍៦១៥] អត្យបរិវក្កតទេហត្យ ចា កាឃស្ស ទេភឆា បទំ យទលា ឃុកតិ វក្កំ ទេលិកំ ស្តបបទេឌ្ឍ្យា”តិ៍ “ទេភា ទេហតំ, ភទេត្ត”៍

“ទេវឃ្យឆាបិ, កាយលិ, បុរិទេវា យហតិ បុត្យសិលំ កយ្ហិទេទ ស្តឆកាទហទេឆ [ស្តឆកាឆទេហ (ក៍)] បក្ខិទេបឃ្យ, តទេយត៌ យហាឌតកាទេឃា វក្កូ វយាកប្ខ អាឃាទេចឃ្យ ទេឆាទេយឃ្យ បព្ថាលិទេកា អត្យបរិវទេក្កឃ្យ ‘ស្តយ្យព្ឆ, ទេភា, បុត្យសិទេល, ស្តប្លច ទេភា បុត្យសិទេល, ឆលយ្យប្លច, ទេភា បុត្យសិទេល’តិ៍ តំ កិំ យព្ថាសិ កាយលិ, អបិ ត្យ វា យហតិ បុត្យសិលា យហទេតា ឌតកាឃស្ស អាឃាចតទេហត្យ ចា ទេឆាយតទេហត្យ ចា បព្ថាលិកំ អត្យបរិវក្កតទេហត្យ ចា ស្តយ្យទេឌ្ឍ្យ ចា ស្តប្លទេចឃ្យ ចា ឆលំ ចា ស្តប្លទេចឃ្យា”តិ៍ “ទេភា ទេហតំ , ភទេត្ត”៍ “៤ចទេយច ទេលា, កាយលិ, ទេឃា ទេវា បុរិទេវា បិលាតិបិតិ...ទេប... មិច្ឆាឌិដ្ឋិទេកា, កិព្វាបិ តំ យហាឌតកាទេឃា វក្កូ វយាកប្ខ អាឃាទេចឃ្យ ទេឆាទេយឃ្យ បព្ថាលិទេកា អត្យបរិវទេក្កឃ្យ ‘អយំ បុរិទេវា កាឃស្ស ទេភឆា បទំ យទលា ឃុកតិ វក្កំ ទេលិកំ ស្តបបព្ឆត្យ’តិ៍ អឆ ទេលា ទេវា បុរិទេវា កាឃស្ស ទេភឆា បទំ យទលា អបិឃំ ត្យក្កតិ ចិតិបិតំ តិទឃំ ស្តបបទេឌ្ឍ្យ៍

“តំ កិំ មញ្ញសិ, គាមណិ, ឥធស្ស បុរិសោ បាណាតិបាតា បដិវិរតោ អទិន្នាទានា បដិវិរតោ កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវិរតោ មុសាវាទា បដិវិរតោ បិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតោ ផរុសាយ វាចាយ បដិវិរតោ សម្ផប្បលាបា បដិវិរតោ អនភិជ្ឈាលុ អព្យាបន្នចិត្តោ សម្មាទិដ្ឋិកោ, តមេនំ មហាជនកាយោ សង្គម្ម សមាគម្ម អាយាចេយ្យ ថោមេយ្យ បញ្ជលិកោ អនុបរិសក្កេយ្យ ‘អយំ បុរិសោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតូ’តិ។ តំ កិំ មញ្ញសិ, គាមណិ, អបិ នុ សោ បុរិសោ មហតោ ជនកាយស្ស អាយាចនហេតុ វា ថោមនហេតុ វា បញ្ជលិកំ អនុបរិសក្កនហេតុ វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជេយ្យា”តិ។ “នោ ហេតំ, ភន្តេ”។

“សេយ្យថាបិ, គាមណិ, បុរិសោ សប្បិកុម្ភំ វា តេលកុម្ភំ វា គម្ភីរេ [គម្ភីរំ (សី។ ក។) បស្ស សំ។ និ។ ៤.៣៥៨] ឧទករហទេ ឱគាហេត្វា ភិន្ទេយ្យ។ តត្រ យាស្ស សក្ខរា វា កឋលា [កឋលា (ក។)], សា អធោគាមី អស្ស។ យញ្ច ខ្វស្ស តត្រ សប្បិ វា តេលំ វា, តំ ឧទ្ធំគាមិ អស្ស។ តមេនំ មហាជនកាយោ សង្គម្ម សមាគម្ម អាយាចេយ្យ ថោមេយ្យ បញ្ជលិកោ អនុបរិសក្កេយ្យ ‘ឱសីទ, ភោ សប្បិតេល, សំសីទ, ភោ សប្បិតេល, អធោ គច្ឆ [អវគច្ឆ (សី។ ក។)]‘ភោ សប្បិតេលា’តិ។ តំ កិំ មញ្ញសិ គាមណិ, អបិ នុ តំ សប្បិតេលំ មហតោ ជនកាយស្ស អាយាចនហេតុ វា ថោមនហេតុ វា បញ្ជលិកំ អនុបរិសក្កនហេតុ វា ‘ឱសីទេយ្យ វា សំសីទេយ្យ វា អធោ វា គច្ឆេយ្យា’តិ។ “នោ ហេតំ, ភន្តេ”។

“ឯវមេវ ខោ, គាមណិ, យោ សោ បុរិសោ បាណាតិបាតា បដិវិរតោ…បេ… សម្មាទិដ្ឋិកោ, កិញ្ចាបិ នំ មហាជនកាយោ សង្គម្ម សមាគម្ម អាយាចេយ្យ ថោមេយ្យ បញ្ជលិកោ អនុបរិសក្កេយ្យ ‘អយំ បុរិសោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតូ’”តិ។ អថ ខោ សោ បុរិសោ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជេយ្យ។ ឥតិ ធម្មោ សុចិណ្ណោ អបាយេហិ រក្ខតិ។ តត្ថ យា មគ្គស្ស តិក្ខតា អធិមត្តតា, អយំ ធម្មោ សុចិណ្ណោ សព្ពាហិ ឧបបត្តីហិ រក្ខតិ។ ឯវំ ភគវា អាហ –

“តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស [បស្ស ថេរ។ ១១], សម្មាសង្កប្បគោចរោ;

សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ, ញត្វាន ឧទយព្ពយំ;

ថិនមិទ្ធាភិភូ ភិក្ខុ, សព្ពា ទុគ្គតិយោ ជហេ”តិ។

១១។ តត្ថ ទុគ្គតីនំ ហេតុ តណ្ហា ច អវិជ្ជា ច, តានិ ចត្តារិ ឧបាទានានិ, តេហិ ចតូហិ ឧបាទានេហិ យេ សឧបាទានា ខន្ធា, ឥទំ ទុក្ខំ។ ចត្តារិ ឧបាទានានិ, អយំ សមុទយោ។ បញ្ចក្ខន្ធា ទុក្ខំ, តេសំ ភគវា បរិញ្ញាយ ច បហានាយ ច ធម្មំ ទេសេតិ ទុក្ខស្ស បរិញ្ញាយ សមុទយស្ស បហានាយ។ តត្ថ តណ្ហាយ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ រូបីនិ បទដ្ឋានំ។ អវិជ្ជាយ មនិន្ទ្រិយំ បទដ្ឋានំ។ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ រូបីនិ រក្ខន្តោ សមាធិំ

កាមយតិ, តណ្ហំ និគ្គណ្ហាតិ។ យតិន្ទ្រិយំ រក្ខន្តោ វិបស្សនំ កាមយតិ, អវិជ្ជំ និគ្គណ្ហាតិ។ តណ្ហានិគ្គហេន ទ្វេ ឧបាទានានិ បហីយន្តិ កាមុបាទានញ្ច សីលព្ពតុបាទានញ្ច។ អវិជ្ជានិគ្គហេន ទ្វេ ឧបាទានានិ បហីយន្តិ ទិដ្ឋុបាទានញ្ច អត្តវាទុបាទានញ្ច។ ចតូសុ ឧបាទានេសុ បហីនេសុ ទ្វេ ធម្មា ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តិ សមថោ ច វិបស្សនា ច។ ឥទំ វុច្ចតិ ព្រហ្មចរិយន្តិ។

តត្ថ ព្រហ្មចរិយស្ស ផលំ ចត្តារិ សាមញ្ញផលានិ សោតាបត្តិផលំ សកទាគាមិផលំ អនាគាមិផលំ អរហត្តំ [អរហត្តផលំ (ក។)] អគ្គផលំ។ ឥមានិ ចត្តារិ ព្រហ្មចរិយស្ស ផលានិ [ព្រហ្មចរិយផលានីតិ (សី។)]។ ឥតិ បុរិមកានិ ច ទ្វេ សច្ចានិ ទុក្ខំ សមុទយោ ច។ សមថោ ច វិបស្សនា ច ព្រហ្មចរិយំ មគ្គោ, ព្រហ្មចរិយស្ស ផលានិ ច តទារម្មណា ច អសង្ខតា ធាតុ និរោធោ។ ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ។ តេនាហ ភគវា “ធម្មោ ហវេ រក្ខតិ”តិ។

តត្ថ យំ បដិវេធេន រក្ខតិ, ឥទំ ទុក្ខំ។ យតោ រក្ខតិ, អយំ សមុទយោ។ យេន រក្ខតិ, អយំ មគ្គោ។ យំ រក្ខតិ, អយំ និរោធោ។ ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ។ តេនាហ អាយស្មា មហាកច្ចាយនោ “ឯកម្ហិ បទដ្ឋានេ”តិ។

និយុត្តោ អាវដ្ដោ ហារោ។

ប៉។ វិភត្តិហារវិភង្គោ

១១។ តត្ថ កតមោ វិភត្តិហារោ? “ធម្មញ្ច បទដ្ឋានំ ភូមិញ្ចា”តិ។

ទ្វេ សុត្តានិ វាសនាភាគិយញ្ច និព្ពេធភាគិយញ្ច។ ទ្វេ បដិបទា បុញ្ញភាគិយា ច ផលភាគិយា ច។ ទ្វេ សីលានិ សំវរសីលញ្ច បហានសីលញ្ច, តត្ថ ភគវា វាសនាភាគិយំ សុត្តំ បុញ្ញភាគិយាយ បដិបទាយ ទេសេតិ, សោ សំវរសីលេ ឋិតោ តេន ព្រហ្មចរិយេន ព្រហ្មចារី ភវតិ, តត្ថ ភគវា និព្ពេធភាគិយំ សុត្តំ ផលភាគិយាយ បដិបទាយ ទេសេតិ, សោ បហានសីលេ ឋិតោ តេន ព្រហ្មចរិយេន ព្រហ្មចារី ភវតិ។

តត្ថ កតមំ វាសនាភាគិយំ សុត្តំ? វាសនាភាគិយំ នាម សុត្តំ ទានកថា សីលកថា សគ្គកថា កាមានំ អាទីនវោ នេក្ខម្មេ អានិសំសោតិ។

តត្ថ កតមំ និព្ពេធភាគិយំ សុត្តំ? និព្ពេធភាគិយំ នាម សុត្តំ យា ចតុសច្ចប្បកាសនា, វាសនាភាគិយេ សុត្តេ នត្ថិ បញ្ញត្តិ, នត្ថិ មគ្គោ, នត្ថិ ផលំ។ និព្ពេធភាគិយេ សុត្តេ អត្ថិ បញ្ញត្តិ, អត្ថិ មគ្គោ, អត្ថិ ផលំ។ ឥមានិ ចត្តារិ សុត្តានិ។ ឥមេសំ ចតុន្នំ សុត្តានំ ទេសនាយ ផលេន សីលេន ព្រហ្មចរិយេន សព្ពតោ វិចយេន ហារេន វិចិនិត្វា យុត្តិហារេន យោជយិតព្វា យាវតិកា ញាណស្ស ភូមិ។

໓໙. ຕຕ຺ຖ ກຕເມ ຘມ຺ມາ ສາຘາຣຓາ? ເທ຺ວ ຘມ຺ມາ ສາຘາຣຓາ ນາມສາຘາຣຓາ ວຕ຺ຖຸສາຘາຣຓາ ຈ. ຍໍ ວາ ປນ ກິຎ຺ຈິ ອຎ຺ຎມ຺ປິ ເອວໍ ຊາຕິຍໍ, ມິຈ຺ຉຕ຺ຕນິຍຕານໍ ສຕ຺ຕານໍ ອນິຍຕານຎ຺ຈ ສຕ຺ຕານໍ ທສ຺ສນປ຺ປຫາຕພ຺ພາ ກິເລສາ ສາຘາຣຓາ, ປຸຖຸຊ຺ຊນສ຺ສ ໂສຕາປນ຺ນສ຺ສ ຈ ກາມຣາຄພ຺ຍາປາທາ ສາຘາຣຓາ, ປຸຖຸຊ຺ຊນສ຺ສ ອນາຄາມິສ຺ສ ຈ ອຸທ຺ຘໍຠາຄິຍາ ສໍໂຍຊນາ ສາຘາຣຓາ, ຍໍ ກິຎ຺ຈິ ອຣິຍສາວໂກ ໂລກິຍໍ ສມາປຕ຺ຕິໍ ສມາປຊ຺ຊຕິ, ສພ຺ພາ ສາ ອວີຕຣາເຄຫິ [ອວິຄຕຣາເຄຫິ (ກ.)] ສາຘາຣຓາ, ສາຘາຣຓາ ຫິ ຘມ຺ມາ ເອວໍ ອຎ຺ຎມຎ຺ຎໍ ປຣໍ ປຣໍ ສກໍ ສກໍ ວິສຍໍ ນາຕິວຕ຺ຕນ຺ຕິ. ໂຍປິ ອິເມຫິ ຘມ຺ເມຫິ ສມນ຺ນາຄໂຕ ນ ໂສ ຕໍ ຘມ຺ມໍ ອຸປາຕິວຕ຺ຕຕິ. ອິເມ ຘມ຺ມາ ສາຘາຣຓາ.

ຕຕ຺ຖ ກຕເມ ຘມ຺ມາ ອສາຘາຣຓາ? ຍາວ ເທສນໍ ອຸປາທາຍ ຄເວສິຕພ຺ພາ ເສກ຺ຂາເສກ຺ຂາ ຠພ຺ພາຠພ຺ພາຕິ, ອຏ຺ຐມກສ຺ສ ໂສຕາປນ຺ນສ຺ສ ຈ ກາມຣາຄພ຺ຍາປາທາ ສາຘາຣຓາ ຘມ຺ມຕາ ອສາຘາຣຓາ, ອຏ຺ຐມກສ຺ສ ອນາຄາມິສ຺ສ ຈ ອຸທ຺ຘໍຠາຄິຍາ ສໍໂຍຊນາ ສາຘາຣຓາ ຘມ຺ມຕາ ອສາຘາຣຓາ. ສພ຺ເພສໍ ເສກ຺ຂານໍ ນາມໍ ສາຘາຣຓໍ ຘມ຺ມຕາ ອສາຘາຣຓາ. ສພ຺ເພສໍ ປຏິປນ຺ນການໍ ນາມໍ ສາຘາຣຓໍ ຘມ຺ມຕາ ອສາຘາຣຓາ. ສພ຺ເພສໍ ເສກ຺ຂານໍ ເສກ຺ຂສີລໍ ສາຘາຣຓໍ ຘມ຺ມຕາ ອສາຘາຣຓາ. ເອວໍ ວິເສສານຸປສ຺ສິນາ ຫີນຸກ຺ກຏ຺ຐມຊ຺ຌິມໍ ອຸປາທາຍ ຄເວສິຕພ຺ພໍ.

ທສ຺ສນຠູມິ ນິຍາມາວກ຺ກນ຺ຕິຍາ ປທຏ຺ຐານໍ, ຠາວນາຠູມິ ອຸຕ຺ຕຣິການໍ ຜລານໍ ປຕ຺ຕິຍາ ປທຏ຺ຐານໍ, ທຸກ຺ຂາ ປຏິປທາ ທນ຺ຘາຠິຎ຺ຎາ ສມຖສ຺ສ ປທຏ຺ຐານໍ, ສຸຂາ ປຏິປທາ ຂິປ຺ປາຠິຎ຺ຎາ ວິປສ຺ສນາຍ ປທຏ຺ຐານໍ, ທານມຍໍ ປຸຎ຺ຎກິຣິຍວຕ຺ຖຸ ປຣໂຕ ໂຄສສ຺ສ ສາຘາຣຓໍ ປທຏ຺ຐານໍ, ສີລມຍໍ ປຸຎ຺ຎກິຣິຍວຕ຺ຖຸ ຈິນ຺ຕາມຍິຍາ ປຎ຺ຎາຍ ສາຘາຣຓໍ ປທຏ຺ຐານໍ, ຠາວນາມຍໍ ປຸຎ຺ຎກິຣິຍວຕ຺ຖຸ ຠາວນາມຍິຍາ ປຎ຺ຎາຍ ສາຘາຣຓໍ ປທຏ຺ຐານໍ. ທານມຍໍ ປຸຎ຺ຎກິຣິຍວຕ຺ຖຸ ປຣໂຕ ຈ ໂຄສສ຺ສ ສຸຕມຍິຍາ ຈ ປຎ຺ຎາຍ ສາຘາຣຓໍ ປທຏ຺ຐານໍ ສີລມຍໍ ປຸຎ຺ຎກິຣິຍວຕ຺ຖຸ ຈິນ຺ຕາມຍິຍາ ຈ ປຎ຺ຎາຍ ໂຍນິໂສ ຈ ມນສິການສ຺ສ ສາຘາຣຓໍ ປທຏ຺ຐານໍ, ຠາວນາມຍໍ ປຸຎ຺ຎກິຣິຍວຕ຺ຖຸ ຠາວນາມຍິຍາ ຈ ປຎ຺ຎາຍ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິຍາ ຈ ສາຘາຣຓໍ ປທຏ຺ຐານໍ. ປຕິຣູປເທສວາໂສ ວິເວກສ຺ສ ຈ ສມາຘິສ຺ສ ຈ ສາຘາຣຓໍ ປທຏ຺ຐານໍ, ສປ຺ປຸຣິສູປນິສ຺ສໂຍ ຕິຓ຺ຓໍ ອເວຈ຺ຈປ຺ປສາທານໍ ສມຖສ຺ສ ຈ ສາຘາຣຓໍ ປທຏ຺ຐານໍ, ອຕ຺ຕສມ຺ມາປຓິຘານໍ ຫິຣິຍາ ຈ ວິປສ຺ສນາຍ ຈ ສາຘາຣຓໍ ປທຏ຺ຐານໍ, ອກຸສລປຣິຈ຺ຈາໂຄ ກຸສລວີມໍສາຍ ຈ ສມາຘິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ ຈ ສາຘາຣຓໍ ປທຏ຺ຐານໍ, ຘມ຺ມສ຺ວາກ຺ຂາຕຕາ ກຸສລມູລໂຣປນາຍ ຈ ຜລສມາປຕ຺ຕິຍາ ຈ ສາຘາຣຓໍ ປທຏ຺ຐານໍ, ສງ຺ຄສຸປ຺ປຏິປນ຺ນຕາ ສງ຺ຄສຸຏ຺ຐຸຕາຍ ສາຘາຣຓໍ ປທຏ຺ຐານໍ, ສຕ຺ຖຸສມ຺ປທາ ອປ຺ປສນ຺ນານໍ ປສາທາຍ ປສນ຺ນານໍ ຠິຍ຺ໂຍຠາວາຍ ສາຘາຣຓໍ ປທຏ຺ຐານໍ, ອປ຺ປຏິຫຕປາຕິໂມກ຺ຂຕາ ທຸມ຺ມງ຺ກູນໍ ປຸຄ຺ຄລານໍ ນິຄ຺ຄຫາຍ ເປສລານໍ ປຸຄ຺ຄລານໍ ຜາສຸວິຫາຣາຍ ສາຘາຣຓໍ ປທຏ຺ຐານໍ. ເຕນາຫ ອາຍສ຺ມາ ມຫາກຈ຺ຈາຍໂນ “ຘມ຺ມຎ຺ຈ ປທຏ຺ຐານ”ນ຺ຕິ.

ນິຍຸຕ຺ໂຕ ວິຠຕ຺ຕິ ຫາໂຣ.

໙. ປຣິວຕ຺ຕນຫາຣວິຠງ຺ໂຄ

໔໐. ຕຕ຺ຖ ກຕໂມ ປຣິວຕ຺ຕໂນ ຫາໂຣ? “ກຸສລາກຸສເລ ຘມ຺ເມ”ຕິ. ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິສ຺ສ ປຸຣິສປຸຄ຺ຄລສ຺ສ ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິ ນິຊ຺ຊິຓ຺ຓາ ຠວຕິ. ເຍ ຈສ຺ສ ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິປຈ຺ຈຍາ ອຸປ຺ປຊ຺ເຊຍ຺ຍຸໍ ອເນເກ [ອເນກາ (ກ.)] ປາປກາ ອກຸສລາ ຘມ຺ມາ, ເຕ ຈສ຺ສ ນິຊ຺ຊິຓ຺ຓາ ໂຫນ຺ຕິ. ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິປຈ຺ຈຍາ ຈສ຺ສ ອເນເກ

កុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ, តេ ច ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ។ សម្មាសង្កប្បស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស មិច្ឆាសង្កប្បោ និជ្ជិណ្ណោ ហោតិ។ យេ ច ធម្មា មិច្ឆាសង្កប្បបច្ចយា ឧប្បជ្ជេយ្យុំ អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា, តេ ច ធម្មា និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ។ សម្មាសង្កប្បបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ។ តេ ច ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ។ ឯវំ សម្មាវាចស្ស សម្មាកម្មន្តស្ស សម្មាអាជីវស្ស សម្មាវាយាមស្ស សម្មាសតិស្ស សម្មាសមាធិស្ស សម្មាវិមុត្តស្ស សម្មាវិមុត្តិញាណទស្សនស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស មិច្ឆាវិមុត្តិញាណទស្សនំ និជ្ជិណ្ណំ ហោតិ។ យេ ច ធម្មា មិច្ឆាវិមុត្តិញាណទស្សនបច្ចយា ឧប្បជ្ជេយ្យុំ អនេកេ បាបកា អកុសលា ធម្មា, តេ ច ធម្មា និជ្ជិណ្ណា ហោន្តិ។ សម្មាវិមុត្តិញាណទស្សនបច្ចយា ច អនេកេ កុសលា ធម្មា សម្ភវន្តិ, តេ ច ធម្មា ភាវនាបារិបូរឹ គច្ឆន្តិ។

១៩។ យស្ស វា បាណាតិបាតា បដិវិរតស្ស បាណាតិបាតោ បហីនោ ហោតិ។ អទិន្នាទានា បដិវិរតស្ស អទិន្នាទានំ បហីនំ ហោតិ។ ព្រហ្មចារិស្ស អព្រហ្មចរិយំ បហីនំ ហោតិ។ សច្ចវាទិស្ស មុសាវាទោ បហីនោ ហោតិ។ អបិសុណវាចស្ស បិសុណា វាចា បហីនា ហោតិ។ សណ្ហវាចស្ស ផរុសា វាចា បហីនា ហោតិ។ កាលវាទិស្ស សម្ផប្បលាបោ បហីនោ ហោតិ។ អនភិជ្ឈាលុស្ស [អនភិជ្ឈាមនស្ស (ក។)] អភិជ្ឈា បហីនា ហោតិ។ អព្យាបន្នចិត្តស្ស ព្យាបាទោ បហីនោ ហោតិ។ សម្មាទិដ្ឋិស្ស មិច្ឆាទិដ្ឋិ បហីនា ហោតិ។

យេ ច ខោ កេចិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ គរហន្តិ, តេសំ សន្ទិដ្ឋិកា សហធម្មិកា គារយ្ហា វាទានុវាទា អាគច្ឆន្តិ។ សម្មាទិដ្ឋិញ្ច តេ ភវន្តោ ធម្មំ គរហន្តិ។ តេន ហិ យេ មិច្ឆាទិដ្ឋិកា, តេសំ ភវន្តានំ បុជ្ជា ច បាសំសា ច។ ឯវំ សម្មាសង្កប្បំ សម្មាវាចំ សម្មាកម្មន្តំ សម្មាអាជីវំ សម្មាវាយាមំ សម្មាសតិំ សម្មាសមាធិំ សម្មាវិមុត្តិំ សម្មាវិមុត្តិញាណទស្សនញ្ច តេ ភវន្តោ ធម្មំ គរហន្តិ។ តេន ហិ យេ មិច្ឆាវិមុត្តិញាណទស្សនា, តេសំ ភវន្តានំ បុជ្ជា ច បាសំសា ច។

យេ ច ខោ កេចិ ឯវមាហំសុ “ភុញ្ជិតព្ពា កាមា, បរិភុញ្ជិតព្ពា កាមា, អាសេវិតព្ពា កាមា, និសេវិតព្ពា កាមា, ភាវយិតព្ពា កាមា, ពាហុលីកាតព្ពា កាមា”តិ។ កាមេហិ វេរមណី តេសំ អធម្មោ។

យេ វា បន កេចិ ឯវមាហំសុ “អត្តកិលមថានុយោគោ ធម្មោ”តិ។ និយ្យានិកោ តេសំ ធម្មោ អធម្មោ។ យេ ច ខោ កេចិ ឯវមាហំសុ “ទុក្ខោ ធម្មោ”តិ។ សុខោ តេសំ ធម្មោ អធម្មោ។ យថា វា បន ភិក្ខុនោ សព្ពសង្ខារេសុ អសុភានុបស្សិនោ វិហរតោ សុភសញ្ញា បហីយន្តិ។ ទុក្ខានុបស្សិនោ វិហរតោ សុខសញ្ញា បហីយន្តិ។ អនិច្ចានុបស្សិនោ វិហរតោ និច្ចសញ្ញា បហីយន្តិ។ អនត្តានុបស្សិនោ វិហរតោ អត្តសញ្ញា បហីយន្តិ។ យំ យំ វា បន ធម្មំ រោចយតិ វា ឧបគច្ឆតិ វា, តស្ស តស្ស ធម្មស្ស យោ បដិបក្ខោ, ស្វស្ស អនិដ្ឋតោ អជ្ឈាបន្នោ ភវតិ។ តេនាហ អាយស្មា មហាកច្ចានោ “កុសលាកុសលធម្មេ”តិ។

និយុត្តោ បរិវត្តនោ ហារោ។

១០។ វេវចនហារវិភង្គោ

៣៧. តត្ថ កតមោ វេវចនោ ហារោ? “វេវចនានិ ពហូនី”តិ។ យថា ឯកំ ភគវា ធម្មំ អញ្ញមញ្ញេហិ វេវចនេហិ និទ្ទិសតិ។ យថាហ ភគវា –

“អាសា ច បិហា អភិនន្ទនា ច, អនេកធាតូសុ សរា បតិដ្ឋិតា;

អញ្ញាណមូលប្បភវា បជប្បិតា, សព្វា មយា ព្យន្តិកតា សមូលិកា”តិ។

អាសា នាម វុច្ចតិ យា ភវិស្សស្ស អត្ថស្ស អាសីសនា [អាសិំសនា (សី.)] អវស្សំ អាគមិស្សតីតិ អាសាយស្ស ឧប្បជ្ជតិ។ បិហា នាម យា វត្តមានស្ស [វត្តមានកស្ស (សី.)] អត្ថស្ស បត្ថនា, សេយ្យតរំ វា ទិស្វា “ឯទិសោ ភវេយ្យ”ន្តិ បិហាយស្ស ឧប្បជ្ជតិ។ អត្ថនិប្ផត្តិបដិបាលនា អភិនន្ទនា នាម, បិយំ វា ញាតិំ អភិនន្ទតិ, បិយំ វា ធម្មំ អភិនន្ទតិ, អប្បដិកូលតោ វា អភិនន្ទតិ។

អនេកធាតូសូតិ ចក្ខុធាតុ រូបធាតុ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ, សោតធាតុ សទ្ទធាតុ សោតវិញ្ញាណធាតុ, ឃានធាតុ គន្ធធាតុ ឃានវិញ្ញាណធាតុ, ជិវ្ហាធាតុ រសធាតុ ជិវ្ហាវិញ្ញាណធាតុ , កាយធាតុ ផោដ្ឋព្វធាតុ កាយវិញ្ញាណធាតុ, មនោធាតុ ធម្មធាតុ មនោវិញ្ញាណធាតុ។

សរាតិ កេចិ រូបាធិមុត្តា កេចិ សទ្ទាធិមុត្តា កេចិ គន្ធាធិមុត្តា កេចិ រសាធិមុត្តា កេចិ ផោដ្ឋព្វាធិមុត្តា កេចិ ធម្មាធិមុត្តា។ តត្ថ យានិ ឆ គេហសិតានិ ទោមនស្សានិ យានិ ច ឆ គេហសិតានិ សោមនស្សានិ យានិ ច ឆ នេក្ខម្មសិតានិ ទោមនស្សានិ យានិ ច ឆ នេក្ខម្មសិតានិ សោមនស្សានិ, ឥមានិ ឆត្តឹសបទានិ តណ្ហាបក្ខោ, តណ្ហាយ ឯតំ វេវចនំ។ យា ឆ ឧបេក្ខា គេហសិតា, អយំ ទិដ្ឋិបក្ខោ។

៣៨. សាយេវ បត្ថនាការេន ធម្មនន្ទី ធម្មបេមំ ធម្មជ្ឈោសានន្តិ តណ្ហាយ ឯតំ វេវចនំ។ ចិត្តំ មនោ វិញ្ញាណន្តិ ចិត្តស្ស ឯតំ វេវចនំ។ មនិន្ទ្រិយំ មនោធាតុ មនាយតនំ វិជាននាតិ មនស្សេតំ វេវចនំ។ បញ្ញិន្ទ្រិយំ បញ្ញាពលំ អធិបញ្ញា សិក្ខា បញ្ញា បញ្ញាក្ខន្ធោ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ ញាណំ សម្មាទិដ្ឋិ តីរណា វិបស្សនា ធម្មេ ញាណំ អត្ថេ ញាណំ អន្វយេ ញាណំ ខយេ ញាណំ អនុប្បាទេ ញាណំ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយំ អញ្ញិន្ទ្រិយំ អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ ចក្ខុ វិជ្ជា ពុទ្ធិ ភូរិ មេធា អាលោកោ, យំ វា បន យំ កិញ្ចិ អញ្ញម្បិ ឯវំ ជាតិយំ, បញ្ញាយ ឯតំ វេវចនំ។ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ លោកុត្តរានិ, សព្វា បញ្ញា។ អបិ ច អាធិបតេយ្យដ្ឋេន សទ្ធា, អារម្ភដ្ឋេន វីរិយំ, អបិលាបនដ្ឋេន សតិ, អវិក្ខេបនដ្ឋេន សមាធិ, បជាននដ្ឋេន បញ្ញា។

យថា ច ពុទ្ធានុស្សតិយំ វុត្តំ ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា។ ពលនិប្ផត្តិគតោ វេសារជ្ជប្បត្តោ អធិគតបដិសម្ភិទោ ចតុយោគវិប្បហីនោ

អកតិកយតចិតិចត្តា ឬទ្ធដ បរល្លា តិទ្វុញហចណោ យច្ឆិតកល្ងនកា តិព្ពាបិតបរិឃុដ្ឋានតា [តិព្ពាហិត ... (ក॰)] ពាគ្គតាតីនតា កត្តចិតិចេចេតា អញ្ញាយឃចិតិចត្តា កិត្តត្តកានរា ចក្កូយា លោកឆយ្យុបយតិក្កនត្តា អតុនរាឆចិនរាឆចិប្បឃុនត្តា ញ្ញដ្ឋាតិនដ្ឋ ប្ញ ឆយ្យុប្ញ អបន្លូបកនតា ពាគ្គតាតិចត្តា ឆបិតបក្កានយា អកិក្កត្តតនរា ឬក្កាឆនរា អានលិកកនរា បនខ្ជាតកនរា តនយាតុនគា នលាញ្ញនហា អបរិយាណចន្ណា អប្បនយឃ្យចន្ណា អបន្លូឃ្យចន្ណា អាកិកនរា បកិកនរា ឆនយ្យុាកាឯបនខ្ជាតកនរាតិ ច ពុទ្ធា ភកចន្តាតិ ច ពុទ្ធាតុប្បួតិឃា ឲុតំ នេចចត៌

ឃថា ច ឆយ្យុាតុប្បួតិឃំ ថុត្តំ ប្ញាក្លូនតា កកចតា ឆនយ្យុា បត្តិដ្ឋិនកា អកាលិនកា ឲហិបប្សិនកា ឱបនតឃ្យិនកា [ឱបនតឃិនកា (សី॰)] បច្ចត្តំ នេចតិតនព្ពា ចិញ្ញូហិ॰ ឃជិងំ យតតិយ្យុតនតា បិបាឯចិតនឃា អាលឃបយុក្ឃានដ៏ ចដ្ដុបនច្ឆនគា ប្ញុញ្ញនតា អតិទុល្លនកា តណ្ហាក្លូនឃា ចិនរានកា តិនរានឆា តិព្ពាត៌

“អបន្លូតំ អគតំ [អបន្លូតំ គត្ត ... (សី॰) បប្សុ បំ॰ តិ॰ ៣.៣០៨] អគាបចន្ទា, បច្ចន្ទា បារំ តិបុណំ ប្ញុទុទ្ទបំ;

អជជ្ជរំ ធុចំ អបនលោកិតំ [អបនលោកិឃំ (សី॰ ក॰)], អតិទប្បួតំ តិប្បបន្ទា បន្តំ॰

“អយតំ បណីតន្ទា បិចន្ទា ខេយំ, តណ្ហាក្លូនឃា អច្ឆរិឃន្ទា អព្ភុតំ;

អតីតិកំ អតីតិកឆយ្យុំ [តីតិកឆយ្យុនយច ចា (សី॰ ក॰) បប្សុ បំ॰ តិ॰ ៣.៣០៨], តិព្ពាតនយតំ ប្ញុកនតត នេឆបិតំ॰

“អជាតំ អក្ខតំ អតុបទ្ទចន្ទា, អកតំ អនេបាកន្ទា អនេថា ចិនេបាកំ;

អតុបបក្កំតុបបក្កឆយ្យុំ, តិព្ពាតនយតំ ប្ញុកនតត នេឆបិតំ॰

“កម្ពីរន្ទោច ទុប្បឃ្សំ, ឧត្តរន្ទា អតុត្តរំ;

អបយំ អប្បដិបយំ, ជេដ្ឋំ បេដ្ឋន្តិ ចុច្ចតិ॰

“លេណន្ទា តាណំ អរណំ អតង្គណំ, អកាច នយតំ ចិយលន្តិ ចុច្ចតិ;

ទីនបា ប្ញុខំ អប្បយាណំ បតិដ្ឋា, អកិញ្ចតំ អប្បបញ្ចន្តិ ចុត្តំ”ន្តិ॰

ធម្មានុស្សតិយា ធម្មំ ទេសេតិ

យថា ច សង្ឃានុស្សតិយំ វុត្តំ សុប្បដិបន្នោ ឧជុប្បដិបន្នោ ញាយប្បដិបន្នោ សាមីចិប្បដិបន្នោ យទិទំ ចត្តារិ បុរិសយុគានិ អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលា ឯស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ អាហុនេយ្យោ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស, សីលសម្បន្នោ សមាធិសម្បន្នោ បញ្ញាសម្បន្នោ វិមុត្តិសម្បន្នោ វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បន្នោ សត្តានំ សារោ សត្តានំ មណ្ឌោ សត្តានំ ឧទ្ធារោ សត្តានំ ឯសិកា [ឯសិកោ (ក.)] សត្តានំ សុរភិបសូនំ បុជ្ជោ ទេវានញ្ច មនុស្សានញ្ចាតិ សង្ឃានុស្សតិយា ធម្មំ ទេសេតិ

យថា ច សីលានុស្សតិយំ វុត្តំ យានិ តានិ សីលានិ អខណ្ឌានិ អច្ឆិទ្ទានិ អសពលានិ អកម្មាសានិ អរិយានិ អរិយកន្តានិ ភុជិស្សានិ វិញ្ញុប្បសត្ថានិ អបរាមដ្ឋានិ សមាធិសំវត្តនិកានិ, អលង្ការោ ច សីលំ ឧត្តមង្គោបសោភណតាយ, និធានញ្ច សីលំ សព្ពទោភគ្គសមតិក្កមនដ្ឋេន , សិប្បញ្ច សីលំ អក្ខណវេធិតាយ, វេលា ច សីលំ អនតិក្កមនដ្ឋេន, ធញ្ញញ្ច សីលំ ទលិទ្ទោបច្ឆេទនដ្ឋេន [ទលិទ្ទោ... (សី.)], អាទាសោ ច សីលំ ធម្មវោលោកនតាយ, បាសាទោ ច សីលំ វោលោកនដ្ឋេន, សព្ពភូមានុបរិវត្តិ ច សីលំ អមតបរិយោសានន្តិ សីលានុស្សតិយា ធម្មំ ទេសេតិ

យថា ច ចាគានុស្សតិយំ វុត្តំ យស្មិំ សមយេ អរិយសាវកោ អគារំ អជ្ឈាវសតិ មុត្តចាគោ បយតបាណិ វោស្សគ្គរតោ យាចយោគោ ទានសំវិភាគរតោតិ ចាគានុស្សតិយា ធម្មំ ទេសេតិ តេនាហ អាយស្មា មហាកច្ចាយនោ “ទេសនាតិ ពាហុតី”តិ

និយុត្តោ ទេសនា ហារោ

១១. បញ្ញត្តិហារវិភង្គោ

២៥. តត្ថ កតមោ បញ្ញត្តិហារោ? “ឯកំ ភគវា ធម្មំ បញ្ញត្តីហិ វិវិធាហិ ទេសេតី”តិ

យា បកតិកថាយ ទេសនា អយំ និក្ខេបបញ្ញត្តិ កា ច បកតិកថាយ ទេសនា, ចត្តារិ សច្ចានិ យថា ភគវា អាហ “ឥទំ ទុក្ខ”ន្តិ អយំ បញ្ញត្តិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ ឆន្នំ ធាតូនំ អដ្ឋារសន្នំ ធាតូនំ ទ្វាទសន្នំ អាយតនានំ ទសន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ និក្ខេបបញ្ញត្តិ

កពឡីការេ ចេ, ភិក្ខវេ, អាហារេ អត្ថិ រាគោ អត្ថិ នន្ទី [នន្ទិ (សី.) បស្ស សំ. និ. ២.៦៤] អត្ថិ តណ្ហា, បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ វិរូឡ្ហំ យត្ថ បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ វិរូឡ្ហំ, អត្ថិ តត្ថ នាមរូបស្ស អវក្កន្តិ យត្ថ អត្ថិ នាមរូបស្ស អវក្កន្តិ, អត្ថិ តត្ថ សង្ខារានំ វុទ្ធិ [វុឌ្ឍិ (ក.)] យត្ថ អត្ថិ សង្ខារានំ វុទ្ធិ, អត្ថិ តត្ថ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ យត្ថ អត្ថិ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ, អត្ថិ តត្ថ អាយតិំ

ជាតិជរាមរណំ. យត្ថ អត្ថិ អាយតិំ ជាតិជរាមរណំ, សសោកំ តំ, ភិក្ខវេ, សទរំ សឧបាយាសន្តិ វទាមិ.

ផស្សេ ចេ…បេ… មនោសញ្ចេតនាយ ចេ, ភិក្ខវេ, អាហារេ. វិញ្ញាណេ ចេ, ភិក្ខវេ, អាហារេ អត្ថិ រាគោ អត្ថិ នន្ទី អត្ថិ តណ្ហា, បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ វិរូឡ្ហំ. យត្ថ បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ វិរូឡ្ហំ, អត្ថិ តត្ថ នាមរូបស្ស អវក្កន្តិ. យត្ថ អត្ថិ នាមរូបស្ស អវក្កន្តិ , អត្ថិ តត្ថ សង្ខារានំ វុទ្ធិ. យត្ថ អត្ថិ សង្ខារានំ វុទ្ធិ, អត្ថិ តត្ថ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ. យត្ថ អត្ថិ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ, អត្ថិ តត្ថ អាយតិំ ជាតិជរាមរណំ. យត្ថ អត្ថិ អាយតិំ ជាតិជរាមរណំ, សសោកំ តំ, ភិក្ខវេ, សទរំ សឧបាយាសន្តិ វទាមិ. អយំ បភវបញ្ញត្តិ ទុក្ខស្ស ច សមុទយស្ស ច.

កពឡីការេ ចេ, ភិក្ខវេ [បស្ស សំ. និ. ២.៦៤], អាហារេ នត្ថិ រាគោ នត្ថិ នន្ទី នត្ថិ តណ្ហា, អប្បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ អវិរូឡ្ហំ. យត្ថ អប្បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ អវិរូឡ្ហំ, នត្ថិ តត្ថ នាមរូបស្ស អវក្កន្តិ. យត្ថ នត្ថិ នាមរូបស្ស អវក្កន្តិ, នត្ថិ តត្ថ សង្ខារានំ វុទ្ធិ. យត្ថ នត្ថិ សង្ខារានំ វុទ្ធិ, នត្ថិ តត្ថ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ. យត្ថ នត្ថិ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ, នត្ថិ តត្ថ អាយតិំ ជាតិជរាមរណំ. យត្ថ នត្ថិ អាយតិំ ជាតិជរាមរណំ, អសោកំ តំ, ភិក្ខវេ, អទរំ អនុបាយាសន្តិ វទាមិ.

ផស្សេ ចេ…បេ… មនោសញ្ចេតនាយ ចេ, ភិក្ខវេ, អាហារេ. វិញ្ញាណេ ចេ, ភិក្ខវេ, អាហារេ នត្ថិ រាគោ នត្ថិ នន្ទី នត្ថិ តណ្ហា, អប្បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ អវិរូឡ្ហំ. យត្ថ អប្បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ អវិរូឡ្ហំ, នត្ថិ តត្ថ នាមរូបស្ស អវក្កន្តិ. យត្ថ នត្ថិ នាមរូបស្ស អវក្កន្តិ, នត្ថិ តត្ថ សង្ខារានំ វុទ្ធិ. យត្ថ នត្ថិ សង្ខារានំ វុទ្ធិ, នត្ថិ តត្ថ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ. យត្ថ នត្ថិ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ, នត្ថិ តត្ថ អាយតិំ ជាតិជរាមរណំ. យត្ថ នត្ថិ អាយតិំ ជាតិជរាមរណំ, អសោកំ តំ, ភិក្ខវេ, អទរំ អនុបាយាសន្តិ វទាមិ.

អយំ បរិញ្ញាបញ្ញត្តិ ទុក្ខស្ស, បហានបញ្ញត្តិ សមុទយស្ស, ភាវនាបញ្ញត្តិ មគ្គស្ស, សច្ឆិកិរិយាបញ្ញត្តិ និរោធស្ស.

៣០. សមាធិំ, ភិក្ខវេ, ភាវេថ. អប្បមត្តោ និបកោ សតោ, សមាហិតោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យថាភូតំ បជានាតិ. កិញ្ច យថាភូតំ បជានាតិ? “ចក្ខុ [ចក្ខុំ (ក.) បស្ស សំ. និ. ៣.៩៩] អនិច្ច”ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ. “រូបា អនិច្ចា”តិ យថាភូតំ បជានាតិ “ចក្ខុវិញ្ញាណំ អនិច្ច”ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ. “ចក្ខុសម្ផស្សោ អនិច្ចោ”តិ យថាភូតំ បជានាតិ. យម្បិទំ [យមិទំ (សី. ក.)] ចក្ខុសម្ផស្សបច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា, តម្បិ អនិច្ចន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ.

សោតំ …បេ… ឃានំ…បេ… ជិវ្ហា…បេ… កាយោ…បេ… “មនោ អនិច្ចោ”តិ [អនិច្ច”ន្តិ (សំ. និ. ៣.១០០)] យថាភូតំ បជានាតិ. “ធម្មា អនិច្ចា”តិ យថាភូតំ បជានាតិ. “មនោវិញ្ញាណំ អនិច្ច”ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ. “មនោសម្ផស្សោ អនិច្ចោ”តិ យថាភូតំ បជានាតិ. យម្បិទំ មនោសម្ផស្សបច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា, តម្បិ អនិច្ចន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ.

អយំ ភាវនាបញ្ញត្តិ មគ្គស្ស, បរិញ្ញាបញ្ញត្តិ ទុក្ខស្ស, បហានបញ្ញត្តិ សមុទយស្ស, សច្ឆិកិរិយាបញ្ញត្តិ និរោធស្ស។

រូបំ , រាធ, វិកិរថ វិធមេថ វិទ្ធំសេថ វិកីឡនិយំ [វិកីឡនិកំ (សី. ក.) បស្ស សំ. និ. ៣.១៩៨] ករោថ, បញ្ញាយ តណ្ហាក្ខយាយ បដិបជ្ជថ។ តណ្ហាក្ខយា ទុក្ខក្ខយោ, ទុក្ខក្ខយា និព្ពានំ។ វេទនំ...បេ...។ សញ្ញំ...បេ... សង្ខារេ វិញ្ញាណំ វិកិរថ វិធមេថ វិទ្ធំសេថ វិកីឡនិយំ ករោថ, បញ្ញាយ តណ្ហាក្ខយាយ បដិបជ្ជថ។ តណ្ហាក្ខយា ទុក្ខក្ខយោ, ទុក្ខក្ខយា និព្ពានំ។

អយំ និរោធបញ្ញត្តិ និរោធស្ស, និព្ពិទាបញ្ញត្តិ អស្សាទស្ស, បរិញ្ញាបញ្ញត្តិ ទុក្ខស្ស, បហានបញ្ញត្តិ សមុទយស្ស, ភាវនាបញ្ញត្តិ មគ្គស្ស, សច្ឆិកិរិយាបញ្ញត្តិ និរោធស្ស។

“សោ ឥទំ ទុក្ខ”ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ, “អយំ ទុក្ខសមុទយោ”តិ យថាភូតំ បជានាតិ, “អយំ ទុក្ខនិរោធោ”តិ យថាភូតំ បជានាតិ “អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា”តិ យថាភូតំ បជានាតិ។

អយំ បដិវេធបញ្ញត្តិ សច្ចានំ, និក្ខេបបញ្ញត្តិ ទស្សនភូមិយា, ភាវនាបញ្ញត្តិ មគ្គស្ស, សច្ឆិកិរិយាបញ្ញត្តិ សោតាបត្តិផលស្ស។ “សោ ឥមេ អាសវា”តិ យថាភូតំ បជានាតិ, “អយំ អាសវសមុទយោ”តិ យថាភូតំ បជានាតិ, “អយំ អាសវនិរោធោ”តិ យថាភូតំ បជានាតិ។ “អយំ អាសវនិរោធគាមិនី បដិបទា”តិ យថាភូតំ បជានាតិ។ “ឥមេ អាសវា អសេសំ និរុជ្ឈន្តី”តិ យថាភូតំ បជានាតិ។

អយំ ឧប្បាទបញ្ញត្តិ ខយេ ញាណស្ស, ឱកាសបញ្ញត្តិ អនុប្បាទេ ញាណស្ស, ភាវនាបញ្ញត្តិ មគ្គស្ស, បរិញ្ញាបញ្ញត្តិ ទុក្ខស្ស, បហានបញ្ញត្តិ សមុទយស្ស, អារម្ភបញ្ញត្តិ វីរិយិន្ទ្រិយស្ស, អាសាដិកបញ្ញត្តិ អាសាដិកានំ, និក្ខេបបញ្ញត្តិ ភាវនាភូមិយា, អភិនិឃាតបញ្ញត្តិ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ។

១០. “ឥទំ ទុក្ខ”ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ អយំ “ទុក្ខសមុទយោ”តិ មេ, ភិក្ខវេ...បេ... អយំ “ទុក្ខនិរោធោ”តិ មេ, ភិក្ខវេ...បេ...។ អយំ “ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា”តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។

អយំ ទេសនាបញ្ញត្តិ សច្ចានំ, និក្ខេបបញ្ញត្តិ សុតមយិយា បញ្ញាយ សច្ឆិកិរិយាបញ្ញត្តិ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយស្ស, បវត្តនាបញ្ញត្តិ ធម្មចក្កស្ស។

“តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខំ បរិញ្ញេយ្យ”ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ “សោ ខោ បនាយំ ទុក្ខសមុទយោ បហាតព្ពោ”តិ មេ, ភិក្ខវេ...បេ... “សោ ខោ បនាយំ ទុក្ខនិរោធោ

សច្ឆិកាតព្វោ”តិ មេ, ភិក្ខវេ…បេ… “សា ខោ បនាយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា ភាវេតព្វា”តិ មេ, ភិក្ខវេ បុព្វេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។

អយំ ភាវនាបញ្ញត្តិ មគ្គស្ស, និក្ខេបបញ្ញត្តិ ចិន្តាមយិយា បញ្ញាយ, សច្ឆិកិរិយាបញ្ញត្តិ អញ្ញិន្ទ្រិយស្ស។

“តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខំ បរិញ្ញាត”ន្តិ មេ, ភិក្ខវេ, បុព្វេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ “សោ ខោ បនាយំ ទុក្ខសមុទយោ បហីនោ”តិ មេ, ភិក្ខវេ…បេ… “សោ ខោ បនាយំ ទុក្ខនិរោធោ សច្ឆិកតោ”តិ មេ, ភិក្ខវេ…បេ… “សា ខោ បនាយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា ភាវិតា”តិ មេ, ភិក្ខវេ បុព្វេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ, ញាណំ ឧទបាទិ, បញ្ញា ឧទបាទិ, វិជ្ជា ឧទបាទិ, អាលោកោ ឧទបាទិ។ អយំ ភាវនាបញ្ញត្តិ មគ្គស្ស, និក្ខេបបញ្ញត្តិ ភាវនាមយិយា បញ្ញាយ, សច្ឆិកិរិយាបញ្ញត្តិ អញ្ញាតាវិនោ ឥន្ទ្រិយស្ស, បវត្តនាបញ្ញត្តិ ធម្មចក្កស្ស។

“តុលមតុលញ្ច សម្ភវំ, ភវសង្ខារមវស្សជិ មុនិ;

អជ្ឈត្តរតោ សមាហិតោ, អភិន្ទិ [អភិទា (សី។ ក។) បស្ស ទី។ និ។ ២.១៦៨] កវចមិវត្តសម្ភវ”ន្តិ។

“តុល”ន្តិ សង្ខារធាតុ។ “អតុល”ន្តិ និព្វានធាតុ, “តុលមតុលញ្ច សម្ភវ”ន្តិ អភិញ្ញាបញ្ញត្តិ សព្វធម្មានំ, និក្ខេបបញ្ញត្តិ ធម្មបដិសម្ភិទាយ។ “ភវសង្ខារមវស្សជិ មុនី”តិ បរិច្ចាគបញ្ញត្តិ សមុទយស្ស។ បរិញ្ញាបញ្ញត្តិ ទុក្ខស្ស។ “អជ្ឈត្តរតោ សមាហិតោ”តិ ភាវនាបញ្ញត្តិ កាយគតាយ សតិយា។ ឋិតិបញ្ញត្តិ ចិត្តេកគ្គតាយ។ “អភិន្ទិ កវចមិវត្តសម្ភវ”ន្តិ អភិនិព្វិទាបញ្ញត្តិ ចិត្តស្ស, ឧបាទានបញ្ញត្តិ សព្វញ្ញុតាយ, បទាលនាបញ្ញត្តិ អវិជ្ជណ្ឌកោសានំ។ តេនាហ ភគវា “តុលមតុលញ្ច សម្ភវ”ន្តិ។

យោ ទុក្ខមទ្ទក្ខិ យតោនិទានំ, កាមេសុ សោ ជន្តុ កថំ នមេយ្យ;

កាមា ហិ លោកេ សង្គោតិ ញត្វា, តេសំ សតីមា វិនយាយ សិក្ខេតិ។

“យោ ទុក្ខ”ន្តិ វេវចនបញ្ញត្តិ ច ទុក្ខស្ស បរិញ្ញាបញ្ញត្តិ ច។ “យតោនិទាន”ន្តិ បភវបញ្ញត្តិ ច សមុទយស្ស បហានបញ្ញត្តិ ច។ “អទ្ទក្ខី”តិ វេវចនបញ្ញត្តិ ច ញាណចក្ខុស្ស បដិវេធបញ្ញត្តិ ច។ “កាមេសុ សោ ជន្តុ កថំ នមេយ្យា”តិ វេវចនបញ្ញត្តិ ច កាមតណ្ហាយ អភិនិវេសបញ្ញត្តិ ច។ “កាមា ហិ លោកេ សង្គោតិ ញត្វា”តិ បច្ចត្ថិកតោ ទស្សនបញ្ញត្តិ កាមានំ។ កាមា ហិ អង្គារកាសូបមា មំសបេសូបមា បាវកកប្បា បបាតោរគោបមា ច។ “តេសំ សតីមា”តិ អបចយបញ្ញត្តិ បហានាយ, និក្ខេបបញ្ញត្តិ កាយគតាយ សតិយា, ភាវនាបញ្ញត្តិ មគ្គស្ស។ “វិនយាយ សិក្ខេ”តិ បដិវេធបញ្ញត្តិ រាគវិនយស្ស ទោសវិនយស្ស មោហវិនយស្ស។ “ជន្តូ”តិ វេវចនបញ្ញត្តិ

ເຍາຄິສ຺ສ. ຍຖາ ຫິ ເຍາຄີ ກາມາ ສເງ຺ກາຕິ ປຊານາຕິ. ເສາ ກາມານໍ ອນຸປ຺ປາທາຍ ກຸສເລ ຘເມ຺ມ ອຸປ຺ປາທຍຕິ, ເສາ ອນຸປ຺ປນ຺ນານໍ ກຸສລານໍ ຘມ຺ມານໍ ອຸປ຺ປາທາຍ ວາຍມຕິ. ອຍໍ ວາຍາມປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ອປ຺ປຕ຺ຕສ຺ສ ປຕ຺ຕິຍາ. ນິເກ຺ຂປປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ອຸທ຺ທຣມຕ຺ຕິກາຍ ອສນ຺ຕຸຏ຺ຐິຍາ. ຕຕ຺ຖ ເສາ ອຸປ຺ປນ຺ນານໍ ກຸສລານໍ ຘມ຺ມານໍ ຐິຕິຍາ ວາຍມຕີຕິ ອຍໍ ອປ຺ປມາທປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ຠາວນາຍ, ນິເກ຺ຂປປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ວີຣິຍິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ, ອາຣກ຺ຂປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ກຸສລານໍ ຘມ຺ມານໍ, ຐິຕິປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ອຘິຈິຕ຺ຕສິກ຺ຂາຍ. ເຕນາຫ ຠຄວາ “ເຍາ ທຸກ຺ຂມທ຺ທກ຺ຂິ ຍເຕານິທານ”ນ຺ຕິ.

“ເມາຫສມ຺ພນ຺ຘເນາ ເລາເກາ, ຠພ຺ພຣູເປາວ ທິສ຺ສຕິ;

ອຸປຘິພນ຺ຘເນາ [ອຸປຘິສມ຺ພນ຺ຘເນາ (ສີ.) ປສ຺ສ ອຸທາ. ໗໐] ພາເລາ, ຕມສາ ປຣິວາຣິເຕາ;

ອສ຺ສີຣີ ວິຍ [ສສ຺ສເຕາຣິວ (ອຸທາ. ໗໐)] ຂາຍຕິ, ປສ຺ສເຕາ ນຕ຺ຖິ ກິຎ຺ຈນ”ນ຺ຕິ.

“ເມາຫສມ຺ພນ຺ຘເນາ ເລາເກາ”ຕິ ເທສນາປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ວິປລ຺ລາສານໍ. “ຠພ຺ພຣູເປາວ ທິສ຺ສຕີ”ຕິ ວິປຣີຕປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ເລາກສ຺ສ. “ອຸປຘິພນ຺ຘເນາ ພາເລາ”ຕິ ປຠວປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ປາປການໍ ອິຈ຺ຉາຈາຣານໍ, ກິຈ຺ຈປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ປຣິຍຸຏ຺ຐານານໍ, ພລປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ກິເລສານໍ, ວິຣູຫນາປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ສງ຺ຂາຣານໍ. “ຕມສາ ປຣິວາຣິເຕາ”ຕິ ເທສນາປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ອວິຊ຺ຊນ຺ຘການຣສ຺ສ ເວວຈນປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ຈ. “ອສ຺ສີຣີ ວິຍ ຂາຍຕີ”ຕິ ທສ຺ສນປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ທິພ຺ພຈກ຺ຂຸສ຺ສ, ນິເກ຺ຂປປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ປຎ຺ຎາຈກ຺ຂຸສ຺ສ. “ປສ຺ສເຕາ ນຕ຺ຖິ ກິຎ຺ຈນ”ນ຺ຕິ ປຏິເວຘປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ສຕ຺ຕານໍ, ຣາເຄາ ກິຎ຺ຈນໍ ເທາເສາ ກິຎ຺ຈນໍ ເມາເຫາ ກິຎ຺ຈນໍ. ເຕນາຫ ຠຄວາ “ເມາຫສມ຺ພນ຺ຘເນາ ເລາເກາ”ຕິ.

“ອຕ຺ຖິ, ພິກ຺ຂເວ, ອຊາຕໍ ອຠູຕໍ ອກຕໍ ອສງ຺ຂຕໍ, ເນາ ເຈຕໍ, ພິກ຺ຂເວ, ອຠວິສ຺ສ ອຊາຕໍ ອຠູຕໍ ອກຕໍ ອສງ຺ຂຕໍ, ນຍິຘ [ນ ອິຘ (ສີ. ກ.) ປສ຺ສ ອຸທາ. ໗໓] ຊາຕສ຺ສ ຠູຕສ຺ສ ກຕສ຺ສ ສງ຺ຂຕສ຺ສ ນິສ຺ສຣຓໍ ປຎ຺ຎາເຍຖ. ຍສ຺ມາ ຈ ເຂາ, ພິກ຺ຂເວ, ອຕ຺ຖິ ອຊາຕໍ ອຠູຕໍ ອກຕໍ ອສງ຺ຂຕໍ, ຕສ຺ມາ ຊາຕສ຺ສ ຠູຕສ຺ສ ກຕສ຺ສ ສງ຺ຂຕສ຺ສ ນິສ຺ສຣຓໍ ປຎ຺ຎາຍຕີ”ຕິ.

“ເນາ ເຈຕໍ, ພິກ຺ຂເວ, ອຠວິສ຺ສ ອຊາຕໍ ອຠູຕໍ ອກຕໍ ອສງ຺ຂຕ”ນ຺ຕິ ເທສນາປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ນິພ຺ພານສ຺ສ ເວວຈນປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ຈ. “ນຍິຘ ຊາຕສ຺ສ ຠູຕສ຺ສ ກຕສ຺ສ ສງ຺ຂຕສ຺ສ ນິສ຺ສຣຓໍ ປຎ຺ຎາເຍຖາ”ຕິ ເວວຈນປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ສງ຺ຂຕສ຺ສ ອຸປນຍນປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ຈ. “ຍສ຺ມາ ຈ ເຂາ, ພິກ຺ຂເວ, ອຕ຺ຖິ ອຊາຕໍ ອຠູຕໍ ອກຕໍ ອສງ຺ຂຕ”ນ຺ຕິ ເວວຈນປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ນິພ຺ພານສ຺ສ ເຊາຕນາປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ຈ. “ຕສ຺ມາ ຊາຕສ຺ສ ຠູຕສ຺ສ ກຕສ຺ສ ສງ຺ຂຕສ຺ສ ນິສ຺ສຣຓໍ ປຎ຺ຎາຍຕີ”ຕິ ອຍໍ ເວວຈນປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ນິພ຺ພານສ຺ສ, ນິຍ຺ຍານິກປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ມຄ຺ຄສ຺ສ, ນິສ຺ສຣຓປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ສໍສາຣເຕາ. ເຕນາຫ ຠຄວາ “ເນາ ເຈຕໍ, ພິກ຺ຂເວ, ອຠວິສ຺ສາ”ຕິ.

ເຕນາຫ ອາຍສ຺ມາ ມຫາກຈ຺ຈາຍເນາ “ເອກໍ ຠຄວາ ຘມ຺ມໍ, ປຎ຺ຎຕ຺ຕີຫິ ວິວິຘາຫິ ເທເສຕີ”ຕິ.

ນິຏ຺ຐິເຕາ ປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ຫາເຣາ.

១៧. ឱតរណហារវិភង្គោ

៣៧. តត្ថ កតមោ ឱតរណោ ហារោ? “យោ ច បដិច្ចុប្បាទោ”តិ.

“ឧទ្ធំ អធោ សព្ពធិ វិប្បមុត្តោ, អយំ អហស្មីតិ [អយមហមស្មីតិ (សី.) បស្ស ឧទា. ៦១] អនានុបស្សី;

ឯវំ វិមុត្តោ ឧទតារិ ឱឃំ, អតិណ្ណបុព្ពំ អបុនព្ភវាយា”តិ.

“ឧទ្ធ”ន្តិ រូបធាតុ ច អរូបធាតុ ច. “អធោ”តិ កាមធាតុ. “សព្ពធិ វិប្បមុត្តោ”តិ តេធាតុកេ អយំ អសេក្ខាវិមុត្តិ. តានិយេវ អសេក្ខានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ, អយំ ឥន្ទ្រិយេហិ ឱតរណា.

តានិយេវ អសេក្ខានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ វិជ្ជា, វិជ្ជុប្បាទា អវិជ្ជានិរោធោ, អវិជ្ជានិរោធា សង្ខារនិរោធោ, សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធោ, វិញ្ញាណនិរោធា នាមរូបនិរោធោ, នាមរូបនិរោធា សឡាយតននិរោធោ, សឡាយតននិរោធា ផស្សនិរោធោ, ផស្សនិរោធា វេទនានិរោធោ, វេទនានិរោធា តណ្ហានិរោធោ, តណ្ហានិរោធា ឧបាទាននិរោធោ, ឧបាទាននិរោធា ភវនិរោធោ, ភវនិរោធា ជាតិនិរោធោ, ជាតិនិរោធា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា និរុជ្ឈន្តិ. ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធោ ហោតិ. អយំ បដិច្ចសមុប្បាទេហិ ឱតរណា.

តានិយេវ អសេក្ខានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ តីហិ ខន្ធេហិ សង្គហិតានិ – សីលក្ខន្ធេន សមាធិក្ខន្ធេន បញ្ញាក្ខន្ធេន, អយំ ខន្ធេហិ ឱតរណា.

តានិយេវ អសេក្ខានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ សង្ខារបរិយាបន្នានិ. យេ សង្ខារា អនាសវា, នោ ច ភវង្គា, តេ សង្ខារា ធម្មធាតុសង្គហិតា. អយំ ធាតូហិ ឱតរណា.

សា ធម្មធាតុ ធម្មាយតនបរិយាបន្នា, យំ អាយតនំ អនាសវំ, នោ ច ភវង្គំ. អយំ អាយតនេហិ ឱតរណា.

“អយំ អហស្មីតិ អនានុបស្សី”តិ អយំ សក្កាយទិដ្ឋិយា សមុគ្ឃាតោ, សា សេក្ខាវិមុត្តិ, តានិយេវ សេក្ខានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ. អយំ ឥន្ទ្រិយេហិ ឱតរណា.

តានិយេវ សេក្ខានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ វិជ្ជា, វិជ្ជុប្បាទា អវិជ្ជានិរោធោ, អវិជ្ជានិរោធា សង្ខារនិរោធោ, ឯវំ សព្ពោ បដិច្ចសមុប្បាទោ. អយំ បដិច្ចសមុប្បាទេហិ ឱតរណា.

សាយេវ វិជ្ជា បញ្ញាក្ខន្ធោ។ អយំ ខន្ធេហិ ឱតរណា។

សាយេវ វិជ្ជា សង្ខារបរិយាបន្នា, យេ សង្ខារា អនាសវា, នោ ច ភវង្គា, តេ សង្ខារា ធម្មធាតុសង្គហិតា, អយំ ធាតូហិ ឱតរណា។

សា ធម្មធាតុ ធម្មាយតនបរិយាបន្នា, យំ អាយតនំ អនាសវំ, នោ ច ភវង្គំ, អយំ អាយតនេហិ ឱតរណា។

សេក្ខាយ ច វិមុត្តិយា អសេក្ខាយ ច វិមុត្តិយា វិមុត្តោ ឧទតារិ ឱឃំ អតិណ្ណបុព្វំ អបុនព្ភវាយ។ តេនាហ ភគវា “ឧទ្ធំ អធោ”តិ។

៣៩។ “និស្សិតស្ស [បស្ស ឧទា។ ៧៣] ចលិតំ, អនិស្សិតស្ស ចលិតំ នត្ថិ, ចលិតេ អសតិ បស្សទ្ធិ, បស្សទ្ធិយា សតិ នតិ ន ហោតិ, នតិយា អសតិ អាគតិគតិ ន ហោតិ, អាគតិគតិយា អសតិ ចុតូបបាតោ ន ហោតិ, ចុតូបបាតេ អសតិ នេវិធ ន ហុរំ ន ឧភយមន្តរេន ឯសេវន្តោ ទុក្ខស្សា”តិ។

“និស្សិតស្ស ចលិត”ន្តិ និស្សយោ នាម ទុវិធោ តណ្ហានិស្សយោ ច ទិដ្ឋិនិស្សយោ ច។ តត្ថ យា រត្តស្ស ចេតនា, អយំ តណ្ហានិស្សយោ; យា មូឡ្ហស្ស ចេតនា, អយំ ទិដ្ឋិនិស្សយោ។ ចេតនា បន សង្ខារា, សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ, វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបំ, ឯវំ សព្វោ បដិច្ចសមុប្បាទោ។ អយំ បដិច្ចសមុប្បាទេហិ ឱតរណា។

តត្ថ យា រត្តស្ស វេទនា, អយំ សុខា វេទនា។ យា សម្មូឡ្ហស្ស វេទនា, អយំ អទុក្ខមសុខា វេទនា, ឥមា ទ្វេ វេទនា វេទនាក្ខន្ធោ។ អយំ ខន្ធេហិ ឱតរណា។

តត្ថ សុខា វេទនា ទ្វេ ឥន្ទ្រិយានិ សុខិន្ទ្រិយំ សោមនស្សិន្ទ្រិយញ្ច, អទុក្ខមសុខា វេទនា ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ។ អយំ ឥន្ទ្រិយេហិ ឱតរណា។

តានិយេវ ឥន្ទ្រិយានិ សង្ខារបរិយាបន្នានិ, យេ សង្ខារា សាសវា ភវង្គា, តេ សង្ខារា ធម្មធាតុសង្គហិតា។ អយំ ធាតូហិ ឱតរណា។

សា ធម្មធាតុ ធម្មាយតនបរិយាបន្នា, យំ អាយតនំ សាសវំ ភវង្គំ, អយំ អាយតនេហិ ឱតរណា។

“អនិស្សិតស្ស ចលិតំ នត្ថី”តិ សមថវសេន វា តណ្ហាយ អនិស្សិតោ វិបស្សនាវសេន វា ទិដ្ឋិយា អនិស្សិតោ។ យា វិបស្សនា អយំ វិជ្ជា, វិជ្ជុប្បាទា អវិជ្ជានិរោធោ, អវិជ្ជានិរោធា សង្ខារនិរោធោ, សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធោ, ឯវំ សព្វោ បដិច្ចសមុប្បាទោ។ អយំ បដិច្ចសមុប្បាទេហិ ឱតរណា។

សាវេយច ចិបស្សតា បញ្ញាក្ខន្ធោ៊ អយំ ឍន្ធេហិ ញ្ញាតវេលា៊

សាវេយច ចិបស្សតា ឆេ្ល ព្ពត្រ្វិយាតិ – ចិវិយិត្រ្វិយញ្ញា បញ្ញិត្រ្វិយញ្ញា៊ អយំ ព្ពត្រ្វិវេយហិ ញ្ញាតវេលា៊

សាវេយច ចិបស្សតា សញ្ញាវបរិយាបន្នា, វេយ សញ្ញាវា អភាសចា, វេភា ច កចក្កា, វេត សញ្ញាវា ឆយ្ឆាត្យសក្កហិតា៊ អយំ ឆាត្យហិ ញ្ញាតវេលា៊

សា ឆយ្ឆាត្យ ឆយ្យាយតភបរិយាបន្នា, យំ អាយតភំ អភាសចំ, វេភា ច កចក្កំ៊ អយំ អាយតវេភហិ ញ្ញាតវេលា៊

“បស្សទ្ធិយា សតី”តិ ទុចិឆា បស្សទ្ធិ កាយិកា ច វេចតសិកា ច៊ យំ កាយិកំ សុខំ, អយំ កាយបស្សទ្ធិ៊ យំ វេចតសិកំ សុខំ, អយំ វេចតសិកា បស្សទ្ធិ៊ បស្សទ្ធកាវេយា សុខំ វេចឌិយតិ [វេចឌយតិ (ក៊)], សុខិវេភា ចិត្តំ សមាធិយតិ, សមាហិវេតា យថាភូតំ បជាភាតិ, យថាភូតំ បជាភន្តោ និព្វិន្ទតិ, និព្វិន្ទន្តោ ចិវេជ្ជតិ, ចិវាកា ចិមុច្ចតិ, ចិមុត្តស្មិំ “ចិមុត្ត”មិតិ [ចិមុត្តមិតិ (សី៊ ក៊)] ញាណំ វេហាតិ, “ខីណា ជាតិ, វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, ភាបរំ ព្ពត្តត្តាយា”តិ បជាភាតិ៊ វេសា ភ តយតិ រូបេស, ភ សេទ្ទេស, ភ កន្ធេស, ភ រវេសស, ភ វេផាដ្ឋព្វេស, ភ ឆយ្យេស ឍយា រាកស្ស ឍយា វេទាសស្ស ឍយា វេមាហស្ស វេយភ រូបេភ តថាកតំ ចិដ្ឋន្តិ ចរន្តិ បញ្ញាបយាវេភា បញ្ញាវេបយ្យ, តស្ស រូបស្ស ឍយា ចិរាកា និវេរាឆា ចាកា បដិនិស្សក្កា រូបសញ្ញយេ ចិមុវេត្តា, តថាកវេតា អត្ថីតិបិ ភ ហ្គេបតិ, ភត្ថីតិបិ ភ ហ្គេបតិ, អត្ថិ ភត្ថីតិបិ ភ ហ្គេបតិ, វេភចត្ថិ វេភា ភត្ថីតិបិ ភ ហ្គេបតិ៊ អថ វេខា កម្ភីវេរា អប្បវេមយ្យោ អសវេង្ខយ្យោ និព្វុវេតាតិវេយច សង្ខ្យា កច្ឆតិ ឍយា រាកស្ស, ឍយា វេទាសស្ស, ឍយា វេមាហស្ស៊

យាយ វេចឌភាយ...វេប... យាយ សញ្ញាយ៊ វេយហិ សញ្ញាវេហិ៊ វេយភ ចិញ្ញាវេណភ តថាកតំ ចិដ្ឋន្តិ ចរន្តិ បញ្ញាបយាវេភា បញ្ញាវេបយ្យ, តស្ស ចិញ្ញាណស្ស ឍយា ចិរាកា និវេរាឆា ចាកា បដិនិស្សក្កា ចិញ្ញាណសញ្ញយេ ចិមុវេត្តា, តថាកវេតា អត្ថីតិបិ ភ ហ្គេបតិ, ភត្ថីតិបិ ភ ហ្គេបតិ, អត្ថិ ភត្ថីតិបិ ភ ហ្គេបតិ, វេភចត្ថិ វេភា ភត្ថីតិបិ ភ ហ្គេបតិ៊ អថ វេខា កម្ភីវេរា អប្បវេមយ្យោ អសវេង្ខយ្យោ និព្វុវេតាតិវេយច សង្ខ្យា កច្ឆតិ ឍយា រាកស្ស, ឍយា វេទាសស្ស, ឍយា វេមាហស្ស៊ “អាកតី”តិ ព្ពឆាកតិ៊ “កតី”តិ វេបច្ចភវេចា៊ អាកតិកតីបិ ភ កចត្តិ, “វេភចិឆា”តិ ឈស្ម អជ្ឈត្តិវេកាស្ម អាយតវេភស្ម៊ “ភ ហុវ”ន្តិ ឈស្ម ពាហិវេវស្ម អាយតវេភស្ម៊ “ភ ហ្គេភយន្តវេរ”តិ ឋស្សសមុឌិវេតស្ម ឆយ្យេស្ម អត្តាភំ ភ បស្សតិ៊ “ឲវេសចន្តោ ទុក្ខស្សា”តិ បដិច្ចសមុប្បាវេទា៊ វេសា ទុចិវេឆា វេលាកិវេយា ច វេលាក្យុត្តវេរា ច៊ តត្ថ វេលាកិវេយា អចិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា, យាច ជរាមរវេណា៊ វេលាក្យុត្តវេរា ឃីលចវេតា អចិប្បដិសារវេរា ជាយតិ, យាច ភាបរំ ព្ពត្តត្តាយាតិ បជាភាតិ៊ វេតភាហ ភកចា “និស្សិតស្ស ចលិតំ អនិស្សិតស្ស ចលិតំ ភត្ថិ...វេប... ឲវេសចន្តោ ទុក្ខស្សា”តិ៊

“យេ កេចិ សោកា បរិទេវិតា វា, ទុក្ខា [ទុក្ខ (សី។ ក។) បស្ស ឧទា។ ៧៨] ច លោកស្មិំ អនេករូបា។

បិយំ បដិច្ចប្បភវន្តិ ឯតេ, បិយេ អសន្តេ ន ភវន្តិ ឯតេ។

តស្មា ហិ តេ សុខិនោ វីតសោកា, យេសំ បិយំ នត្ថិ កុហិញ្ចិ លោកេ;

តស្មា អសោកំ វិរជំ បត្ថយានោ, បិយំ ន កយិរាថ កុហិញ្ចិ លោកេ”តិ។

“យេ កេចិ សោកា បរិទេវិតា វា, ទុក្ខា ច លោកស្មិំ អនេករូបា បិយំ បដិច្ចប្បភវន្តិ ឯតេ”តិ – អយំ ទុក្ខា វេទនា។ “បិយេ អសន្តេ ន ភវន្តិ ឯតេ”តិ – អយំ សុខា វេទនា។ វេទនា វេទនាក្ខន្ធោ។ អយំ ខន្ធេហិ ឱតរណា។

វេទនាបច្ចយា តណ្ហា, តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ, ឧបាទានបច្ចយា ភវោ, ភវបច្ចយា ជាតិ, ជាតិបច្ចយា ជរាមរណំ, ឯវំ សព្ពំ។ អយំ បដិច្ចសមុប្បាទេហិ ឱតរណា។

តត្ថ សុខា វេទនា ទ្វេ ឥន្ទ្រិយានិ – សុខិន្ទ្រិយំ សោមនស្សិន្ទ្រិយញ្ច។ ទុក្ខា វេទនា ទ្វេ ឥន្ទ្រិយានិ – ទុក្ខិន្ទ្រិយំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយញ្ច។ អយំ ឥន្ទ្រិយេហិ ឱតរណា។

តានិយេវ ឥន្ទ្រិយានិ សង្ខារបរិយាបន្នានិ, យេ សង្ខារា សាសវា ភវង្គា, តេ សង្ខារា ធម្មធាតុសង្គហិតា។ អយំ ធាតូហិ ឱតរណា។

សា ធម្មធាតុ ធម្មាយតនបរិយាបន្នា, យំ អាយតនំ សាសវំ ភវង្គំ។ អយំ អាយតនេហិ ឱតរណា។

តស្មា ហិ តេ សុខិនោ វីតសោកា, យេសំ បិយំ នត្ថិ កុហិញ្ចិ លោកេ;

តស្មា អសោកំ វិរជំ បត្ថយានោ, បិយំ ន កយិរាថ កុហិញ្ចិ លោកេតិ។

ឥទំ តណ្ហាបហានំ។ តណ្ហានិរោធា ឧបាទាននិរោធោ, ឧបាទាននិរោធា ភវនិរោធោ, ឯវំ សព្ពំ។ អយំ បដិច្ចសមុប្បាទេហិ ឱតរណា។

តំយេវ តណ្ហាបហានំ សមថោ។ សោ សមថោ ទ្វេ ឥន្ទ្រិយានិ សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយញ្ច។ អយំ ឥន្ទ្រិយេហិ ឱតរណា។

សោយេវ សមាធិ សមាធិក្ខន្ធោ. អយំ ខន្ធេហិ ឱតរណា.

សោយេវ សមាធិ សង្ខារបរិយាបន្នោ, យេ សង្ខារា អនាសវា, នោ ច ភវង្គា, តេ សង្ខារា ធម្មធាតុសង្គហិតា. អយំ ធាតូហិ ឱតរណា.

សា ធម្មធាតុ ធម្មាយតនបរិយាបន្នា, យំ អាយតនំ អនាសវំ, នោ ច ភវង្គំ. អយំ អាយតនេហិ ឱតរណា. តេនាហ ភគវា “យេ កេចិ សោកា”តិ.

កាមំ កាមយមានស្ស, តស្ស ចេ តំ សមិជ្ឈតិ;

អទ្ធា បីតិមនោ ហោតិ, លទ្ធា មច្ចោ យទិច្ឆតិ.

តស្ស ចេ កាមយានស្ស, ឆន្ទជាតស្ស ជន្តុនោ;

តេ កាមា បរិហាយន្តិ, សល្លវិទ្ធោវ រុប្បតិ.

យោ កាមេ បរិវជ្ជេតិ, សប្បស្សេវ [សព្ពស្សេវ (ក.) បស្ស សុ. និ. ៧៦៨] បទា សិរោ;

សោមំ វិសត្តិកំ លោកេ, សតោ សមតិវត្តតីតិ.

តត្ថ យា បីតិមនតា, អយំ អនុនយោ. យទាហ សល្លវិទ្ធោវ រុប្បតីតិ, ឥទំ បដិឃំ. អនុនយំ បដិឃញ្ច បន តណ្ហាបក្ខោ, តណ្ហាយ ច បន ទសរូបីនិ អាយតនានិ បទដ្ឋានំ. អយំ អាយតនេហិ ឱតរណា.

តានិយេវ ទស រូបានិ រូបកាយោ នាមសម្បយុត្តោ, តទុភយំ នាមរូបំ, នាមរូបបច្ចយា សឡាយតនំ, សឡាយតនបច្ចយា ផស្សោ, ផស្សបច្ចយា វេទនា, វេទនាបច្ចយា តណ្ហា, ឯវំ សព្ពំ. អយំ បដិច្ចសមុប្បាទេហិ ឱតរណា.

តទេវ នាមរូបំ បញ្ចក្ខន្ធា; អយំ ខន្ធេហិ ឱតរណា;

តថេវ នាមរូបំ អដ្ឋារស ធាតុយោ; អយំ ធាតូហិ ឱតរណា;

តត្ថ យោ រូបកាយោ ឥមានិ បញ្ច រូបីនិ ឥន្ទ្រិយានិ, យោ នាមកាយោ ឥមានិ បញ្ច អរូបីនិ ឥន្ទ្រិយានិ, ឥមានិ ទស ឥន្ទ្រិយានិ។ អយំ ឥន្ទ្រិយេហិ ឱតរណា។

តត្ថ យទាហ –

“យោ កាមេ បរិវជ្ជេតិ, សប្បស្សេវ បទា សិរោ;

សោយំ វិសត្តិកំ លោកេ, សតោ សមតិវត្តតី”តិ។

អយំ សឧបាទិសេសា និព្វានធាតុ, អយំ ធាតូហិ ឱតរណា។

សាយេវ សឧបាទិសេសា និព្វានធាតុ វិជ្ជា, វិជ្ជុប្បាទា អវិជ្ជានិរោធោ, អវិជ្ជានិរោធា សង្ខារនិរោធោ, ឯវំ សព្វំ។ អយំ បដិច្ចសមុប្បាទេហិ ឱតរណា។

សាយេវ វិជ្ជា បញ្ញាក្ខន្ធោ។ អយំ ខន្ធេហិ ឱតរណា។

សាយេវ វិជ្ជា ទ្វេ ឥន្ទ្រិយានិ – វីរិយិន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយញ្ច។ អយំ ឥន្ទ្រិយេហិ ឱតរណា។

សាយេវ វិជ្ជា សង្ខារបរិយាបន្នា, យេ សង្ខារា អនាសវា, នោ ច ភវង្គា, តេ សង្ខារា ធម្មធាតុសង្គហិតា។ អយំ ធាតូហិ ឱតរណា។

សា ធម្មធាតុ ធម្មាយតនបរិយាបន្នា, យំ អាយតនំ អនាសវំ, នោ ច ភវង្គំ។ អយំ អាយតនេហិ ឱតរណា។ តេនាហ ភគវា “កាមំ កាមយមានស្សា”តិ។

ឯកត្តតា បដិច្ច ឥន្ទ្រិយខន្ធធាតុអាយតនានិ សមោសរណោតរណានិ គច្ឆន្តិ។ ឯវំ បដិច្ច ឥន្ទ្រិយខន្ធធាតុអាយតនានិ ឱតារេតព្ពានិ។ តេនាហ អាយស្មា មហាកច្ចានោ “យោ ច បដិច្ចុប្បាទោ”តិ។

និយុត្តោ ឱតរណោ ហារោ។

១៦. សោធនហារវិភង្គោ

៣៣. តត្ថ កតមោ សោធនោ ហារោ? “វិស្សជ្ជិតម្ហិ បញ្ហេ”តិ គាថា. យថា អាយស្មា អជិតោ បារាយនេ ភគវន្តំ បញ្ហំ បុច្ឆតិ –

“កេនស្សុ និវុតោ លោកោ, កេនស្សុ នប្បកាសតិ;

កិស្សាភិលេបនំ ព្រូសិ, កិំសុ តស្ស មហព្ភយំ”ន្តិ.

“អវិជ្ជាយ និវុតោ លោកោ, [អជិតាតិ ភគវា]

វិវិច្ឆា បមាទា នប្បកាសតិ;

ជប្បាភិលេបនំ ព្រូមិ, ទុក្ខមស្ស មហព្ភយំ”ន្តិ.

“កេនស្សុ និវុតោ លោកោ”តិ បញ្ហេ “អវិជ្ជាយ និវុតោ លោកោ”តិ ភគវា បទំ សោធេតិ, នោ ច អារម្ភំ. “កេនស្សុ នប្បកាសតី”តិ បញ្ហេ “វិវិច្ឆា បមាទា នប្បកាសតី”តិ ភគវា បទំ សោធេតិ, នោ ច អារម្ភំ. “កិស្សាភិលេបនំ ព្រូសី”តិ បញ្ហេ “ជប្បាភិលេបនំ ព្រូមី”តិ ភគវា បទំ សោធេតិ, នោ ច អារម្ភំ. “កិំសុ តស្ស មហព្ភយំ”ន្តិ បញ្ហេ “ទុក្ខមស្ស មហព្ភយំ”ន្តិ សុទ្ធោ អារម្ភោ. តេនាហ ភគវា “អវិជ្ជាយ និវុតោ លោកោ”តិ.

“សវន្តិ សព្ពធិ សោតា, [ឥច្ចាយស្មា អជិតោ]

សោតានំ កិំ និវារណំ;

សោតានំ សំវរំ ព្រូហិ, កេន សោតា បិធីយរេ”តិ.

“យានិ សោតានិ លោកស្មិំ, [អជិតាតិ ភគវា]

សតិ តេសំ និវារណំ;

សោតានំ សំវរំ ព្រូមិ, បញ្ញាយេតេ បិធីយរេ”តិ។

“សវន្តិ សព្ពធិ សោតា, សោតានំ កិំ និវារណ”ន្តិ បញ្ហេ “យានិ សោតានិ លោកស្មិំ, សតិ តេសំ និវារណ”ន្តិ វទតា បទំ សោធិតំ, នោ ច អារម្ភោ។ “សោតានំ សំវរំ ព្រូហិ, កេន សោតា បិធីយរេ”តិ បញ្ហេ “សោតានំ សំវរំ ព្រូមិ, បញ្ញាយេតេ បិធីយរេ”តិ សុទ្ធោ អារម្ភោ។ តេនាហ “យានិ សោតានិ លោកស្មិ”ន្តិ។

“បញ្ញា ចេវ សតិ ច, [ឥច្ចាយស្មា អជិតោ]

នាមរូបញ្ច [នាមំ រូបញ្ច (ក។) បស្ស សុ។ និ។ ១០៣៧] មារិស;

ឯតំ មេ បុដ្ឋោ បព្រូហិ, កត្ថេតំ ឧបរុជ្ឈតី”តិ។

បញ្ហេ—

“យមេតំ បញ្ហំអបុច្ឆិ, អជិត តំ វទាមិ តេ;

យត្ថ នាមញ្ច រូបញ្ច, អសេសំ ឧបរុជ្ឈតិ;

វិញ្ញាណស្ស និរោធេន, ឯត្ថេតំ ឧបរុជ្ឈតី”តិ។

សុទ្ធោ អារម្ភោ។ តេនាហ “យមេតំ បញ្ហំអបុច្ឆី”តិ។ យត្ថ ឯវំ សុទ្ធោ អារម្ភោ, សោ បញ្ហោ វិសជ្ជិតោ ភវតិ។ យត្ថ បន អារម្ភោ អសុទ្ធោ, ន តាវ សោ បញ្ហោ វិសជ្ជិតោ ភវតិ។ តេនាហ អាយស្មា មហាកច្ចាយនោ “វិស្សជ្ជិតម្ហិ បញ្ហេ”តិ។

និយុត្តោ សោធនោ ហារោ។

១៣។ អធិដ្ឋានហារវិភង្គោ

៣៩។ តត្ថ កតមោ អធិដ្ឋានោ ហារោ? “ឯកត្តតាយ ធម្មា, យេបិ ច វេមត្តតាយ និទ្ទិដ្ឋា”តិ។

យេ តត្ថ និទ្ទិដ្ឋា, តថា តេ ធារយិតព្វា។

“ទុក្ខ”ន្តិ ឧកត្តតា។ តត្ថ កតមំ ទុក្ខំ? ជាតិ ទុក្ខា, ជរា ទុក្ខា, ព្យាធិ ទុក្ខោ, មរណំ ទុក្ខំ, អប្បិយេហិ សម្បយោគោ ទុក្ខោ, បិយេហិ វិប្បយោគោ ទុក្ខោ, យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិ ទុក្ខំ, សំខិត្តេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា ទុក្ខា, រូបា ទុក្ខា, វេទនា ទុក្ខា, សញ្ញា ទុក្ខា, សង្ខារា ទុក្ខា, វិញ្ញាណំ ទុក្ខំ។ អយំ វេមត្តា។

“ទុក្ខសមុទយោ”តិ ឧកត្តតា។ តត្ថ កតមោ ទុក្ខសមុទយោ? យាយំ តណ្ហា បោនោភវិកា [បោនោព្ភវិកា (ក។)] នន្ទីរាគសហគតា តត្រតត្រាភិនន្ទិនី។ សេយ្យថិទំ, កាមតណ្ហា ភវតណ្ហា វិភវតណ្ហា។ អយំ វេមត្តា។

“ទុក្ខនិរោធោ”តិ ឧកត្តតា។ តត្ថ កតមោ ទុក្ខនិរោធោ? យោ តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិរាគនិរោធោ ចាគោ បដិនិស្សគ្គោ មុត្តិ អនាលយោ។ អយំ វេមត្តា។

“ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា”តិ ឧកត្តតា។ តត្ថ កតមា ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា? អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ។ សេយ្យថិទំ, សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ។ អយំ វេមត្តា។

“មគ្គោ”តិ ឧកត្តតា។ តត្ថ កតមោ មគ្គោ? និរយគាមី មគ្គោ តិរច្ឆានយោនិគាមី មគ្គោ បេត្តិវិសយគាមី មគ្គោ អសុរយោនិយោ [អសុរយោនិគាមិយោ (សី។), អសុរយោនិគាមីនិយោ (ក។)] មគ្គោ សគ្គគាមិយោ មគ្គោ មនុស្សគាមី មគ្គោ និព្ពានគាមី មគ្គោ។ អយំ វេមត្តា។

“និរោធោ”តិ ឧកត្តតា។ តត្ថ កតមោ និរោធោ? បដិសង្ខានិរោធោ អប្បដិសង្ខានិរោធោ អនុនយនិរោធោ បដិឃនិរោធោ មាននិរោធោ មក្ខនិរោធោ បឡាសនិរោធោ ឥស្សានិរោធោ មច្ឆរិយនិរោធោ សព្ពកិលេសនិរោធោ។ អយំ វេមត្តា។

“រូប”ន្តិ ឧកត្តតា។ តត្ថ កតមំ រូបំ? ចាតុម្មហាភូតិកំ [ចាតុមហាភូតិកំ (សី។)] រូបំ ចតុន្នញ្ច មហាភូតានំ ឧបាទាយ រូបស្ស បញ្ញត្តិ។ តត្ថ កតមានិ ចត្តារិ មហាភូតានិ? បថវីធាតុ [បឋវីធាតុ (សី។)] អាបោធាតុ តេជោធាតុ វាយោធាតុ។

៣៨។ ទ្វីហិ អាការេហិ ធាតុយោ បរិគ្គណ្ហាតិ សង្ខេបេន ច វិត្ថារេន ច។ កថំ វិត្ថារេន ធាតុយោ បរិគ្គណ្ហាតិ? វីសតិយា អាការេហិ បថវីធាតុំ វិត្ថារេន បរិគ្គណ្ហាតិ, ទ្វាទសហិ អាការេហិ អាបោធាតុំ វិត្ថារេន បរិគ្គណ្ហាតិ, ចតូហិ អាការេហិ តេជោធាតុំ វិត្ថារេន បរិគ្គណ្ហាតិ, ឆហិ អាការេហិ វាយោធាតុំ វិត្ថារេន បរិគ្គណ្ហាតិ។

កតមេហិ វីសតិយា អាការេហិ បថវីធាតុំ ចិត្តេន បរិគ្គណ្ហាតិ? អត្ថិ ឥមស្មិំ កាយេ កេសា លោមា នខា ទន្តា តចោ, មំសំ ន្ហារុ អដ្ឋិ អដ្ឋិមិញ្ជំ [អដ្ឋិមិញ្ជា (សី.)] វក្កំ, ហទយំ យកនំ កិលោមកំ បិហកំ បប្ផាសំ, អន្តំ អន្តគុណំ ឧទរិយំ ករីសំ មត្ថកេ មត្ថលុង្គន្តិ ឥមេហិ វីសតិយា អាការេហិ បថវីធាតុំ ចិត្តេន បរិគ្គណ្ហាតិ.

កតមេហិ ទ្វាទសហិ អាការេហិ អាបោធាតុំ ចិត្តេន បរិគ្គណ្ហាតិ? អត្ថិ ឥមស្មិំ កាយេ បិត្តំ សេម្ហំ បុព្ពោ លោហិតំ សេទោ មេទោ អស្សុ វសា ខេឡោ សិង្ឃាណិកា លសិកា មុត្តន្តិ ឥមេហិ ទ្វាទសហិ អាការេហិ អាបោធាតុំ ចិត្តេន បរិគ្គណ្ហាតិ.

កតមេហិ ចតូហិ អាការេហិ តេជោធាតុំ ចិត្តេន បរិគ្គណ្ហាតិ? យេន ច សន្តប្បតិ, យេន ច ជីរីយតិ [ជីរតិ (សី.), ជីរយតិ (ក.), បស្ស ម. និ. ១.១៣៦], យេន ច បរិឌយ្ហតិ, យេន ច អសិតបីតខាយិតសាយិតំ សម្មា បរិណាមំ គច្ឆតិ, ឥមេហិ ចតូហិ អាការេហិ តេជោធាតុំ ចិត្តេន បរិគ្គណ្ហាតិ.

កតមេហិ ឆហិ អាការេហិ វាយោធាតុំ ចិត្តេន បរិគ្គណ្ហាតិ? ឧទ្ធង្គមា វាតា, អធោគមា វាតា, កុច្ឆិសយា វាតា, កោដ្ឋាសយា [កោដ្ឋសយា (សី.)] វាតា, អង្គមង្គានុសារិនោ វាតា, អស្សាសោ បស្សាសោ ឥតិ, ឥមេហិ ឆហិ អាការេហិ វាយោធាតុំ ចិត្តេន បរិគ្គណ្ហាតិ.

ឯវំ ឥមេហិ ចតុចត្តាលីសាយ អាការេហិ ចិត្តេន ធាតុយោ សភាវតោ ឧបលក្ខយន្តោ តុលយន្តោ បរិវីមំសន្តោ បរិយោគាហន្តោ បច្ចវេក្ខន្តោ ន កិញ្ចិ គយ្ហូបគំ បស្សតិ កាយំ វា កាយបទេសំ វា, យថា ចន្ទនិកំ បច្ចវេក្ខន្តោ ន កិញ្ចិ គយ្ហូបគំ បស្សេយ្យ, យថា សង្ការដ្ឋានំ បច្ចវេក្ខន្តោ ន កិញ្ចិ គយ្ហូបគំ បស្សេយ្យ, យថា វច្ចកុដិំ បច្ចវេក្ខន្តោ ន កិញ្ចិ គយ្ហូបគំ បស្សេយ្យ, យថា សិវថិកំ [សីវថិកំ (សី.)] បច្ចវេក្ខន្តោ ន កិញ្ចិ គយ្ហូបគំ បស្សេយ្យ. ឯវមេវ ឥមេហិ ចតុចត្តាលីសាយ អាការេហិ ឯវំ ចិត្តេន ធាតុយោ សភាវតោ ឧបលក្ខយន្តោ តុលយន្តោ បរិវីមំសន្តោ បរិយោគាហន្តោ បច្ចវេក្ខន្តោ ន កិញ្ចិ គយ្ហូបគំ បស្សតិ កាយំ វា កាយបទេសំ វា. តេនាហ ភគវា យា ចេវ ខោ បន អជ្ឈត្តិកា បថវីធាតុ [នេវេសាហំ (សី. ក.) បស្ស ម. និ. ១.១៣៨], យា ច ពាហិរា បថវីធាតុ, បថវីធាតុរេវេសា. តំ “នេតំ មម, នេសោហមស្មិ, ន មេសោ អត្តា”តិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្ពំ, ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា បថវីធាតុយា និព្ពិន្ទតិ, បថវីធាតុយា ចិត្តំ វិរាជេតិ. យា ចេវ ខោ បន អជ្ឈត្តិកា អាបោធាតុ, យា ច ពាហិរា អាបោធាតុ...បេ... យា ចេវ ខោ បន អជ្ឈត្តិកា តេជោធាតុ, យា ច ពាហិរា តេជោធាតុ...បេ... យា ចេវ ខោ បន អជ្ឈត្តិកា វាយោធាតុ, យា ច ពាហិរា វាយោធាតុ, វាយោធាតុរេវេសា. តំ “នេតំ មម, នេសោហមស្មិ, ន មេសោ អត្តា”តិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្ពំ, ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា វាយោធាតុយា និព្ពិន្ទតិ, វាយោធាតុយា ចិត្តំ វិរាជេតិ. អយំ វេមត្តតា.

᪂᪂᪅᪨ “ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ? ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨣᩣᨾᩥᨶᩥᨿᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᩋᨷᩁᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩣᨷᩁᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᩍᨴᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᨿᩴ ᩑᩅᩁᩪᨷᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨴᩔᨶᩴ ᩋᨶᨽᩥᩈᨾᨿᩮᩣ ᩋᨶᨶᩩᨻᩮᩣᨵᩮᩣ ᩋᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩮᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨣᩤᩉᨶᩣ ᩋᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨣᩤᩉᨶᩣ ᩋᩈᨾᨷᩮᨠ᩠ᨡᨶᩣ ᩋᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩋᨷᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨠᨾ᩠ᨾᩴ [ᩋᨷᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨠᨾ᩠ᨾ (ᨠ᪨)] ᨴᩩᨾ᩠ᨾᩮᨩ᩠ᨫᩴ ᨻᩣᩃ᩠ᨿᩴ ᩋᩈᨾ᩠ᨷᨩᨬ᩠ᨬᩴ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᨷᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩮᩣᨥᩮᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩩᩈᨿᩮᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨷᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩃᨦ᩠ᨣᩦ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩴ᪨ ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

“ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ? ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᨬᩣᨱᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿᩮ ᨬᩣᨱᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮ ᨬᩣᨱᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨣᩣᨾᩥᨶᩥᨿᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᨬᩣᨱᩴ, ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩮ ᨬᩣᨱᩴ, ᩋᨷᩁᨶ᩠ᨲᩮ ᨬᩣᨱᩴ, ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩣᨷᩁᨶ᩠ᨲᩮ ᨬᩣᨱᩴ, ᩍᨴᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨬᩣᨱᩴ, ᨿᩣ ᩑᩅᩁᩪᨷᩦ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᨩᩣᨶᨶᩣ ᩅᩥᨧᨿᩮᩣ ᨷᩅᩥᨧᨿᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᩮᩣ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩏᨷᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᨶᩮᨷᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᩅᩮᨽᨻ᩠ᨿᩣ [ᩅᩮᨽᨻ᩠ᨻᩣ (ᩈ᩠ᨿᩣ᪨)] ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣ ᩏᨷᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣ ᨽᩪᩁᩦ ᨾᩮᨵᩣ ᨷᩁᩥᨱᩣᨿᩥᨠᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨩᨬ᩠ᨬᩴ ᨷᨲᩮᩣᨴᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩕᩥᨿᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨻᩃᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩈᨲ᩠ᨳᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩣᩈᩣᨴᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩌᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩒᨽᩣᩈᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᨩ᩠ᨩᩮᩣᨲᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩁᨲᨶᩴ ᩋᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᩴ᪨ ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

“ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩣ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ? ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ, ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨽᩪᨲᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

“ᨫᩣᨿᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨫᩣᨿᩦ? ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᩮᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨫᩣᨿᩦ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨫᩣᨿᩦ, ᨶᩮᩅᩈᩮᨠ᩠ᨡᨶᩣᩈᩮᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨫᩣᨿᩦ, ᩋᩣᨩᩣᨶᩥᨿᩮᩣ ᨫᩣᨿᩦ, ᩋᩔᨡᩊᩩᨦ᩠ᨠᩮᩣ ᨫᩣᨿᩦ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣ ᨫᩣᨿᩦ, ᨲᨱ᩠ᩉᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣ ᨫᩣᨿᩦ, ᨷᨬ᩠ᨬᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣ ᨫᩣᨿᩦ᪨ ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

“ᩈᨾᩣᨵᩥ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ? ᩈᩁᨱᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩋᩁᨱᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩈᩅᩮᩁᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩋᩅᩮᩁᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩈᨻ᩠ᨿᩣᨷᨩ᩠ᨩᩮᩣ [ᩈᨻ᩠ᨿᩣᨷᨩ᩠ᨫᩮᩣ (ᩈ᩠ᨿᩣ᪨)] ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨷᨩ᩠ᨩᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩈᨷ᩠ᨷᩦᨲᩥᨠᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᨶᩥᨷ᩠ᨷᩦᨲᩥᨠᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩈᩣᨾᩥᩈᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᨶᩥᩁᩣᨾᩥᩈᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩑᨠᩴᩈᨽᩣᩅᩥᨲᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩏᨽᨿᩴᩈᨽᩣᩅᩥᨲᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩏᨽᨿᨲᩮᩣ ᨽᩣᩅᩥᨲᨽᩣᩅᨶᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩈᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩈᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩋᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩉᩣᨶᨽᩣᨣᩥᨿᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᨮᩥᨲᩥᨽᩣᨣᩥᨿᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩅᩥᩈᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩮᨵᨽᩣᨣᩥᨿᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

“ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ? ᩋᩣᨣᩣᩊ᩠ᩉᨷᨭᩥᨷᨴᩣ [ᩋᩣᨣᩣᩊ᩠ᩉᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ (ᩈ᩠ᨿᩣ᪨) ᩋᨦ᩠ᨣᩩᨲ᩠ᨲᩁᨶᩥᨠᩣᨿᩮ], ᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨾᨷᨭᩥᨷᨴᩣ, ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨷᨭᩥᨷᨴᩣ, ᩋᨠ᩠ᨡᨾᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ, ᨡᨾᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ, ᨴᨾᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ, ᩈᨾᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ , ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᨴᨶ᩠ᨵᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᨡᩥᨷ᩠ᨷᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ, ᩈᩩᨡᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᨴᨶ᩠ᨵᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ, ᩈᩩᨡᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᨡᩥᨷ᩠ᨷᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

“កាយោ”តិ ឯកត្តតា។ តត្ថ កតមោ កាយោ? នាមកាយោ រូបកាយោ ច។ តត្ថ កតមោ រូបកាយោ? កេសា លោមា នខា ទន្តា តចោ មំសំ ន្ហារុ [នហារុ (សី។)] អដ្ឋិ អដ្ឋិមិញ្ជា វក្កំ ហទយំ យកនំ កិលោមកំ បិហកំ បប្ផាសំ អន្តំ អន្តគុណំ ឧទរិយំ ករីសំ បិត្តំ សេម្ហំ បុព្ពោ លោហិតំ សេទោ មេទោ អស្សុ វសា ខេឡោ សិង្ឃាណិកា លសិកា មុត្តំ មត្ថលុង្គន្តិ – អយំ រូបកាយោ។ នាមកាយោ នាម វេទនា សញ្ញា ចេតនា ចិត្តំ ផស្សោ មនសិការោតិ – អយំ នាមកាយោតិ។ អយំ វេមត្តតា។

ឯវំ យោ ធម្មោ យស្ស ធម្មស្ស សមានភាវោ, សោ ធម្មោ តស្ស ធម្មស្ស ឯកត្តតាយ ឯកីភវតិ។ យេន យេន វា បន វិលក្ខណោ, តេន តេន វេមត្តំ គច្ឆតិ។ ឯវំ សុត្តេ វា វេយ្យាករណេ វា គាថាយំ វា បុច្ឆិតេន វីមំសិតព្ពំ, កិំ ឯកត្តតាយ បុច្ឆតិ, ឧទាហុ វេមត្តតាយាតិ។ យទិ ឯកត្តតាយ បុច្ឆិតំ, ឯកត្តតាយ វិសជ្ជយិតព្ពំ។ យទិ វេមត្តតាយ បុច្ឆិតំ, វេមត្តតាយ វិសជ្ជយិតព្ពំ។ យទិ សត្តាធិដ្ឋានេន បុច្ឆិតំ, សត្តាធិដ្ឋានេន វិសជ្ជយិតព្ពំ។ យទិ ធម្មាធិដ្ឋានេន បុច្ឆិតំ, ធម្មាធិដ្ឋានេន វិសជ្ជយិតព្ពំ។ យថា យថា វា បន បុច្ឆិតំ, តថា តថា វិសជ្ជយិតព្ពំ។ តេនាហ អាយស្មា មហាកច្ចាយនោ “ឯកត្តតាយ ធម្មា”តិ។

និយុត្តោ អធិដ្ឋានោ ហារោ។

១៥។ បរិក្ខារហារវិភង្គោ

៦៨។ តត្ថ កតមោ បរិក្ខារោ ហារោ? “យេ ធម្មា យំ ធម្មំ ជនយន្តី”តិ។

យោ ធម្មោ យំ ធម្មំ ជនយតិ, តស្ស សោ បរិក្ខារោ។ កិំលក្ខណោ បរិក្ខារោ? ជនកលក្ខណោ បរិក្ខារោ។ ទ្វេ ធម្មា ជនយន្តិ ហេតុ ច បច្ចយោ ច។ តត្ថ កិំលក្ខណោ ហេតុ, កិំលក្ខណោ បច្ចយោ? អសាធារណលក្ខណោ ហេតុ, សាធារណលក្ខណោ បច្ចយោ។ យថា កិំ ភវេ? យថា អង្កុរស្ស និព្ពត្តិយា ពីជំ អសាធារណំ, បថវី អាបោ ច សាធារណា។ អង្កុរស្ស ហិ បថវី អាបោ ច បច្ចយោ សភាវោ ហេតុ។ យថា វា បន ឃដេ ទុទ្ធំ បក្ខិត្តំ ទធិ ភវតិ, ន ចត្ថិ ឯកកាលសមវធានំ ទុទ្ធស្ស ច ទធិស្ស ច។ ឯវមេវ នត្ថិ ឯកកាលសមវធានំ ហេតុស្ស ច បច្ចយស្ស ច។

អយញ្ហិ សំសារោ សហេតុ សប្បច្ចយោ និព្ពត្តោ។ វុត្តំ ហិ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា, សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ, ឯវំ សព្ពោ បដិច្ចសមុប្បាទោ។ ឥតិ អវិជ្ជា អវិជ្ជាយ ហេតុ អយោនិសោ មនសិការោ បច្ចយោ។ បុរិមិកា អវិជ្ជា បច្ឆិមិកាយ អវិជ្ជាយ ហេតុ។ តត្ថ បុរិមិកា អវិជ្ជា អវិជ្ជានុសយោ បច្ឆិមិកា អវិជ្ជា អវិជ្ជាបរិយុដ្ឋានំ, បុរិមិកោ អវិជ្ជានុសយោ បច្ឆិមិកស្ស អវិជ្ជាបរិយុដ្ឋានស្ស ហេតុភូតោ បរិព្រូហនាយ, ពីជង្កុរោ វិយ សមនន្តរហេតុតាយ។ យំ បន យត្ថ ផលំ និព្ពត្តតិ, ឥទំ តស្ស បរម្បរហេតុតាយ ហេតុភូតំ។ ទុវិធោ ហិ ហេតុ សមនន្តរហេតុ បរម្បរហេតុ ច, ឯវំ អវិជ្ជាយបិ ទុវិធោ ហេតុ សមនន្តរហេតុ បរម្បរហេតុ ច។

ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨸᨶ ᨳᩣᩃᨠᨬ᩠ᨧ ᩅᨭ᩠ᨭᩥ ᨧ ᨲᩮᩃᨬ᩠ᨧ ᨸᨴᩦᨸᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩴ ᨶ ᩈᨽᩣᩅᩉᩮᨲᩩ, ᨶ ᩉᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨳᩣᩃᨠᨬ᩠ᨧ ᩅᨭ᩠ᨭᩥᨬ᩠ᨧ ᨲᩮᩃᨬ᩠ᨧ ᩋᨶᨣ᩠ᨣᩥᨠᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩩᩴ ᨸᨴᩦᨸᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩴ᪨ ᨸᨴᩦᨸᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ, ᨸᩁᨽᩣᩅᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ, ᨻᩣᩉᩥᩁᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᨩᨶᨠᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ, ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩣᩉᨠᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᩋᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ, ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨

ᩋᩅᩩᨸᨧ᩠ᨨᩮᨴᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨹᩃᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨸᩩᨶᨻ᩠ᨽᩅᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨸᩃᩥᨻᩮᩣᨵᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩋᩈᨾᩩᨣ᩠ᨥᩣᨲᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᨶᩩᩈᨿᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩋᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨻᩦᨩᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᩩᨸᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ , ᨿᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨹᩃᩴ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᨹᩃᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩩᨶᨻ᩠ᨽᩅᩮᩣ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᨸᩩᨶᨻ᩠ᨽᩅᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩃᩥᨻᩮᩣᨵᩮᩣ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᨸᩃᩥᨻᩮᩣᨵᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩈᨾᩩᨣ᩠ᨥᩣᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩋᩈᨾᩩᨣ᩠ᨥᩣᨲᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩩᩈᨿᩮᩣ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩩᩈᨿᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩣᩈᩅᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᩣᩈᩅᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨻᩦᨩᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩈᩦᩃᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨾᩣᨵᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨬᩣᨱᨴᩔᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ ᨸᩦᨲᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᨸᩦᨲᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ ᨸᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᨸᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨

ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨸᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨬ᩠ᨧ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩁᩪᨸᩮ ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᩋᩣᨵᩥᨸᨲᩮᨿ᩠ᨿᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩁᩪᨸᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᨿᨲᩣᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ ᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ᪨ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ᪨ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩴ ᩈᩊᩣᨿᨲᨶᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ᪨ ᩈᩊᩣᨿᨲᨶᩴ ᨹᩔᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ᪨ ᨹᩔᩮᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ᪨ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ᪨ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ᪨ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᩴ ᨽᩅᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ᪨ ᨽᩅᩮᩣ ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ᪨ ᨩᩣᨲᩥ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ᪨ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩴ ᩈᩮᩣᨠᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ᪨ ᩈᩮᩣᨠᩮᩣ ᨸᩁᩥᨴᩮᩅᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ᪨ ᨸᩁᩥᨴᩮᩅᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ᪨ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᩏᨸᩣᨿᩣᩈᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ᪨ ᩑᩅᩴ ᨿᩮᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩏᨸᨶᩥᩔᨿᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨾᩉᩣᨠᨧ᩠ᨧᩣᨿᨶᩮᩣ “ᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨿᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨩᨶᨿᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣ᪨

᪑᪙᪨ ᩈᨾᩣᩁᩮᩣᨸᨶᩉᩣᩁᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮᩣ

៥០។ តត្ថ កតមោ សមារោបនោ ហារោ? "យេ ធម្មា យំមូលា, យេ ចេកត្ថា បកាសិតា មុនិនា"តិ។

ឯកស្មិំ បទដ្ឋានេ យត្តកានិ បទដ្ឋានានិ ឱតរន្តិ, សព្ពានិ តានិ សមារោបយិតព្ពានិ។ យថា អាវដ្ដេ ហារេ ពហុកានិ បទដ្ឋានានិ ឱតរន្តីតិ។ តត្ថ សមារោបនា ចតុព្ពិធា បទដ្ឋានំ, វេវចនំ, ភាវនា, បហានមិតិ។

តត្ថ កតមា បទដ្ឋានេន សមារោបនា?

"សព្ពបាបស្ស អករណំ, កុសលស្ស ឧបសម្បទា;

សចិត្តបរិយោទបនំ, ឯតំ ពុទ្ធាន សាសន"ន្តិ។

តស្ស កិំ បទដ្ឋានំ? តីណិ សុចរិតានិ – កាយសុចរិតំ វចីសុចរិតំ មនោសុចរិតំ – ឥទំ បទដ្ឋានំ; តត្ថ យំ កាយិកញ្ច វាចសិកញ្ច សុចរិតំ, អយំ សីលក្ខន្ធោ។ មនោសុចរិតេ យា អនភិជ្ឈា អព្យាបាទោ ច, អយំ សមាធិក្ខន្ធោ។ យា សម្មាទិដ្ឋិ, អយំ បញ្ញាក្ខន្ធោ។ ឥទំ បទដ្ឋានំ, តត្ថ សីលក្ខន្ធោ ច សមាធិក្ខន្ធោ ច សមថោ, បញ្ញាក្ខន្ធោ វិបស្សនា។ ឥទំ បទដ្ឋានំ, តត្ថ សមថស្ស ផលំ រាគវិរាគា ចេតោវិមុត្តិ, វិបស្សនាយ ផលំ អវិជ្ជាវិរាគា បញ្ញាវិមុត្តិ។ ឥទំ បទដ្ឋានំ។

វនំ វនថស្ស បទដ្ឋានំ។ កិញ្ច វនំ? កោ ច វនថោ? វនំ នាម បញ្ច កាមគុណា, តណ្ហា វនថោ។ ឥទំ បទដ្ឋានំ។ វនំ នាម និមិត្តគ្គាហោ "ឥត្ថី"តិ វា "បុរិសោ"តិ វា។ វនថោ នាម តេសំ តេសំ អង្គបច្ចង្គានំ អនុព្យញ្ជនគ្គាហោ "អហោ ចក្ខុ, អហោ សោតំ, អហោ ឃានំ, អហោ ជិវ្ហា, អហោ កាយោ, ឥតិ។ ឥទំ បទដ្ឋានំ។ វនំ នាម ឆ អជ្ឈត្តិកពាហិរានិ អាយតនានិ អបរិញ្ញាតានិ។ យំ តទុភយំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សំយោជនំ, អយំ វនថោ។ ឥទំ បទដ្ឋានំ។ វនំ នាម អនុសយោ។ វនថោ នាម បរិយុដ្ឋានំ។ ឥទំ បទដ្ឋានំ។ តេនាហ ភគវា "ឆេត្វា វនញ្ច វនថញ្ចា"តិ។ អយំ បទដ្ឋានេន សមារោបនា។

៥១។ តត្ថ កតមា វេវចនេន សមារោបនា? រាគវិរាគា ចេតោវិមុត្តិ សេក្ខផលំ; អវិជ្ជាវិរាគា បញ្ញាវិមុត្តិ អសេក្ខផលំ។ ឥទំ វេវចនំ។ រាគវិរាគា ចេតោវិមុត្តិ អនាគាមិផលំ; អវិជ្ជាវិរាគា បញ្ញាវិមុត្តិ អគ្គផលំ អរហត្តំ។ ឥទំ វេវចនំ។ រាគវិរាគា ចេតោវិមុត្តិ កាមធាតុសមតិក្កមនំ; អវិជ្ជាវិរាគា បញ្ញាវិមុត្តិ តេធាតុសមតិក្កមនំ។ ឥទំ វេវចនំ។ បញ្ញិន្ទ្រិយំ, បញ្ញាពលំ, អធិបញ្ញាសិក្ខា, បញ្ញាក្ខន្ធោ, ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ, ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ, ញាណំ, សម្មាទិដ្ឋិ, តីរណា, សន្តីរណា, ហិរី, វិបស្សនា, ធម្មេ ញាណំ, សព្ពំ, ឥទំ វេវចនំ។ អយំ វេវចនេន សមារោបនា។

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᩈᨾᩣᩁᩮᩣᨸᨶᩣ? ᨿᨳᩣᩉ ᨽᨣᩅᩣ “ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥᩉ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨠᩣᨿᩮ ᨠᩣᨿᩣᨶᩩᨸᩔᩦ ᩅᩥᩉᩁᩣᩉᩥ, ᩋᩣᨲᩣᨸᩦ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᩮᩣ ᩈᨲᩥᨾᩣ ᩅᩥᨶᩮᨿ᩠ᨿ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ”᪨ ᩋᩣᨲᩣᨸᩦᨲᩥ ᩅᩦᩁᩥᨿᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᩮᩣᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᩈᨲᩥᨾᩣᨲᩥ ᩈᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᩅᩥᨶᩮᨿ᩠ᨿ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨴᩮᩣᨾᨶᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᨠᩣᨿᩮ ᨠᩣᨿᩣᨶᩩᨸᩔᩥᨶᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩮᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨲᩥᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ? ᩑᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩴ᪨ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩈᨲᩥᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨽᩣᩅᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩈᩩ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨵᩣᨶᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩈᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨵᩣᨶᩮᩈᩩ ᨽᩣᩅᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩈᩩ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩮᩈᩩ ᨽᩣᩅᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨧᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨽᩣᩅᨶᩣᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ᪨ ᨠᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ? ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩉᩥ ᨻᩮᩣᨵᨦ᩠ᨣᨾᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᨸᨠ᩠ᨡᩥᨿᩣ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶ ᩑᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ, ᨲᩮ ᩑᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᩈᨾᩣᩁᩮᩣᨸᨶᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩣ ᨸᩉᩣᨶᩮᨶ ᩈᨾᩣᩁᩮᩣᨸᨶᩣ? ᨠᩣᨿᩮ ᨠᩣᨿᩣᨶᩩᨸᩔᩦ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩋᩈᩩᨽᩮ ᩈᩩᨽ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩴ ᨸᨩᩉᨲᩥ, ᨠᨻᩊᩦᨠᩣᩁᩮᩣ ᨧᩔ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨠᩣᨾᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩮᨶ ᨧ ᩋᨶᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᨠᩣᨾᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨠᩣᨾᩣᩈᩅᩮᨶ ᨧ ᩋᨶᩣᩈᩅᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᨠᩣᨾᩮᩣᨥᨬ᩠ᨧ ᩏᨲ᩠ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᩁᩣᨣᩈᩃ᩠ᩃᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᩈᩃ᩠ᩃᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᩁᩪᨸᩪᨸᩥᨠᩣ [ᩁᩪᨸᩪᨸᨣᩣ (ᨠ᪨) ᩑᩅᨾᩩᨸᩁᩥᨸᩥ] ᨧᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩁᩪᨸᨵᩣᨲᩩᨿᩴ ᨧᩔ ᩁᩣᨣᩮᩣ ᨸᩉᩦᨶᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨣᨲᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨

ᩅᩮᨴᨶᩣᩈᩩ ᩅᩮᨴᨶᩣᨶᩩᨸᩔᩦ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᩩᨡ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩴ ᨸᨩᩉᨲᩥ, ᨹᩔᩮᩣ ᨧᩔ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨽᩅᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩮᨶ ᨧ ᩋᨶᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᨽᩅᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨽᩅᩣᩈᩅᩮᨶ ᨧ ᩋᨶᩣᩈᩅᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᨽᩅᩮᩣᨥᨬ᩠ᨧ ᩏᨲ᩠ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᨴᩮᩣᩈᩈᩃ᩠ᩃᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᩈᩃ᩠ᩃᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᩅᩮᨴᨶᩪᨸᩥᨠᩣ ᨧᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩅᩮᨴᨶᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩴ ᨧᩔ ᩁᩣᨣᩮᩣ ᨸᩉᩦᨶᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᨴᩮᩣᩈᩣᨣᨲᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨

ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨸᩔᩦ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮ ᨶᩥᨧ᩠ᨧ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩴ ᨸᨩᩉᨲᩥ, ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨧᩔ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩮᨶ ᨧ ᩋᨶᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᨸᩁᩣᨾᩣᩈᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᩈᩅᩮᨶ ᨧ ᩋᨶᩣᩈᩅᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᨥᨬ᩠ᨧ ᩏᨲ᩠ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᨾᩣᨶᩈᩃ᩠ᩃᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᩈᩃ᩠ᩃᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᩈᨬ᩠ᨬᩪᨸᩥᨠᩣ ᨧᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩴ ᨧᩔ ᩁᩣᨣᩮᩣ ᨸᩉᩦᨶᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᨽᨿᩣᨣᨲᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩩᨸᩔᩦ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨶᩥ [ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᩮ (ᩈᩦ᪨) ᨸᩔ ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪨᪔᪙] ᩋᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩴ ᨸᨩᩉᨲᩥ, ᨾᨶᩮᩣᩈᨬ᩠ᨧᩮᨲᨶᩣ ᨧᩔ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩋᨲ᩠ᨲᩅᩣᨴᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩮᨶ ᨧ ᩋᨶᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᩍᨴᩴᩈᨧ᩠ᨧᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩅᩮᨶ ᨧ ᩋᨶᩣᩈᩅᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩮᩣᨥᨬ᩠ᨧ ᩏᨲ᩠ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᨾᩮᩣᩉᩈᩃ᩠ᩃᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᩈᩃ᩠ᩃᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ , ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩪᨸᩥᨠᩣ ᨧᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨵᩣᨲᩩᨿᩴ ᨧᩔ ᩁᩣᨣᩮᩣ ᨸᩉᩦᨶᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᨾᩮᩣᩉᩣᨣᨲᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᩉᩣᨶᩮᨶ ᩈᨾᩣᩁᩮᩣᨸᨶᩣ᪨

តេនាហ អាយស្មា មហាកច្ចាយនោ –

“យេ ធម្មា យំ មូលា, យេ ចេកត្ថា បកាសិតា មុនិនា;

តេ សមារោបយិតព្វា, ឯស សមារោបនោ ហារោ”តិ។

និយុត្តោ សមារោបនោ ហារោ។

និដ្ឋិតោ ច ហារវិភង្គោ។

១. ទេសនាហារសម្បាតោ

៥១.

“សោឡស ហារា បឋមំ, ទិសលោចនតោ ទិសា វិលោកេត្វា។

សង្ខិបិយ អង្កុសេន ហិ, នយេហិ តីហិ និទ្ទិសេ សុត្ត”ន្តិ។

វុត្តា, តស្សា និទ្ទេសោ កុហិំ ទដ្ឋព្វោ? ហារសម្បាតេ។ តត្ថ កតមោ ទេសនាហារសម្បាតោ?

“អរក្ខិតេន ចិត្តេន [កាយេន (ដីកា។ ១១)], មិច្ឆាទិដ្ឋិហតេន ច;

ថិនមិទ្ធាភិភូតេន, វសំ មារស្ស គច្ឆតី”តិ។

អរក្ខិតេន ចិត្តេនាតិ កិំ ទេសយតិ, បមាទំ តំ មច្ចុនោ បទំ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិហតេន ចាតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិហតំ នាម វុច្ចតិ យទា “អនិច្ចេ និច្ច”ន្តិ បស្សតិ, សោ វិបល្លាសោ។ សោ បន វិបល្លាសោ កិំលក្ខណោ? វិបរីតគ្គាហលក្ខណោ វិបល្លាសោ។ សោ កិំ វិបល្លាសយតិ? តយោ ធម្មេ សញ្ញំ ចិត្តំ ទិដ្ឋិមិតិ។ សោ កុហិំ វិបល្លាសយតិ? ចតូសុ អត្តភាវវត្ថូសុ, រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ, រូបវន្តំ វា អត្តានំ, អត្តនិ វា រូបំ, រូបស្មិំ វា អត្តានំ។ ឯវំ វេទនំ...បេ... សញ្ញំ...បេ... សង្ខារេ...បេ... វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ, វិញ្ញាណវន្តំ វា អត្តានំ, អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ, វិញ្ញាណស្មិំ វា អត្តានំ។

តត្ថ រូបំ បឋមំ វិបល្លាសវត្ថុ “អសុភេ សុភ”ន្តិ។ វេទនា ទុតិយំ វិបល្លាសវត្ថុ “ទុក្ខេ សុខ”ន្តិ។ សញ្ញា សង្ខារា ច តតិយំ វិបល្លាសវត្ថុ “អនត្តនិ អត្តា”តិ។ វិញ្ញាណំ ចតុត្ថំ វិបល្លាសវត្ថុ “អនិច្ចេ និច្ច”ន្តិ។ ទ្វេ ធម្មា ចិត្តស្ស សំកិលេសា – តណ្ហា ច អវិជ្ជា ច។ តណ្ហានិវុតំ ចិត្តំ ទ្វីហិ វិបល្លាសេហិ វិបល្លាសីយតិ “អសុភេ សុភ”ន្តិ “ទុក្ខេ សុខ”ន្តិ។ ទិដ្ឋិនិវុតំ ចិត្តំ ទ្វីហិ វិបល្លាសេហិ វិបល្លាសីយតិ “អនិច្ចេ និច្ច”ន្តិ “អនត្តនិ អត្តា”តិ។

តត្ថ យោ ទិដ្ឋិវិបល្លាសោ, សោ អតីតំ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ, អតីតំ វេទនំ…បេ… អតីតំ សញ្ញំ, អតីតេ សង្ខារេ…បេ… អតីតំ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ។ តត្ថ យោ តណ្ហាវិបល្លាសោ, សោ អនាគតំ រូបំ អភិនន្ទតិ, អនាគតំ វេទនំ…បេ… អនាគតំ សញ្ញំ, អនាគតេ សង្ខារេ, អនាគតំ វិញ្ញាណំ អភិនន្ទតិ។ ទ្វេ ធម្មា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា – តណ្ហា ច អវិជ្ជា ច។ តាហិ វិសុជ្ឈន្តំ ចិត្តំ វិសុជ្ឈតិ។ តេសំ អវិជ្ជានីវរណានំ តណ្ហាសំយោជនានំ បុព្ពា កោដិ ន បញ្ញាយតិ សន្ធាវន្តានំ សំសរន្តានំ សកិំ និរយំ សកិំ តិរច្ឆានយោនិំ សកិំ បេត្តិវិសយំ សកិំ អសុរកាយំ សកិំ ទេវេ សកិំ មនុស្សេ។

ថិនមិទ្ធាភិភូតេនាតិ។ ថិនំ [ថីនំ (សី។)] នាម យា ចិត្តស្ស អកល្លតា អកម្មនិយតា; មិទ្ធំ នាម យំ កាយស្ស លីនត្តំ។ វនំ មានស្ស គន្ថីតិ កិលេសមានស្ស ច សត្តមានស្ស ច វនំ គន្ថតិ, សោ ហិ និវុតោ សំសារាភិមុខោ ហោតិ។ ឥមានិ ភគវតា ទ្វេ សច្ចានិ ទេសិតានិ ទុក្ខំ សមុទយោ ច។ តេសំ ភគវា បរិញ្ញាយ ច បហានាយ ច ធម្មំ ទេសេតិ ទុក្ខស្ស បរិញ្ញាយ សមុទយស្ស បហានាយ។ យេន ច បរិជានាតិ យេន ច បជហតិ, អយំ មគ្គោ។ យំ តណ្ហាយ អវិជ្ជាយ ច បហានំ, អយំ និរោធោ។ ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ។ តេនាហ ភគវា “អរក្ខិតេន ចិត្តេនា”តិ។ តេនាហាយស្មា មហាកច្ចាយនោ “អស្សាជីនវតា”តិ។

និយុត្តោ ទេសនា ហារសម្បាតោ។

២. វិចយហារសម្បាតោ

៥២. តត្ថ កតមោ វិចយោ ហារសម្បាតោ? តត្ថ តណ្ហា ទុវិធា កុសលាបិ អកុសលាបិ។ អកុសលា សំសារគាមិនី, កុសលា អបចយគាមិនី បហានតណ្ហា។ មានោបិ ទុវិធោ កុសលោបិ អកុសលោបិ។ យំ មានំ និស្សាយ មានំ បជហតិ, អយំ មានោ កុសលោ។ យោ បន មានោ ទុក្ខំ និព្ពត្តយតិ, អយំ មានោ អកុសលោ។ តត្ថ យំ នេក្ខម្មសិតំ ទោមនស្សំ “កុទាស្សុនាមាហំ តំ អាយតនំ សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សំ យំ អរិយា សន្តំ អាយតនំ សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តី”តិ តស្ស ឧប្បជ្ជតិ បិហា, បិហាបច្ចយា ទោមនស្សំ, អយំ តណ្ហា កុសលា រាគវិរាគា ចេតោវិមុត្តិ, តទារម្មណា កុសលា អវិជ្ជាវិរាគា បញ្ញាវិមុត្តិ។

តស្សា កោ បវិចយោ? អដ្ឋ មគ្គង្គានិ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ

សម្មាសមាធិ។ សោ កត្ថ ទដ្ឋព្វោ? ចតុត្ថេ ឈានេ បរិយោទាយ។ ចតុត្ថេ ហិ ឈានេ អដ្ឋង្គសមន្នាគតំ ចិត្តំ ភាវយតិ បរិសុទ្ធំ បរិយោទាតំ អនង្គណំ វិគតូបក្កិលេសំ មុទុ កម្មនិយំ ឋិតំ អានេញ្ជប្បត្តំ។ សោ តត្ថ អដ្ឋវិធំ អធិគច្ឆតិ ឆ អភិញ្ញា ទ្វេ ច វិសេសេ, តំ ចិត្តំ យតោ បរិសុទ្ធំ, តតោ បរិយោទាតំ, យតោ បរិយោទាតំ , តតោ អនង្គណំ, យតោ អនង្គណំ, តតោ វិគតូបក្កិលេសំ, យតោ វិគតូបក្កិលេសំ, តតោ មុទុ, យតោ មុទុ, តតោ កម្មនិយំ, យតោ កម្មនិយំ, តតោ ឋិតំ, យតោ ឋិតំ, តតោ អានេញ្ជប្បត្តំ។ តត្ថ អង្គណា ច ឧបក្កិលេសា ច តទុភយំ តណ្ហាបក្ខោ។ យា ច ឥញ្ជនា យា ច ចិត្តស្ស អដ្ឋិតិ, អយំ ទិដ្ឋិបក្ខោ។

ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយានិ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ សុខិន្ទ្រិយំ សោមនស្សិន្ទ្រិយញ្ច ចតុត្ថជ្ឈានេ និរុជ្ឈន្តិ, តស្ស ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ អវសិដ្ឋំ ភវតិ។ សោ ឧបរិមំ សមាបត្តិំ សន្តតោ មនសិករោតិ, តស្ស ឧបរិមំ សមាបត្តិំ សន្តតោ មនសិករោតោ ចតុត្ថជ្ឈានេ ឱឡារិកា សញ្ញា សណ្ឋហតិ ឧក្កណ្ឋា ច បដិឃសញ្ញា, សោ សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា “អនន្តំ អាកាស”ន្តិ អាកាសានញ្ចាយតនសមាបត្តិំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ អភិញ្ញាភិនីហារោ រូបសញ្ញា វោការោ នានត្តសញ្ញា សមតិក្កមតិ បដិឃសញ្ញា ចស្ស អព្ភត្ថំ គច្ឆតិ, ឯវំ សមាធិ តស្ស សមាហិតស្ស ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ, សោ សមាធិ ឆឡង្គសមន្នាគតោ បច្ចវេក្ខិតព្វោ ។ អនភិជ្ឈាសហគតំ មេ មានសំ សព្វលោកេ, អព្យាបន្នំ មេ ចិត្តំ សព្វសត្តេសុ, អារទ្ធំ មេ វីរិយំ បគ្គហិតំ, បស្សទ្ធោ មេ កាយោ អសារទ្ធោ, សមាហិតំ មេ ចិត្តំ អវិក្ខិត្តំ, ឧបដ្ឋិតា មេ សតិ អសម្មុដ្ឋា [អប្បមុដ្ឋា (សី។)], តត្ថ យញ្ច អនភិជ្ឈាសហគតំ មានសំ សព្វលោកេ យញ្ច អព្យាបន្នំ ចិត្តំ សព្វសត្តេសុ យញ្ច អារទ្ធំ វីរិយំ បគ្គហិតំ យញ្ច សមាហិតំ ចិត្តំ អវិក្ខិត្តំ, អយំ សមថោ។ យោ បស្សទ្ធោ កាយោ អសារទ្ធោ, អយំ សមាធិបរិក្ខារោ។ យា ឧបដ្ឋិតា សតិ អសម្មុដ្ឋា អយំ វិបស្សនា។

៦៣។ សោ សមាធិ បញ្ចវិធេន វេទិតព្វោ។ អយំ សមាធិ “បច្ចុប្បន្នសុខោ”តិ ឥតិស្ស បច្ចត្តមេវ ញាណទស្សនំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ភវតិ, អយំ សមាធិ “អាយតិំ សុខវិបាកោ”តិ ឥតិស្ស បច្ចត្តមេវ ញាណទស្សនំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ភវតិ, អយំ សមាធិ “អរិយោ និរាមិសោ”តិ ឥតិស្ស បច្ចត្តមេវ ញាណទស្សនំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ភវតិ, អយំ សមាធិ “អកាបុរិសសេវិតោ”តិ ឥតិស្ស បច្ចត្តមេវ ញាណទស្សនំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ភវតិ, អយំ សមាធិ “សន្តោ ចេវ បណីតោ ច បដិប្បស្សទ្ធិលទ្ធោ ច ឯកោទិភាវាធិគតោ ច ន សសង្ខារនិគ្គយ្ហវារិតគតោ [សសង្ខារនិគ្គយ្ហវារិតវតោ (សី។), សសង្ខារនិគ្គយ្ហវារិវាវដោ (ក។)] ចា”តិ ឥតិស្ស បច្ចត្តមេវ ញាណទស្សនំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ភវតិ។ តំ ខោ បនិមំ សមាធិំ “សតោ សមាបជ្ជាមិ សតោ វុដ្ឋហាមី”តិ ឥតិស្ស បច្ចត្តមេវ ញាណទស្សនំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ភវតិ។ តត្ថ យោ ច សមាធិ បច្ចុប្បន្នសុខោ យោ ច សមាធិ អាយតិំ សុខវិបាកោ អយំ សមថោ។ យោ ច សមាធិ អរិយោ និរាមិសោ, យោ ច សមាធិ អកាបុរិសសេវិតោ, យោ ច សមាធិ សន្តោ ចេវ បណីតោ បដិប្បស្សទ្ធិលទ្ធោ ច ឯកោទិភាវាធិគតោ ច ន សសង្ខារនិគ្គយ្ហវារិតគតោ ច យញ្ចាហំ តំ ខោ បនិមំ សមាធិំ សតោ សមាបជ្ជាមិ សតោ វុដ្ឋហាមីតិ, អយំ វិបស្សនា។

សោ សមាធិ បញ្ចវិធេន វេទិតព្វោ បីតិផរណតា សុខផរណតា ចេតោផរណតា អាលោកផរណតា បច្ចវេក្ខណានិមិត្តំ។ តត្ថ យោ ច បីតិផរណោ យោ ច សុខផរណោ យោ ច ចេតោផរណោ, អយំ សមថោ។ យោ ច អាលោកផរណោ យញ្ច បច្ចវេក្ខណានិមិត្តំ អយំ វិបស្សនា។

៣៣. ទស កសិណាយតនានិ បឋវីកសិណំ អាបោកសិណំ តេជោកសិណំ វាយោកសិណំ នីលកសិណំ បីតកសិណំ លោហិតកសិណំ ឱទាតកសិណំ អាកាសកសិណំ វិញ្ញាណកសិណំ។ តត្ថ យញ្ច បឋវីកសិណំ យញ្ច អាបោកសិណំ ឯវំ សព្វំ, យញ្ច ឱទាតកសិណំ។ ឥមានិ អដ្ឋ កសិណានិ សមថោ។ យញ្ច អាកាសកសិណំ យញ្ច វិញ្ញាណកសិណំ, អយំ វិបស្សនា។ ឯវំ សព្វោ អរិយោ មគ្គោ យេន យេន អាការេន វុត្តោ, តេន តេន សមថវិបស្សនេន យោជយិតព្វោ។ តេ តីហិ ធម្មេហិ សង្គហិតា អនិច្ចតាយ ទុក្ខតាយ អនត្តតាយ។ សោ សមថវិបស្សនំ ភាវយមានោ តីហិ វិមោក្ខមុខេហិ ភាវយតិ។ តីហិ វិមោក្ខមុខេហិ ភាវយន្តោ តយោ ខន្ធេ ភាវយតិ។ តយោ ខន្ធេ ភាវយន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវយតិ។

រាគចរិតោ បុគ្គលោ អនិមិត្តេន វិមោក្ខមុខេន និយ្យាតិ [និយាតិ (សី.)] អធិចិត្តសិក្ខាយ សិក្ខន្តោ លោភំ អកុសលមូលំ បជហន្តោ សុខវេទនីយំ ផស្សំ អនុបគច្ឆន្តោ សុខំ វេទនំ បរិជានន្តោ រាគមលំ បវាហន្តោ រាគរជំ និទ្ធុនន្តោ រាគវិសំ វមេន្តោ រាគគ្គិំ និព្វាបេន្តោ រាគសល្លំ ឧប្បាដេន្តោ រាគជដំ វិជដេន្តោ។ ទោសចរិតោ បុគ្គលោ អប្បណិហិតេន វិមោក្ខមុខេន និយ្យាតិ អធិសីលសិក្ខាយ សិក្ខន្តោ ទោសំ អកុសលមូលំ បជហន្តោ ទុក្ខវេទនីយំ ផស្សំ អនុបគច្ឆន្តោ ទុក្ខវេទនំ បរិជានន្តោ ទោសមលំ បវាហន្តោ ទោសរជំ និទ្ធុនន្តោ ទោសវិសំ វមេន្តោ ទោសគ្គិំ និព្វាបេន្តោ ទោសសល្លំ ឧប្បាដេន្តោ ទោសជដំ វិជដេន្តោ។ មោហចរិតោ បុគ្គលោ សុញ្ញតវិមោក្ខមុខេន និយ្យាតិ អធិបញ្ញាសិក្ខាយ សិក្ខន្តោ មោហំ អកុសលមូលំ បជហន្តោ អទុក្ខមសុខវេទនីយំ ផស្សំ អនុបគច្ឆន្តោ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ បរិជានន្តោ មោហមលំ បវាហន្តោ មោហរជំ និទ្ធុនន្តោ មោហវិសំ វមេន្តោ មោហគ្គិំ និព្វាបេន្តោ មោហសល្លំ ឧប្បាដេន្តោ មោហជដំ វិជដេន្តោ។

តត្ថ សុញ្ញតវិមោក្ខមុខំ បញ្ញាក្ខន្ធោ, អនិមិត្តវិមោក្ខមុខំ សមាធិក្ខន្ធោ, អប្បណិហិតវិមោក្ខមុខំ សីលក្ខន្ធោ។ សោ តីហិ វិមោក្ខមុខេហិ ភាវយន្តោ តយោ ខន្ធេ ភាវយតិ, តយោ ខន្ធេ ភាវយន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវយតិ។ តត្ថ យា ច សម្មាវាចា យោ ច សម្មាកម្មន្តោ យោ ច សម្មាអាជីវោ, អយំ សីលក្ខន្ធោ, យោ ច សម្មាវាយាមោ យា ច សម្មាសតិ យោ ច សម្មាសមាធិ, អយំ សមាធិក្ខន្ធោ, យា ច សម្មាទិដ្ឋិ យោ ច សម្មាសង្កប្បោ, អយំ បញ្ញាក្ខន្ធោ។

តត្ថ សីលក្ខន្ធោ ច សមាធិក្ខន្ធោ ច សមថោ, បញ្ញាក្ខន្ធោ វិបស្សនា។ យោ សមថវិបស្សនំ ភាវេតិ, តស្ស ទ្វេ ភវង្គានិ ភាវនំ គច្ឆន្តិ កាយោ ចិត្តញ្ច, ភវនិរោធគាមិនី បដិបទា ទ្វេ បទានិ សីលំ សមាធិ ច។ សោ ហោតិ ភិក្ខុ ភាវិតកាយោ ភាវិតសីលោ ភាវិតចិត្តោ ភាវិតបញ្ញោ។ កាយេ ភាវិយមានេ ទ្វេ ធម្មា ភាវនំ គច្ឆន្តិ សម្មាកម្មន្តោ សម្មាវាយាមោ ច, សីលេ ភាវិយមានេ ទ្វេ ធម្មា ភាវនំ គច្ឆន្តិ សម្មាវាចា សម្មាអាជីវោ ច, ចិត្តេ ភាវិយមានេ ទ្វេ ធម្មា ភាវនំ គច្ឆន្តិ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ច, បញ្ញាយ ភាវិយមានាយ ទ្វេ ធម្មា ភាវនំ គច្ឆន្តិ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ ច។

តត្ថ យោ ច សម្មាកម្មន្តោ យោ ច សម្មាវាយាមោ សិយា កាយិកោ សិយា ចេតសិកោ, តត្ថ យោ កាយសង្គហោ, សោ កាយេ

កាចិពេ កាចត៌ កន្ធតិ, ឃោ ចិត្តសង្កហោ, សោ ចិត្តេ កាចិពេ កាចត៌ កន្ធតិ៑ សោ សយឆចិបស្សត៌ កាចយត្តោ បញ្ចាចិឆំ អឆិកយំ កន្ធតិ [អឆិកន្ធតិ (សី៑)] លិប្យាឆិកយោ ច ហោតិ, ចិយុត្តាឆិកយោ ច ហោតិ, យហាឆិកយោ ច ហោតិ, ចិបុលិឆិកយោ ច ហោតិ, អតចសេសាឆិកយោ ច ហោតិ៑ តត្ថ សយឆេត លិប្យាឆិកយោ ច យហាឆិកយោ ច ចិបុលិឆិកយោ ច ហោតិ, ចិបស្សតាឃ ចិយុត្តាឆិកយោ ច អតចសេសាឆិកយោ ច ហោតិ៑

៥៩៑ តត្ថ ឃោ ឆេសឃតិ, សោ ឆសពលសយត្កាកតោ សត្ថា ឡូចាឆេត សាចកោ ត ចិសំចាឆឃតិ៑ សោ តិចិឆំ ឡាឆំ កេរាឆ ឡាយិតា ក្លបិសេយត កេរាឆ ឡាឆំ ចោ ក្សុំយាតាត៌ ហិតាឃ ស្យាឃ កចិស្សតិ, សោ តឆា ឡូចឆិតោ តឆាត្យសិដ្ឋោ តឆាកេរាត្តោ តឆាបជិបន្ថត្តោ តំ ក្សយំ ត បិបុលិស្សតីតិ តេតំ ឋាត៌ ចិជ្ជតិ៑ សោ តឆា ឡូចឆិតោ តឆាត្យសិដ្ឋោ សីលក្ខន្ធំ អបរិបូរយត្តោ តំ ក្សយំ អត្យបិបុលិស្សតីតិ តេតំ ឋាត៌ ចិជ្ជតិ៑ សោ តឆា ឡូចឆិតោ តឆាត្យសិដ្ឋោ សីលក្ខន្ធំ បរិបូរយត្តោ តំ ក្សយំ អត្យបិបុលិស្សតីតិ ឋាតយេតំ ចិជ្ជតិ៑

សយ្ហាសម្ពុទ្ធស្ស តេ សតោ ឡាយេ ឆយ្ហា អតភិសម្ពុទ្ធាតិ តេតំ ឋាត៌ ចិជ្ជតិ៑ សព្ពាសចបរិក្ខិលាស្ស តេ សតោ ឡាយេ អាសចា អបរិក្ខិលាតិ តេតំ ឋាត៌ ចិជ្ជតិ៑ ឃស្ស តេ អត្ថាឃ ឆយ្ហោ ឆេសិតោ, សោ ត តិយ្យាតិ តក្ករស្ស សយ្ហា ទុក្ខក្ខឃាឃាតិ តេតំ ឋាត៌ ចិជ្ជតិ៑ សាចកោ លោ បត តេ ឆយ្ហាត្យឆយ្ហប្បជិបត្តោ សាមីចិប្បជិបត្តោ អត្យឆយ្ហចារី សោ បុព្ពេត អបរំ ក្លឡអារំ ចិសេសាឆិកយំ ត សច្ឆិករិស្សតីតិ តេតំ ឋាត៌ ចិជ្ជតិ៑

ឃេ លោ បត ឆយ្ហា អត្តរាឃិកា, តេ បជិសេចតោ តាលំ អត្តរាឃាឃាតិ តេតំ ឋាត៌ ចិជ្ជតិ៑ ឃេ លោ បត ឆយ្ហា អតិយ្យាតិកា, តេ តិយ្យត្តិ តក្ករស្ស សយ្ហា ទុក្ខក្ខឃាឃាតិ តេតំ ឋាត៌ ចិជ្ជតិ៑ ឃេ លោ បត ឆយ្ហា តិយ្យាតិកា, តេ តិយ្យត្តិ តក្ករស្ស សយ្ហា ទុក្ខក្ខឃាឃាតិ ឋាតយេតំ ចិជ្ជតិ៑ សាចកោ លោ បត តេ ទ៌សាបិឌិសេសោ អត្យបិឌិសេសំ តិព្ពាតឆាតុំ អត្យបិបុលិស្សតីតិ តេតំ ឋាត៌ ចិជ្ជតិ៑

ឌិដ្ឋិសយ្បត្តោ យាតទំ ឌីចិតា ចោរោបេយ្យ ហត្ថេហិ ចា បាឆេហិ ចា ស្យហតំ កេរឃ្យាតិ តេតំ ឋាត៌ ចិជ្ជតិ, បុត្ថុជ្ជតោ យាតទំ ឌីចិតា ចោរោបេយ្យ ហត្ថេហិ ចា បាឆេហិ ចា ស្យហតំ កេរឃ្យាតិ ឋាតយេតំ ចិជ្ជតិ៑ ៦ចំ បិតទំ, អរហត្តំ, កិក្លុ៑ ឌិដ្ឋិសយ្បត្តោ បុក្កលិ សឈ្ឈំ កិត្តេឃ្យ សឈ្ឈេចា សឈ្ឈទាឌិ ឌតេឃ្យាតិ តេតំ ឋាត៌ ចិជ្ជតិ, បុត្ថុជ្ជតោ សឈ្ឈំ កិត្តេឃ្យ សឈ្ឈេចា សឈ្ឈទាឌិ ឌតេឃ្យាតិ ឋាតយេតំ ចិជ្ជតិ, ឌិដ្ឋិសយ្បត្តោ តឆាកតស្ស ឌុដ្ឋចិត្តោ លោហិតំ ក្លប្បាឆេឃ្យ, បរិតិព្ពុតស្ស ចា តឆាកតស្ស ឌុដ្ឋចិត្តោ ធូបំ កិត្តេឃ្យាតិ តេតំ ឋាត៌ ចិជ្ជតិ៑ បុត្ថុជ្ជតោ តឆាកតស្ស ឌុដ្ឋចិត្តោ លោហិតំ ក្លប្បាឆេឃ្យ, បរិតិព្ពុតស្ស ចា តឆាកតស្ស ឌុដ្ឋចិត្តោ ធូបំ កិត្តេឃ្យាតិ ឋាតយេតំ ចិជ្ជតិ៑ ឌិដ្ឋិសយ្បត្តោ អញ្ញំ សត្ថារំ អបឌិសេឃ្យ អបិ ឌីចិតហេតុតិ តេតំ ឋាត៌ ចិជ្ជតិ, បុត្ថុជ្ជតោ អញ្ញំ សត្ថារំ អបឌិសេឃ្យាតិ ឋាតយេតំ ចិជ្ជតិ៑ ឌិដ្ឋិសយ្បត្តោ ឡាតោ ពាហិទ្ធា អញ្ញំ ឌក្ខិណេឃ្យំ បរិយេសេឃ្យាតិ តេតំ ឋាត៌ ចិជ្ជតិ, បុត្ថុជ្ជតោ ឡាតោ ពាហិទ្ធា អញ្ញំ ឌក្ខិណេឃ្យំ បរិយេសេឃ្យាតិ ឋាតយេតំ ចិជ្ជតិ, ឌិដ្ឋិសយ្បត្តោ កុតុហលយង្កលេត សុទ្ធិំ បច្ចេឃ្យាតិ តេតំ ឋាត៌ ចិជ្ជតិ៑ បុត្ថុជ្ជតោ កុតុហលយង្កលេត សុទ្ធិំ បច្ចេឃ្យាតិ ឋាតយេតំ ចិជ្ជតិ៑

៣៨។ ឥត្ថី រាជា ចក្កវត្តី សិយាតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ, បុរិសោ រាជា ចក្កវត្តី សិយាតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ; ឥត្ថី សក្កោ ទេវានមិន្ទោ សិយាតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ, បុរិសោ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ សិយាតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ; ឥត្ថី មារោ បាបិមា សិយាតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ, បុរិសោ មារោ បាបិមា សិយាតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ; ឥត្ថី មហាព្រហ្មា សិយាតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ, បុរិសោ មហាព្រហ្មា សិយាតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ; ឥត្ថី តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ សិយាតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ, បុរិសោ តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ សិយាតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។

ទ្វេ តថាគតា អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា អបុព្ពំ អចរិមំ ឯកិស្សា លោកធាតុយា ឧប្បជ្ជេយ្យុំ វា ធម្មំ វា ទេសេយ្យុន្តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ, ឯកោវ តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ឯកិស្សា លោកធាតុយា ឧប្បជ្ជិស្សតិ វា ធម្មំ វា ទេសេស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។

តិណ្ណំ ទុច្ចរិតានំ ឥដ្ឋោ កន្តោ បិយោ មនាបោ វិបាកោ ភវិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ, តិណ្ណំ ទុច្ចរិតានំ អនិដ្ឋោ អកន្តោ អប្បិយោ អមនាបោ វិបាកោ ភវិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ។ តិណ្ណំ សុចរិតានំ អនិដ្ឋោ អកន្តោ អប្បិយោ អមនាបោ វិបាកោ ភវិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ, តិណ្ណំ សុចរិតានំ ឥដ្ឋោ កន្តោ បិយោ មនាបោ វិបាកោ ភវិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។

អញ្ញតរោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា កុហកោ លបកោ នេមិត្តកោ កុហនលបននេមិត្តកត្តំ បុព្ពង្គមំ កត្វា បញ្ច នីវរណេ អប្បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ អនុបដ្ឋិតស្សតិ [អនុបដ្ឋិតសតិ (សី។)] វិហរន្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ អភាវយិត្វា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ, អញ្ញតរោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា សព្ពទោសាបគតោ បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ ឧបដ្ឋិតស្សតិ វិហរន្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវយិត្វា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ។ យំ ឯត្ថ ញាណំ ហេតុសោ ឋានសោ អនោធិសោ ឥទំ វុច្ចតិ ឋានាដ្ឋានគតំ ញាណំ បឋមំ តថាគតពលំ។

ឥតិ ឋានាដ្ឋានគតា សព្ពេ ខយធម្មា វយធម្មា វិរាគធម្មា និរោធធម្មា កេចិ សគ្គូបគា កេចិ អបាយូបគា កេចិ និព្ពានូបគា, ឯវំ ភគវា អាហ –

៣៩។

សព្ពេ សត្តា [បស្ស សំ។ និ។ ១។១៣៣] មរិស្សន្តិ, មរណន្តំ ហិ ជីវិតំ។

យថាកម្មំ គមិស្សន្តិ, បុញ្ញបាបផលូបគា;

និរយំ បិបកយ្ឆ្តា, បុញ្ញាកយ្មា ច សុក្កតិំ;

អបរេ ច យក្កំ ការេចត្វា, បរិតិព្ពាន្តិតាសវាតិ [បរិតិព្ពាន្តិ អតាសវាតិ (សី៎ ក៎)]៎

សន្តោសត្តាតិ អរិយា ច អតរិយា ច សក្កាយបរិយាបន្នា ច សក្កាយជីវិតិចត្តា ច៎ យរិស្សន្តីតិ ខ្ទិហិ យរណេហិ ឥន្ទ្ទយរណេត ច អឥន្ទ្ទយរណេត ច, សក្កាយបរិយាបន្នាតំ អឥន្ទ្ទយរណំ សក្កាយជីវិតិចត្តាតំ ឥន្ទ្ទយរណំ៎ យរណន្តំ ហិ ឌីចិតន្តិ ឲយា អាយុស្ស ខ្ទែ្ទិយាតំ ដ្ឋបទេរាឆា ឌីចិតបរិយន្តោ យរណបរិយន្តោ៎ យថាកយ្មំ កយិស្សន្តីតិ កយ្មស្សកតា៎ បុញ្ញាបិបផល្ទបកាតិ កយ្មាតំ ផលឥស្សាចិតា ច អចិប្បចារេសា ច៎

និរយំ បិបកយ្ឆ្តាតិ អបុញ្ញាសង្ខារា៎ បុញ្ញាកយ្មា ច សុក្កតិន្តិ បុញ្ញាសង្ខារា សុកតិំ កយិស្សន្តិ៎ អបរេ ច យក្កំ ការេចត្វា, បរិតិព្ពាន្តិតាសវាតិ សព្វសង្ខារាតំ សយតិក្កយតំ៎ តេតាហ ភកចា – “សន្តោ…បេ… តាសវា”តិ៎

“សន្តោ សត្តា យរិស្សន្តិ, យរណន្តំ ហិ ឌីចិតំ៎ យថាកយ្មំ កយិស្សន្តិ, បុញ្ញាបិបផល្ទបកា៎ និរយំ បិបកយ្ឆ្តា”តិ អាកាឡ្ហា ច និជ្ឈាយា ច បដិបទា៎ “អបរេ ច យក្កំ ការេចត្វា, បរិតិព្ពាន្តិតាសវា”តិ យជ្ឈិមា បដិបទា៎ “សន្តោ សត្តា យរិស្សន្តិ, យរណន្តំ ហិ ឌីចិតំ, យថាកយ្មំ កយិស្សន្តិ, បុញ្ញាបិបផល្ទបកា, និរយំ បិបកយ្ឆ្តា”តិ អយំ សំកិលេសោ៎ ឲុចំ សំសារំ និព្វត្តយតិ៎ “សន្តោ សត្តា យរិស្សន្តិ…បេ… និរយំ បិបកយ្ឆ្តា”តិ ឰ្ទេយ តយោ ចដ្ឋា ត្មក្ខចដ្ឋា កយ្មចដ្ឋា កិលេសចដ្ឋា៎ “អបរេ ច យក្កំ ការេចត្វា, បរិតិព្ពាន្តិតាសវា”តិ តិណ្ណំ ចដ្ឋាតំ ចិចដ្ដតា៎ “សន្តោ សត្តា យរិស្សន្តិ…បេ… និរយំ បិបកយ្ឆ្តា”តិ អាឌីតចា, “បុញ្ញាកយ្មា ច សុក្កតិ”ន្តិ អស្សាចោ, “អបរេ ច យក្កំ ការេចត្វា, បរិតិព្ពាន្តិតាសវា”តិ និស្សរណំ៎ “សន្តោ សត្តា យរិស្សន្តិ…បេ… និរយំ បិបកយ្ឆ្តា”តិ ហេតុ ច ផលញ្ច, បញ្ចក្ខន្ធា ផលំ, តណ្ហា ហេតុ, “អបរេ ច យក្កំ ការេចត្វា, បរិតិព្ពាន្តិតាសវា”តិ យក្កោ ច ផលញ្ច៎ “សន្តោ សត្តា យរិស្សន្តិ, យរណន្តំ ហិ ឌីចិតំ៎ យថាកយ្មំ កយិស្សន្តិ, បុញ្ញាបិបផល្ទបកា, និរយំ បិបកយ្ឆ្តា”តិ អយំ សំកិលេសោ, សោ សំកិលេសោ តិចិធោ តណ្ហាសំកិលេសោ ឌិដ្ឋិសំកិលេសោ ឌុច្ចរិតសំកិលេសោតិ៎

៥៤៎ តត្ថ តណ្ហាសំកិលេសោ តីហិ តណ្ហាហិ និទ្ទិសិតព្វោ – កាមតណ្ហាយ ភចតណ្ហាយ ចិភចតណ្ហាយ៎ យេត យេត ចា បត ចត្ថុតា អជ្ឈោសិតោ, តេត តេតេច និទ្ទិសិតព្វោ, តស្សា ចិត្ថារោ ឆត្តឹសាយ តណ្ហាយ ជាលិតិយា ចិចរិតាតិ៎ តត្ថ ឌិដ្ឋិសំកិលេសោ ដ្ឋេច្ឆេទសស្សតេត និទ្ទិសិតព្វោ, យេត យេត ចា បត ចត្ថុតា ឌិដ្ឋិចសេត អភិតិចិសតិ, “ឥទមេច សច្ចំ មោឃមញ្ញា”ន្តិ តេត តេតេច និទ្ទិសិតព្វោ, តស្សា ចិត្ថារោ ត្វាសដ្ឋិ ឌិដ្ឋិកតាតិ៎ តត្ថ ឌុច្ចរិតសំកិលេសោ ចេតតា ចេតសិកកយ្មេត និទ្ទិសិតព្វោ, តីហិ ឌុច្ចរិតេហិ កាយឌុច្ចរិតេត ចចីឌុច្ចរិតេត យតោឌុច្ចរិតេត, តស្សា ចិត្ថារោ ឥស អកុសលកយ្មបថា៎ អបរេ ច យក្កំ ការេចត្វា, បរិតិព្ពាន្តិតាសវាតិ ឰ្ទឥំ ចោឥាតំ៎

តយិទំ ចោឥាតំ តិចិធំ; តណ្ហាសំកិលេសោ សយថេត ចិសុជ្ឈតិ, សោ សយថោ សយាធិក្ខន្ធោ, ឌិដ្ឋិសំកិលេសោ ចិបស្សតាយ ចិសុជ្ឈតិ, សា

វិបស្សនា បញ្ញាក្ខន្ធោ, ទុច្ចរិតសំកិលេសោ សុចរិតេន វិសុជ្ឈតិ, តំ សុចរិតំ សីលក្ខន្ធោ។

“សព្វេ សត្តា មរិស្សន្តិ, មរណន្តំ ហិ ជីវិតំ, យថាកម្មំ គមិស្សន្តិ, បុញ្ញបាបផលូបគា, និរយំ បាបកម្មន្តា”តិ អបុញ្ញបដិបទា, “បុញ្ញកម្មា ច សុគ្គតិ”ន្តិ បុញ្ញបដិបទា, “អបរេ ច មគ្គំ ភាវេត្វា, បរិនិព្ពន្តិនាសវា”តិ បុញ្ញបាបសមតិក្កមបដិបទា, តត្ថ យា ច បុញ្ញបដិបទា យា ច អបុញ្ញបដិបទា, អយំ ឯកា បដិបទា សព្វត្ថគាមិនី ឯកា អបាយេសុ, ឯកា ទេវេសុ, យា ច បុញ្ញបាបសមតិក្កមា បដិបទា អយំ តត្ថ តត្ថ គាមិនី បដិបទា។

តយោ រាសី – មិច្ឆត្តនិយតោ រាសិ, សម្មត្តនិយតោ រាសិ, អនិយតោ រាសិ, តត្ថ យោ ច មិច្ឆត្តនិយតោ រាសិ យោ ច សម្មត្តនិយតោ រាសិ ឯកា បដិបទា តត្ថ តត្ថ គាមិនី, តត្ថ យោ អនិយតោ រាសិ, អយំ សព្វត្ថគាមិនី បដិបទា។ កេន ការណេន? បច្ចយំ លភន្តោ និរយេ ឧបបជ្ជេយ្យ, បច្ចយំ លភន្តោ តិរច្ឆានយោនីសុ ឧបបជ្ជេយ្យ, បច្ចយំ លភន្តោ បេត្តិវិសយេសុ ឧបបជ្ជេយ្យ, បច្ចយំ លភន្តោ អសុរេសុ ឧបបជ្ជេយ្យ, បច្ចយំ លភន្តោ ទេវេសុ ឧបបជ្ជេយ្យ, បច្ចយំ លភន្តោ មនុស្សេសុ ឧបបជ្ជេយ្យ, បច្ចយំ លភន្តោ បរិនិព្ពាយេយ្យ, តស្មាយំ សព្វត្ថគាមិនី បដិបទា, យំ ឯត្ថ ញាណំ ហេតុសោ ឋានសោ អនោធិសោ, ឥទំ វុច្ចតិ សព្វត្ថគាមិនី បដិបទា ញាណំ ទុតិយំ តថាគតពលំ។

ឥតិ សព្វត្ថគាមិនី បដិបទា អនេកធាតុលោកោ, តត្ថ តត្ថ គាមិនី បដិបទា នានាធាតុលោកោ។ តត្ថ កតមោ អនេកធាតុលោកោ? ចក្ខុធាតុ រូបធាតុ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ, សោតធាតុ សទ្ទធាតុ សោតវិញ្ញាណធាតុ, ឃានធាតុ គន្ធធាតុ ឃានវិញ្ញាណធាតុ, ជិវ្ហាធាតុ រសធាតុ ជិវ្ហាវិញ្ញាណធាតុ, កាយធាតុ ផោដ្ឋព្វធាតុ កាយវិញ្ញាណធាតុ, មនោធាតុ ធម្មធាតុ មនោវិញ្ញាណធាតុ, បថវីធាតុ, អាបោធាតុ, តេជោធាតុ, វាយោធាតុ, អាកាសធាតុ, វិញ្ញាណធាតុ, កាមធាតុ, ព្យាបាទធាតុ, វិហិំសាធាតុ, នេក្ខម្មធាតុ, អព្យាបាទធាតុ, អវិហិំសាធាតុ, ទុក្ខធាតុ, ទោមនស្សធាតុ , អវិជ្ជាធាតុ, សុខធាតុ, សោមនស្សធាតុ, ឧបេក្ខាធាតុ, រូបធាតុ, អរូបធាតុ, និរោធធាតុ, សង្ខារធាតុ, និព្ពានធាតុ, អយំ អនេកធាតុលោកោ។

តត្ថ កតមោ នានាធាតុលោកោ? អញ្ញា ចក្ខុធាតុ, អញ្ញា រូបធាតុ, អញ្ញា ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ។ ឯវំ សព្វា។ អញ្ញា និព្ពានធាតុ។ យំ ឯត្ថ ញាណំ ហេតុសោ ឋានសោ អនោធិសោ, ឥទំ វុច្ចតិ អនេកធាតុ នានាធាតុ ញាណំ តតិយំ តថាគតពលំ។

១០។ ឥតិ អនេកធាតុ នានាធាតុកស្ស លោកស្ស យំ យទេវ ធាតុំ សត្តា អធិមុច្ចន្តិ, តំ តទេវ អធិដ្ឋហន្តិ អភិនិវិសន្តិ, កេចិ រូបាធិមុត្តា, កេចិ សទ្ទាធិមុត្តា, កេចិ គន្ធាធិមុត្តា, កេចិ រសាធិមុត្តា, កេចិ ផោដ្ឋព្វាធិមុត្តា, កេចិ ធម្មាធិមុត្តា, កេចិ ឥត្ថាធិមុត្តា, កេចិ បុរិសាធិមុត្តា, កេចិ ចាគាធិមុត្តា, កេចិ ហីនាធិមុត្តា , កេចិ បណីតាធិមុត្តា, កេចិ ទេវាធិមុត្តា, កេចិ មនុស្សាធិមុត្តា, កេចិ និព្ពានាធិមុត្តា។ យំ ឯត្ថ ញាណំ ហេតុសោ ឋានសោ អនោធិសោ, អយំ វេនេយ្យោ, អយំ ន វេនេយ្យោ, អយំ សគ្គាមី, អយំ ទុគ្គតិគាមីតិ, ឥទំ វុច្ចតិ សត្តានំ នានាធិមុត្តិកតា ញាណំ ចតុត្ថំ តថាគតពលំ។

ឥតិ ឥមេ យថានិយុត្តា ច ភវន្តិ, តំ តំ កម្មសមាទានំ សមាទិយន្តិ។ ឥមេ ឆព្ពិធំ កម្មំ សមាទិយន្តិ – កេចិ លោភវសេន, កេចិ ទោសវសេន, កេចិ មោហវសេន, កេចិ សទ្ធាវសេន, កេចិ វីរិយវសេន, កេចិ បញ្ញាវសេន។ តំ វិភជ្ជមានំ ទុវិធំ – សំសារគាមិ ច និព្ពានគាមិ ច។

តត្ថ យំ លោភវសេន ទោសវសេន មោហវសេន ច កម្មំ ករោតិ, ឥទំ កម្មំ កណ្ហំ កណ្ហវិបាកំ។ តត្ថ យំ សទ្ធាវសេន កម្មំ ករោតិ, ឥទំ កម្មំ សុក្កំ សុក្កវិបាកំ។ តត្ថ យំ លោភវសេន ទោសវសេន មោហវសេន សទ្ធាវសេន ច កម្មំ ករោតិ, ឥទំ កម្មំ កណ្ហសុក្កំ កណ្ហសុក្កវិបាកំ។ តត្ថ យំ វីរិយវសេន បញ្ញាវសេន ច កម្មំ ករោតិ, ឥទំ កម្មំ អកណ្ហអសុក្កំ អកណ្ហអសុក្កវិបាកំ កម្មុត្តមំ កម្មសេដ្ឋំ កម្មក្ខយាយ សំវត្តតិ។

ចត្តារិ កម្មសមាទានានិ។ អត្ថិ កម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នសុខំ អាយតិំ ទុក្ខវិបាកំ, អត្ថិ កម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខំ អាយតិំ សុខវិបាកំ, អត្ថិ កម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខញ្ចេវ អាយតិំ ច ទុក្ខវិបាកំ, អត្ថិ កម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នសុខញ្ចេវ អាយតិំ ច សុខវិបាកំ។ យំ ឯវំ ជាតិយំ កម្មសមាទានំ, ឥមិនា បុគ្គលេន អកុសលកម្មសមាទានំ ឧបចិតំ អវិបក្កំ វិបាកាយ បច្ចុបដ្ឋិតំ ន ច ភព្វោ អភិនិព្វិទ្ធា គន្តុំ តំ ភគវា ន ឱវទតិ។ យថា ទេវទត្តំ កោកាលិកំ សុនក្ខត្តំ លិច្ឆវិបុត្តំ, យេ វា បនញ្ញេបិ សត្តា មិច្ឆត្តនិយតា ឥមេសញ្ច បុគ្គលានំ ឧបចិតំ អកុសលំ ន ច តាវ បរិបូរំ គតំ, បុរា បរិបូរំ គច្ឆតិ។ បុរា ផលំ និព្វត្តយតិ, បុរា មគ្គមាវារយតិ, បុរា វេនេយ្យត្តំ សមតិក្កមតីតិ ឥមេ ភគវា អសមត្តេ ឱវទតិ។ យថា បុណ្ណញ្ច គោវតិកំ អចេលញ្ច កុក្កុរវតិកំ។

១៨។ ឥមស្ស ច បុគ្គលស្ស អកុសលកម្មសមាទានំ បរិបូរមានំ មគ្គំ អាវារយិស្សតិ បុរា បរិបូរំ គច្ឆតិ, បុរា ផលំ និព្វត្តយតិ, បុរា មគ្គមាវារយតិ, បុរា វេនេយ្យត្តំ សមតិក្កមតីតិ តំ ភគវា អសមត្តំ ឱវទតិ។ យថា អាយស្មន្តំ អង្គុលិមាលំ។

សព្វេសំ មុទុមជ្ឈាធិមត្តតា។ តត្ថ មុទុ អានេញ្ជាភិសង្ខារា, មជ្ឈា អវសេសកុសលសង្ខារា, អធិមត្តា អកុសលសង្ខារា, យំ ឯត្ថ ញាណំ ហេតុសោ ឋានសោ អនោធិសោ, ឥទំ ទិដ្ឋធម្មវេទនីយំ, ឥទំ ឧបបជ្ជវេទនីយំ, ឥទំ អបរាបរិយវេទនីយំ, ឥទំ និរយវេទនីយំ, ឥទំ តិរច្ឆានវេទនីយំ, ឥទំ បេត្តិវិសយវេទនីយំ, ឥទំ អសុរវេទនីយំ, ឥទំ ទេវវេទនីយំ, ឥទំ មនុស្សវេទនីយន្តិ, ឥទំ វុច្ចតិ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នានំ កម្មសមាទានានំ ហេតុសោ ឋានសោ អនោធិសោ វិបាកវេមត្តតា ញាណំ បឋមំ តថាគតពលំ។

១៩។ ឥតិ តថា សមាទិន្នានំ កម្មានំ សមាទិន្នានំ ឈានានំ វិមោក្ខានំ សមាធីនំ សមាបត្តីនំ អយំ សំកិលេសោ, ឥទំ វោទានំ, ឥទំ វុដ្ឋានំ, ឯវំ សំកិលិស្សតិ, ឯវំ វោទាយតិ, ឯវំ វុដ្ឋហតីតិ ញាណំ អនាវរណំ។

តត្ថ កតិ ឈានានិ? ចត្តារិ ឈានានិ។ កតិ វិមោក្ខា? ឯកាទស ច អដ្ឋ ច សត្ត ច តយោ ច ទ្វេ ច។ កតិ សមាធី? តយោ សមាធី – សវិតក្កោ សវិចារោ សមាធិ, អវិតក្កោ វិចារមត្តោ សមាធិ, អវិតក្កោ អវិចារោ សមាធិ។ កតិ សមាបត្តិយោ? បញ្ច សមាបត្តិយោ – សញ្ញាសមាបត្តិ អសញ្ញាសមាបត្តិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាសមាបត្តិ វិភូតសញ្ញាសមាបត្តិ [វិភូតសមាបត្តិ (សី។ ក។)] និរោធសមាបត្តិ។

តត្ថ កតមេ សំកិលេសា? បឋមជ្ឈានស្ស កាមរាគព្យាបាទា សំកិលេសា។ យេ ច កុក្កុដឈាយី ទ្វេ បឋមកា យោ វា បន កោចិ ហានភាគិយោ សមាធិ, អយំ សំកិលេសោ។ តត្ថ កតមំ វោទានំ, នីវរណបារិសុទ្ធិ, បឋមស្ស ឈានស្ស យេ ច កុក្កុដឈាយី ទ្វេ បច្ឆិមកា យោ វា បន កោចិ វិសេសភាគិយោ សមាធិ, ឥទំ វោទានំ។ តត្ថ កតមំ វុដ្ឋានំ? យំ សមាបត្តិវុដ្ឋានកោសល្លំ, ឥទំ វុដ្ឋានំ។ យំ ឯត្ថ ញាណំ ហេតុសោ ឋានសោ អនោធិសោ, ឥទំ វុច្ចតិ សព្ពេសំ ឈានវិមោក្ខសមាធិសមាបត្តីនំ សំកិលេសវោទានវុដ្ឋានញាណំ ឆដ្ឋំ តថាគតពលំ។

១២។ ឥតិ តស្សេវ សមាធិស្ស តយោ ធម្មា បរិវារា ឥន្ទ្រិយានិ ពលានិ វីរិយមិតិ, តានិយេវ ឥន្ទ្រិយានិ វីរិយវសេន ពលានិ ភវន្តិ, អាធិបតេយ្យដ្ឋេន ឥន្ទ្រិយានិ, អកម្បិយដ្ឋេន ពលានិ, ឥតិ តេសំ មុទុមជ្ឈាធិមត្តតា អយំ មុទិន្ទ្រិយោ អយំ មជ្ឈិន្ទ្រិយោ អយំ តិក្ខិន្ទ្រិយោតិ។ តត្ថ ភគវា តិក្ខិន្ទ្រិយំ សំខិត្តេន ឱវាទេន ឱវទតិ, មជ្ឈិន្ទ្រិយំ ភគវា សំខិត្តវិត្ថារេន ឱវទតិ, មុទិន្ទ្រិយំ ភគវា វិត្ថារេន ឱវទតិ។ តត្ថ ភគវា តិក្ខិន្ទ្រិយស្ស មុទុកំ ធម្មទេសនំ ឧបទិសតិ, មជ្ឈិន្ទ្រិយស្ស ភគវា មុទុតិក្ខធម្មទេសនំ ឧបទិសតិ, មុទិន្ទ្រិយស្ស ភគវា តិក្ខធម្មទេសនំ ឧបទិសតិ។ តត្ថ ភគវា តិក្ខិន្ទ្រិយស្ស សមថំ ឧបទិសតិ, មជ្ឈិន្ទ្រិយស្ស ភគវា សមថវិបស្សនំ ឧបទិសតិ, មុទិន្ទ្រិយស្ស ភគវា វិបស្សនំ ឧបទិសតិ។ តត្ថ ភគវា តិក្ខិន្ទ្រិយស្ស និស្សរណំ ឧបទិសតិ, មជ្ឈិន្ទ្រិយស្ស ភគវា អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច ឧបទិសតិ, មុទិន្ទ្រិយស្ស ភគវា អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច ឧបទិសតិ។ តត្ថ ភគវា តិក្ខិន្ទ្រិយស្ស អធិបញ្ញាសិក្ខាយ បញ្ញាបយតិ, មជ្ឈិន្ទ្រិយស្ស ភគវា អធិចិត្តសិក្ខាយ បញ្ញាបយតិ, មុទិន្ទ្រិយស្ស ភគវា អធិសីលសិក្ខាយ បញ្ញាបយតិ។

យំ ឯត្ថ ញាណំ ហេតុសោ ឋានសោ អនោធិសោ អយំ ឥមំ ភូមិំ ភាវនញ្ច គតោ, ឥមាយ ទេសនាយ ឥមាយ អនុសាសនិយា ឯវំ ធាតុកោ ចាយំ អយំ ចស្ស អាសយោ អយញ្ច អនុសយោ ឥតិ, ឥទំ វុច្ចតិ បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តវេមត្តតា ញាណំ សត្តមំ តថាគតពលំ។

ឥតិ តត្ថ យំ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ។ សេយ្យថិទំ, ឯកម្បិ ជាតិំ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វីសម្បិ ជាតិយោ តិំសម្បិ ជាតិយោ ចត្តាលីសម្បិ ជាតិយោ បញ្ញាសម្បិ ជាតិយោ ជាតិសតម្បិ ជាតិសហស្សម្បិ ជាតិសតសហស្សម្បិ អនេកានិបិ ជាតិសតានិ អនេកានិបិ ជាតិសហស្សានិ អនេកានិបិ ជាតិសតសហស្សានិ អនេកេបិ សំវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ វិវដ្ដកប្បេ អនេកេបិ សំវដ្ដវិវដ្ដកប្បេ។ អមុត្រាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ, សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទឹ។ តត្រាបាសឹ ឯវំនាមោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវមាយុបរិយន្តោ, សោ តតោ ចុតោ ឥធូបបន្នោតិ, ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ។

១៣។ តត្ថ សគ្គូបគេសុ ច សត្តេសុ មនុស្សូបគេសុ ច សត្តេសុ អបាយូបគេសុ ច សត្តេសុ ឥមស្ស បុគ្គលស្ស លោភាទយោ ឧស្សន្នា

ᩋᩃᩮᩣᨽᩣᨴᨿᩮᩣ ᨾᨶ᩠ᨴᩣ, ᩍᨾᩈ᩠ᩈ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩈ᩠ᩈ ᩋᩃᩮᩣᨽᩣᨴᨿᩮᩣ ᩏᩈ᩠ᩈᨶ᩠ᨶᩣ ᩃᩮᩣᨽᩣᨴᨿᩮᩣ ᨾᨶ᩠ᨴᩣ, ᨿᩮ ᩅᩣ ᨷᨶ ᩏᩈ᩠ᩈᨶ᩠ᨶᩣ ᨿᩮ ᩅᩣ ᨷᨶ ᨾᨶ᩠ᨴᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᩈ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩈ᩠ᩈ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᩏᨷᨧᩥᨲᩣᨶᩥ ᩍᨾᩈ᩠ᩈ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩈ᩠ᩈ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᩋᨶᩩᨷᨧᩥᨲᩣᨶᩥ ᩋᨾᩩᨠᩣᨿ ᩅᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩴ ᨠᨷ᩠ᨷᩈᨲᩈᩉᩮᩈ᩠ᩈ ᩅᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩈᩉᩮᩈ᩠ᩈ ᩅᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩈᨲᩮ ᩅᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩅᩣ ᩏᨷᨯ᩠ᨰᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩅᩣ ᩈᩴᩅᨧ᩠ᨨᩁᩮ ᩅᩣ ᩏᨷᨯ᩠ᨰᩈᩴᩅᨧ᩠ᨨᩁᩮ ᩅᩣ ᨾᩣᩈᩮ ᩅᩣ ᨷᨠ᩠ᨡᩮ ᩅᩣ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᩅᩣ ᨾᩩᩉᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩣ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨷᨾᩣᨴᩮᨶ ᩅᩣ ᨷᩈᩣᨴᩮᨶ ᩅᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨲᩴ ᨽᩅᩴ ᨽᨣᩅᩣ ᩋᨶᩩᩈ᩠ᩈᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩈᩮᩈᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩴ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩮᨶ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᨾᩣᨶᩩᩈᨠᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨷᩈ᩠ᩈᨲᩥ ᨧᩅᨾᩣᨶᩮ ᩏᨷᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮ ᩉᩦᨶᩮ ᨷᨱᩦᨲᩮ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩮ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᨱᩮ ᩈᩩᨣᨲᩮ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩮ ᨿᨳᩣᨠᨾ᩠ᨾᩪᨷᨣᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨷᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᩅᨲ ᨽᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩣ ᩅᨧᩦᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩣ ᨾᨶᩮᩣᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩣ ᩋᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᩏᨷᩅᩣᨴᨠᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩣᨴᩣᨶᩣ, ᨲᩮ ᨠᩣᨿᩈ᩠ᩈ ᨽᩮᨴᩣ ᨷᩁᩴ ᨾᩁᨱᩣ ᩋᨷᩣᨿᩴ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᩅᩥᨶᩥᨷᩣᨲᩴ ᨶᩥᩁᨿᩴ ᩏᨷᨷᨶ᩠ᨶᩣ᪨

ᩍᨾᩮ ᩅᩣ ᨷᨶ ᨽᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩣᨿᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩣ ᩅᨧᩦᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩣ ᨾᨶᩮᩣᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩣ ᩋᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩣᨴᨠᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩣᨴᩣᨶᩣ, ᨲᩮ ᨠᩣᨿᩈ᩠ᩈ ᨽᩮᨴᩣ ᨷᩁᩴ ᨾᩁᨱᩣ ᩈᩩᨣᨲᩥᩴ ᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᩏᨷᨷᨶ᩠ᨶᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨣ᩠ᨣᩪᨷᨣᩮᩈᩩ ᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨾᨶᩩᩈ᩠ᩈᩪᨷᨣᩮᩈᩩ ᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩋᨷᩣᨿᩪᨷᨣᩮᩈᩩ ᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᨶ ᩑᩅᩁᩪᨷᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨾᩩᨠᩣᨿ ᨠᨷ᩠ᨷᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩴ ᩏᨷᨧᩥᨲᩴ ᨠᨷ᩠ᨷᩈᨲᩈᩉᩮᩈ᩠ᩈ ᩅᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩈᩉᩮᩈ᩠ᩈ ᩅᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩈᨲᩮ ᩅᩣ ᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩅᩣ ᩏᨷᨯ᩠ᨰᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩅᩣ ᩈᩴᩅᨧ᩠ᨨᩁᩮ ᩅᩣ ᩏᨷᨯ᩠ᨰᩈᩴᩅᨧ᩠ᨨᩁᩮ ᩅᩣ ᨾᩣᩈᩮ ᩅᩣ ᨷᨠ᩠ᨡᩮ ᩅᩣ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᩅᩣ ᨾᩩᩉᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩣ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨷᨾᩣᨴᩮᨶ ᩅᩣ ᨷᩈᩣᨴᩮᨶ ᩅᩣᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ – ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩣᨶᩩᩈ᩠ᩈᨲᩥᨬᩣᨱᩴ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᨧ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᩴ ᨶᩅᨾᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᨻᩃᩴ᪨

ᩍᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣ ᨷᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨴᩥᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᩁᨩᩴ ᩅᩦᨲᨾᩃᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨶᩥᩉᨲᩮᩣ ᨾᩣᩁᩮᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᨾᩪᩃᩮ, ᩍᨴᩴ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨴᩈᨾᩴ ᨻᩃᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩈᩅᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᨿᩴ ᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨴᩈᨻᩃᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩣ ᩉᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨧᨿᩮᩣ ᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮᩣ᪨

᪃᪨ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮᩣ

᪄᪃᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮᩣ?

“ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈ᩠ᩈ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ;

ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᩩᩁᩮᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ, ᨬᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᩴ;

ថិនមិទ្ធាភិភូ ភិក្ខុ, សព្ពា ទុគ្គតិយោ ជហេ”តិ។

“តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោ”តិ រក្ខិតចិត្តស្ស សម្មាសង្កប្បគោចរោ ភវិស្សតីតិ យុជ្ជតិ, សម្មាសង្កប្បគោចរោ សម្មាទិដ្ឋិ ភវិស្សតីតិ យុជ្ជតិ, សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ វិហរន្តោ ឧទយព្ពយំ បដិវិជ្ឈិស្សតីតិ យុជ្ជតិ, ឧទយព្ពយំ បដិវិជ្ឈន្តោ សព្ពា ទុគ្គតិយោ ជហិស្សតីតិ យុជ្ជតិ។ សព្ពា ទុគ្គតិយោ ជហន្តោ សព្ពានិ ទុគ្គតិវិនិបាតភយានិ សមតិក្កមិស្សតីតិ យុជ្ជតីតិ។

និយុត្តោ យុត្តិហារសម្បាតោ។

៣. បទដ្ឋានហារសម្បាតោ

៦៦. តត្ថ កតមោ បទដ្ឋានោ ហារសម្បាតោ?

“តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោ”តិ គាថា។ “តស្មា រក្ខិតចិត្តស្សា”តិ តិណ្ណំ សុចរិតានំ បទដ្ឋានំ។ “សម្មាសង្កប្បគោចរោ”តិ សមថស្ស បទដ្ឋានំ។ “សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ”តិ វិបស្សនាយ បទដ្ឋានំ។ “ញត្វាន ឧទយព្ពយ”ន្តិ ទស្សនភូមិយា បទដ្ឋានំ។ “ថិនមិទ្ធាភិភូ ភិក្ខូ”តិ វីរិយស្ស បទដ្ឋានំ។ “សព្ពា ទុគ្គតិយោ ជហេ”តិ ភាវនាយ បទដ្ឋានំ។

និយុត្តោ បទដ្ឋានោ ហារសម្បាតោ។

៤. លក្ខណហារសម្បាតោ

៦៧. តត្ថ កតមោ លក្ខណោ ហារសម្បាតោ?

“តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោ”តិ គាថា។ “តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោ”តិ ឥទំ សតិន្ទ្រិយំ, សតិន្ទ្រិយេ គហិតេ គហិតានិ ភវន្តិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ។ “សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ”តិ សម្មាទិដ្ឋិយា គហិតាយ គហិតោ ភវតិ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ។ តំ កិស្ស ហេតុ? សម្មាទិដ្ឋិតោ ហិ សម្មាសង្កប្បោ បភវតិ, សម្មាសង្កប្បតោ សម្មាវាចា បភវតិ, សម្មាវាចាតោ សម្មាកម្មន្តោ បភវតិ, សម្មាកម្មន្តតោ សម្មាអាជីវោ បភវតិ, សម្មាអាជីវតោ សម្មាវាយាមោ បភវតិ, សម្មាវាយាមតោ សម្មាសតិ បភវតិ, សម្មាសតិតោ សម្មាសមាធិ បភវតិ, សម្មាសមាធិតោ សម្មាវិមុត្តិ បភវតិ, សម្មាវិមុត្តិតោ សម្មាវិមុត្តិញាណទស្សនំ បភវតិ។

ᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩣᨲᩮᩣ᪨

᪆᪨ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨿᩪᩉᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩣᨲᩮᩣ

᪆᪈᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨿᩪᩉᩮᩣ ᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩣᨲᩮᩣ᪨

“ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩣ᪨ “ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩣ”ᨲᩥ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᩴ ᨸᩁᩥᨸᩣᩃᩥᨿᨲᩦᨲᩥ ᩑᩈᩣ ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨵ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ? ᨿᩮ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩦᩉᩥ ᨸᩁᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩣ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᩣᩁᩥᨶᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨠᩮᩣᨠᩣᩃᩥᨠᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᩣᩁᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃ᩠ᩃᩣᨶᩮᩈᩩ ᨳᩮᩁᩮᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨴᩮᩣᩈᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᨸᨴᩩᨾᨶᩥᩁᨿᩮ ᩏᨸᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ᪨ ᨽᨣᩅᩣ ᨧ ᩈᨲᩥᩋᩣᩁᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨧᩮᨲᩈᩣ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ, ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩈᨲᩥᨿᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨿᩪᩉᩮᩣ ᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩣᨲᩮᩣ᪨

᪇᪨ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩣᨲᩮᩣ

᪆᪉᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ ᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩣᨲᩮᩣ?

“ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩣ᪨ “ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᩈᨾᨳᩮᩣ [ᩋᨿᩴ ᩈᨾᨳᩮᩣ (ᨸᩦ᪨ ᨠ᪨)]᪨ “ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨸᩩᩁᩮᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣ᪨ “ᨬᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣ᪨ “ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩣᨽᩥᨽᩪ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ”ᨲᩥ ᩈᨾᩩᨴᨿᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩴ᪨ “ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᨿᩮᩣ ᨩᩉᩮ”ᨲᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ [ᩋᨿᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ (ᨸᩦ᪨ ᨠ᪨)]᪨ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ᪨

ᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ ᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩣᨲᩮᩣ᪨

᪈᪨ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩣᨲᩮᩣ

᪇᪀᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩣᨲᩮᩣ?

“ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

និយុត្តោ វិភត្តិហារសម្បាតោ។

៩។ បរិវត្តនហារសម្បាតោ

៥៧។ តត្ថ កតមោ បរិវត្តនោ ហារសម្បាតោ?

“តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោ”តិ គាថា។ សមថវិបស្សនាយ ភាវិតាយ និរោធោ ផលំ, បរិញ្ញាតំ ទុក្ខំ, សមុទយោ បហីនោ, មគ្គោ ភាវិតោ បដិបក្ខេន។

និយុត្តោ បរិវត្តនោ ហារសម្បាតោ។

១០។ វេវចនហារសម្បាតោ

៥៨។ តត្ថ កតមោ វេវចនោ ហារសម្បាតោ?

“តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោ”តិ គាថា។ “តស្មា រក្ខិតចិត្តស្សា”តិ ចិត្តំ មនោ វិញ្ញាណំ មនិន្ទ្រិយំ មនាយតនំ វិជាននា វិជានិតត្តំ, ឥទំ វេវចនំ។ “សម្មាសង្កប្បគោចរោ”តិ នេក្ខម្មសង្កប្បោ អព្យាបាទសង្កប្បោ អវិហិំសាសង្កប្បោ, ឥទំ វេវចនំ។ “សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ”តិ សម្មាទិដ្ឋិ នាម បញ្ញាសត្ថំ បញ្ញាខគ្គោ បញ្ញារតនំ បញ្ញាបជ្ជោតោ បញ្ញាបតោទោ បញ្ញាបាសាទោ, ឥទំ វេវចនំ។

និយុត្តោ វេវចនោ ហារសម្បាតោ។

១១។ បញ្ញត្តិហារសម្បាតោ

៥៩។ តត្ថ កតមោ បញ្ញត្តិហារសម្បាតោ?

“តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោ”តិ គាថា។ “តស្មា រក្ខិតចិត្តស្សា”តិ បទដ្ឋានបញ្ញត្តិ សតិយា។ “សម្មាសង្កប្បគោចរោ”តិ ភាវនាបញ្ញត្តិ សមថស្ស។ “សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ, ញត្វាន ឧទយព្វយ”ន្តិ ទស្សនភូមិយា និក្ខេបបញ្ញត្តិ។ “ថិនមិទ្ធាភិភូ ភិក្ខូ”តិ សមុទយស្ស

អនវសេសប្បហានបញ្ញត្តិ, “ញត្វា ឧទយព្ពយំ”តិ ភាវនាបញ្ញត្តិ មគ្គស្ស។

និយុត្តោ បញ្ញត្តិហារសម្បាតោ។

១៧. ឱតរណហារសម្បាតោ

៦៨. តត្ថ កតមោ ឱតរណោ ហារសម្បាតោ?

“តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោ”តិ គាថា។ “តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោ”តិ “សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ”តិ សម្មាទិដ្ឋិយា គហិតាយ គហិតានិ ភវន្តិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ, អយំ ឥន្ទ្រិយេហិ ឱតរណា។

តានិយេវ ឥន្ទ្រិយានិ វិជ្ជា, វិជ្ជុប្បាទា អវិជ្ជានិរោធោ, អវិជ្ជានិរោធា សង្ខារនិរោធោ, សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធោ, ឯវំ សព្ពំ, អយំ បដិច្ចសមុប្បាទេហិ ឱតរណា។

តានិយេវ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ តីហិ ខន្ធេហិ សង្គហិតានិ – សីលក្ខន្ធេន សមាធិក្ខន្ធេន បញ្ញាក្ខន្ធេន។ អយំ ខន្ធេហិ ឱតរណា។

តានិ យេវ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ សង្ខារបរិយាបន្នានិ។ យេ សង្ខារា អនាសវា នោ ច ភវង្គា, តេ សង្ខារា ធម្មធាតុសង្គហិតា, អយំ ធាតូហិ ឱតរណា។

សា ធម្មធាតុ ធម្មាយតនបរិយាបន្នា, យំ អាយតនំ អនាសវំ នោ ច ភវង្គំ, អយំ អាយតនេហិ ឱតរណា។

និយុត្តោ ឱតរណោ ហារសម្បាតោ។

១៨. សោធនហារសម្បាតោ

៦៩. តត្ថ កតមោ សោធនោ ហារសម្បាតោ?

“តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោ”តិ គាថា។ យត្ថ អារម្ភោ សុទ្ធោ, សោ បញ្ហោ វិសជ្ជិតោ ភវតិ។ យត្ថ បន អារម្ភោ ន សុទ្ធោ, ន តាវ សោ បញ្ហោ វិសជ្ជិតោ ភវតិ។

ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮᩣ᪨

᪁᪃᪨ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮᩣ

᪆᪅᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ ᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮᩣ?

ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈ᩠ᩈ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣᨲᩥ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈ᩠ᩈᩣᨲᩥ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨲᩣ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨶᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᩋᨿᩴ ᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣᨲᩥ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨲᩣ᪨ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ ᩋᩅᩥᩉᩥᩴᩈᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᩩᩁᩮᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨲᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨶᩣᨾ ᨿᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᨬᩣᨱᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿᩮ ᨬᩣᨱᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮ ᨬᩣᨱᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨣᩣᨾᩥᨶᩥᨿᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᨬᩣᨱᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨬᩣᨱᩴ ᩉᩮᨲᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᨬᩣᨱᩴ ᩉᩮᨲᩩᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨬᩣᨱᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᨬᩣᨱᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨬᩣᨱᩴ, ᨿᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨬᩣᨱᨴᩈ᩠ᩈᨶᩴ ᩋᨽᩥᩈᨾᨿᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨣᨾᨶᩴ, ᩋᨿᩴ ᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣ᪨ ᨬᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨲᩣ, ᩏᨴᨿᩮᨶ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᩑᩅᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ᪨ ᩅᨿᩮᨶ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣ᪨ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩣᨽᩥᨽᩪ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨲᩥ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨲᩣ, ᨳᩥᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᨿᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈ᩠ᩈ ᩋᨠᩃ᩠ᩃᨲᩣ ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨿᨲᩣ, ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᨶᩣᨾ ᨿᩴ ᨠᩣᨿᩈ᩠ᩈ ᩃᩦᨶᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨿᩴ ᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᨿᩮᩣ ᨩᩉᩮᨲᩥ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨲᩣ, ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩈ᩠ᩈᩮ ᩅᩣ ᩏᨷᨶᩥᨵᩣᨿ ᩋᨷᩣᨿᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩏᨷᨶᩥᨵᩣᨿ ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᩏᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩅᩮᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣ᪨

ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ ᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮᩣ᪨

᪁᪄᪨ ᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮᩣ

᪆᪆᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮᩣ?

“ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈ᩠ᩈ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᩈᨾᨳᩅᩥᨷᩈ᩠ᩈᨶᩣᨿ ᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ᪨

ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮᩣ᪨

᪁᪅᪨ ᩈᨾᩣᩁᩮᩣᨷᨶᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᩣᨲᩮᩣ

៧៤។ តត្ថ កតមោ សមារោបនោ ហារសម្បាតោ?

“តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោ;

សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ, ញត្វាន ឧទយព្វយំ;

ថិនមិទ្ធាភិភូ ភិក្ខុ, សព្វា ទុគ្គតិយោ ជហេ”តិ។

តស្មា រក្ខិតចិត្តស្សាតិ តិណ្ណំ សុចរិតានំ បទដ្ឋានំ, ចិត្តេ រក្ខិតេ តំ រក្ខិតំ ភវតិ កាយកម្មំ វចីកម្មំ មនោកម្មំ។ សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោតិ សម្មាទិដ្ឋិយា ភាវិតាយ ភាវិតោ ភវតិ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ។ កេន ការណេន? សម្មាទិដ្ឋិតោ ហិ សម្មាសង្កប្បោ បភវតិ, សម្មាសង្កប្បតោ សម្មាវាចា បភវតិ, សម្មាវាចាតោ សម្មាកម្មន្តោ បភវតិ, សម្មាកម្មន្តតោ សម្មាអាជីវោ បភវតិ, សម្មាអាជីវតោ សម្មាវាយាមោ បភវតិ, សម្មាវាយាមតោ សម្មាសតិ បភវតិ, សម្មាសតិតោ សម្មាសមាធិ បភវតិ, សម្មាសមាធិតោ សម្មាវិមុត្តិ បភវតិ, សម្មាវិមុត្តិតោ សម្មាវិមុត្តិញាណទស្សនំ បភវតិ។ អយំ អនុបាទិសេសោ បុគ្គលោ អនុបាទិសេសា ច និព្ពានធាតុ។

និយុត្តោ សមារោបនោ ហារសម្បាតោ។

តេនាហ អាយស្មា មហាកច្ចាយនោ –

“សោឡស ហារា បឋមំ, ទិសលោចនតោ ទិសា វិលោកេត្វា;

សង្ខិបិយ អង្កុសេន ហិ, នយេហិ តីហិ និទ្ទិសេ សុត្ត”ន្តិ។

និយុត្តោ ហារសម្បាតោ។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

តយបយដ្ឋាត់

៤៩៥៎ តត្ថ កតមំ តយបយដ្ឋាត់? ឫន្ទ្ថា ៩កាបិ ត បញ្ញាឃតិ អចិន្ថ្រាឃច កចតញាឃ ច, តត្ថ អចិន្ថ្រាតឹចរហំ តញាឃំរយាឌត់៎ អចិន្ថ្រាតឹចរហា បត្ថា អចិន្ថ្រាឃំឃុត្តា [អចិន្ថ្រាឃ ឃំឃុត្តា (ឃឹ៎ ក៎)] អចិន្ថ្រាបរក្លត ចិចរត្តិ, ៩ត ចុន្ទត្តិ ឌិឌិចរិតាតិ៎ តញាឃំរយាឌតា បត្ថា តញាឃំឃុត្តា តញាបរក្លត ចិចរត្តិ, ៩ត ចុន្ទត្តិ តញាចរិតាតិ៎ ឌិឌិចរិតា ត្ថរតា ឆាហិន្ថ្ល បត្ថុខិតា អត្តកិលយចាត្ឫរយាកយត្ឫឃុត្តា ចិហរត្តិ៎ តញាចរិតា ត្ថរតា ឆាហិន្ថ្ល បត្ថុខិតា កាសយុ កាយយុលល្លិកាត្ឫរយាកយត្ឫឃុត្តា ចិហរត្តិ៎

តត្ថ កិកាហរហំ ឃំ ឌិឌិចរិតា ត្ថរតា ឆាហិន្ថ្ល បត្ថុខិតា អត្តកិលយចាត្ឫរយាកយត្ឫឃុត្តា ចិហរត្តិ, តញាចរិតា ត្ថរតា ឆាហិន្ថ្ល បត្ថុខិតា កាសយុ កាយយុលល្លិកាត្ឫរយាកយត្ឫឃុត្តា ចិហរត្តិ? ត្ថរតា ឆាហិន្ថ្ល តត្ថិ បច្ចចតត្ថាត់, ក្សតា ចត្យបច្ចប្យកាបតា ចា បយចចិបឃ្យតាកោបល្លិ ចា ប្លបបយបុលបុត្តិ ចា! ៩ត ប្លបបយបុលឃ្យ អតកិន្ថ្លា ចិបរឹតរចតា ឲចយាហំឫ "តត្ថិ ឫរលត ឫចំ, ក្សក្លត តាយ ឫចំ អឌិកត្តុន្ថា"ត្តិ៎ ៩ឃា កាសយ បឌិរបចតិ, ៩ឃា ៩លិកំ ចន្ថ្លឃតិ, ៩ឃា ៩លិកំ ចន្ថ្លឃតិ, ៩ឃា ឆាហំ ឫន្ថ្លា បបចតឹតិ ៩ត ឲចំបន្ថ្លឹ ឲចំឌិឌិ ក្សក្លត ឫចំ បត្ថឃយាតា កាសយុ ឫន្ថ្លាបន្ថ្លឹ អត្តកិលយចាត្ឫរយាកយត្ឫឃុត្តា ច ចិហរត្តិ កាយយុលល្លិកាត្ឫរយាកយត្ឫឃុត្តា ច, ៩ត តឆកិន្ថ្លា បត្ថា ៩ទាកយច ចន្ថ្លឃត្តិ, កល្ល៩យច ចន្ថ្លឃត្តិ, បល្ល៩យច ចន្ថ្លឃត្តិ, ៩ត ៩ទាកាកិត្យត្ថា កល្លបឌិឹឮត្ថតា បល្លាត្ឫចិន្ថ្លា តិរឃតិរន្ថ្លាតរយាតិរបតាឫ៩ឫ ប្លឃ្យន្ថ្លតិឃ្យន្ថ្លាតិ ក៩ទាត្ថា ប្លព្វតតិព្វតំ បច្ចត្ឫកាត្ថា ៩ទាកកល្លបល្លកបន្ថ្លា ត ចិត្តត្តិ៎ តត្ថ អត្តកិលយចាត្ឫរយា៩កា កាយយុលល្លិកាត្ឫរយា៩កា ច ឃំកិ៩ល៩ឃា, បយចចិបឃ្យតា ៩ចាឌាត់៎ អត្តកិលយចាត្ឫរយា៩កា កាយយុលល្លិកាត្ឫរយា៩កា ច ៩ទា៩កា, បយចចិបឃ្យតា ៩ទាកតិព្វតកកបន្ថ្លា៎ អត្តកិលយចាត្ឫរយា៩កា កាយយុលល្លិកាត្ឫរយា៩កា ច ក៩ល្ល, បយចចិបឃ្យតា កល្លតិព្វតកកបន្ថ្លា៎ អត្តកិលយចាត្ឫរយា៩កា កាយយុលល្លិកាត្ឫរយា៩កា ច ប៩ល្លា, បយចចិបឃ្យតា បល្លន្ថ្លរហកកបន្ថ្លា៎

តត្ថ ឃំកិ៩ល៩ឃា ក្សក្លិ, តឆកិបន្ថ្លា តញា បយុឌរឃា, តញាតិ៩ទា៩ឆា ក្សក្លិតិ៩ទា៩ឆា, បយចចិបឃ្យតា ក្សក្លិតិ៩ទា៩កាយិតឹ បឌិបឆា, ត្ថយាតិ ចត្តុរិ បច្ចាតិ៎ ក្សក្លិ បរិន្ថ្លាឃ្យំ, បយុឌរឃា បហាតន្ថ្លា, យ៩ក្កា កា៩ចតន្ថ្លា, តិ៩ទា៩ឆា បន្ថ្លិកាតន្ថ្លា៎

៥៦០៎ តត្ថ ឌិឌិចរិតា ឫបំ អត្ត៩តា ប្លបកន្ថ្លត្តិ៎ ៩ចឌត់...៩ប... បន្ថ្លា...៩ប... បន្ថ្លា៩៩...៩ប... ចិន្ថ្លាណំ អត្ត៩តា ប្លបកន្ថ្លត្តិ៎ តញាចរិតា ឫបចត្តិ អត្តាត់ ប្លបកន្ថ្លត្តិ៎ អត្តតិ ចា ឫបំ, ឫបឃ្យិ ចា អត្តាត់, ៩ចឌាចត្តិ...៩ប... បន្ថ្លាចត្តិ...៩ប... បន្ថ្លា៩ចត្តិ...៩ប... ចិន្ថ្លាណចត្តិ អត្តាត់ ប្លបកន្ថ្លត្តិ, អត្តតិ ចា ចិន្ថ្លាណំ, ចិន្ថ្លាណឃ្យិ ចា អត្តាត់, អឃំ ចុន្ទតិ ចឹបតិចត្ថកា បន្ថ្លាឃឌិឌិ៎

តឃ្យា បឌិបន្ថ្លា ៩លិកុត្តរា បយ្ឫឌិឌិ, អន្ថ្លាឃិកា បយ្ឫបន្ថ្ល៩ប្យា បយ្ឫចាចា បយ្ឫកយ្ឫន្ថ្លា បយ្ឫអាឌឹ៩ចា បយ្ឫចាឃា៩យា បយ្ឫបតិ បយ្ឫបយាឌិ, អឃំ អរិ៩ឃា អឌ្ឌិកា យ៩ក្កា៎ ៩ត ត៩ឃា លន្ថ្ល ឃឹលក្លន្ថ្លា បយាឌិក្លន្ថ្លា បន្ថ្លាក្លន្ថ្លា៎ ឃឹលក្លន្ថ្លា បយាឌិក្លន្ថ្លា ច

សមថោ, បញ្ញាក្ខន្ធោ វិបស្សនា។ តត្ថ សក្កាយោ ទុក្ខំ, សក្កាយសមុទយោ ទុក្ខសមុទយោ, សក្កាយនិរោធោ ទុក្ខនិរោធោ, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា, ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ។ ទុក្ខំ បរិញ្ញេយ្យំ, សមុទយោ បហាតព្វោ, មគ្គោ ភាវេតព្វោ, និរោធោ សច្ឆិកាតព្វោ។

តត្ថ យោ រូបំ អត្តតោ ឧបគច្ឆតិ។ វេទនំ...បេ... សញ្ញំ...បេ... សង្ខារេ...បេ... វិញ្ញាណំ អត្តតោ ឧបគច្ឆតិ។ ឥមេ វុច្ចតិ “ឧច្ឆេទវាទិនោ”តិ។ យោ រូបវន្តំ អត្តានំ ឧបគច្ឆតិ។ អត្តនិ វា រូបំ, រូបស្មិំ វា អត្តានំ។ យោ វេទនាវន្តំ...បេ... យោ សញ្ញាវន្តំ...បេ... យោ សង្ខារវន្តំ...បេ... យោ វិញ្ញាណវន្តំ អត្តានំ ឧបគច្ឆតិ, អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ, វិញ្ញាណស្មិំ វា អត្តានំ។ ឥមេ វុច្ចតិ “សស្សតវាទិនោ”តិ, តត្ថ ឧច្ឆេទសស្សតវាទា ឧភោ អន្តា, អយំ សំសារបវត្តិ។ តស្ស បដិបក្ខោ មជ្ឈិមា បដិបទា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, អយំ សំសារនិវត្តិ។ តត្ថ បវត្តិ ទុក្ខំ, តទភិសង្គោ តណ្ហា សមុទយោ, តណ្ហានិរោធោ ទុក្ខនិរោធោ, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា, ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ។ ទុក្ខំ បរិញ្ញេយ្យំ, សមុទយោ បហាតព្វោ, មគ្គោ ភាវេតព្វោ, និរោធោ សច្ឆិកាតព្វោ។

តត្ថ ឧច្ឆេទសស្សតំ សមាសតោ វីសតិវត្ថុកា សក្កាយទិដ្ឋិ, វិត្ថារតោ ទ្វាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិគតានិ, តេសំ បដិបក្ខោ តេចត្តាលីសំ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា អដ្ឋ វិមោក្ខា ទស កសិណាយតនានិ។ ទ្វាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិគតានិ មោហជាលំ អនាទិអនិធនប្បវត្តំ។ តេចត្តាលីសំ [តេតាលីសំ (សី.)] ពោធិបក្ខិយា ធម្មា ញាណវជិរំ មោហជាលប្បទាលនំ។ តត្ថ មោហោ អវិជ្ជា, ជាលំ ភវតណ្ហា, តេន វុច្ចតិ “បុព្វា កោដិ ន បញ្ញាយតិ អវិជ្ជាយ ច ភវតណ្ហាយ ចា”តិ។

៨៦។ តត្ថ ទិដ្ឋិចរិតោ អស្មិំ សាសនេ បព្វជិតោ សល្លេខានុសន្តតវុត្តិ ភវតិ សល្លេខេ តិព្វគារវោ។ តណ្ហាចរិតោ អស្មិំ សាសនេ បព្វជិតោ សិក្ខានុសន្តតវុត្តិ ភវតិ សិក្ខាយ តិព្វគារវោ។ ទិដ្ឋិចរិតោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមន្តោ ធម្មានុសារី ភវតិ។ តណ្ហាចរិតោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមន្តោ សទ្ធានុសារី ភវតិ, ទិដ្ឋិចរិតោ សុខាយ បដិបទាយ ទន្ធាភិញ្ញាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ ច និយ្យាតិ។ តណ្ហាចរិតោ ទុក្ខាយ បដិបទាយ ទន្ធាភិញ្ញាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ ច និយ្យាតិ។

តត្ថ កិំការណំ, យំ តណ្ហាចរិតោ ទុក្ខាយ បដិបទាយ ទន្ធាភិញ្ញាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ ច និយ្យាតិ, តស្ស ហិ កាមា អបរិច្ចត្តា ភវន្តិ, សោ កាមេហិ វិវេចិយមានោ ទុក្ខេន បដិនិស្សរតិ ទន្ធញ្ច ធម្មំ អាជានាតិ? យោ បនាយំ ទិដ្ឋិចរិតោ អយំ អាទិតោ យេវ កាមេហិ អនត្ថិកោ ភវតិ។ សោ តតោ វិវេចិយមានោ ខិប្បញ្ច បដិនិស្សរតិ, ខិប្បញ្ច ធម្មំ អាជានាតិ។ ទុក្ខាបិ បដិបទា ទុវិធា ទន្ធាភិញ្ញា ច ខិប្បាភិញ្ញា ច។ សុខាបិ បដិបទា ទុវិធា ទន្ធាភិញ្ញា ច ខិប្បាភិញ្ញា ច។ សត្តាបិ ទុវិធា មុទិន្ទ្រិយាបិ តិក្ខិន្ទ្រិយាបិ។ យេ មុទិន្ទ្រិយា, តេ ទន្ធញ្ច បដិនិស្សរន្តិ ទន្ធញ្ច ធម្មំ អាជានន្តិ។ យេ តិក្ខិន្ទ្រិយា, តេ ខិប្បញ្ច បដិនិស្សរន្តិ, ខិប្បញ្ច ធម្មំ អាជានន្តិ, ឥមា ចតស្សោ បដិបទា។ យេ ហិ កេចិ និយ្យិំសុ វា និយ្យន្តិ វា និយ្យិស្សន្តិ វា, តេ ឥមាហិ ឯវ ចតូហិ បដិបទាហិ។ ឯវំ អរិយា ចតុក្កមគ្គំ បញ្ញបេន្តិ អពុធជនសេវិតាយ ពាលកន្តាយ រត្តវាសិនិយា នន្ទិយា ភវតណ្ហាយ អវដ្ដនត្ថំ [អាវដ្ដនត្ថំ (សី. ក.)]។ អយំ វុច្ចតិ នន្ទិយាវដ្ដស្ស នយស្ស ភូមីតិ, តេនាហ “តណ្ហញ្ច អវិជ្ជម្បិ ច សមថេនា”តិ។

៥៦។ វេយ្យាករណេន ហិ យេ កុសលាកុសលា តេ ទុវិធា ឧបបរិក្ខិតព្វា – លោកវដ្ដានុសារី ច លោកវិវដ្ដានុសារី ច។ វដ្ដំ នាម សំសារោ។ វិវដ្ដំ និព្វានំ។ កម្មកិលេសា ហេតុ សំសារស្ស។ តត្ថ កម្មំ ចេតនា ចេតសិកញ្ច និទ្ទិសិតព្វំ។ តំ កថំ ទដ្ឋព្វំ? ឧបចយេន សព្វេបិ កិលេសា ចតូហិ វិបល្លាសេហិ និទ្ទិសិតព្វា។ តេ កត្ថ ទដ្ឋព្វា? ទស វត្ថុកេ កិលេសបុញ្ជេ។ កតមានិ ទស វត្ថូនិ? ចត្តារោ អាហារា, ចត្តារោ វិបល្លាសា, ចត្តារិ ឧបាទានានិ, ចត្តារោ យោគា, ចត្តារោ គន្ថា, ចត្តារោ អាសវា, ចត្តារោ ឱឃា, ចត្តារោ សល្លា, ចតស្សោ វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ ចត្តារិ អគតិគមនានិ។ បឋមេ អាហារេ បឋមោ វិបល្លាសោ, ទុតិយេ អាហារេ ទុតិយោ វិបល្លាសោ, តតិយេ អាហារេ តតិយោ វិបល្លាសោ, ចតុត្ថេ អាហារេ ចតុត្ថោ វិបល្លាសោ។ បឋមេ វិបល្លាសេ បឋមំ ឧបាទានំ។ ទុតិយេ វិបល្លាសេ ទុតិយំ ឧបាទានំ, តតិយេ វិបល្លាសេ តតិយំ ឧបាទានំ, ចតុត្ថេ វិបល្លាសេ ចតុត្ថំ ឧបាទានំ។ បឋមេ ឧបាទានេ បឋមោ យោគោ, ទុតិយេ ឧបាទានេ ទុតិយោ យោគោ, តតិយេ ឧបាទានេ តតិយោ យោគោ, ចតុត្ថេ ឧបាទានេ ចតុត្ថោ យោគោ។ បឋមេ យោគេ បឋមោ គន្ថោ, ទុតិយេ យោគេ ទុតិយោ គន្ថោ, តតិយេ យោគេ តតិយោ គន្ថោ, ចតុត្ថេ យោគេ ចតុត្ថោ គន្ថោ, បឋមេ គន្ថេ បឋមោ អាសវោ, ទុតិយេ គន្ថេ ទុតិយោ អាសវោ, តតិយេ គន្ថេ តតិយោ អាសវោ, ចតុត្ថេ គន្ថេ ចតុត្ថោ អាសវោ។ បឋមេ អាសវេ បឋមោ ឱឃោ, ទុតិយេ អាសវេ ទុតិយោ ឱឃោ, តតិយេ អាសវេ តតិយោ ឱឃោ, ចតុត្ថេ អាសវេ ចតុត្ថោ ឱឃោ។ បឋមេ ឱឃេ បឋមោ សល្លោ, ទុតិយេ ឱឃេ ទុតិយោ សល្លោ, តតិយេ ឱឃេ តតិយោ សល្លោ, ចតុត្ថេ ឱឃេ ចតុត្ថោ សល្លោ។ បឋមេ សល្លេ បឋមា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, ទុតិយេ សល្លេ ទុតិយា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, តតិយេ សល្លេ តតិយា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, ចតុត្ថេ សល្លេ ចតុត្ថី [ចតុត្ថា (សី។)] វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, បឋមាយំ វិញ្ញាណដ្ឋិតិយំ បឋមំ អគតិគមនំ។ ទុតិយាយំ វិញ្ញាណដ្ឋិតិយំ ទុតិយំ អគតិគមនំ។ តតិយាយំ វិញ្ញាណដ្ឋិតិយំ តតិយំ អគតិគមនំ, ចតុត្ថីយំ [ចតុត្ថាយំ (សី។)] វិញ្ញាណដ្ឋិតិយំ ចតុត្ថំ អគតិគមនំ។

៥៧។ តត្ថ យោ ច កពឡីការោ អាហារោ ផស្សោ អាហារោ, ឥមេ តណ្ហាចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ យោ ច មនោសញ្ចេតនាហារោ យោ ច វិញ្ញាណាហារោ, ឥមេ ទិដ្ឋិចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ តត្ថ យោ ច "អសុភេ សុភ"ន្តិ វិបល្លាសោ, យោ ច "ទុក្ខេ សុខ"ន្តិ វិបល្លាសោ, ឥមេ តណ្ហាចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ យោ ច "អនិច្ចេ និច្ច"ន្តិ វិបល្លាសោ, យោ ច "អនត្តនិ អត្តា"តិ វិបល្លាសោ, ឥមេ ទិដ្ឋិចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ តត្ថ យញ្ច កាមុបាទានំ យញ្ច ភវុបាទានំ, ឥមេ តណ្ហាចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ យញ្ច ទិដ្ឋុបាទានំ យញ្ច អត្តវាទុបាទានំ, ឥមេ ទិដ្ឋិចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ តត្ថ យោ ច កាមយោគោ, យោ ច ភវយោគោ, ឥមេ តណ្ហាចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ យោ ច ទិដ្ឋិយោគោ, យោ ច អវិជ្ជាយោគោ, ឥមេ ទិដ្ឋិចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ តត្ថ យោ ច អភិជ្ឈាកាយគន្ថោ, យោ ច ព្យាបាទោ កាយគន្ថោ, ឥមេ តណ្ហាចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ យោ ច បរាមាសកាយគន្ថោ, យោ ច ឥទំសច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថោ, ឥមេ ទិដ្ឋិចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ តត្ថ យោ ច កាមាសវោ, យោ ច ភវាសវោ, ឥមេ តណ្ហាចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ យោ ច ទិដ្ឋាសវោ, យោ ច អវិជ្ជាសវោ, ឥមេ ទិដ្ឋិចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ តត្ថ យោ ច កាមោឃោ, យោ ច ភវោឃោ, ឥមេ តណ្ហាចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ យោ ច ទិដ្ឋោឃោ, យោ ច អវិជ្ជោឃោ, ឥមេ ទិដ្ឋិចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ តត្ថ យោ ច រាគសល្លោ, យោ ច ទោសសល្លោ, ឥមេ តណ្ហាចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ យោ ច មានសល្លោ, យោ ច មោហសល្លោ, ឥមេ

ទិដ្ឋិចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ តត្ថ យា ច រូបូបគា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, យា ច វេទនូបគា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, ឥមេ តណ្ហាចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ យា ច សញ្ញូបគា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, យា ច សង្ខារូបគា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, ឥមេ ទិដ្ឋិចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ តត្ថ យញ្ច ឆន្ទា អគតិគមនំ យញ្ច ទោសា អគតិគមនំ, ឥមេ តណ្ហាចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។ យញ្ច ភយា អគតិគមនំ, យញ្ច មោហា អគតិគមនំ, ឥមេ ទិដ្ឋិចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។

៥៦។ តត្ថ កពឡីការេ អាហារេ “អសុភេ សុភ”ន្តិ វិបល្លាសោ, ផស្សេ អាហារេ “ទុក្ខេ សុខ”ន្តិ វិបល្លាសោ, វិញ្ញាណេ អាហារេ “អនិច្ចេ និច្ច”ន្តិ វិបល្លាសោ, មនោសញ្ចេតនាយ អាហារេ “អនត្តនិ អត្តា”តិ វិបល្លាសោ។ បឋមេ វិបល្លាសេ ឋិតោ កាមេ ឧបាទិយតិ , ឥទំ វុច្ចតិ កាមុបាទានំ; ទុតិយេ វិបល្លាសេ ឋិតោ អនាគតំ ភវំ ឧបាទិយតិ , ឥទំ វុច្ចតិ ភវុបាទានំ; តតិយេ វិបល្លាសេ ឋិតោ សំសារាភិនន្ទិនិំ ទិដ្ឋិំ ឧបាទិយតិ, ឥទំ វុច្ចតិ ទិដ្ឋុបាទានំ; ចតុត្ថេ វិបល្លាសេ ឋិតោ អត្តានំ កប្បិយំ ឧបាទិយតិ, ឥទំ វុច្ចតិ អត្តវាទុបាទានំ។

កាមុបាទានេន កាមេហិ សំយុជ្ជតិ, អយំ វុច្ចតិ កាមយោគោ; ភវុបាទានេន ភវេហិ សំយុជ្ជតិ, អយំ វុច្ចតិ ភវយោគោ; ទិដ្ឋុបាទានេន បាបិកាយ ទិដ្ឋិយា សំយុជ្ជតិ, អយំ វុច្ចតិ ទិដ្ឋិយោគោ; អត្តវាទុបាទានេន អវិជ្ជាយ សំយុជ្ជតិ, អយំ វុច្ចតិ អវិជ្ជាយោគោ។

បឋមេ យោគេ ឋិតោ អភិជ្ឈាយ កាយំ គន្ថតិ, អយំ វុច្ចតិ អភិជ្ឈាកាយគន្ថោ; ទុតិយេ យោគេ ឋិតោ ព្យាបាទេន កាយំ គន្ថតិ, អយំ វុច្ចតិ ព្យាបាទកាយគន្ថោ; តតិយេ យោគេ ឋិតោ បរាមាសេន កាយំ គន្ថតិ, អយំ វុច្ចតិ បរាមាសកាយគន្ថោ; ចតុត្ថេ យោគេ ឋិតោ ឥទំសច្ចាភិនិវេសេន កាយំ គន្ថតិ, អយំ វុច្ចតិ ឥទំសច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថោ។

តស្ស ឯវំគន្ថិតា កិលេសា អាសវន្តិ។ កុតោ ច វុច្ចតិ អាសវន្តីតិ? អនុសយតោ វា បរិយុដ្ឋានតោ វា។ តត្ថ អភិជ្ឈាកាយគន្ថេន កាមាសវោ, ព្យាបាទកាយគន្ថេន ភវាសវោ, បរាមាសកាយគន្ថេន ទិដ្ឋាសវោ, ឥទំសច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថេន អវិជ្ជាសវោ។

តស្ស ឥមេ ចត្តារោ អាសវា វេបុល្លំ គតា ឱឃា ភវន្តិ។ ឥតិ អាសវវេបុល្លា ឱឃវេបុល្លំ។ តត្ថ កាមាសវេន កាមោឃោ, ភវាសវេន ភវោឃោ, ទិដ្ឋាសវេន ទិដ្ឋោឃោ, អវិជ្ជាសវេន អវិជ្ជោឃោ។

តស្ស ឥមេ ចត្តារោ ឱឃា អនុសយសហគតា អជ្ឈាសយំ អនុបវិដ្ឋា ហទយំ អាហច្ច តិដ្ឋន្តិ, តេន វុច្ចន្តិ សល្លាតិ។ តត្ថ កាមោឃោ រាគសល្លោ, ភវោឃោ ទោសសល្លោ, ទិដ្ឋោឃោ មានសល្លោ, អវិជ្ជោឃោ មោហសល្លោ។

តស្ស ឥមេហិ ចតូហិ សល្លេហិ បរិយាទិន្នំ [បរិយាទិណ្ណំ (ក.)] វិញ្ញាណំ ចតូសុ ធម្មេសុ សណ្ឋហតិ រូបេ វេទនាយ សញ្ញាយ សង្ខារេសុ។ តត្ថ រាគសល្លេន នន្ទូបសេចនេន វិញ្ញាណេន រូបូបគា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, ទោសសល្លេន នន្ទូបសេចនេន វិញ្ញាណេន វេទនូបគា

វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, មានសល្លេន តណ្ហុបសេវិតេន វិញ្ញាណេន សញ្ញូបគា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, មោហសល្លេន តណ្ហុបសេវិតេន វិញ្ញាណេន សង្ខារូបគា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ។

តស្ស ឥមាហិ ចតូហិ វិញ្ញាណដ្ឋិតីហិ ឧបត្ថទ្ធំ វិញ្ញាណំ ចតូហិ បទេហិ អគតិំ គច្ឆតិ ឆន្ទា ទោសា ភយា មោហា។ តត្ថ រាគេន ឆន្ទាគតិំ គច្ឆតិ, ទោសេន ទោសាគតិំ គច្ឆតិ, ភយេន ភយាគតិំ គច្ឆតិ, មោហេន មោហាគតិំ គច្ឆតិ។ ឥតិ ខោ តណ្ហា កម្មំ ឥមេ ច កិលេសា, ឯស ហេតុ សំសារស្ស, ឯវំ សព្វេ កិលេសា ចតូហិ វិបល្លាសេហិ និទ្ទិសិតព្វា។

៥៣។ តត្ថ ឥមា ចតស្សោ ទិសា កពឡីការោ អាហារោ “អសុភេ សុភ”ន្តិ វិបល្លាសោ, កាមុបាទានំ, កាមយោគោ, អភិជ្ឈាកាយគន្ថោ, កាមាសវោ, កាមោឃោ, រាគសល្លោ, រូបូបគា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, ឆន្ទា អគតិគមនន្តិ បឋមា ទិសា។

ផស្សោ អាហារោ, “ទុក្ខេ សុខ”ន្តិ វិបល្លាសោ, ភវុបាទានំ, ភវយោគោ, ព្យាបាទកាយគន្ថោ, ភវាសវោ, ភវោឃោ, ទោសសល្លោ, វេទនូបគា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, ទោសា អគតិគមនន្តិ ទុតិយា ទិសា។

វិញ្ញាណាហារោ “អនិច្ចេ និច្ច”ន្តិ វិបល្លាសោ, ទិដ្ឋុបាទានំ, ទិដ្ឋិយោគោ បរាមាសកាយគន្ថោ, ទិដ្ឋាសវោ, ទិដ្ឋោឃោ, មានសល្លោ, សញ្ញូបគា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, ភយា អគតិគមនន្តិ តតិយា ទិសា។

មនោសញ្ចេតនាហារោ “អនត្តនិ អត្តា”តិ វិបល្លាសោ, អត្តវាទុបាទានំ, អវិជ្ជាយោគោ, ឥទំសច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថោ, អវិជ្ជាសវោ, អវិជ្ជោឃោ, មោហសល្លោ, សង្ខារូបគា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, មោហា អគតិគមនន្តិ ចតុត្ថី ទិសា។

តត្ថ យោ ច កពឡីការោ អាហារោ យោ ច “អសុភេ សុភ”ន្តិ វិបល្លាសោ, កាមុបាទានំ, កាមយោគោ, អភិជ្ឈាកាយគន្ថោ, កាមាសវោ , កាមោឃោ, រាគសល្លោ, រូបូបគា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ឆន្ទា អគតិគមនន្តិ, ឥមេសំ ទសន្នំ សុត្តានំ ឯកោ អត្ថោ, ព្យញ្ជនមេវ នានំ។ ឥមេ រាគចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។

តត្ថ យោ ច ផស្សោ អាហារោ យោ ច “ទុក្ខេ សុខ”ន្តិ វិបល្លាសោ, ភវុបាទានំ, ភវយោគោ , ព្យាបាទកាយគន្ថោ, ភវាសវោ, ភវោឃោ, ទោសសល្លោ, វេទនូបគា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, ទោសា អគតិគមនន្តិ ឥមេសំ ទសន្នំ សុត្តានំ ឯកោ អត្ថោ ព្យញ្ជនមេវ នានំ, ឥមេ ទោសចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា។

តត្ថ យោ ច វិញ្ញាណាហារោ យោ ច “អនិច្ចេ និច្ច”ន្តិ វិបល្លាសោ, ទិដ្ឋុបាទានំ, ទិដ្ឋិយោគោ, បរាមាសកាយគន្ថោ, ទិដ្ឋាសវោ, ទិដ្ឋោឃោ, មានសល្លោ, សញ្ញូបគា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, ភយា អគតិគមនន្តិ ឥមេសំ ទសន្នំ សុត្តានំ ឯកោ អត្ថោ, ព្យញ្ជនមេវ នានំ។ ឥមេ

ទិដ្ឋិចរិតស្ស មន្ទស្ស ឧបក្កិលេសា។

តត្ថ យោ ច មនោសញ្ចេតនាហារោ យោ ច “អនត្តនិ អត្តា”តិ វិបល្លាសោ, អត្តវាទុបាទានំ, អវិជ្ជាយោគោ, ឥទំសច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថោ, អវិជ្ជាសវោ, អវិជ្ជោឃោ, មោហសល្លោ, សង្ខារូបកា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, មោហា អគតិគមនន្តិ, ឥមេសំ ទសន្នំ សុត្តានំ ឯកោ អត្ថោ, ព្យញ្ជនមេវ នានំ។ ឥមេ ទិដ្ឋិចរិតស្ស ឧទត្តស្ស [ឧទត្ថស្ស (សី. ក.)] ឧបក្កិលេសា។

តត្ថ យោ ច កពឡីការោ អាហារោ យោ ច ផស្សោ អាហារោ, ឥមេ អប្បណិហិតេន វិមោក្ខមុខេន បរិញ្ញំ គច្ឆន្តិ, វិញ្ញាណាហារោ សុញ្ញតាយ, មនោសញ្ចេតនាហារោ អនិមិត្តេន, តត្ថ យោ ច “អសុភេ សុភ”ន្តិ វិបល្លាសោ, យោ ច “ទុក្ខេ សុខ”ន្តិ វិបល្លាសោ, ឥមេ អប្បណិហិតេន វិមោក្ខមុខេន បហានំ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ។ “អនិច្ចេ និច្ច”ន្តិ វិបល្លាសោ សុញ្ញតាយ, “អនត្តនិ អត្តា”តិ វិបល្លាសោ អនិមិត្តេន។ តត្ថ កាមុបាទានញ្ច ភវុបាទានញ្ច អប្បណិហិតេន វិមោក្ខមុខេន បហានំ គច្ឆន្តិ។ ទិដ្ឋុបាទានំ សុញ្ញតាយ, អត្តវាទុបាទានំ អនិមិត្តេន។ តត្ថ កាមយោគោ ច ភវយោគោ ច អប្បណិហិតេន វិមោក្ខមុខេន បហានំ គច្ឆន្តិ, ទិដ្ឋិយោគោ សុញ្ញតាយ, អវិជ្ជាយោគោ អនិមិត្តេន។ តត្ថ អភិជ្ឈាកាយគន្ថោ ច ព្យាបាទកាយគន្ថោ ច អប្បណិហិតេន វិមោក្ខមុខេន បហានំ គច្ឆន្តិ, បរាមាសកាយគន្ថោ សុញ្ញតាយ, ឥទំសច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថោ អនិមិត្តេន។

តត្ថ កាមាសវោ ច ភវាសវោ ច អប្បណិហិតេន វិមោក្ខមុខេន បហានំ គច្ឆន្តិ, ទិដ្ឋាសវោ សុញ្ញតាយ, អវិជ្ជាសវោ អនិមិត្តេន។ តត្ថ កាមោឃោ ច ភវោឃោ ច អប្បណិហិតេន វិមោក្ខមុខេន បហានំ គច្ឆន្តិ, ទិដ្ឋោឃោ សុញ្ញតាយ, អវិជ្ជោឃោ អនិមិត្តេន។ តត្ថ រាគសល្លោ ច ទោសសល្លោ ច អប្បណិហិតេន វិមោក្ខមុខេន បហានំ គច្ឆន្តិ, មានសល្លោ សុញ្ញតាយ, មោហសល្លោ អនិមិត្តេន។ តត្ថ រូបូបកា ច វិញ្ញាណដ្ឋិតិ វេទនូបកា ច វិញ្ញាណដ្ឋិតិ អប្បណិហិតេន វិមោក្ខមុខេន បរិញ្ញំ គច្ឆន្តិ, សញ្ញូបកា សុញ្ញតាយ, សង្ខារូបកា អនិមិត្តេន។

តត្ថ ឆន្ទា ច អគតិគមនំ ទោសា ច អគតិគមនំ អប្បណិហិតេន វិមោក្ខមុខេន បហានំ គច្ឆន្តិ, ភយា អគតិគមនំ សុញ្ញតាយ, មោហា អគតិគមនំ អនិមិត្តេន វិមោក្ខមុខេន បហានំ គច្ឆន្តិ។ ឥតិ សព្ពេ លោកវដ្ដានុសារិនោ ធម្មា និយ្យន្តិ។ តេ លោកា តីហិ វិមោក្ខមុខេហិ។

៥៩។ តត្រិទំ និយ្យានំ –

ចតស្សោ បដិបទា, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា, ចត្តារិ ឈានានិ, ចត្តារោ វិហារា, ចត្តារោ សម្មប្បធានា, ចត្តារោ អច្ឆរិយា អព្ភុតា ធម្មា, ចត្តារិ អធិដ្ឋានានិ, ចតស្សោ សមាធិភាវនា, ចត្តារោ សុខភាគិយា ធម្មា, ចតស្សោ អប្បមាណា។

បឋមា បដិបទា បឋមំ សតិបដ្ឋានំ, ទុតិយា បដិបទា ទុតិយំ សតិបដ្ឋានំ, តតិយា បដិបទា តតិយំ សតិបដ្ឋានំ, ចតុត្ថី បដិបទា ចតុត្ថំ

សតិបដ្ឋានំ។ បឋមំ សតិបដ្ឋានំ បឋមំ ឈានំ, ទុតិយំ សតិបដ្ឋានំ ទុតិយំ ឈានំ, តតិយំ សតិបដ្ឋានំ តតិយំ ឈានំ។ ចតុត្ថំ សតិបដ្ឋានំ ចតុត្ថំ ឈានំ។ បឋមំ ឈានំ បឋមោ វិហារោ, ទុតិយំ ឈានំ ទុតិយោ វិហារោ, តតិយំ ឈានំ តតិយោ វិហារោ, ចតុត្ថំ ឈានំ ចតុត្ថោ វិហារោ។ បឋមោ វិហារោ បឋមំ សម្មប្បធានំ, ទុតិយោ វិហារោ ទុតិយំ សម្មប្បធានំ, តតិយោ វិហារោ តតិយំ សម្មប្បធានំ, ចតុត្ថោ វិហារោ ចតុត្ថំ សម្មប្បធានំ។ បឋមំ សម្មប្បធានំ បឋមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ, ទុតិយំ ទុតិយោ, តតិយំ តតិយោ, ចតុត្ថំ សម្មប្បធានំ ចតុត្ថោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ។ បឋមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ បឋមំ អធិដ្ឋានំ, ទុតិយោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ ទុតិយំ អធិដ្ឋានំ, តតិយោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ តតិយំ អធិដ្ឋានំ, ចតុត្ថោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ ចតុត្ថំ អធិដ្ឋានំ។ បឋមំ អធិដ្ឋានំ បឋមា សមាធិភាវនា, ទុតិយំ អធិដ្ឋានំ ទុតិយា សមាធិភាវនា, តតិយំ អធិដ្ឋានំ តតិយា សមាធិភាវនា, ចតុត្ថំ អធិដ្ឋានំ ចតុត្ថី សមាធិភាវនា។ បឋមា សមាធិភាវនា បឋមោ សុខភាគិយោ ធម្មោ, ទុតិយា សមាធិភាវនា ទុតិយោ សុខភាគិយោ ធម្មោ, តតិយា សមាធិភាវនា តតិយោ សុខភាគិយោ ធម្មោ, ចតុត្ថី សមាធិភាវនា ចតុត្ថោ សុខភាគិយោ ធម្មោ។ បឋមោ សុខភាគិយោ ធម្មោ បឋមំ អប្បមាណំ, ទុតិយោ សុខភាគិយោ ធម្មោ ទុតិយំ អប្បមាណំ, តតិយោ សុខភាគិយោ ធម្មោ តតិយំ អប្បមាណំ, ចតុត្ថោ សុខភាគិយោ ធម្មោ ចតុត្ថំ អប្បមាណំ។ បឋមា បដិបទា ភាវិតា ពហុលីកតា [ពហុលិកតា (ក។)] បឋមំ សតិបដ្ឋានំ បរិបូរេតិ, ទុតិយា បដិបទា ភាវិតា ពហុលីកតា ទុតិយំ សតិបដ្ឋានំ បរិបូរេតិ, តតិយា បដិបទា ភាវិតា ពហុលីកតា តតិយំ សតិបដ្ឋានំ បរិបូរេតិ, ចតុត្ថី បដិបទា ភាវិតា ពហុលីកតា ចតុត្ថំ សតិបដ្ឋានំ បរិបូរេតិ។ បឋមោ សតិបដ្ឋានោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ បឋមំ ឈានំ បរិបូរេតិ, ទុតិយោ សតិបដ្ឋានោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ទុតិយំ ឈានំ បរិបូរេតិ, តតិយោ សតិបដ្ឋានោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ តតិយំ ឈានំ បរិបូរេតិ, ចតុត្ថោ សតិបដ្ឋានោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចតុត្ថំ ឈានំ បរិបូរេតិ។

បឋមំ ឈានំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ បឋមំ វិហារំ បរិបូរេតិ, ទុតិយំ ឈានំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ ទុតិយំ វិហារំ បរិបូរេតិ, តតិយំ ឈានំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ តតិយំ វិហារំ បរិបូរេតិ, ចតុត្ថំ ឈានំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ ចតុត្ថំ វិហារំ បរិបូរេតិ។ បឋមោ វិហារោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ អនុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បាទំ បរិបូរេតិ, ទុតិយោ វិហារោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ឧប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានំ បរិបូរេតិ, តតិយោ វិហារោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បាទំ បរិបូរេតិ, ចតុត្ថោ វិហារោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឋិតិំ អសម្មោសំ ភិយ្យោភាវំ បរិបូរេតិ។ បឋមំ សម្មប្បធានំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ មានប្បហានំ បរិបូរេតិ, ទុតិយំ សម្មប្បធានំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អាលយសមុគ្ឃាតំ បរិបូរេតិ, តតិយំ សម្មប្បធានំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អវិជ្ជាបហានំ បរិបូរេតិ, ចតុត្ថំ សម្មប្បធានំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ ភវូបសមំ បរិបូរេតិ។ មានប្បហានំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ សច្ចាធិដ្ឋានំ បរិបូរេតិ, អាលយសមុគ្ឃាតោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ចាគាធិដ្ឋានំ បរិបូរេតិ, អវិជ្ជាបហានំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ បញ្ញាធិដ្ឋានំ បរិបូរេតិ, ភវូបសមោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ឧបសមាធិដ្ឋានំ បរិបូរេតិ។ សច្ចាធិដ្ឋានំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ ឆន្ទសមាធិំ បរិបូរេតិ, ចាគាធិដ្ឋានំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ វីរិយសមាធិំ បរិបូរេតិ, បញ្ញាធិដ្ឋានំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ ចិត្តសមាធិំ បរិបូរេតិ, ឧបសមាធិដ្ឋានំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ វីមំសាសមាធិំ បរិបូរេតិ។ ឆន្ទសមាធិ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ឥន្ទ្រិយសំវរំ បរិបូរេតិ, វីរិយសមាធិ ភាវិតោ ពហុលីកតោ តបំ បរិបូរេតិ, ចិត្តសមាធិ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ពុទ្ធិំ បរិបូរេតិ, វីមំសាសមាធិ ភាវិតោ ពហុលីកតោ សព្ពូបធិបដិនិស្សគ្គំ បរិបូរេតិ។ ឥន្ទ្រិយសំវរោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ មេត្តំ បរិបូរេតិ, តបោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ករុណំ បរិបូរេតិ,

ខន្តិ ភាវិតា ពហុលីកតា មុទិតំ បរិបូរេតិ, សម្មាធិបដិភត្តិស្សេកគ្គា ភាវិតោ ពហុលីកតោ វេបុល្លំ បរិបូរេតិ។

ប៉ាលិ៖ តត្ថ កតមា ចតស្សោ ទិសា បឋមា បដិបទា បឋមោ សតិបដ្ឋានោ បឋមំ ឈានំ បឋមោ វិហារោ បឋមោ សម្មប្បធានោ បឋមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ សច្ចាធិដ្ឋានំ ឆន្ទសមាធិ ឥន្ទ្រិយសំវរោ មេត្តា ឥតិ បឋមា ទិសា។

ទុតិយា បដិបទា ទុតិយោ សតិបដ្ឋានោ ទុតិយោ វិហារោ ទុតិយោ សម្មប្បធានោ ទុតិយោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ ចាគាធិដ្ឋានំ វីរិយសមាធិ តបោ ករុណា ឥតិ ទុតិយា ទិសា។

តតិយា បដិបទា តតិយោ សតិបដ្ឋានោ តតិយំ ឈានំ តតិយោ វិហារោ តតិយោ សម្មប្បធានោ តតិយោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ បញ្ញាធិដ្ឋានំ ចិត្តសមាធិ ខន្តិ មុទិតា ឥតិ តតិយា ទិសា។

ចតុត្ថី បដិបទា ចតុត្ថោ សតិបដ្ឋានោ ចតុត្ថំ ឈានំ ចតុត្ថោ វិហារោ ចតុត្ថោ សម្មប្បធានោ ចតុត្ថោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ ឧបសមាធិដ្ឋានំ វីមំសាសមាធិ សម្មាធិបដិភត្តិស្សេកគ្គា ឧបេក្ខា ឥតិ ចតុត្ថី ទិសា។

តត្ថ បឋមា បដិបទា បឋមោ សតិបដ្ឋានោ បឋមំ ឈានំ បឋមោ វិហារោ បឋមោ សម្មប្បធានោ បឋមោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ សច្ចាធិដ្ឋានំ ឆន្ទសមាធិ ឥន្ទ្រិយសំវរោ, មេត្តា ឥតិ ឥមេសំ ទសន្នំ សុត្តានំ ឯកោ អត្ថោ, ព្យញ្ជនមេវ នានំ។ ឥទំ រាគចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ភេសជ្ជំ។

ទុតិយា បដិបទា ទុតិយោ សតិបដ្ឋានោ ទុតិយំ ឈានំ ទុតិយោ វិហារោ ទុតិយោ សម្មប្បធានោ ទុតិយោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ ចាគាធិដ្ឋានំ វីរិយសមាធិ តបោ ករុណា ឥតិ ឥមេសំ ទសន្នំ សុត្តានំ ឯកោ អត្ថោ, ព្យញ្ជនមេវ នានំ។ ឥទំ ទោសចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ភេសជ្ជំ។

តតិយា បដិបទា តតិយោ សតិបដ្ឋានោ តតិយំ ឈានំ តតិយោ វិហារោ តតិយោ សម្មប្បធានោ តតិយោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ បញ្ញាធិដ្ឋានំ ចិត្តសមាធិ ខន្តិ មុទិតា ឥតិ ឥមេសំ ទសន្នំ សុត្តានំ ឯកោ អត្ថោ, ព្យញ្ជនមេវ នានំ។ ឥទំ ទិដ្ឋិចរិតស្ស មន្ទស្ស ភេសជ្ជំ។

ចតុត្ថី បដិបទា ចតុត្ថោ សតិបដ្ឋានោ ចតុត្ថំ ឈានំ ចតុត្ថោ វិហារោ ចតុត្ថោ សម្មប្បធានោ ចតុត្ថោ អច្ឆរិយោ អព្ភុតោ ធម្មោ ឧបសមាធិដ្ឋានំ វីមំសាសមាធិ សម្មាធិបដិភត្តិស្សេកគ្គា ឧបេក្ខា ឥតិ ឥមេសំ ទសន្នំ សុត្តានំ ឯកោ អត្ថោ, ព្យញ្ជនមេវ នានំ។ ឥទំ ទិដ្ឋិចរិតស្ស ឧទត្តស្ស ភេសជ្ជំ។

តត្ថ ទុក្ខា ច បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា ទុក្ខា ច បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា អប្បណិហិតំ វិមោក្ខមុខំ, សុខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា សុញ្ញតំ វិមោក្ខមុខំ, សុខា បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា អនិមិត្តំ វិមោក្ខមុខំ។

តត្ថ កាយេ កាយានុបស្សិតា សតិបដ្ឋានំ វេទនាសុ វេទនានុបស្សិតា សតិបដ្ឋានំ អប្បណិហិតំ វិមោក្ខមុខំ, ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សិតា សុញ្ញតំ វិមោក្ខមុខំ។ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សិតា អនិមិត្តំ វិមោក្ខមុខំ។

តត្ថ បឋមញ្ច ឈានំ ទុតិយញ្ច ឈានំ អប្បណិហិតំ វិមោក្ខមុខំ, តតិយំ ឈានំ សុញ្ញតំ វិមោក្ខមុខំ, ចតុត្ថំ ឈានំ អនិមិត្តំ វិមោក្ខមុខំ។

តត្ថ បឋមោ ច វិហារោ ទុតិយោ ច វិហារោ អប្បណិហិតំ វិមោក្ខមុខំ, តតិយោ វិហារោ សុញ្ញតំ វិមោក្ខមុខំ, ចតុត្ថោ វិហារោ អនិមិត្តំ វិមោក្ខមុខំ។

យត្ថ បឋមញ្ច សម្មប្បធានំ ទុតិយញ្ច សម្មប្បធានំ អប្បណិហិតំ វិមោក្ខមុខំ, តតិយំ សម្មប្បធានំ សុញ្ញតំ វិមោក្ខមុខំ, ចតុត្ថំ សម្មប្បធានំ អនិមិត្តំ វិមោក្ខមុខំ។

តត្ថ រាគប្បហានញ្ច អាលយសមុគ្ឃាតោ ច អប្បណិហិតំ វិមោក្ខមុខំ, អវិជ្ជាប្បហានំ សុញ្ញតំ វិមោក្ខមុខំ, ភវូបសមោ អនិមិត្តំ វិមោក្ខមុខំ។

តត្ថ សច្ចាធិដ្ឋានញ្ច ចាគាធិដ្ឋានញ្ច អប្បណិហិតំ វិមោក្ខមុខំ, បញ្ញាធិដ្ឋានំ សុញ្ញតំ វិមោក្ខមុខំ, ឧបសមាធិដ្ឋានំ អនិមិត្តំ វិមោក្ខមុខំ។

តត្ថ ឆន្ទសមាធិ ច វីរិយសមាធិ ច អប្បណិហិតំ វិមោក្ខមុខំ, ចិត្តសមាធិ សុញ្ញតំ វិមោក្ខមុខំ, វីមំសាសមាធិ អនិមិត្តំ វិមោក្ខមុខំ។

តត្ថ ឥន្ទ្រិយសំវរោ ច តបោ ច អប្បណិហិតំ វិមោក្ខមុខំ, ពុទ្ធិ សុញ្ញតំ វិមោក្ខមុខំ សព្ពូបធិបដិនិស្សគ្គោ អនិមិត្តំ វិមោក្ខមុខំ។

តត្ថ មេត្តា ច ករុណា ច អប្បណិហិតំ វិមោក្ខមុខំ, មុទិតា សុញ្ញតំ វិមោក្ខមុខំ ឧបេក្ខា អនិមិត្តំ វិមោក្ខមុខំ។

តេសំ វិក្កីឡិតំ។ ចត្តារោ អាហារា តេសំ បដិបក្ខោ ចតស្សោ បដិបទា...បេ... ចត្តារោ វិបល្លាសា តេសំ បដិបក្ខោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា។ ចត្តារិ ឧបាទានានិ តេសំ បដិបក្ខោ ចត្តារិ ឈានានិ។ ចត្តារោ យោគា តេសំ បដិបក្ខោ ចត្តារោ វិហារា។ ចត្តារោ គន្ថា តេសំ បដិបក្ខោ ចត្តារោ សម្មប្បធានា។ ចត្តារោ អាសវា តេសំ បដិបក្ខោ ចត្តារោ អច្ឆរិយា អព្ភុតា ធម្មា។ ចត្តារោ ឱឃា

តេសំ បដិបក្ខោ ចត្តារិ អធិដ្ឋានានិ។ ចត្តារោ សល្លា តេសំ បដិបក្ខោ ចតស្សោ សមាធិភាវនា។ ចតស្សោ វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ តាសំ បដិបក្ខោ ចត្តារោ សុខភាគិយា ធម្មា។ ចត្តារិ អគតិគមនានិ តេសំ បដិបក្ខោ ចតស្សោ អប្បមញ្ញា។

សីហា ពុទ្ធា បច្ចេកពុទ្ធា សាវកា ច ហតរាគទោសមោហា, តេសំ វិក្កីឡិតំ ភាវនា សច្ឆិកិរិយា ព្យន្តីកិរិយា ច។ វិក្កីឡិតំ ឥន្ទ្រិយាធិដ្ឋានំ វិក្កីឡិតំ វិបរិយាសានធិដ្ឋានញ្ច។ ឥន្ទ្រិយានិ សទ្ធម្មគោចរោ វិបរិយាសា កិលេសគោចរោ។ អយំ វុច្ចតិ សីហវិក្កីឡិតស្ស ច នយស្ស ទិសាលោចនស្ស ច នយស្ស ភូមីតិ។ តេនាហ “យោ នេតិ វិបល្លាសេហិ កិលេសេ”តិ។ វេយ្យាករណេសុ ហិ យេ “កុសលាកុសលា”តិ ច។

តត្ថ យេ ទុក្ខាយ បដិបទាយ ទន្ធាភិញ្ញាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ ច និយ្យន្តិ, ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា; យេ សុខាយ បដិបទាយ ទន្ធាភិញ្ញាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ ច និយ្យន្តិ, ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា។ តេសំ ចតុន្នំ បុគ្គលានំ អយំ សំកិលេសោ, ចត្តារោ អាហារា, ចត្តារោ វិបល្លាសា, ចត្តារិ ឧបាទានានិ, ចត្តារោ យោគា, ចត្តារោ គន្ថា, ចត្តារោ អាសវា, ចត្តារោ ឱឃា, ចត្តារោ សល្លា, ចតស្សោ វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ, ចត្តារិ អគតិគមនានីតិ។ តេសំ ចតុន្នំ បុគ្គលានំ ឥទំ វោទានំ, ចតស្សោ បដិបទា, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា, ចត្តារិ ឈានានិ, ចត្តារោ វិហារា, ចត្តារោ សម្មប្បធានា, ចត្តារោ អច្ឆរិយា អព្ភុតា ធម្មា, ចត្តារិ អធិដ្ឋានានិ, ចតស្សោ សមាធិភាវនា, ចត្តារោ សុខភាគិយា ធម្មា, ចតស្សោ អប្បមញ្ញា ឥតិ។

៩៩។ តត្ថ យេ ទុក្ខាយ បដិបទាយ ទន្ធាភិញ្ញាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ ច និយ្យន្តិ ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា។ យេ សុខាយ បដិបទាយ ទន្ធាភិញ្ញាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ ច និយ្យន្តិ, ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា។ តត្ថ យោ សុខាយ បដិបទាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ និយ្យាតិ, អយំ ឧគ្ឃដិតញ្ញូ។ យោ សាធារណាយ, អយំ វិបញ្ចិតញ្ញូ។ យោ ទុក្ខាយ បដិបទាយ ទន្ធាភិញ្ញាយ និយ្យាតិ, អយំ នេយ្យោ។

តត្ថ ភគវា ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្ស បុគ្គលស្ស សមថំ ឧបទិសតិ, នេយ្យស្ស វិបស្សនំ, សមថវិបស្សនំ វិបញ្ចិតញ្ញុស្ស។ តត្ថ ភគវា ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្ស បុគ្គលស្ស មុទុកំ ធម្មទេសនំ ឧបទិសតិ, តិក្ខំ នេយ្យស្ស, មុទុតិក្ខំ វិបញ្ចិតញ្ញុស្ស, តត្ថ ភគវា ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្ស បុគ្គលស្ស សំខិត្តេន ធម្មំ ទេសយតិ, សំខិត្តវិត្ថារេន វិបញ្ចិតញ្ញុស្ស, វិត្ថារេន នេយ្យស្ស។ តត្ថ ភគវា ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្ស បុគ្គលស្ស និស្សរណំ ឧបទិសតិ, វិបញ្ចិតញ្ញុស្ស អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច ឧបទិសតិ, នេយ្យស្ស អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច ឧបទិសតិ។ តត្ថ ភគវា ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្ស បុគ្គលស្ស អធិបញ្ញាសិក្ខំ បញ្ញាបយតិ, អធិចិត្តំ វិបញ្ចិតញ្ញុស្ស, អធិសីលំ នេយ្យស្ស។

តត្ថ យេ ទុក្ខាយ បដិបទាយ ទន្ធាភិញ្ញាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ ច និយ្យន្តិ, ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា។ យេ សុខាយ បដិបទាយ ទន្ធាភិញ្ញាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ ច និយ្យន្តិ។ ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា។ ឥតិ ឥមេ ចត្តារិ ហុត្វា តីណិ ភវន្តិ ឧគ្ឃដិតញ្ញូ វិបញ្ចិតញ្ញូ នេយ្យោតិ។

តេសំ តិណ្ណំ បុគ្គលានំ អយំ សំកិលេសោ, តីណិ អកុសលមូលានិ លោភោ អកុសលមូលំ ទោសោ អកុសលមូលំ មោហោ អកុសលមូលំ , តីណិ

ទុច្ចរិតានិ – កាយទុច្ចរិតំ វចីទុច្ចរិតំ មនោទុច្ចរិតំ; តយោ អកុសលវិតក្កា – កាមវិតក្កោ ព្យាបាទវិតក្កោ វិហិំសាវិតក្កោ; តិស្សោ អកុសលសញ្ញា – កាមសញ្ញា ព្យាបាទសញ្ញា វិហិំសាសញ្ញា; តិស្សោ វិបរីតសញ្ញា – និច្ចសញ្ញា សុខសញ្ញា អត្តសញ្ញា; តិស្សោ វេទនា – សុខា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អទុក្ខមសុខា វេទនា; តិស្សោ ទុក្ខតា – ទុក្ខទុក្ខតា សង្ខារទុក្ខតា វិបរិណាមទុក្ខតា; តយោ អគ្គី – រាគគ្គិ ទោសគ្គិ មោហគ្គិ; តយោ សល្លា – រាគសល្លោ ទោសសល្លោ មោហសល្លោ; តិស្សោ ជដា – រាគជដា ទោសជដា មោហជដា; តិស្សោ អកុសលូបបរិក្ខា – អកុសលំ កាយកម្មំ អកុសលំ វចីកម្មំ អកុសលំ មនោកម្មំ។ តិស្សោ វិបត្តិយោ – សីលវិបត្តិ ទិដ្ឋិវិបត្តិ អាជីវវិបត្តីតិ។ ឯតេសំ តិណ្ណំ បុគ្គលានំ ឥទំ វោទានំ។ តីណិ កុសលមូលានិ – អលោភោ កុសលមូលំ អទោសោ កុសលមូលំ អមោហោ កុសលមូលំ។ តីណិ សុចរិតានិ – កាយសុចរិតំ វចីសុចរិតំ មនោសុចរិតំ។ តយោ កុសលវិតក្កា – នេក្ខម្មវិតក្កោ អព្យាបាទវិតក្កោ អវិហិំសាវិតក្កោ។ តយោ សមាធី – សវិតក្កោ សវិចារោ សមាធិ អវិតក្កោ វិចារមត្តោ សមាធិ អវិតក្កោ អវិចារោ សមាធិ។ តិស្សោ កុសលសញ្ញា – នេក្ខម្មសញ្ញា អព្យាបាទសញ្ញា អវិហិំសាសញ្ញា។ តិស្សោ អវិបរីតសញ្ញា – អនិច្ចសញ្ញា ទុក្ខសញ្ញា អនត្តសញ្ញា។ តិស្សោ កុសលូបបរិក្ខា – កុសលំ កាយកម្មំ កុសលំ វចីកម្មំ កុសលំ មនោកម្មំ។ តីណិ សោចេយ្យានិ – កាយសោចេយ្យំ វចីសោចេយ្យំ មនោសោចេយ្យំ; តិស្សោ សម្បត្តិយោ – សីលសម្បត្តិ សមាធិសម្បត្តិ បញ្ញាសម្បត្តិ។ តិស្សោ សិក្ខា – អធិសីលសិក្ខា អធិចិត្តសិក្ខា អធិបញ្ញាសិក្ខា; តយោ ខន្ធា – សីលក្ខន្ធោ សមាធិក្ខន្ធោ បញ្ញាក្ខន្ធោ។ តីណិ វិមោក្ខមុខានិ – សុញ្ញតំ អនិមិត្តំ អប្បណិហិតន្តិ។

ឥតិ ឥមេ ចត្តារិ ហុត្វា តីណិ ភវន្តិ, តីណិ ហុត្វា ទ្វេ ភវន្តិ តណ្ហាចរិតា ច ទិដ្ឋិចរិតា ច។

ឯតេសំ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ អយំ សង្កិលេសោ, តណ្ហា ច អវិជ្ជា ច អហិរិកញ្ច អនោត្តប្បញ្ច អស្សតិ ច អសម្បជញ្ញញ្ច អយោនិសោ មនសិការោ ច កោសជ្ជញ្ច ទោវចស្សញ្ច អហំការោ ច មមំការោ ច អស្សទ្ធា ច បមាទោ ច អសទ្ធម្មស្សវនញ្ច អសំវរោ ច អភិជ្ឈា ច ព្យាបាទោ ច នីវរណញ្ច សំយោជនញ្ច កោធោ ច ឧបនាហោ ច មក្ខោ ច បឡាសោ ច ឥស្សា ច មច្ឆេរញ្ច មាយា ច សាឋេយ្យញ្ច សស្សតទិដ្ឋិ ច ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ចាតិ។

ឯតេសំ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ ឥទំ វោទានំ, សមថោ ច វិបស្សនា ច ហិរី ច ឱត្តប្បញ្ច សតិ ច សម្បជញ្ញញ្ច យោនិសោ មនសិការោ ច វីរិយារម្ភោ ច សោវចស្សញ្ច ធម្មេ ញាណញ្ច អន្វយេ ញាណញ្ច ខយេ ញាណញ្ច អនុប្បាទេ ញាណញ្ច សទ្ធា ច អប្បមាទោ ច សទ្ធម្មស្សវនញ្ច សំវរោ ច អនភិជ្ឈា ច អព្យាបាទោ ច រាគវិរាគា ច ចេតោវិមុត្តិ អវិជ្ជាវិរាគា ច បញ្ញាវិមុត្តិ អភិសមយោ ច អប្បិច្ឆតា ច សន្តុដ្ឋិ ច អក្កោធោ ច អនុបនាហោ ច អមក្ខោ ច អបឡាសោ ច ឥស្សាបហានញ្ច មច្ឆរិយប្បហានញ្ច វិជ្ជា ច វិមុត្តិ ច សង្ខតារម្មណោ ច វិមោក្ខោ អសង្ខតារម្មណោ ច វិមោក្ខោ សឧបាទិសេសា ច និព្ពានធាតុ អនុបាទិសេសា ច និព្ពានធាតូតិ។

អយំ វុច្ចតិ តិបុក្ខលស្ស ច នយស្ស អង្កុសស្ស ច នយស្ស ភូមីតិ។ តេនាហ “យោ អកុសលេ សមូលេហិ នេតី”តិ “ឱលោកេត្វា ទិសលោចនេនា”តិ ច។

ភិឃ្យត្តិ ភឃឈឃ្ឆាភិ៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ᩈᩣᩈᨶᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ

᪈᪉᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ ᨾᩪᩃᨸᨴᩣ ᨠᩩᩉᩥᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ? ᩈᩣᩈᨶᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩴ ᩈᩣᩈᨶᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ? ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩅᩣᩈᨶᩣᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩮᨵᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩅᩣᩈᨶᩣᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩮᨵᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩮᨵᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩅᩣᩈᨶᩣᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩮᨵᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩅᩣᩈᨶᩣᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩮᨵᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᩮᩣᨴᩣᨶᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩮᩣᨴᩣᨶᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩅᩮᩣᨴᩣᨶᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨲᩥᩅᩥᨵᩣ – ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ ᩈᨾᨳᩮᨶ ᩅᩥᩈᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩈᨾᨳᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᩅᩥᩈᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᩈᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ ᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩮᨶ ᩅᩥᩈᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᨲᩴ ᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩴ ᩈᩦᩃᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨲᩔ ᩈᩦᩃᩮ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩔ ᨿᨴᩥ ᩌᩈᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨽᩅᩮᩈᩩ, ᩑᩅᩴ ᩈᩣ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨽᩅᨲᩥ ᨴᩮᩅᩪᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣᨶᩥ ᨠᨲᩣᨶᩥ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩣᨶᩥ ᨿᩮᩅ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣᨶᩥ ᨠᨲᩣᨶᩥ ᩈᩮᩣᩊᩈ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩍᨾᩮᩉᩥ ᩈᩮᩣᩊᩈᩉᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩮᩉᩥ ᨶᩅᩅᩥᨵᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨽᩅᨲᩥ᪨ ᨣᩣᨳᩣᨿ ᨣᩣᨳᩣ ᩋᨶᩩᨾᩥᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩮᨶ ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩴ ᩋᨶᩩᨾᩥᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩩᨾᩥᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪉᪀᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩴ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ?

“ᨠᩣᨾᨶ᩠ᨵᩣ ᨩᩣᩃᩈᨬ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩣ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨨᨴᨶᨨᩣᨴᩥᨲᩣ;

ᨸᨾᨲ᩠ᨲᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣ [ᨸᨾᨲ᩠ᨲᨻᨶ᩠ᨵᩩᨶᩣ (ᩈᩦ᪨ ᨠ᪨)] ᨻᨴ᩠ᨵᩣ, ᨾᨧ᩠ᨨᩣᩅ ᨠᩩᨾᩥᨶᩣᨾᩩᨡᩮ;

ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᨾᨶ᩠ᩅᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩅᨧ᩠ᨨᩮᩣ ᨡᩦᩁᨸᨠᩮᩣᩅ [ᨡᩦᩁᩪᨸᨠᩮᩣᩅ (ᨠ᪨) ᨸᩔ ᩏᨴᩣ᪨ ᪆᪄] ᨾᩣᨲᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩍᨴᩴ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥᨾᩣᨶᩥ , ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨣᨲᩥᨣᨾᨶᩣᨶᩥ᪨ ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ? ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨣᨲᩥᩴ [ᨨᨶ᩠ᨴᩣ ᩋᨣᨲᩥᩴ (ᩈᩦ᪨ ᨠ᪨) ᨸᩔ ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪄.᪑᪗] ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨴᩮᩣᩈᩣᨣᨲᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ,

មោហាគតិំ គច្ឆតិ, ភយាគតិំ គច្ឆតិ៑ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារិ អគតិគមនានិ៑ ឥទមវោច ភគវា, ឥទំ វត្វាន សុគតោ, អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា –

“ឆន្ទា ទោសា ភយា មោហា, យោ ធម្មំ អតិវត្តតិ;

និហីយតិ តស្ស យសោ, កាឡបក្ខេវ ចន្ទិមា”តិ៑

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ៑

“មនោបុព្ពង្គមា ធម្មា, មនោសេដ្ឋា មនោមយា;

មនសា ចេ បទុដ្ឋេន, ភាសតិ វា ករោតិ វា;

តតោ នំ ទុក្ខមន្វេតិ, ចក្កំវ វហតោ បទ”ន្តិ៑

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ៑

“មិទ្ធី [បស្ស ធ៑ ប៑ ៣២៥] យទា ហោតិ មហគ្ឃសោ ច, និទ្ទាយិតា សម្បរិវត្តសាយី;

មហាវរាហោវ និវាបបុដ្ឋោ, បុនប្បុនំ គព្ភមុបេតិ មន្ទោ”តិ៑

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ៑

“អយសាវ មលំ សមុដ្ឋិតំ, តតុដ្ឋាយ [តទុដ្ឋាយ (សី៑) បស្ស ធ៑ ប៑ ២៤០] តមេវ ខាទតិ;

ឯវំ អតិធោនចារិនំ, សានិ [តានិ (សី៑) បស្ស ធ៑ ប៑ ២៤០] កម្មានិ នយន្តិ ទុគ្គតិ”ន្តិ៑

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ៑

“ចោរោ យថា សន្ធិមុខេ គហីតោ, សកម្មុនា ហញ្ញតិ ពជ្ឈតេ ច;

ឯវំ អយំ បេច្ច បជា បរត្ថ, សកម្មុនា ហញ្ញតិ ពជ្ឈតេ ចា”តិ៍

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ៍

“សុខកាមានិ ភូតានិ, យោ ទណ្ឌេន វិហិំសតិ;

អត្តនោ សុខមេសានោ, បេច្ច សោ ន លភតេ [លភេ (ក៍) បស្ស ធ៍ ប៍ ១៣១] សុខ”ន្តិ៍

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ៍

“គុន្នំ ចេ តរមានានំ, ជិម្ហំ គច្ឆតិ បុង្គវោ;

សព្ពា តា ជិម្ហំ គច្ឆន្តិ, នេត្តេ ជិម្ហំ គតេ [ជិម្ហគតេ (សី៍ ក៍) បស្ស អ៍ និ៍ ៤៍៧០] សតិ៍

“ឯវមេវ មនុស្សេសុ, យោ ហោតិ សេដ្ឋសម្មតោ;

សោ ចេ អធម្មំ ចរតិ, បគេវ ឥតរា បជា;

សព្ពំ រដ្ឋំ ទុក្ខំ សេតិ, រាជា ចេ ហោតិ អធម្មិកោ”តិ៍

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ៍

“សុកិច្ឆរូបា វតិមេ មនុស្សា, ករោន្តិ បាបំ ឧបធីសុ រត្តា;

គច្ឆន្តិ តេ ពហុជនសន្និវាសំ, និរយំ អវីចិំ កដុកំ ភយានក”ន្តិ៍

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ៍

“ផលំ វេ [បស្ស អ. និ. ៤.៦៨] កទលិំ ហន្តិ, ផលំ វេឡុំ ផលំ នឡំ;

សក្ការោ កាបុរិសំ ហន្តិ, គព្ភោ អស្សតរិំ យថា”តិ.

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ.

“កោធមក្ខគរុ ភិក្ខុ, លាភសក្ការគារវោ [លាភសក្ការការណា (សី. ក.) បស្ស អ. និ. ៤.៤៣];

សុខេត្តេ បូតិពីជំវ, សទ្ធម្មេ ន វិរូហតី”តិ.

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ.

៨១. “ឥធាហំ, ភិក្ខវេ, ឯកច្ចំ បុគ្គលំ បទុដ្ឋចិត្តំ ឯវំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជានាមិ, (យថា ខោ អយំ បុគ្គលោ ឥរិយតិ, យញ្ច បដិបទំ បដិបន្នោ, យញ្ច មគ្គំ សមារូឡ្ហោ) [( ) នត្ថិ អ. និ. ១.៤៣-៤៤; ឥតិវុ. ២០]. ឥមម្ហិ ចាយំ សមយេ កាលំ ករេយ្យ, យថាភតំ និក្ខិត្តោ, ឯវំ និរយេ. តំ កិស្ស ហេតុ? ចិត្តំ ហិស្ស, ភិក្ខវេ, បទុដ្ឋំ [បទោសិតំ (សី. ក.) អ. និ. ១.៤៣; ឥតិវុ. ២០ បស្សិតព្ពំ], ចេតោបទោសហេតុ [ចិត្តបទោសហេតុ (សី. ក.)] ខោ បន, ភិក្ខវេ, ឯវមិធេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អបាយំ ទុគ្គតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជន្តី”តិ. ឯតមត្ថំ ភគវា អវោច, តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ –

“បទុដ្ឋចិត្តំ ញត្វាន, ឯកច្ចំ ឥធ បុគ្គលំ;

ឯតមត្ថញ្ច ព្យាកាសិ, ពុទ្ធោ [សត្ថា (សី. ក.)] ភិក្ខូន សន្តិកេ;

ឥមម្ហិ ចាយំ សមយេ, កាលំ កយិរាថ បុគ្គលោ;

និរយំ ឧបបជ្ជេយ្យ, ចិត្តំ ហិស្ស បទូសិតំ;

ចេតោបទោសហេតុ ហិ, សត្តា គច្ឆន្តិ ទុគ្គតិំ.

យថាភតំ និក្ខិបេយ្យ, ឯវមេវ តថាវិធោ;

កាយស្ស ភេទា ទុប្បញ្ញោ, និរយំ សោបបជ្ជតី”តិ.

អយម្បិ អត្ថោ វុត្តោ ភគវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ.

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ.

“សចេ ភាយថ ទុក្ខស្ស, សចេ វោ ទុក្ខមប្បិយំ;

មាកត្ថ បាបកំ កម្មំ, អាវិ [អាវី (សី.) បស្ស ឧទា. 33] វា យទិ វា រហោ.

“សចេ ច បាបកំ កម្មំ, ករិស្សថ ករោថ វា;

ន វោ ទុក្ខា បមុត្យត្ថិ, ឧបេច្ចបិ បលាយត”ន្តិ.

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ.

“អធម្មេន ធនំ លទ្ធា, មុសាវាទេន ចូភយំ;

មមេតិ ពាលា មញ្ញន្តិ, តំ កថំ នុ ភវិស្សតិ.

“អន្តរាយា សុ ភវិស្សន្តិ, សម្ភតស្ស វិនស្សតិ;

មតា សគ្គំ ន គច្ឆន្តិ, ននុ ឯត្តាវតា ហតា”តិ.

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ.

“កថំ លហាតិ អត្តានំ, កថំ មិត្តេហិ ជីរតិ;

កថំ វិវជ្ជេត ធម្មា, កថំ សគ្គំ ន គច្ឆតិ។

“លោភា ហនតិ អត្តានំ, លុទ្ធោ មិត្តេហិ ជីរតិ;

លោភា វិវជ្ជេត ធម្មា, លោភា សគ្គំ ន គច្ឆតី”តិ។

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ។

“ចរន្តិ ពាលា ទុម្មេធា, អមិត្តេនេវ អត្តនា;

ករោន្តា បាបកំ កម្មំ, យំ ហោតិ កដុកប្ផលំ [កដុកំ ផលំ (ក.) បស្ស ធ. ប. ៦៦]។

“ន តំ កម្មំ កតំ សាធុ, យំ កត្វា អនុតប្បតិ;

យស្ស អស្សុមុខោ រោទំ, វិបាកំ បដិសេវតី”តិ។

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ។

“ទុក្ករំ ទុត្តិតិក្ខញ្ច, អព្យត្តេន ច [អវិយត្តេន (សី. ក.) បស្ស សំ. និ. ១.១៧] សាមញ្ញំ;

ពហូ ហិ តត្ថ សម្ពាធា, យត្ថ ពាលោ វិសីទតី”តិ។

“យោ ហិ អត្ថញ្ច ធម្មញ្ច, ភាសមានេ តថាគតេ;

មនំ បទោសយេ ពាលោ, មោឃំ ហោ តស្ស ជីវិតំ។

“ឧតញ្ចាហំ អវហាយិ, ទុក្ខញ្ច ឆេតា ច បិបិយតាំ ករេត្ត;

យោ អប្បមេយ្យេសុ តថាគតេសុ, ចិត្តំ បទោសេយិ អវីតរាគោ”តិ·

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ·

“អប្បមេយ្យំ បមិនន្តោ, កោធ វិទ្វា វិកប្បយេ;

អប្បមេយ្យំ បមាយិនំ [បមាយន្តំ (សី· ក·) បស្ស សំ· និ· ១·១៧៩], និវុតំ តំ មញ្ញេ អកិស្សវ”ន្តិ·

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ·

“បុរិសស្ស ហិ ជាតស្ស, កុឋារី [កុធារី (ក·) បស្ស សំ· និ· ១·១៨០] ជាយតេ មុខេ;

យាយ ឆិន្ទតិ អត្តានំ, ពាលោ ទុព្ភាសិតំ ភណំ·

“ន ហិ សត្ថំ សុនិសិតំ, វិសំ ហលាហលំ ឥវ;

ឯវំ វិរទ្ធំ បាតេតិ, វាចា ទុព្ភាសិតា យថា”តិ·

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ·

៩១·

“យោ និន្ទិយំ បសំសតិ, តំ វា និន្ទតិ យោ បសំសិយោ·

វិចិនាតិ មុខេន សោ កលិំ, កលិនា តេន សុខំ ន វិន្ទតិ·

“អប្បមត្តោ អយំ កលិ, យោ អក្ខេសុ ធនបរាជយោ;

សព្ពស្សាបិ សហាបិ អត្តនា, អយមេវ មហន្តតរោ [មហត្តរោ (ក·) បស្ស អ· និ· ៤·៣; សំ· និ· ១·១៨០] កលិ;

យោ សុគតេសុ មនំ បទោសយេ។

“សតំ សហស្សានំ និរព្ពុទានំ, ឆត្តិំសតិ បញ្ច ច អព្ពុទានិ;

យមរិយគរហី និរយំ ឧបេតិ, វាចំ មនញ្ច បណិធាយ បាបក”ន្តិ។

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ។

“យោ លោភគុណេ អនុយុត្តោ, សោ វចសា [វចសា ច (ក។) បស្ស សុ។ និ។ ៦៦៣] បរិភាសតិ អញ្ញេ;

អស្សទ្ធោ កទរិយោ [អនរិយោ (សី។ ក។)] អវទញ្ញូ, មច្ឆរិ បេសុណិយំ អនុយុត្តោ។

“មុខទុគ្គ វិភូត អនរិយ, ភូនហុ បាបក ទុក្កដការិ;

បុរិសន្ត កលិ អវជាតបុត្ត [អវជាតកបុត្ត (សី។ ក។) បស្ស សុ។ និ។ ៦៦៤], មា ពហុភាណិធ នេរយិកោសិ។

“រជមាកិរសី អហិតាយ, សន្តេ គរហសិ កិព្ពិសការី;

ពហូនិ ទុច្ចរិតានិ ចរិត្វា, គច្ឆសិ ខោ បបតំ ចិររត្ត”ន្តិ។

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ។

តត្ថ កតមំ វាសនាភាគិយំ សុត្តំ?

“មនោបុព្វង្គមា ធម្មា, មនោសេដ្ឋា មនោមយា;

មនសា ចេ បសន្នេន, ភាសតិ វា ករោតិ វា;

តតោ នំ សុខមន្វេតិ, ឆាយាវ អនបាយិនី”តិ [អនុបាយិនីតិ (ក។) បស្ស ធ។ ប។ ២]។

ឥទំ វាសនាភាគិយំ សុត្តំ។

៨៩។ មហានាមោ សក្កោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – “ឥទំ, ភន្តេ, កបិលវត្ថុ ឥទ្ធញ្ចេវ ផីតញ្ច ពាហុជញ្ញំ [ពហុជនំ (សី។ ក។) បស្ស សំ។ និ។ ៥។១០០១] អាកិណ្ណមនុស្សំ សម្ពាធព្យូហំ, សោ ខោ អហំ, ភន្តេ, ភគវន្តំ វា បយិរុបាសិត្វា មនោភាវនីយេ វា ភិក្ខូ សាយន្ហសមយំ កបិលវត្ថុំ បវិសន្តោ ភន្តេនបិ ហត្ថិនា សមាគច្ឆាមិ, ភន្តេនបិ អស្សេន សមាគច្ឆាមិ, ភន្តេនបិ រថេន សមាគច្ឆាមិ, ភន្តេនបិ សកដេន សមាគច្ឆាមិ, ភន្តេនបិ បុរិសេន សមាគច្ឆាមិ, តស្ស មយ្ហំ, ភន្តេ, តស្មិំ សមយេ មុស្សតេវ ភគវន្តំ អារព្ភ សតិ, មុស្សតិ ធម្មំ អារព្ភ សតិ, មុស្សតិ សង្ឃំ អារព្ភ សតិ។ តស្ស មយ្ហំ, ភន្តេ, ឯវំ ហោតិ ‘ឥមម្ហិ ចាហំ សមយេ កាលំ ករេយ្យំ, កា មយ្ហំ [មមស្ស (សី។ ក។) បស្ស សំ។ និ។ ៥។១០០១] គតិ, កោ អភិសម្បរាយោ’”តិ។

“មា ភាយិ, មហានាម, មា ភាយិ, មហានាម, អបាបកំ តេ មរណំ ភវិស្សតិ, អបាបិកា [អបាបិកា តេ (សី។)] កាលង្កិរិយា។ ចតូហិ ខោ, មហានាម, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ កតមេហិ ចតូហិ? ឥធ, មហានាម, អរិយសាវកោ ពុទ្ធេ អវេច្ចប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ, ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ…បេ… ពុទ្ធោ ភគវាតិ។ ធម្មេ… បេ… សង្ឃេ…បេ… អរិយកន្តេហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អខណ្ឌេហិ…បេ… សមាធិសំវត្តនិកេហិ។ សេយ្យថាបិ, មហានាម, រុក្ខោ បាចីននិន្នោ បាចីនបោណោ បាចីនបព្ភារោ, សោ មូលច្ឆិន្នោ [មូលេហិ ឆិន្នោ (សី។ ក។)] កតមេន បបតេយ្យា”តិ? “យេន, ភន្តេ, និន្នោ យេន បោណោ យេន បព្ភារោ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហានាម, ឥមេហិ ចតូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ និព្ពាននិន្នោ ហោតិ និព្ពានបោណោ និព្ពានបព្ភារោ។ មា ភាយិ, មហានាម, មា ភាយិ, មហានាម, អបាបកំ តេ មរណំ ភវិស្សតិ, អបាបិកា កាលង្កិរិយា”តិ។

ឥទំ វាសនាភាគិយំ សុត្តំ។

“សុខកាមានិ ភូតានិ, យោ ទណ្ឌេន ន ហិំសតិ;

អត្តនោ សុខមេសានោ, បេច្ច សោ លភតេ សុខ”ន្តិ។

ឥទំ វាសនាភាគិយំ សុត្តំ។

“គុន្នញ្ចេ តរមានានំ, ឧជុំ គច្ឆតិ បុង្គវោ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᨲᩣ ᩏᨩᩩᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩮ ᩏᨩᩩᩴ ᨣᨲᩮ ᩈᨲᩥ᪨

“ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ, ᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩈᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ;

ᩈᩮᩣ ᩈᨧᩮ [ᩈᩮᩣ ᨧᩮᩅ (ᩈᩦ᪨) ᨷᨿ᩠ᨿ (ᩈᩦ᪨) ᨷᨿ᩠ᨿ ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪨᪗᪐] ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨧᩁᨲᩥ, ᨷᨣᩮᩅ ᩍᨲᩁᩣ ᨷᨩᩣ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩁᨭ᩠ᨮᩴ ᩈᩩᨡᩴ ᩈᩮᨲᩥ, ᩁᩣᨩᩣ ᨧᩮ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

[illegible] ᩅᩣᩈᨶᩣᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪘᪔᪨ ᨽᨣᩅᩣ ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨿᩴ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ ᨩᩮᨲᩅᨶᩮ ᩋᨶᩣᨳᨷᩥᨱ᩠ᨯᩥᨠᩔ ᩋᩣᩁᩣᨾᩮ᪨ ᨲᩮᨶ ᨡᩮᩣ ᨷᨶ ᩈᨾᨿᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨻᩉᩩᩃᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨧᩦᩅᩁᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ “ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨧᩦᩅᩁᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᩮᨾᩣᩈᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨧᩣᩁᩥᨠᩴ ᨷᨠ᩠ᨠᨾᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᨡᩮᩣ ᨷᨶ ᩈᨾᨿᩮᨶ ᩍᩈᩥᨴᨲ᩠ᨲᨷᩩᩁᩣᨱᩣ ᨳᨷᨲᨿᩮᩣ ᩈᩣᨠᩮᨲᩮ [ᩈᩣᨵᩩᨠᩮ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪑᪐᪐᪗)] ᨷᨭᩥᩅᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩮᨶᨧᩥᨴᩮᩅ ᨠᩁᨱᩦᨿᩮᨶ᪨ ᩋᩔᩮᩣᩈᩩᩴ ᨡᩮᩣ ᩍᩈᩥᨴᨲ᩠ᨲᨷᩩᩁᩣᨱᩣ ᨳᨷᨲᨿᩮᩣ “ᩈᨾ᩠ᨻᩉᩩᩃᩣ ᨠᩥᩁ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨧᩦᩅᩁᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨧᩦᩅᩁᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᩮᨾᩣᩈᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨧᩣᩁᩥᨠᩴ ᨷᨠ᩠ᨠᨾᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩍᩈᩥᨴᨲ᩠ᨲᨷᩩᩁᩣᨱᩣ ᨳᨷᨲᨿᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨷᩩᩁᩥᩈᩴ ᨮᨷᩮᩈᩩᩴ “ᨿᨴᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩋᨾ᩠ᨽᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈ ᨷᩔᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩥ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᩋᨳ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩋᩣᩁᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᨲᩦᩉᩴ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨡᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩋᨴ᩠ᨴᩈ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩪᩁᨲᩮᩣᩅ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩴ, ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨶ ᨿᩮᨶ ᩍᩈᩥᨴᨲ᩠ᨲᨷᩩᩁᩣᨱᩣ ᨳᨷᨲᨿᩮᩣ ᨲᩮᨶᩩᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥ, ᩏᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᩈᩥᨴᨲ᩠ᨲᨷᩩᩁᩣᨱᩮ ᨳᨷᨲᨿᩮᩣ ᩑᨲᨴᩅᩮᩣᨧ “ᩋᨿᩴ ᩈᩮᩣ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ [ᩋᨿᩴ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ (ᩈᩦ᪨ ᨠ᪨) ᨷᩔ ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪑᪐᪐᪗] ᨽᨣᩅᩣ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᩋᩁᩉᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ, ᨿᩔᨴᩣᨶᩥ ᨠᩣᩃᩴ ᨾᨬ᩠ᨬᨳᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩍᩈᩥᨴᨲ᩠ᨲᨷᩩᩁᩣᨱᩣ ᨳᨷᨲᨿᩮᩣ ᨿᩮᨶ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᩮᨶᩩᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᩴᩈᩩ, ᩏᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨽᩥᩅᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᩒᨠ᩠ᨠᨾ᩠ᨾ ᨿᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩴ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᨾᩪᩃᩴ ᨲᩮᨶᩩᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥ, ᩏᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᩈᨶᩮ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ᪨ ᩍᩈᩥᨴᨲ᩠ᨲᨷᩩᩁᩣᨱᩣ ᨳᨷᨲᨿᩮᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨽᩥᩅᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᩴᩈᩩ, ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᨡᩮᩣ ᩍᩈᩥᨴᨲ᩠ᨲᨷᩩᩁᩣᨱᩣ ᨳᨷᨲᨿᩮᩣ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩑᨲᨴᩅᩮᩣᨧᩩᩴ –

“ᨿᨴᩣ ᨾᨿᩴ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨱᩮᩣᨾ ‘ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ ᨠᩮᩣᩈᩃᩮᩈᩩ ᨧᩣᩁᩥᨠᩴ ᨷᨠ᩠ᨠᨾᩥᩔᨲᩦ’ᨲᩥ, ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨶᩮᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨾᨶᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ‘ᨴᩪᩁᩮ ᨶᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ’ᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩣ ᨷᨶ ᨾᨿᩴ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨱᩮᩣᨾ ‘ᩈᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ ᨠᩮᩣᩈᩃᩮᩈᩩ ᨧᩣᩁᩥᨠᩴ ᨷᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩮᩣ’ᨲᩥ, ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨶᩮᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨾᨶᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ‘ᨴᩪᩁᩮ ᨶᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ’ᨲᩥ...ᨷᩮ...᪨

“យទា បន មយំ ភន្តេ ភគវន្តំ សុណោម ‘កាសីសុ មគធេសុ [កាសីហិ មាគធេ (សំ។ និ។ ៣។១០០១)] ចារិកំ បក្កមិស្សតី’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អនត្តមនតា ហោតិ ទោមនស្សំ ‘ទូរេ នោ ភគវា ភវិស្សតី’តិ ។ យទា បន មយំ ភន្តេ ភគវន្តំ សុណោម ‘កាសីសុ មគធេសុ ចារិកំ បក្កន្តោ’តិ, អនប្បកា នោ តស្មិំ សមយេ អនត្តមនតា ហោតិ អនប្បកំ ទោមនស្សំ ‘ទូរេ នោ ភគវា’តិ។

“យទា បន មយំ ភន្តេ ភគវន្តំ សុណោម ‘មគធេសុ កាសីសុ ចារិកំ បក្កមិស្សតី’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អត្តមនតា ហោតិ សោមនស្សំ ‘អាសន្នេ នោ ភគវា ភវិស្សតី’តិ។ យទា បន មយំ ភន្តេ ភគវន្តំ សុណោម ‘មគធេសុ កាសីសុ ចារិកំ បក្កន្តោ’តិ, ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អត្តមនតា ហោតិ សោមនស្សំ ‘អាសន្នេ នោ ភគវា’តិ…បេ…។

“យទា បន មយំ ភន្តេ ភគវន្តំ សុណោម ‘កោសលេសុ សាវត្ថិំ [សាវត្ថិយំ (សី។ ក។)] ចារិកំ បក្កមិស្សតី’តិ។ ហោតិ នោ តស្មិំ សមយេ អត្តមនតា ហោតិ សោមនស្សំ ‘អាសន្នេ នោ ភគវា ភវិស្សតី’តិ។

“យទា បន មយំ ភន្តេ ភគវន្តំ សុណោម ‘សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ’តិ ហោតិ អនប្បកា នោ តស្មិំ សមយេ អត្តមនតា, ហោតិ អនប្បកំ សោមនស្សំ ‘អាសន្នេ នោ ភគវា’”តិ។

“តស្មាតិហ, ថបតយោ, សម្ពាធោ ឃរាវាសោ រជាបថោ, អព្ភោកាសោ បព្ពជ្ជា, អលញ្ច បន វោ, ថបតយោ, អប្បមាទាយា”តិ។ “អត្ថិ ខោ នោ, ភន្តេ, ឯតម្ហា សម្ពាធា អញ្ញោ សម្ពាធោ សម្ពាធតរោ ចេវ សម្ពាធសង្ខាតតរោ ចា”តិ? “កតមោ បន វោ, ថបតយោ, ឯតម្ហា សម្ពាធា អញ្ញោ សម្ពាធោ សម្ពាធតរោ ចេវ សម្ពាធសង្ខាតតរោ ចា”តិ?

“ឥធ មយំ, ភន្តេ, យទា រាជា បសេនទិ កោសលោ ឧយ្យានភូមិំ និយ្យាតុកាមោ [គន្តុកាមោ (សី។ ក។) បស្ស សំ។ និ។ ៣។១០០១] ហោតិ, យេ តេ រញ្ញោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស នាគា ឱបវយ្ហា, តេ កប្បេត្វា យា តា រញ្ញោ បសេនទិស្ស កោសលស្ស បជាបតិយោ បិយា មនាបា, តា [តាសំ (សី។ ក។)] ឯកំ បុរតោ ឯកំ បច្ឆតោ និសីទាបេម, តាសំ ខោ បន, ភន្តេ, ភគិនីនំ ឯវរូបោ គន្ធោ ហោតិ។ សេយ្យថាបិ នាម គន្ធករណ្ឌកស្ស តាវទេវ វិវរិយមានស្ស, យថា តំ រាជកញ្ញានំ [រាជារហេន (សី។ ក។)] គន្ធេន វិភូសិតានំ។ តាសំ ខោ បន, ភន្តេ, ភគិនីនំ ឯវរូបោ កាយសម្ផស្សោ ហោតិ, សេយ្យថាបិ នាម តូលបិចុនោ វា កប្បាសបិចុនោ វា, យថា តំ រាជកញ្ញានំ សុខេធិតានំ។ តស្មិំ ខោ បន, ភន្តេ, សមយេ នាគោបិ រក្ខិតព្ពោ ហោតិ។ តាបិ ភគិនិយោ រក្ខិតព្ពា ហោតិ។ អត្តាបិ រក្ខិតព្ពោ ហោតិ។ ន ខោ បន មយំ, ភន្តេ, អភិជានាម តាសុ ភគិនីសុ បាបកំ ចិត្តំ ឧប្បាទេតា, អយំ ខោ នោ, ភន្តេ, ឯតម្ហា សម្ពាធា អញ្ញោ សម្ពាធោ សម្ពាធតរោ ចេវ សម្ពាធសង្ខាតតរោ ចាតិ។

“តស្មាតិហ , ថបតយោ, សម្ពាធោ ឃរាវាសោ រជាបថោ, អព្ភោកាសោ បព្ពជ្ជា។ អលញ្ច បន វោ, ថបតយោ, អប្បមាទាយ។ ចតូហិ ខោ ថបតយោ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិបាតធម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ។

“ពតយេហិ ចតុហិ? ឥឆ, ឆបតយោ, សុតចា អរិយសាចកោ ពុទ្ធេ អចេច្ចប្បសាទេត សយន្តាគតោ ហោតិ ឥតិបិ សោ ភគចា អទហំ...

បេ... ពុទ្ធោ ភគចាតិ, ឆម្មេ...បេ... សង្ឃេ...បេ... ចិកតយលយច្ឆេទេត ចេតសា អកាទំ អជ្ឈាចសតិ, យុត្តចាគោ បយតបាណិ

ចោសគ្គរតោ យាចយោគោ ទាតសំចិភាគរតោ អប្បដិចិកត្វា។ ឥមេហិ ខោ, ឆបតយោ, ចតូហិ ឆម្មេហិ សយន្តាគតោ

អរិយសាចកោ សោតាបន្នោ ហោតិ អចិនិបាតឆម្មោ និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ។

“ពុយ្យោ, ឆបតយោ, ពុទ្ធេ អចេច្ចប្បសាទេត សយន្តាគតា ឥតិបិ សោ ភគចា អទហំ...បេ... ពុទ្ធោ ភគចាតិ, ឆម្មេ...បេ... សង្ឃេ...

បេ... ឃំ ខោ បត កិញ្ចិ កុលេ ទេយ្យឆម្មំ, សព្ពំ តំ អប្បដិចិកត្វា សីលចន្តេហិ កល្យាណឆម្មេហិ, តំ កិំ យញ្ញថ, ឆបតយោ, កតិចិធា តេ

ពោសលេសុ យតុស្សា ខេយ ពុយ្យាកំ សយសយា យទិទំ ទាតសំចិភាគេហី”តិ? “លាភា តោ, ភន្តេ, សុលទ្ធំ តោ, ភន្តេ, យេសំ តោ ភគចា ឲ្យចំ

បជាតាតី”តិ។

ឥទំ ចាសភាភាគិយំ សុត្តំ។

៥៣។

“ឲ្យកបុប្ផំ ទទិត្វាត [យទិត្វាត (ក។) បស្ស ខេទកា ៥៩], សហស្សំ កប្បកោដិយោ។

ទេទេច ទេច យតុស្សេ ច, សេសេត បរិនិព្ពុតោ”តិ។

ឥទំ ចាសភាភាគិយំ សុត្តំ។

“អស្សេត្ថ ហរិតោភាសេ, សំចិរុឡ្ហមហីរុហេ;

ឲ្យកំ ពុទ្ធកតំ [ពុទ្ធកតំ (ក។) បស្ស ខេទកា ៣០លី] សញ្ញំ, អលភិត្ថំ [អលភិហំ (សី។ ក។)] បតិស្សតោ។

“អជ្ជ តិំសំ តតោ កប្បា, ភាភិជាភាយិ ទុគ្គតិំ;

តិស្សា ចិជ្ជា សន្ធិកតា, តស្សា សញ្ញាយ ចាសភា”តិ។

ᨮᩣᨶᩴ ᩅᩣᩈᨶᩣᨠᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

“ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩣᨿ ᨠᩮᩣᩈᩃᩴ ᨸᩩᩁᩴ, ᨸᩣᩅᩥᩈᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ;

ᩋᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᨠᩮᩣ ᨸᩩᩁᩮᨽᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᩥᨥᩣᨲᨠᩮᩣ ᨾᩩᨶᩥ᪨

“ᨸᩩᩁᩥᩈᩔ ᩅᨭᩴᩈᨠᩮᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩮ, ᩈᨻ᩠ᨻᨸᩩᨸ᩠ᨹᩮᩉᩥᩃᨦ᩠ᨠᨲᩮᩣ;

ᩈᩮᩣ ᩋᨴ᩠ᨴᩈᩣᩈᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᨦ᩠ᨥᨸᩩᩁᨠ᩠ᨡᨲᩴ᪨

“ᨸᩅᩥᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᩁᩣᨩᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ, ᨴᩮᩅᨾᩣᨶᩩᩈᨸᩪᨩᩥᨲᩴ;

ᩉᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩈᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨾᩩᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥ᪨

“ᩈᩮᩣ ᨲᩴ ᩅᨭᩴᩈᨠᩴ ᩈᩩᩁᨽᩥᩴ, ᩅᨱ᩠ᨱᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨾᨶᩮᩣᩁᨾᩴ;

ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔᩩᨸᨶᩣᨾᩮᩈᩥ, ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩈᩮᩉᩥ ᨸᩣᨱᩥᨽᩥ᪨

“ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᩈᩥᨡᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᩣ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩃᨸᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣ;

ᩈᩉᩔᩁᩴᩈᩦ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩩᩁᩥᩅ, ᩏᨠ᩠ᨠᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥ ᩋᩣᨶᨶᩣ᪨

“ᨸᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᩈᩦᩈᩮ ᩋᩣᨴᩥᨧ᩠ᨧᨻᨶ᩠ᨵᩩᨶᩮᩣ;

ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨸᩁᩥᩅᩮᨮᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᨾᩩᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨿᨳ᪨

“ᨮᩥᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩴ, ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨲᩴ ᩃᩮᩣᨾᩉᩴᩈᨶᩴ;

ᩑᨠᩴᩈᩴ ᨧᩦᩅᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ, ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩑᨲᨴᨻᩕᩅᩥ᪨

‘‘កោ ហេតុ សិតកម្មស្ស, ព្យាករោហិ មហាមុនេ;

ធម្មាលោកោ ករិស្សតិ, កង្ខំ វិតរ នោ មុនេ។

‘‘យស្ស តំ សព្ពធម្មេសុ, សទា ញាណំ បវត្តតិ;

កង្ខិំ វេមតិកំ ឆេទំ, អាគន្តុំ ឯតទព្រវិ។

‘‘យោ សោ អាគន្តុ បុរិសោ, មយិ ចិត្តំ បសាទយិ;

ចតុរាសីតិកប្បានិ, ទុគ្គតិំ ន គមិស្សតិ។

‘‘ទេវេសុ ទេវសោភគ្គំ, ទិព្ពំ រជ្ជំ បសាសិយ;

មនុស្សេសុ មនុស្សិន្ទោ, រាជា រដ្ឋេ ករិស្សតិ។

‘‘សោ ឥមំ បដ្ឋរិត្វា, សង្គហិត្វាន [សង្គហិត្វា ច (ក។)] ធម្មតំ;

បច្ចេកពុទ្ធោ សុតរាកោ, វជំ សកោ នាម ករិស្សតិ។

‘‘នត្ថិ ចិត្តេ [បស្ស ចិ។ វ។ ៨០៣] បសន្នម្ហិ, អប្បកា នាម ទក្ខិណា;

តថាគតេ វា សម្ពុទ្ធេ, អថ វា តស្ស សាវកេ។

‘‘ឯវំ អចិន្តិយា [បស្ស អប។ ថេរ ១។១។៨២] ពុទ្ធា, ពុទ្ធធម្មា អចិន្តិយា;

អចិន្តិយេ បសន្នានំ, វិបាកោ ហោតិ អចិន្តិយោ’’តិ។

[illegible] [illegible] ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

[illegible]᪨ “ᩍᨵᩣᩉᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᩅᩴ ᨧᩮᨲᩈᩣ ᨧᩮᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧ ᨸᨩᩣᨶᩣᨾᩥ “(ᨿᨳᩣ ᨡᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩍᩁᩥᨿᨲᩥ, ᨿᨬ᩠ᨧ ᨸᨭᩥᨸᨴᩴ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨿᨬ᩠ᨧ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩈᨾᩣᩁᩪᩊ᩠ᩉᩮᩣ) [( ) ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪔᪓-᪔᪔; ᩍᨲᩥᩅᩩ᪨ ᪒᪑]᪨ ᩍᨾᨾ᩠ᩉᩥ ᨧᩣᨿᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨠᩣᩃᩴ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ, ᨿᨳᩣᨽᨲᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᩈᨣ᩠ᨣᩮ᪨ ᨲᩴ ᨠᩥᩔ ᩉᩮᨲᩩ? ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩥᩔ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩴ, ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᩈᩣᨴᩉᩮᨲᩩ [ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᩉᩮᨲᩩ (ᩈᩦ᪨ ᨠ᪨)] ᨡᩮᩣ ᨸᨶ ᩑᩅᨾᩥᨵᩮᨠᨧ᩠ᨧᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩣᨿᩔ ᨽᩮᨴᩣ ᨸᩁᩴ ᨾᩁᨱᩣ ᩈᩩᨣᨲᩥᩴ ᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᩏᨸᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩑᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨽᨣᩅᩣ ᩋᩅᩮᩣᨧ, ᨲᨲ᩠ᨳᩮᨲᩴ ᩍᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ –

“ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩴ ᩍᨵ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ;

ᩑᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩣᩈᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ [ᩈᨲ᩠ᨳᩣ (ᩈᩦ᪨ ᨠ᪨) ᨸᩔ ᩍᨲᩥᩅᩩ᪨ ᪒᪑] ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ᪨

“ᩍᨾᨾ᩠ᩉᩥ ᨧᩣᨿᩴ ᩈᨾᨿᩮ, ᨠᩣᩃᩴ ᨠᨿᩥᩁᩣᨳ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ;

ᩈᩩᨣᨲᩥᩴ ᩏᨸᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥᩔ ᨸᩈᩣᨴᩥᨲᩴ᪨

“ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᩈᩣᨴᩉᩮᨲᩩ ᩉᩥ, ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ;

ᨿᨳᩣᨽᨲᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᩮᨿ᩠ᨿ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨲᨳᩣᩅᩥᨵᩮᩣ;

ᨠᩣᨿᩔ ᨽᩮᨴᩣ ᩈᨸ᩠ᨸᨬ᩠ᨬᩮᩣ, ᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᩈᩮᩣ ᩏᨸᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

“ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩍᨲᩥ ᨾᩮ ᩈᩩᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

[illegible] [illegible] ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

“[illegible], [illegible];

[illegible] [[illegible] (ᩈᩦ᪨ ᨠ᪨) ᨸᩔ [illegible]] [illegible], [illegible]᪨

“ເກນ ເຕ ຕາທິເສາ ວເຓ຺ຓາ, ອານຸພາເວາ ຊຸຕິ ຈ ເຕ;

ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕິ ຈ ເຕ ເພາຄາ, ເຍ ເກຈິ ມນສິຈ຺ຉິຕາ.

“ປຸຈ຺ຉິຕາ ເທວເຕ ສໍສ, ກິສ຺ສ ກມ຺ມສ຺ສິທໍ ຜລໍ;

ສາ ເທວຕາ ອຕ຺ຕມນາ, ເທວຣາເຊນ ປຸຈ຺ຉິຕາ.

“ປຎ຺ຫາປຸຏ຺ຐາ ວິຍາກາສິ, ສກ຺ກສ຺ສ ອິຕິ ເມ ສຸຕໍ;

ອທ຺ທານໍ ປຏິປນ຺ນາຫໍ, ທິສ຺ວາ ຖູປໍ ມເນາຣມໍ.

“ຕຕ຺ຖ ຈິຕ຺ຕໍ ປສາເທສິໍ, ກສ຺ສປສ຺ສ ຍສສ຺ສິເນາ;

ປທຸມປຸເປ຺ຜຫິ ປູເຊສິໍ, ປສນ຺ນາ ເສຫິ ຕເສ຺ສຈ;

ກມ຺ມສ຺ສ ຜລໍ ວິປາເກາ, ເອຕາທິສໍ ກຕປຸຎ຺ຎາ ລພນ຺ຕີ”ຕິ.

ອິທໍ ວາສນາພາຄິຍໍ ສຸຕ຺ຕໍ.

“ທານກຖາ ສີລກຖາ ສຄ຺ຄກຖາ ປຸຎ຺ຎກຖາ ປຸຎ຺ຎວິປາກກຖາ”ຕິ;

ອິທໍ ວາສນາພາຄິຍໍ ສຸຕ຺ຕໍ.

“ອປິຈາປິ ປໍສຸຖູເປສຸ ອຸທ຺ທິສ຺ສກເຕສຸ ທສພລສຣານໍ ຕຕ຺ຖປິ ກາຣໍ ກຕ຺ວາ ສເຄ຺ຄສຸ ພຣາ ປເມາທນ຺ຕີ”ຕິ.

ອິທໍ ວາສນາພາຄິຍໍ ສຸຕ຺ຕໍ.

ຂລີ.

“ភេចបុត្តសទឹរចេណ្ណា, សទ្ទោ សុកសល្លិតី។

ក្ខេពេត ចំសុំ ខេតេយត្វា, ធ្វុចំ ចេដ្ឋេច ពរឿបំ។

“អយំ សុកេត្ត សុកពរឿ ធ្វេបិ, យេហសិេតា ឥសពាលឆយុឆាទិេតា;

តសិ្ម [ឃសិ្ម (សីៈ)] ញ្ចេយ ភេចយត្វុឌា បសត្តា, ពាទិ ពេទាត្តា ឌទាយណោ បយុទ្ធេទ”តិ។

ញ្ចឆំ ចាសតាកាពិឃំ សុត្តំ។

“ក្ខញអាទិ ចត តំ អាសិ, ឃាហំ ធ្វុចំ យេហសិេតា;

ក្ខប្បលិតិ ច ចត្តាទិ, យាលច្ចា អកិេទាបឃិ។

“អជ្ជ តិំសំ តេតា ពប្បា, តាកិឌាតាយិ ក្បុក្កតិ;

ចិតិបិតំ ត ពន្ធាយិ, ធ្វុចំ បុេឌត្វ [បុេឌត្វា (ពៈ)] សត្វុេតា”តិ។

ញ្ចឆំ ចាសតាកាពិឃំ សុត្តំ។

“ពាត្តិំសលក្ខណធរស្ស, ចិឌិតចិឌឃស្ស េលិពតាឆស្ស;

សតសហស្សំ ពេប្ប, យុភិេតា ធ្វុចំ អបុេឌសិ។

“ឃំ យឃា បសុតំ បុញ្ញំ, េតត ច បុេញ្ញត េភច េសាកក្តិ;

ទជ្ជាតិ ច ពាទិតាតិ, អតាពត្តុត ចិតិបិតំ។

“ឃំ ធម្ម អគត្តគយកស្ស, សាសនេ បលិហិតំ តធា;

ចិត្តំ តំ នេ សត្តាំ, លទ្ធំ ចិយុត្តចិត្តយ្រិចិន្ទតលេតា”តិ។

ឡាទំ ចារសភាកាកិយំ វុត្តំ។

៨៥។

“សាយាកបទេត្វាគតយត្តទេយច ហិ, បទេច្ចកត្យុទ្ធយ្រិអគាសិ គក្លិលំ។

ចិយុត្តចិទេត្ត អលិលេ អភាសេច, អនលចិហារិយ្រិអសក្ខុយាគេស។

“តស្វិច្ចា ឌ្លកប្បឃិ គយ្យុយុត្តយំ, តស្វិច្ចា គទេយ្យ បលិទេឆសិ យាគសំ;

ទុចំ ចិហារីហិ នេ សក្ខនេយា សិឃា, កនេច ក្យគាសុបិ ឥ យា អទេបក្លចា។

“តទេស្សច កយ្យស្ស ចិបាកទេតា អហំ, សហស្សក្លត្តុំ ក្យុទ្ធស្សបបជ្ជិ [ក្យុទ្ធស្សបបជ្ជិ (សី)];

ឌីឃាយុទេកសុ អយទេយសុ បាលិសុ, ចិទេសសកាយឹសុ អហិតកាយិសុ។

“តទេស្សច កយ្យស្ស ចិបាកទេតា អហំ, សហស្សក្លត្តុំ តិគទេសាបបជ្ជិ;

ចិចិត្រយាលិកនលាគុទេលបិសុ, ចិសិដ្ឋកាឃ្លបកទេតា ឃសស្សិសុ។

“តទេស្សច កយ្យស្ស ចិបាកទេតា អហំ, ចិយុត្តចិទេត្តា អលិទេលា អភាសទេចា;

ឡាទេយហិ នេ អត្តិយទេគហឆារិកិ, សយាកទេយា អារិហិ តាហិ តារិហិ។

“បច្ចក្ខុ ក្លិយំ អចឥ តធាកទេតា ឌិទេភា, សយិញ្ញូទេត សិលចទេតា ឃគិន្ទតិ;

ឃថា ឃថា ខេយ យគឃា ចិចិត្តិតំ, ឍថា ឃយិទ្ធិ អឃយត្តិខេយា កខចា”តិ៍

ញ្ញាតិ ចារឃគាកាកិឃំ ឃុត្តំ៍

“ឲ្យកាតិឃយិព្យាបយ្យយិព្យឌិខេគា អខេគខេឌា, អគត្តូងឃ្យឹ កកចា ឃិលឹតិ;

ឍឃ្យាបិ ទាឌា កាឍា ឃិលិខេទ្ធ [ឃិឍល្ហិ (ឃឹ៍)], ញុខេទ្ធ ច ឆខេយុ ច អកិប្បឃខេត្វា៍

“បទិតិឡ្ហខេឍ ខេលិកចិតាឃកយិព្យច្ចុបំ ឃកាឃិ ចិបុលំ យហត្តិ;

ឃយត្តូខេឍា កាចុតិកំ យខេហឃិខេគា, ខេឌចាតិខេឌចឃ្យ គុទ្ធួយឃ្យ៍

“ឍត្តិ យគុខេឃ្យា ឆាលិយាកិហាទឹ, បក្កឃ្យាឌាតិឃុយគំ បហខេដ្ឋា;

ចាខេឍគ បុប្ឆំ បតិឍឃ្យ ឲកំ, ឍាហំ កខេហត្វាគ ឍខេឃ្យច ងាឃិ៍

“ខេឃា ឃំ អខេចាចាកិបឃត្តិខេត្វា, ញុឃ្យូខេយច ឲតំ បុប្ឆំ ងខាយិ;

ឍាហំ កខេហត្វា អកិខេទាបខេឃឃិ, បុគប្បុតំ ញុទ្ធយគុឃ្យខេទត្វា៍

“អឆ្ជ តិឃំ ឍខេឍា កប្បា, គាកិឌាគាយិ ឌ្យក្កតិ;

ចិតិបាតត្វា គ កដ្ឋាយិ, ធុបបុឌាឃិឌំ ឋល”ត្តិ៍

ញ្ញាតិ ចារឃគាកាកិឃំ ឃុត្តំ៍

“កបិលំ គាយ គកាទំ, ឃុចិកត្តិ យហាបឆំ;

អាកិណ្ណយិន្ទ្ធំ ឋិតញ្ញា, ព្រាហ្មណស្ស ទាឌិតោ។

“កុម្មាន់ ចិក្កិលិំ ពត្ត, បញ្ញាលិតំ បុត្តយេ;

សោហំ អដ្ឋឹ សម្ពន្ធំ, ឧបទិដ្ឋំ ឃសស្សិតំ។

“ហដ្ឋោ ចិត្តំ បសាទេត្វា, តិយេត្តេសិ តុត្តយំ;

អទិដ្ឋំ ឆុចកេត្តក, ឃំ ទេ ទេកហយិក្រិដ្ឋូច។

“តេតា ច កត្តិកោ បុណ្ណា [កត្តិកា បុណ្ណា (ក)], បុណ្ណយាសឹ ឧបដ្ឋិតា;

តចំ ទុស្សយុកំ កឃ្មា អទិដ្ឋទេស្សាបតាយឃិំ។

“បសត្ថចិត្តំ ទាតព្វាត, បដិក្កុលិក្យាតុត្តយោ;

អត្ថកយេកោ កាទុលិកោ, តល្យាតិឈោតកោ យុតិ។

“តាហំ កយុំ កទិត្វាត, កល្យាលំ ញុទ្ធចណ្ណិតំ;

ទេដេច ទេចច យតុទេស្ស ច, សត្ថាចិត្វា តតោ ចុតោ។

“ចាទាលសិយំ តកេទ, សេដ្ឋិស្ស ទុកបុត្តកោ;

អទ្ធេ កុលស្មិំ ឧប្បន្នោ, បិទេលហិ ច បិឃតេទា។

“តេតា ច ចិញ្ញាតំ បទេត្តា, ទេចបុទេត្តត ទេចាគិទេតា;

បិសាកា ឆ្ទុហិត្វាត, សម្ពន្ធុបសក្កិយិ។

“យោ មេ ធម្មមទេសយិ, អត្ថកាមាយ គោតមោ;

ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ, ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ។

“អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ, ទុក្ខូបសមគាមិនំ;

ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ, មុនិ ធម្មមទេសយិ។

“តស្សាហំ វចនំ សុត្វា, វិហរិំ សាសនេ រតា;

សមថំ បដិបជ្ជាហំ, រត្តិន្ទិវមតន្ទិតា។

“អជ្ឈត្តញ្ច ពហិទ្ធា ច, យេ មេ វិជ្ជិំសុ [វិជ្ជិស្សុ (សី.)] អាសវា;

សព្វេ អាសុំ សមុច្ឆិន្នា, ន ច ឧប្បជ្ជរេ បុន។

“បរិយន្តកតំ ទុក្ខំ, ចរិមោយំ សមុស្សយោ;

ជាតិមរណសំសារោ, នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ”តិ។

ឥទំ វាសនាភាគិយំ សុត្តំ។

៥៥។ តត្ថ កតមំ និព្ពេធភាគិយំ សុត្តំ?

“ឧទ្ធំ អធោ សព្វធិ វិប្បមុត្តោ, អយំ អហស្មីតិ [អយមហមស្មីតិ (សី.) បស្ស ឧទា. ៦១] អនានុបស្សី;

ឯវំ វិមុត្តោ ឧទតារិ ឱឃំ, អតិណ្ណបុព្វំ អបុនព្ភវាយា”តិ។

[illegible] និព្ពេធភាគិយំ សុត្តំ។

“សីលវតោ , អានន្ទ, ន ចេតនា [ចេតនាយ (អ។ និ។ ១១។២)] ករណីយា ‘កិន្តិ មេ អវិប្បដិសារោ ជាយេយ្យា’តិ។ ធម្មតា ឯសា, អានន្ទ, យំ សីលវតោ អវិប្បដិសារោ ជាយេយ្យ។ អវិប្បដិសារិនា, អានន្ទ, ន ចេតនា ករណីយា ‘កិន្តិ មេ បាមោជ្ជំ ជាយេយ្យា’តិ។ ធម្មតា ឯសា, អានន្ទ, យំ អវិប្បដិសារិនោ បាមោជ្ជំ ជាយេយ្យ។ បមុទិតេន, អានន្ទ, ន ចេតនា ករណីយា ‘កិន្តិ មេ បីតិ ជាយេយ្យា’តិ។ ធម្មតា ឯសា, អានន្ទ, យំ បមុទិតស្ស បីតិ ជាយេយ្យ។ បីតិមនស្ស, អានន្ទ, ន ចេតនា ករណីយា ‘កិន្តិ មេ កាយោ បស្សម្ភេយ្យា’តិ។ ធម្មតា ឯសា, អានន្ទ, យំ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភេយ្យ។ បស្សទ្ធកាយស្ស អានន្ទ, ន ចេតនា ករណីយា ‘កិន្តាហំ សុខំ វេទិយេយ្យ’ន្តិ។ ធម្មតា ឯសា, អានន្ទ, យំ បស្សទ្ធកាយោ សុខំ វេទិយេយ្យ។ សុខិនោ អានន្ទ, ន ចេតនា ករណីយា ‘កិន្តិ មេ សមាធិ ជាយេយ្យា’តិ។ ធម្មតា ឯសា, អានន្ទ, យំ សុខិនោ សមាធិ ជាយេយ្យ។ សមាហិតស្ស អានន្ទ, ន ចេតនា ករណីយា ‘កិន្តាហំ យថាភូតំ បជានេយ្យ’ន្តិ។ ធម្មតា ឯសា, អានន្ទ, យំ សមាហិតោ យថាភូតំ បជានេយ្យ។ យថាភូតំ បជានតោ , អានន្ទ, ន ចេតនា ករណីយា ‘កិន្តិ មេ និព្ពិទា ជាយេយ្យា’តិ។ ធម្មតា ឯសា, អានន្ទ, យំ យថាភូតំ បជានន្តោ និព្ពិន្ទេយ្យ។ និព្ពិន្ទន្តោ, អានន្ទ, ន ចេតនា ករណីយា ‘កិន្តិ មេ វិរាគោ ជាយេយ្យា’តិ។ ធម្មតា ឯសា, អានន្ទ, យំ និព្ពិន្ទន្តោ វិរជ្ជេយ្យ។ វិរជ្ជន្តោ អានន្ទ ន ចេតនា ករណីយា ‘កិន្តិ មេ វិមុត្តិ ជាយេយ្យា’តិ។ ធម្មតា ឯសា, អានន្ទ, យំ វិរជ្ជន្តោ វិមុច្ចេយ្យ។ វិមុច្ចន្តោ, អានន្ទ, ន ចេតនា ករណីយា ‘កិន្តិ មេ វិមុត្តិញាណទស្សនំ ឧប្បជ្ជេយ្យា’តិ។ ធម្មតា ឯសា, អានន្ទ, យំ វិមុត្តស្ស វិមុត្តិញាណទស្សនំ ឧប្បជ្ជេយ្យា”តិ។

[illegible] និព្ពេធភាគិយំ សុត្តំ។

១០០។

“យទា ហវេ បាតុភវន្តិ ធម្មា, អាតាបិនោ ឈាយតោ ព្រាហ្មណស្ស។

អថស្ស កង្ខា វបយន្តិ សព្ពា, យតោ បជានាតិ សហេតុធម្ម”ន្តិ។

[illegible] និព្ពេធភាគិយំ សុត្តំ។

“យទា ហវេ បាតុភវន្តិ ធម្មា, អាតាបិនោ ឈាយតោ ព្រាហ្មណស្ស;

អថស្ស កង្ខា វបយន្តិ សព្ពា, យតោ ខយំ បច្ចយានំ អវេទី”តិ។

ញាណំ និសិន្នកាកិយំ សុត្តា។

“កិំសុ [បស្ស សំ. និ. ១.១៥១] ឆេត្វា សុខំ សេតិ, កិំសុ ឆេត្វា ន សោចតិ;

កោធំ ឆេត្វា សុខំ សេតិ, កោធំ ឆេត្វា ន សោចតិ”តិ។

ញាណំ និសិន្នកាកិយំ សុត្តា។

“កឋាហំ តន្តិ បស្សេយ្យំ, អានន្ទា [អនន្ទា (ក.) បស្ស សំ. និ. ១.១៥១] បំសុកូលិកំ;

អញ្ញាតុញ្ញោត ឃាសេន្តំ, ការយសុ អនបេក្ខិតន្តិ”តិ។

ញាណំ និសិន្នកាកិយំ សុត្តា។

“កិំសុ ឆេត្វា សុខំ សេតិ, កិំសុ ឆេត្វា ន សោចតិ;

កិស្សស្សុ [កិស្សស្ស (សី. ក.) បស្ស សំ. និ. ១.១៥៤] ឯកធម្មស្ស, វធំ រោចេសិ គោតមាតិ។

“កោធំ ឆេត្វា សុខំ សេតិ, កោធំ ឆេត្វា ន សោចតិ;

កោធស្ស វិសមូលស្ស, មធុរគ្គស្ស វាសវ;

វធំ អរិយា បសំសន្តិ, តំ ហិ ឆេត្វា ន សោចតី”តិ។

ញាណំ និសិន្នកាកិយំ សុត្តា។

“កិំសុ ហនេ ឧប្បតិតំ, កិំសុ ជាតំ វិនោទយេ;

កិញ្ចស្សុ បជហេ ធីរោ, កិស្សាភិសមយោ សុខោ។

“កោធំ ហនេ ឧប្បតិតំ, រាគំ ជាតំ វិនោទយេ;

អវិជ្ជំ បជហេ ធីរោ, សច្ចាភិសមយោ សុខោ”តិ.

ឥទំ និព្ពេធភាគិយំ សុត្តំ.

១០១.

“សត្តិយា វិយ ឱមដ្ឋោ, ឌយ្ហមានោវ [ឌយ្ហមានេវ (ក.) សំ. និ. ១.២១; ថេរគា. ៣៩ បស្សិតព្ពំ] មត្ថកេ.

កាមរាគប្បហានាយ, សតោ ភិក្ខុ បរិព្ពជេ.

“សត្តិយា វិយ ឱមដ្ឋោ, ឌយ្ហមានោវ មត្ថកេ;

សក្កាយទិដ្ឋិប្បហានាយ, សតោ ភិក្ខុ បរិព្ពជេ”តិ.

ឥទំ និព្ពេធភាគិយំ សុត្តំ.

“សព្ពេ ខយន្តា និចយា, បតនន្តា សមុស្សយា;

សព្ពេសំ មរណមាគម្ម, សព្ពេសំ ជីវិតមទ្ធុវំ;

ឯតំ ភយំ មរណេ [មរណំ (ក.) បស្ស សំ. និ. ១.១០០] បេក្ខមានោ, បុញ្ញានិ កយិរាថ សុខាវហានិ.

“សព្ពេ ខយន្តា និចយា, បតនន្តា សមុស្សយា;

សព្ពេសំ មរណមាគម្ម, សព្ពេសំ ជីវិតមទ្ធុវំ;

ເອຕໍ ຠຍໍ ມຣເຓ ເປກ຺ຂມາເນາ, ເລາກາມິສໍ ປຊເຫ ສນ຺ຕິເປເກ຺ຂາ”ຕິˋ

ອິທໍ ນິເພ຺ພຘຠາຄິຍໍ ສຸຕ຺ຕໍˋ

“ສຸຂໍ ສຍນ຺ຕິ ມຸນເຍາ, ນ ເຕ ເສາຈນ຺ຕິ ມາວິຘ;

ເຍສໍ ຌານຣຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ, ປຎ຺ຎວາ ສຸສມາຫິເຕາ;

ອາຣທ຺ຘວີຣິເຍາ ປຫິຕເຕ຺ຕາ, ໂອຆໍ ຕຣຕິ ທຸຕ຺ຕຣໍˋ

“ວິຣເຕາ ກາມສຎ຺ຎາຍ, ສພ຺ພສໍເຍາຊນາຕີເຕາ [ສພ຺ພສໍເຍາຊນາຕິເຄາ (ສີˋ) ປສ຺ສ ສໍˋ ນິˋ ໑ˋ໔໙];

ນນ຺ທິຠວປຣິກ຺ຂີເຓາ [ນນ຺ທີຣາຄປຣິກ຺ຂີເຓາ (ກˋ) ສໍˋ ນິˋ ໑ˋ໔໙], ເສາ ຄມ຺ຠີເຣ ນ ສີທຕີ”ຕິˋ

ອິທໍ ນິເພ຺ພຘຠາຄິຍໍ ສຸຕ຺ຕໍˋ

“ສທ຺ທຫາເນາ ອຣຫຕໍ, ຘມ຺ມໍ ນິພ຺ພານປຕ຺ຕິຍາ;

ສຸສ຺ສູສໍ ລຠເຕ ປຎ຺ຎໍ, ອປ຺ປມເຕ຺ຕາ ວິຈກ຺ຂເຓາˋ

ປຕິຣູປກາຣີ ຘຸຣວາ, ອຸຏ຺ຐາຕາ ວິນ຺ທເຕ ຘນໍ;

ສເຈ຺ຈນ ກິຕ຺ຕິໍ ປເປ຺ປາຕິ, ທທໍ ມິຕ຺ຕານິ ຄນ຺ຖຕິ;

ອສ຺ມາ ເລາກາ ປຣໍ ເລາກໍ, ເອວໍ [ສເວ (ສີˋ) ປສ຺ສ ສໍˋ ນິˋ ໑ˋ໒໓໙] ເປຈ຺ຈ ນ ເສາຈຕີ”ຕິˋ

ອິທໍ ນິເພ຺ພຘຠາຄິຍໍ ສຸຕ຺ຕໍˋ

“ສພ຺ພຄນ຺ຖປຫີນສ຺ສ, ວິປ຺ປມຸຕ຺ຕສ຺ສ ເຕ ສເຕາ;

សយហស្ស ត ឋំ សាធុ, ឃដន្នាយត្យសាសឹតិ៍

“វេឃត វេកតធិ ចវេណ្ណត, សិចាវេសា សក្ក ឌាឃតិ;

ត ឋំ អវហតិ សប្បវេន្នា, យតសា អត្យាបយ្សិតំ [អតត្យាបយ្សិតំ (សី៍ ព៍) បស្ស សំ៍ តិ៍ ១៍១២៩]៍

“យតសា វេច បសវេត្តត, ឃដន្នាយត្យសាសតិ;

ត វេពត វេហាតិ សិឃុវេត្តា, ឃាត្យាបយ្សា អត្រូឃា”តិ៍

ញ្ញាទំ តិវេន្នាឆកាពិឃំ ស្យុត្តំ៍

១០៧៍

“វាវេកា ច វេកាវេសា ច ក្យវេតាតិដាតា, អវតឹ វតឹ [អវតិ វតិ (ព៍) សំ៍ តិ៍ ១៍២២ល៍; ស្យុ៍ តិ៍ ២ល៍២ បស្សិតន្តំ] វេលិយហំវេសា ក្យវេតាឌា៍

ក្យវេតា សយុ្ទាឃ យវេតាចិតក្កា, ក្យយាវកា ឆក្កយិវេចាស្សឌត្តិ៍

“វាវេកា ច វេកាវេសា ច ញ្ញវេតាតិដាតា, អវតឹ វតឹ វេលិយហំវេសា ញ្ញវេតាឌា;

ញ្ញវេតា សយុ្ទាឃ យវេតាចិតក្កា, ក្យយាវកា ឆក្កយិវេចាស្សឌត្តិ៍

“វេស្កហឌា អត្តសយុក្តា, តិវេក្រាឆវេស្សច ឍត្តឌា;

ប្យុធ្យ ចិសត្តា កាវេយស្យុ, យាល្យចាច ចិតតា ចវេត៍

“វេឃ តំ បឌាតត្តិ ឃវេតាតិដាតំ, វេត តំ ចិវេតាវេឌត្តិ ស្យុវេណាហិ ឃក្ល;

ទេ ទ្វត្តំ ឱឈយិយំ តន្តិ, អតិល្លាបុគ្គាំ អបុតគ្គចាឃា”តិ.

ញាង់ តិខេត្ថាឆភាពិឃំ សុត្តំ.

“ទ្រក្ខំ ភកចា សុទ្រក្ខំ ភកចា”តិ;

“ទ្រក្ខំ ចាបិ គខេរាន្តិ, [កាយឌាតិ ភកចា]

ខេសក្លា ឃឹលឃយាហិតា;

ឱតត្តា អភកាទិឃុខេបតស្ស, តុជ្ជិ ខេហាតិ សុឍាចហា”តិ.

“ទ្រល្លកា [ទ្រល្លកំ (ឃឹ. គ.) បស្ស ឃំ. តិ. ១.ប័លិ] ភកចា ឃឌិតំ តុជ្ជិ”តិ;

“ទ្រល្លកំ ចាបិ លកន្តិ, [កាយឌាតិ ភកចា]

ចិត្តច្ចបឃខេយ ទេតា;

ខេឃឃំ ឌិចា ឆ ទេត្តា ឆ, ភាចភាឃ ទេតា យខេភា”តិ.

“ទ្រស្សយាគហំ ភកចា ឃឌិតំ ចិត្ត”ន្តិ;

“ទ្រស្សយាគហំ ចាបិ ឃយាគហន្តិ, [កាយឌាតិ ភកចា]

ញ្ញត្រិឃុបឃខេយ ទេតា;

ខេត ខេលត្វា យឆ្ជខេភា ឌាល់, អទិឃា គឆ្ឆិត្តិ កាយឌា”តិ.

“ទ្រក្កខេយា ភកចា ចិឃខេយា យខេក្កា”តិ;

“ធក្កយេ ចិសយេ ចាបិ, អរិឃា កច្ឆន្តិ ពាយឆ [ពាយឆា (ក៍) បស្ស ស៍ ត៍ ១៍ប័សិ];

អតរិឃា ចិសយេ យក្កេ, បបតន្តិ អចិសិរា;

អរិឃាត៌ សយោ យក្កោ, អរិឃា ហិ ចិសយេ សយា”តិ៍

ច្ចាធំ តិទ្ធោឆកាពិឃំ សុត្តំ៍

១០៦៍

“ច្ចាធំ ហិ [បស្ស ស៍ ត៍ ១៍១០១] ចំ ដេតចតំ, ច្ចាសិសឈ្ឈិតិសេចិចំ៍

អាចុត្តំ ឆឡូទាដេត, បីតិសច្ចាតតំ យយ៍

“ពយុំ ចិន្ទា ច ឆឡោ ច, សិលំ ឌីចិតយុត្តយំ;

ឲតេត យច្ឆា សុដ្ឋិន្តិ, ត ពោពេត្តត ឆតេត ចា៍

“តម្ពា ហិ បណ្ឌិតោ លោកេ, សយ្យស្ស អត្ថយត្តតោ;

ឃោតិសោ ចិចិតេ ឆយុំ, ឲចំ តត្ថ ចិស្សញ្ញតិ៍

“សាទិប្តុទ្ធោច បណ្ណាឃ, សិលេត ខ្ទបសយេត ច;

ឃោបិ បិទក្កតោ កិច្ចុ, ឲតាចបទយោ សិឃា”តិ៍

ច្ចាធំ តិទ្ធោឆកាពិឃំ សុត្តំ៍

“អតីតំ នាន្វាគមេយ្យ, នប្បដិកង្ខេ អនាគតំ;

យទតីតំ បហីនំ [បហីណំ (សី។) បស្ស ម។ និ។ ៣។២៧២] តំ, អប្បត្តញ្ច អនាគតំ។

“បច្ចុប្បន្នញ្ច យោ ធម្មំ, តត្ថ តត្ថ វិបស្សតិ;

អសំហីរំ អសំកុប្បំ, តំ វិទ្វា មនុព្រូហយេ។

“អជ្ជេវ កិច្ចមាតប្បំ [កិច្ចំ អាតប្បំ (សី។)], កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ;

ន ហិ នោ សង្គរំ តេន, មហាសេនេន មច្ចុនា។

“ឯវំ វិហារឹ អាតាបឹ, អហោរត្តមតន្ទិតំ;

តំ វេ “ភទ្ទេករត្តោ”តិ, សន្តោ អាចិក្ខតេ មុនី”តិ។

ឥទំ និទ្ទេសភាគិយំ សុត្តំ។

“ចត្តារិមានិ , ភិក្ខវេ, សច្ឆិកាតព្វានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? អត្ថិ, ភិក្ខវេ, ធម្មា ចក្ខុនា បញ្ញាយ ច សច្ឆិកាតព្វា, អត្ថិ ធម្មា សតិយា បញ្ញាយ ច សច្ឆិកាតព្វា, អត្ថិ ធម្មា កាយេន បញ្ញាយ ច សច្ឆិកាតព្វា, អត្ថិ ធម្មា បញ្ញាយ វេទិតព្វា, បញ្ញាយ ច សច្ឆិកាតព្វា។

“កតមេ ច, ភិក្ខវេ, ធម្មា ចក្ខុនា បញ្ញាយ ច សច្ឆិកាតព្វា? ទិព្វចក្ខុ សុវិសុទ្ធំ អតិក្កន្តមានុសកំ ចក្ខុនា បញ្ញាយ ច សច្ឆិកាតព្វំ។

“កតមេ ច, ភិក្ខវេ, ធម្មា សតិយា បញ្ញាយ ច សច្ឆិកាតព្វា? បុព្វេនិវាសានុស្សតិ សតិយា បញ្ញាយ ច សច្ឆិកាតព្វា។

“កតមេ ច, ភិក្ខវេ, ធម្មា កាយេន បញ្ញាយ ច សច្ឆិកាតព្វា? ឥទ្ធិវិធា និរោធា កាយេន បញ្ញាយ ច សច្ឆិកាតព្វា។

“កតមេ ច, ភិក្ខវេ, ធម្មា បញ្ញាយ វេទិតព្វា, បញ្ញាយ សច្ឆិកាតព្វា? អាសវានំ ខយេ ញាណំ បញ្ញាយ វេទិតព្វំ, បញ្ញាយ ច សច្ឆិកាតព្វំ”ន្តិ។

ឥទំ និព្វេធភាគិយំ សុត្តំ។

១០៣។ តត្ថ កតមំ អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ?

“យស្ស សេលូបមំ ចិត្តំ, ឋិតំ នានុបកម្បតិ;

វិរត្តំ រជនីយេសុ, កោបនេយ្យេ ន កុប្បតិ;

យស្សេវំ ភាវិតំ ចិត្តំ, កុតោ តំ [នំ (ឧទា. ៣៤)] ទុក្ខមេស្សតី”តិ។

ឥទំ អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ។

អាយស្មតោ ច សារិបុត្តស្ស ចារិកាភសយំ វេយ្យាករណំ កាតព្ពន្តិ។

ឥទំ អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ។

“យោ ព្រាហ្មណោ ពាហិតបាបធម្មោ, និហុំហុង្កោ [និហុហុង្កោ (សី.) បស្ស ឧទា. ៤] និក្កសាវោ យតត្តោ;

វេទន្តគូ វុសិតព្រហ្មចរិយោ, ធម្មេន សោ ព្រហ្មវាទំ វទេយ្យ;

យស្សុស្សទា នត្ថិ កុហិញ្ចិ លោកេ”តិ។

ឥទំ អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ។

“ពាហិត្វា បាបកេ ធម្មេ, យេ ចរន្តិ សទា សតា;

ខីណសំយោជនា ពុទ្ធា, តេ វេ លោកស្មិ [លោកស្មិំ (សី. ក.) បស្ស ឧទា. ៥] ព្រាហ្មណា”តិ។

ឥទំ អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ។

“យត្ថ អាបោ ច បថវី, តេជោ វាយោ ន គាធតិ;

ន តត្ថ សុក្កា ជោតន្តិ, អាទិច្ចោ នប្បកាសតិ;

ន តត្ថ ចន្ទិមា ភាតិ, តមោ តត្ថ ន វិជ្ជតិ។

“យទា ច អត្តនាវេទិ [វេធី (សី.) បស្ស ឧទា. ១០], មុនិ មោនេន ព្រាហ្មណោ;

អថ រូបា អរូបា ច, សុខទុក្ខា បមុច្ចតី”តិ។

ឥទំ អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ។

“យទា សកេសុ [បស្ស ឧទា. ៧] ធម្មេសុ, បារគូ ហោតិ ព្រាហ្មណោ;

អថ ឯតំ បិសាចញ្ច, បក្កុលញ្ចាតិវត្តតី”តិ។

ឥទំ អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ។

“នាភិនន្ទតិ អាយន្តិំ [អាយន្តិំ នាភិនន្ទតិ (ឧទា. ៦)], បក្កមន្តិំ ន សោចតិ;

សង្គា សង្គាមជិំ មុត្តំ, តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណន្តិ។

ឥទំ អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ។

“ន ឧទកេន សុចី [សុចិ (សី. ក.) បស្ស ឧទា. ៩] ហោតិ, ពហ្វេត្ថ ន្ហាយតី [ន្ហាយតិ (សី.)] ជនោ;

យម្ហិ សច្ចញ្ច ធម្មោ ច, សោ សុចី សោ ច ព្រាហ្មណោ”តិ។

ព្ទង៌ អនេសក្លកាកំ ស្យុត្វា៍

“ឃធា ហចេ បិត្យកចត្តិ ឆយ្ញា, អាតាបិនេភា ឈាឃនេតា ថ្ងាហ្វូណស្ស;

ចិត្តូបយំ តិដ្ឋតិ យាទនេសតំ, ស្វុទិឃោច ឰ្គកាសឃយត្ថលិក្ខ”ត្តិ៍

ព្ទង៌ អនេសក្លកាកំ ស្យុត្វា៍

“សត្តិព្រ្ហិយំ បស្សេឆ ព្ទទិឃយាតំ, នេតចិឌ្ឍបត្វ អបហាតឆយ៉;

សន្តាគិ ឃោកាគិ ប្តបិតិចនេត្វា, អកិញ្ចនេភា ព្ទទិឃតិ បំស្សុក្ខលិនេកា៍

“តំ នេឆចតា សព្វហុលិ ប្តញអារា, ថ្ងាហ្វូចិយាតំ ប្តបសគ្គយិត្វា;

អាឌាតិយំ ឌាតិតាលំ តិនេសធំ, តិឆ ភយស្សត្តិ បសត្ថចិត្វា៍

“ភយោ នេត បុទិសាឌញ្ញា, ភយោ នេត បុទិស្សុត្តម;

ឃស្ស នេត ភាកិឌាភាយ, កិំ ត្វំ តិស្សាឃ ឈាឃសី”តិ៍

ព្ទង៌ អនេសក្លកាកំ ស្យុត្វា៍

“សហាឃា ចតិនេយ កិក្ខុ, ចិននេត្វា សនេយតិកា;

សនេយតិ នេគសំ សន្តនេយ្ញា, ឆនេយ្ញា ព្យន្តប្យនេចឌិនេត”៍

“ស្វុចិតិតា កាប្បិនេគត, ឆនេយ្ញា អទិឃប្យនេចឌិនេត;

ឆាទេត្តិ អត្តិយំ ចេហំ, ហេត្វា យាតិ សចាហិតិ”ន្តិ [សចាហត”ន្តិ (ក.) បស្ស សំ. និ. ១.១៣៩]។

ឆដ្ឋំ អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ។

“តយិទំ និចិលយានន្ត, តយិទំ អនេប្យត ឆាយសា;

តិន្នានំ អធិកត្តន្តំ, សន្តាទុក្ខប្បយោជនំ [សន្តាកត្តុបយោជនំ (ក.) បស្ស សំ. និ. ១.១១៦]។

“អឃន្តា ចហនោ ភិក្ខុ, អឃយុត្តយបុទិនោ;

ឆាទេតិ អត្តិយំ ចេហំ, ហេត្វា យាតិ សចាហិតិ”ន្តិ។

ឆដ្ឋំ អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ។

“ទុក្ខាលាកោ លុចខីចនោ, ទោយាឈទាឌា សកា សទោតា;

ពីលាសោចា ចិសំឃុត្តា, ពតាកិន្ទា អតាសោចា។

“ទោតបិនន្ទា ធុក្ខិប្បទោត្តា ច, ចេទោតាបរិឃោកាចិនោ [ចេទោតាបរិឃាឃោកាចិនោ (សី.)];

ឆាទេតិ អត្តិយំ ចេហំ, ហេត្វា យាតិ សចាហិតិ”ន្តិ។

ឆដ្ឋំ អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ។

១០៣. “តថាគតោ, ភិក្ខវេ, អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ រូបស្ស និព្ពិទា វិរាគា និរោធា អនុបាទា វិមុត្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធោតិ វុច្ចតិ។ ភិក្ខុបិ, ភិក្ខវេ, បញ្ញាវិមុត្តោ រូបស្ស និព្ពិទា វិរាគា និរោធា អនុបាទា វិមុត្តោ បញ្ញាវិមុត្តោតិ វុច្ចតិ។

“តថាគតោ, ភិក្ខវេ, អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វេទនាយ…បេ… សញ្ញាយ…បេ… សង្ខារានំ…បេ… វិញ្ញាណស្ស និព្ពិទា វិរាគា និរោធា អនុបាទា វិមុត្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធោតិ វុច្ចតិ។ ភិក្ខុបិ, ភិក្ខវេ, បញ្ញាវិមុត្តោ វិញ្ញាណស្ស និព្ពិទា វិរាគា និរោធា អនុបាទា វិមុត្តោ

បញ្ញាវិមុត្តោតិ វុច្ចតិ។

“តត្រ ខោ, ភិក្ខវេ, កោ វិសេសោ កោ អធិប្បយាសោ [អធិប្បាយោ (ក.) បស្ស សំ. និ. ៣.៥៨] កិំ នានាករណំ តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បញ្ញាវិមុត្តេន ភិក្ខុនាតិ? ភគវំមូលកា នោ, ភន្តេ, ធម្មា...បេ...

“តថាគតោ, ភិក្ខវេ, អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ អនុប្បន្នស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទេតា, អសញ្ជាតស្ស មគ្គស្ស សញ្ជនេតា, អនក្ខាតស្ស មគ្គស្ស អក្ខាតា, មគ្គញ្ញូ មគ្គវិទូ មគ្គកោវិទោ, មគ្គានុគា ច, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ សាវកា វិហរន្តិ បច្ឆាសមន្នាគតា។ អយំ ខោ, ភិក្ខវេ, វិសេសោ, អយំ អធិប្បយាសោ, ឥទំ នានាករណំ តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បញ្ញាវិមុត្តេន ភិក្ខុនា”តិ។

ឥទំ អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ។

១០៩. តត្ថ កតមំ សំកិលេសភាគិយញ្ច វាសនាភាគិយញ្ច សុត្តំ?

“ឆន្នមតិវស្សតិ [បស្ស ឧទា. ៤៥], វិវដំ នាតិវស្សតិ;

តស្មា ឆន្នំ វិវរេថ, ឯវំ តំ នាតិវស្សតី”តិ។

“ឆន្នមតិវស្សតី”តិ សំកិលេសោ, “វិវដំ នាតិវស្សតី”តិ វាសនា, “តស្មា ឆន្នំ វិវរេថ, ឯវំ តំ នាតិវស្សតី”តិ អយំ សំកិលេសោ ច វាសនា ច។ ឥទំ សំកិលេសភាគិយញ្ច វាសនាភាគិយញ្ច សុត្តំ។

“ចត្តារោមេ, មហារាជ [ភិក្ខវេ (អ. និ. ៤.៨៥)], បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា លោកស្មិំ។ កតមេ ចត្តារោ? តមោ តមបរាយណោ តមោ ជោតិបរាយណោ ជោតិ តមបរាយណោ ជោតិ ជោតិបរាយណោ”តិ។ តត្ថ យោ ច បុគ្គលោ ជោតិ តមបរាយណោ យោ ច បុគ្គលោ តមោ តមបរាយណោ, ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា សំកិលេសភាគិយា, យោ ច បុគ្គលោ តមោ ជោតិបរាយណោ យោ ច បុគ្គលោ ជោតិ ជោតិបរាយណោ, ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា វាសនាភាគិយា។ ឥទំ សំកិលេសភាគិយញ្ច វាសនាភាគិយញ្ច សុត្តំ។

តត្ថ កតមំ សំកិលេសភាគិយញ្ច និព្ពេធភាគិយញ្ច សុត្តំ?

“ន តំ ទឡ្ហំ ពន្ធនមាហុ ធីរា, យទាយសំ ទារុជបព្ពជញ្ច [ទារុជំ បព្ពជញ្ច (សំ. និ. ១.១២១)];

សារត្តរត្តា មណិកុណ្ឌលេសុ, បុត្តេសុ ទារេសុ ច យា អបេក្ខា”តិ;

អយំ សំកិលេសោ។

“ឯតំ ទឡ្ហំ ពន្ធនមាហុ ធីរា, ឱហារិនំ សិថិលំ ទុប្បមុញ្ចំ;

ឯតម្បិ ឆេត្វាន បរិព្ពជន្តិ, អនបេក្ខិនោ កាមសុខំ បហាយា”តិ។

អយំ និព្ពេធោ ។ ឥទំ សំកិលេសភាគិយញ្ច និព្ពេធភាគិយញ្ច សុត្តំ។

១០៧។ “យញ្ច, ភិក្ខវេ, ចេតេតិ, យញ្ច បកប្បេតិ, យញ្ច អនុសេតិ។ អារម្មណមេតំ ហោតិ វិញ្ញាណស្ស ឋិតិយា, អារម្មណេ សតិ បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ហោតិ, តស្មិំ បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណេ វិរូឡ្ហេ អាយតិំ [អាយតិ (សី។ ក។) បស្ស សំ។ និ។ ២។៣៩] បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ ហោតិ, អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិយា សតិ អាយតិំ [អាយតិ (សី។ ក។) បស្ស សំ។ និ។ ២។៣៩] ជាតិជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា សម្ភវន្តិ, ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ។

“នោ ចេ, ភិក្ខវេ, ចេតេតិ, នោ ចេ បកប្បេតិ, អថ ចេ អនុសេតិ។ អារម្មណមេតំ ហោតិ វិញ្ញាណស្ស ឋិតិយា, អារម្មណេ សតិ បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស [តស្ស វិញ្ញាណស្ស (សី។ ក។) បស្ស សំ។ និ។ ២។៣៩] ហោតិ, តស្មិំ បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណេ វិរូឡ្ហេ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ ហោតិ, អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិយា សតិ អាយតិំ ជាតិជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា សម្ភវន្តិ, ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតី”តិ។ អយំ សំកិលេសោ។

“យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, នោ ចេវ [ច (សី។ ក។)] ចេតេតិ, នោ ច បកប្បេតិ, នោ ច អនុសេតិ។ អារម្មណមេតំ ន ហោតិ វិញ្ញាណស្ស ឋិតិយា, អារម្មណេ អសតិ បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ន ហោតិ, តស្មិំ អប្បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណេ អវិរូឡ្ហេ អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ ន ហោតិ, អាយតិំ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិយា អសតិ អាយតិំ ជាតិជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា និរុជ្ឈន្តិ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធោ ហោតី”តិ, អយំ និព្ពេធោ។ ឥទំ សំកិលេសភាគិយញ្ច និព្ពេធភាគិយញ្ច សុត្តំ។

១០៨។ តត្ថ កតមំ សំកិលេសភាគិយញ្ច អសេក្ខភាគិយញ្ច សុត្តំ?

“‘សមុទ្ទោ សមុទ្ទោ’តិ ខោ, ភិក្ខវេ, អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ ភាសតិ, នេសោ, ភិក្ខវេ, អរិយស្ស វិនយេ សមុទ្ទោ, មហា ឯសោ ភិក្ខវេ, ឧទករាសិ មហាឧទកណ្ណវោ។ ចក្ខុ, ភិក្ខវេ, បុរិសស្ស សមុទ្ទោ, តស្ស រូបមយោ វេគោ។ អយំ សំកិលេសោ។

“ເຍາ ຕໍ ຣູປມຍໍ ເວຄໍ ສຫຕິ ອຍໍ ວຸຈ຺ຈຕິ, ຠິກ຺ຂເວ, ອຕຣິ [ອຕາຣິ (ສີ. ກ.) ປສ຺ສ ສໍ. ນິ. ໔.໒໒໘] ຈກ຺ຂຸສມຸທ຺ທໍ ສອູມິໍ ສາວຏ຺ຏໍ ສຄາຫໍ [ສຄາຫໍ (ສໍ. ນິ. ໔.໒໒໘)] ສຣກ຺ຂສໍ ຕິນ຺ເນາ ປາຣຄເຕາ ຖເລ ຕິຏ຺ຐຕິ ພ຺ຣາຫ຺ມເຓາ”ຕິ. ອຍໍ ອເສກ຺ເຂາ.

“‘ເສາຕໍ, ຠິກ຺ຂເວ...ເປ... ຆານໍ...ເປ... ຊິວ຺ຫາ...ເປ... ກາເຍາ...ເປ... ມເນາ, ຠິກ຺ຂເວ, ປຸຣິສສ຺ສ ສມຸທ຺ເທາ ຕສ຺ສ ຘມ຺ມມເຍາ ເວເຄາ’ຕິ. ອຍໍ ສໍກິເລເສາ.

“ເຍາ ຕໍ ຘມ຺ມມຍໍ ເວຄໍ ສຫຕິ, ອຍໍ ວຸຈ຺ຈຕິ, ຠິກ຺ຂເວ, ອຕຣິ ມເນາສມຸທ຺ທໍ ສອູມິໍ ສາວຏ຺ຏໍ ສຄາຫໍ ສຣກ຺ຂສໍ ຕິນ຺ເນາ ປາຣຄເຕາ ຖເລ ຕິຏ຺ຐຕິ ພ຺ຣາຫ຺ມເຓາ”ຕິ. ອຍໍ ອເສກ຺ເຂາ. ອິທມເວາຈ ຠຄວາ, ອິທໍ ວຕ຺ວານ ສຸຄເຕາ, ອຖາປຣໍ ເອຕທເວາຈ ສຕ຺ຖາ –

“ເຍາ ອິມໍ ສມຸທ຺ທໍ ສຄາຫໍ ສຣກ຺ຂສໍ,

ສອູມິໍ ສາວຏ຺ຏໍ ສຠຍໍ ທຸຕ຺ຕຣໍ ອຈ຺ຈຕຣິ;

ສ ເວທນ຺ຕຄູ ວຸສິຕພ຺ຣຫ຺ມຈຣິເຍາ, ເລາກນ຺ຕຄູ ປາຣຄເຕາຕິ ວຸຈ຺ຈຕີ”ຕິ.

ອຍໍ ອເສກ຺ເຂາ. ອິທໍ ສໍກິເລສຠາຄິຍຎ຺ຈ ອເສກ຺ຂຠາຄິຍຎ຺ຈ ສຸຕ຺ຕໍ.

“ຉຍິເມ, ຠິກ຺ຂເວ, ພຬິສາ ເລາກສ຺ມິໍ ອນຍາຍ ສຕ຺ຕານໍ ພ຺ຍາພາຘາຍ [ວຘາຍ (ສໍ. ນິ. ໔.໒໓໐)] ປາຓີນໍ. ກຕເມ ຉ? ສນ຺ຕິ, ຠິກ຺ຂເວ, ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ເຎຍ຺ຍາ ຣູປາ ອິຏ຺ຐາ ກນ຺ຕາ ມນາປາ ປິຍຣູປາ ກາມູປສໍຫິຕາ ຣຊນີຍາ, ຕຎ຺ເຈ ຠິກ຺ຂຸ ອຠິນນ຺ທຕິ ອຠິວທຕິ ອຊ຺ເຌາສາຍ ຕິຏ຺ຐຕິ, ອຍໍ ວຸຈ຺ຈຕິ, ຠິກ຺ຂເວ, ຠິກ຺ຂຸ ຄິລິຕພຬິເສາ [ຄິລພຬິເສາ (ສີ. ກ.) ປສ຺ສ ສໍ. ນິ. ໔.໒໓໐] ມາຣສ຺ສ ອນຍໍ ອາປນ຺ເນາ, ພ຺ຍສນໍ ອາປນ຺ເນາ, ຍຖາກາມໍ ກຣຓີເຍາ ປາປິມເຕາ.

“ສນ຺ຕິ, ຠິກ຺ຂເວ, ເສາຕວິຎ຺ເຎຍ຺ຍາ ສທ຺ທາ...ເປ... ຆານວິຎ຺ເຎຍ຺ຍາ ຄນ຺ຘາ...ເປ... ຊິວ຺ຫາວິຎ຺ເຎຍ຺ຍາ ຣສາ...ເປ... ກາຍວິຎ຺ເຎຍ຺ຍາ ເຜາຏ຺ຐພ຺ພາ...ເປ... ມເນາວິຎ຺ເຎຍ຺ຍາ ຘມ຺ມາ ອິຏ຺ຐາ ກນ຺ຕາ ມນາປາ ປິຍຣູປາ ກາມູປສໍຫິຕາ ຣຊນີຍາ, ຕຎ຺ເຈ ຠິກ຺ຂຸ ອຠິນນ຺ທຕິ ອຠິວທຕິ ອຊ຺ເຌາສາຍ ຕິຏ຺ຐຕິ. ອຍໍ ວຸຈ຺ຈຕິ, ຠິກ຺ຂເວ, ຠິກ຺ຂຸ ຄິລິຕພຬິເສາ ມາຣສ຺ສ ອນຍໍ ອາປນ຺ເນາ, ພ຺ຍສນໍ ອາປນ຺ເນາ, ຍຖາກາມໍ ກຣຓີເຍາ [ຍຖາກາມກຣຓີເຍາ (ສີ.) ສໍ. ນິ. ໔.໒໓໐] ປາປິມເຕາ”ຕິ. ອຍໍ ສໍກິເລເສາ.

“ສນ຺ຕິ ຈ, ຠິກ຺ຂເວ, ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ເຎຍ຺ຍາ ຣູປາ ອິຏ຺ຐາ ກນ຺ຕາ ມນາປາ ປິຍຣູປາ ກາມູປສໍຫິຕາ ຣຊນີຍາ, ຕຎ຺ເຈ ຠິກ຺ຂຸ ນາຠິນນ຺ທຕິ ນາຠິວທຕິ

ᨶᩣᨩ᩠ᨫᩮᩣᩈᩣᨿ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨶ ᨣᩥᩃᩥᨲᨻᩊᩥᩈᩮᩣ ᨾᩣᩁᩔ, ᩋᨽᩮᨴᩥ ᨻᩊᩥᩈᩴ, ᨸᩁᩥᨽᩮᨴᩥ ᨻᩊᩥᩈᩴ, ᨶ ᩋᨶᨿᩴ ᩋᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨶ ᨻ᩠ᨿᩈᨶᩴ ᩋᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨶ ᨿᨳᩣᨠᩣᨾᩴ ᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨸᩣᨸᩥᨾᨲᩮᩣ᪨

“ᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᩮᩣᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩣ…ᨸᩮ… ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩍᨭ᩠ᨮᩣ ᨠᨶ᩠ᨲᩣ ᨾᨶᩣᨸᩣ ᨸᩥᨿᩁᩪᨸᩣ ᨠᩣᨾᩪᨸᩈᩴᩉᩥᨲᩣ ᩁᨩᨶᩦᨿᩣ, ᨲᨬ᩠ᨧᩮ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨶᩣᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᨶᩣᨽᩥᩅᨴᨲᩥ, ᨶᩣᨩ᩠ᨫᩮᩣᩈᩣᨿ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨶ ᨣᩥᩃᩥᨲᨻᩊᩥᩈᩮᩣ ᨾᩣᩁᩔ, ᩋᨽᩮᨴᩥ ᨻᩊᩥᩈᩴ, ᨸᩁᩥᨽᩮᨴᩥ ᨻᩊᩥᩈᩴ, ᨶ ᩋᨶᨿᩴ ᩋᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨶ ᨻ᩠ᨿᩈᨶᩴ ᩋᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨶ ᨿᨳᩣᨠᩣᨾᩴ ᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨸᩣᨸᩥᨾᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᩮᩣ᪨ ᩍᨴᩴ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪁᪀᪅᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩴ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩮᨵᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ?

“ᩋᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨸᨩᩣᨲᩮᩣ, ᨹᩔᨸᩁᩮᨲᩮᩣ ᩁᩮᩣᨣᩴ ᩅᨴᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ [ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ (ᩈᩦ᪨ ᨠ᪨) ᨸᩔ ᩏᨴᩣ᪨ ᪃᪀];

ᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶ ᩉᩥ ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩥ [ᨾᨬ᩠ᨬᨶ᩠ᨲᩥ (ᩈᩦ᪨ ᨠ᪨)], ᨲᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ᪨

“ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣᨽᩣᩅᩦ ᨽᩅᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ, ᨽᩅᨸᩁᩮᨲᩮᩣ ᨽᩅᨾᩮᩅᩣᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨲᩥ;

ᨿᨴᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᨲᩴ ᨽᨿᩴ;

ᨿᩔ ᨽᩣᨿᨲᩥ ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡ”ᨶ᩠ᨲᩥ; ᩋᨿᩴ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ᪨

“ᨽᩅᩅᩥᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ ᨡᩮᩣ ᨸᨶᩥᨴᩴ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩴ ᩅᩩᩔᨲᩦ”ᨲᩥ; ᩋᨿᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩮᨵᩮᩣ;

“ᨿᩮ ᩉᩥ ᨠᩮᨧᩥ ᩈᨾᨱᩣ ᩅᩣ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣ ᩅᩣ ᨽᩅᩮᨶ ᨽᩅᩔ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨾᩣᩉᩴᩈᩩ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨲᩮ ‘ᩋᩅᩥᨸ᩠ᨸᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩅᩈ᩠ᨾᩣ’ᨲᩥ ᩅᨴᩣᨾᩥ᪨ ᨿᩮ ᩅᩣ ᨸᨶ ᨠᩮᨧᩥ ᩈᨾᨱᩣ ᩅᩣ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣ ᩅᩣ ᩅᩥᨽᩅᩮᨶ ᨽᩅᩔ ᨶᩥᩔᩁᨱᨾᩣᩉᩴᩈᩩ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨲᩮ ‘ᩋᨶᩥᩔᨭᩣ ᨽᩅᩈ᩠ᨾᩣ’ᨲᩥ ᩅᨴᩣᨾᩥ᪨ ᩏᨸᨵᩥᩴ [ᩏᨸᨵᩥ (ᩈᩦ᪨ ᨠ᪨) ᨸᩔ ᩏᨴᩣ᪨ ᪃᪀] ᩉᩥ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩥᨴᩴ ᩈᨾ᩠ᨽᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ᪨

“ᩈᨻ᩠ᨻᩩᨸᩣᨴᩣᨶᨠ᩠ᨡᨿᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩮᨵᩮᩣ᪨

“ᩃᩮᩣᨠᨾᩥᨾᩴ ᨸᩔ, ᨸᩩᨳᩪ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨸᩁᩮᨲᩣ ᨽᩪᨲᩣ ᨽᩪᨲᩁᨲᩣ, ᨽᩅᩣ ᩋᨸᩁᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨿᩮ ᩉᩥ ᨠᩮᨧᩥ ᨽᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨵᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᨲᩣᨿ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨲᩮ ᨽᩅᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ

ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មា”តិ។ អយំ សំកិលេសោ។

“ឯវមេតំ យថាភូតំ, សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ;

ភវតណ្ហា បហីយតិ, វិភវំ នាភិនន្ទតិ;

សព្ពសោ តណ្ហានំ ខយា, អសេសវិរាគនិរោធោ និព្ពាន”ន្តិ;

អយំ និព្ពេធោ។

“តស្ស និព្ពុតស្ស ភិក្ខុនោ, អនុបាទា បុនព្ភវោ ន ហោតិ;

អភិភូតោ មារោ វិជិតសង្គាមោ, ឧបច្ចគា សព្ពភវានិ តាទី”តិ។

អយំ អសេក្ខោ។ ឥទំ សំកិលេសភាគិយញ្ច និព្ពេធភាគិយញ្ច អសេក្ខភាគិយញ្ច សុត្តំ។

“ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ [បស្ស អ។ និ។ ៤។៥], បុគ្គលា។ កតមេ ចត្តារោ? អនុសោតគាមី បដិសោតគាមី ឋិតត្តោ តិណ្ណោ បារង្គតោ ថលេ តិដ្ឋតិ ព្រាហ្មណោ”តិ។ តត្ថ យោយំ បុគ្គលោ អនុសោតគាមី, អយំ បុគ្គលោ សំកិលេសភាគិយោ។ តត្ថ យោយំ បុគ្គលោ បដិសោតគាមី យោ ច ឋិតត្តោ, ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា និព្ពេធភាគិយា។ តត្ថ យោយំ បុគ្គលោ តិណ្ណោ បារង្គតោ ថលេ តិដ្ឋតិ ព្រាហ្មណោ, អយំ អសេក្ខោ។ ឥទំ សំកិលេសភាគិយញ្ច និព្ពេធភាគិយញ្ច អសេក្ខភាគិយញ្ច សុត្តំ។

១១០។ តត្ថ កតមំ សំកិលេសភាគិយញ្ច វាសនាភាគិយញ្ច និព្ពេធភាគិយញ្ច សុត្តំ?

ឆឡាភិជាតិកោ អត្ថិ បុគ្គលោ កណ្ហោ កណ្ហាភិជាតិកោ កណ្ហំ ធម្មំ អភិជាយតិ, អត្ថិ បុគ្គលោ កណ្ហោ កណ្ហាភិជាតិកោ សុក្កំ ធម្មំ អភិជាយតិ, អត្ថិ បុគ្គលោ កណ្ហោ កណ្ហាភិជាតិកោ អកណ្ហំអសុក្កំ អកណ្ហអសុក្កវិបាកំ អច្ចន្តនិដ្ឋំ [អត្ថំ និដ្ឋំ (សី។)] និព្ពានំ អារាធេតិ, អត្ថិ បុគ្គលោ សុក្កោ សុក្កាភិជាតិកោ កណ្ហំ ធម្មំ អភិជាយតិ, អត្ថិ បុគ្គលោ សុក្កោ សុក្កាភិជាតិកោ សុក្កំ ធម្មំ អភិជាយតិ, អត្ថិ បុគ្គលោ សុក្កោ សុក្កាភិជាតិកោ អកណ្ហំអសុក្កំ អកណ្ហអសុក្កវិបាកំ អច្ចន្តនិដ្ឋំ និព្ពានំ អារាធេតិ។

តត្ថ យោ ច បុគ្គលោ កណ្ហោ កណ្ហាភិជាតិកោ កណ្ហំ ធម្មំ អភិជាយតិ, យោ ច បុគ្គលោ សុក្កោ សុក្កាភិជាតិកោ កណ្ហំ ធម្មំ អភិជាយតិ,

ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា សំកិលេសភាគិយា។

តត្ថ យោ ច បុគ្គលោ កណ្ហោ កណ្ហាភិជាតិកោ សុក្កំ ធម្មំ អភិជាយតិ, យោ ច បុគ្គលោ សុក្កោ សុក្កាភិជាតិកោ សុក្កំ ធម្មំ អភិជាយតិ, ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា វាសនាភាគិយា។

តត្ថ យោ ច បុគ្គលោ កណ្ហោ កណ្ហាភិជាតិកោ អកណ្ហំអសុក្កំ អកណ្ហអសុក្កវិបាកំ អច្ចន្តនិដ្ឋំ និព្ពានំ អារាធេតិ, យោ ច បុគ្គលោ សុក្កោ សុក្កាភិជាតិកោ អកណ្ហំអសុក្កំ អកណ្ហអសុក្កវិបាកំ អច្ចន្តនិដ្ឋំ និព្ពានំ អារាធេតិ, ឥមេ ទ្វេ បុគ្គលា និព្ពេធភាគិយា, ឥមានិ សំកិលេសភាគិយញ្ច វាសនាភាគិយញ្ច និព្ពេធភាគិយញ្ច សុត្តានិ។

“ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ [បស្ស អ។ និ។ ៤។២៣២-២៣៣], កម្មានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? អត្ថិ កម្មំ កណ្ហំកណ្ហវិបាកំ, អត្ថិ កម្មំ សុក្កំ សុក្កវិបាកំ, អត្ថិ កម្មំ កណ្ហសុក្កំ កណ្ហសុក្កវិបាកំ, អត្ថិ កម្មំ អកណ្ហំអសុក្កំ អកណ្ហអសុក្កវិបាកំ កម្មុត្តមំ កម្មសេដ្ឋំ កម្មក្ខយាយ សំវត្តតី”តិ។

តត្ថ យញ្ច កម្មំ កណ្ហំកណ្ហវិបាកំ, យញ្ច កម្មំ កណ្ហសុក្កំ កណ្ហសុក្កវិបាកំ, អយំ សំកិលេសោ។ យញ្ច កម្មំ សុក្កំ សុក្កវិបាកំ, អយំ វាសនា។ យញ្ច កម្មំ អកណ្ហំអសុក្កំ អកណ្ហអសុក្កវិបាកំ កម្មុត្តមំ កម្មសេដ្ឋំ កម្មក្ខយាយ សំវត្តតិ, អយំ និព្ពេធោ។ ឥមានិ សំកិលេសភាគិយញ្ច វាសនាភាគិយញ្ច និព្ពេធភាគិយញ្ច សុត្តានិ។

១១៣។ តត្ថ កតមំ វាសនាភាគិយញ្ច, និព្ពេធភាគិយញ្ច សុត្តំ?

“លទ្ធាន មានុសត្តំ ទ្វេ, កិច្ចំ អកិច្ចមេវ ច;

សុកិច្ចំ ចេវ បុញ្ញានិ, សំយោជនវិប្បហានំ ចា”តិ។

“សុកិច្ចំ ចេវ បុញ្ញានី”តិ វាសនា។ “សំយោជនវិប្បហានំ ចា”តិ និព្ពេធោ។

“បុញ្ញានិ ករិត្វាន, សគ្គា សគ្គំ វជន្តិ កតបុញ្ញា;

សំយោជនប្បហានា, ជរាមរណា វិប្បមុច្ចន្តី”តិ។

“បុញ្ញានិ ករិត្វាន, សគ្គា សគ្គំ វជន្តិ កតបុញ្ញា”តិ វាសនា។ “សំយោជនប្បហានា ជរាមរណា វិប្បមុច្ចន្តី”តិ និព្ពេធោ។ ឥមានិ

วาสนาภาคิยญฺจ นิพฺเพธภาคิยญฺจ สุตฺตํฯ

“เทฺวมานิ, ภิกฺขเว, ปธานานิ [ปสฺส อ. นิ. ๒.๒]ฯ กตมานิ เทฺว? โย จ อาคารสฺมา อนาคาริยํ ปพฺพชิเตสุ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ปริจฺจชติ, โย จ อาคารสฺมา อนาคาริยํ ปพฺพชิเตสุ สพฺพูปธิปฏินิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานนฺ”ติฯ ตตฺถ โย อาคารสฺมา อนาคาริยํ ปพฺพชิเตสุ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ปริจฺจชติ, อยํ วาสนาฯ

โย อาคารสฺมา อนาคาริยํ ปพฺพชิเตสุ สพฺพูปธิปฏินิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานํ, อยํ นิพฺเพโธฯ อิทํ วาสนาภาคิยญฺจ นิพฺเพธภาคิยญฺจ สุตฺตํฯ

ตตฺถ ตณฺหาสํกิเลสภาคิยํ สุตฺตํ ตณฺหาปกฺเขเนว นิทฺทิสิตพฺพํ ตีหิ ตณฺหาหิ – กามตณฺหาย ภวตณฺหาย วิภวตณฺหายฯ เยน เยน วา ปน วตฺถุนา อชฺโฌสิตา, เตน เตเนว นิทฺทิสิตพฺพํ, ตสฺสา วิตฺถาโร ฉตฺตึสตณฺหาชาลินิยาวิจริตานิฯ

ตตฺถ ทิฏฺฐิสํกิเลสภาคิยํ สุตฺตํ ทิฏฺฐิปกฺเขเนว นิทฺทิสิตพฺพํ อุจฺเฉทสสฺสเตน, เยน เยน วา ปน วตฺถุนา ทิฏฺฐิวเสน อภินิวิสติ “อิทเมว สจฺจํ โมฆมญฺญ”นฺติ, เตน เตเนว นิทฺทิสิตพฺพํ, ตสฺสา วิตฺถาโร ทฺวาสฏฺฐิทิฏฺฐิคตานิฯ

ตตฺถ ทุจฺจริตสํกิเลสภาคิยํ สุตฺตํ เจตนาย เจตสิกกมฺเมน นิทฺทิสิตพฺพํ ตีหิ ทุจฺจริเตหิ – กายทุจฺจริเตน วจีทุจฺจริเตน มโนทุจฺจริเตน, ตสฺส วิตฺถาโร ทสอกุสลกมฺมปถาฯ

ตตฺถ ตณฺหาโวทานภาคิยํ สุตฺตํ สมเถน นิทฺทิสิตพฺพํ, ทิฏฺฐิโวทานภาคิยํ สุตฺตํ วิปสฺสนาย นิทฺทิสิตพฺพํ, ทุจฺจริตโวทานภาคิยํ สุตฺตํ สุจริเตน นิทฺทิสิตพฺพํฯ ตีณิ อกุสลมูลานิฯ ตํ กิสฺส เหตุ? นิทานสฺส นิพฺพตฺติยาฯ ตถา นิพฺพตฺเต นิทาเน กายทุจฺจริตํ กายสุจริตํ วจีทุจฺจริตํ วจีสุจริตํ มโนทุจฺจริตํ มโนสุจริตํ อิมินา อสุเภน กมฺมวิปาเกน อิทํ พาลลกฺขณํ นิพฺพตฺตตีติฯ อิทํ สํกิเลสภาคิยํ สุตฺตํฯ

อิมินา สุเภน กมฺมวิปาเกน อิทํ มหาปุริสลกฺขณํ นิพฺพตฺตตีติฯ อิทํ วาสนาภาคิยํ สุตฺตํฯ

ตตฺถ สํกิเลสภาคิยํ สุตฺตํ จตูหิ กิเลสภูมีหิ นิทฺทิสิตพฺพํ – อนุสยภูมิยา ปริยุฏฺฐานภูมิยา สํโยชนภูมิยา อุปาทานภูมิยาฯ สานุสยสฺส ปริยุฏฺฐานํ ชายติ, ปริยุฏฺฐิโต สํยุชฺชติ, สํยุชฺชนฺโต อุปาทิยติ, อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํ โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา สมฺภวนฺติ, เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติฯ อิมาหิ

ចតូហិ កិលេសភូមីហិ សព្ពេ កិលេសា សង្គហំ សមោសរណំ គច្ឆន្តិ, តេនាហ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ។

វាសនាភាគិយំ សុត្តំ តីហិ សុចរិតេហិ និទ្ទិសិតព្ពំ, និព្ពេធភាគិយំ សុត្តំ ចតូហិ សច្ចេហិ និទ្ទិសិតព្ពំ, អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ តីហិ ធម្មេហិ និទ្ទិសិតព្ពំ – ពុទ្ធធម្មេហិ បច្ចេកពុទ្ធធម្មេហិ សាវកភូមិយា ឈាយិវិសយេ និទ្ទិសិតព្ពន្តិ។

១១៧។ តត្ថ កតមេ អដ្ឋារស មូលបទា? លោកិយំ លោកុត្តរំ លោកិយញ្ច លោកុត្តរញ្ច, សត្តាធិដ្ឋានំ ធម្មាធិដ្ឋានំ សត្តាធិដ្ឋានញ្ច ធម្មាធិដ្ឋានញ្ច, ញាណំ ញេយ្យំ ញាណញ្ច ញេយ្យញ្ច, ទស្សនំ ភាវនា ទស្សនញ្ច ភាវនា ច, សកវចនំ បរវចនំ សកវចនញ្ច បរវចនញ្ច, វិសជ្ជនីយំ អវិសជ្ជនីយំ វិសជ្ជនីយញ្ច អវិសជ្ជនីយញ្ច, កម្មំ វិបាកោ កម្មញ្ច វិបាកោ ច, កុសលំ អកុសលំ កុសលញ្ច អកុសលញ្ច, អនុញ្ញាតំ បដិក្ខិត្តំ អនុញ្ញាតញ្ច បដិក្ខិត្តញ្ច, ថវោ ចាតិ។

តត្ថ កតមំ លោកិយំ?

“ន ហិ បាបំ កតំ កម្មំ, សជ្ជុខីរំវ មុច្ចតិ;

ឌហន្តំ [ឌហន្តិ (សី។ ក។) បស្ស ធ។ ប។ ៧១] ពាលមន្វេតិ, ភស្មច្ឆន្នោវ [ភស្មាឆន្នោវ (ក។)] បាវកោតិ។

ឥទំ លោកិយំ។

“ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, អគតិគមនានិ សព្ពំ...បេ... និហីយតេ តស្ស យសោ កាឡបក្ខេវ ចន្ទិមា”តិ។ ឥទំ លោកិយំ។

“អដ្ឋិមេ, ភិក្ខវេ, លោកធម្មា [បស្ស អ។ និ។ ៨។៥]។ កតមេ អដ្ឋ? លាភោ អលាភោ, យសោ អយសោ, និន្ទា បសំសា, សុខំ ទុក្ខំ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, អដ្ឋ លោកធម្មា”តិ។ ឥទំ លោកិយំ។

តត្ថ កតមំ លោកុត្តរំ?

“យស្សិន្ទ្រិយានិ សមថង្គតានិ [សមថំ គតានិ (សី។) បស្ស ធ។ ប។ ៩៤]; អស្សា យថា សារថិនា សុទន្តា;

បហីនមានស្ស អនាសវស្ស, ទេវាបិ តស្ស បិហយន្តិ តាទិនោ”តិ។

ᩍᨴᩴ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ᪨

“ᨷᨬ᩠ᨧᩥᨾᩣᨶᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩍᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩣᨶᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᨶᩥ᪨ ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨷᨬ᩠ᨧ? ᩈᨴ᩠ᨵᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩴ ᩈᨲᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩴ᪨ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨷᨬ᩠ᨧᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩣᨶᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᨶᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩴ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨬ᩠ᨧ?

“ᩃᨴ᩠ᨵᩣᨶ ᨾᩣᨶᩩᩈᨲ᩠ᨲᩴ ᨴ᩠ᩅᩮ, ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩋᨠᩥᨧ᩠ᨧᨾᩮᩅ ᩅᩣ”ᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨣᩣᨳᩣ᪨ ᨿᩴ ᩍᩉ “ᩈᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨧᩮᩅ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᨧ “ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᩈᨣ᩠ᨣᩣ ᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᩅᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨲᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ ᨧ᪨ ᩍᨴᩴ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩴ᪨

ᨿᩴ ᩍᩉ “ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩅᩥᨷ᩠ᨷᩉᩣᨶᩴ ᩅᩣ”ᨲᩥ ᨧ “ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᨷ᩠ᨷᩉᩣᨶᩣ, ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩣ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᨾᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᨧ, ᩍᨴᩴ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ᪨ ᩍᨴᩴ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨬ᩠ᨧ᪨

“ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮ ᨧᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩣᩉᩣᩁᩮ ᩈᨲᩥ ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩔ ᩋᩅᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩔ ᩋᩅᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩈᨲᩥ ᨷᩩᨶᨻ᩠ᨽᩅᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨷᩩᨶᨻ᩠ᨽᩅᩮ ᩈᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᩈᨲᩥ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩴ ᩈᩮᩣᨠᨷᩁᩥᨴᩮᩅᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩩᨷᩣᨿᩣᩈᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲᩔ ᨠᩮᩅᩃᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩣᨷᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ [ᨷᩔ ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪆᪄], ᨾᩉᩣᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ, ᨲᩔ ᨿᩣᨶᩥ ᨧᩮᩅ ᨾᩪᩃᩣᨶᩥ ᩋᨵᩮᩣᨣᨾᩣᨶᩥ ᨿᩣᨶᩥ ᨧ ᨲᩥᩁᩥᨿᩴ ᨣᨾᩣᨶᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᩒᨩᩴ ᩋᨽᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩉᩥ ᩈᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨲᨴᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨲᨴᩩᨷᩣᨴᩣᨶᩮᩣ ᨧᩥᩁᩴ ᨴᩦᨥᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮ ᩈᨲᩥ ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩔ ᩋᩅᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ…ᨷᩮ… ᩑᩅᨾᩮᨲᩔ ᨠᩮᩅᩃᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩴ᪨

“ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮ ᨧᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩣᩉᩣᩁᩮ ᩋᩈᨲᩥ ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩔ ᩋᩅᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩔ ᩋᩅᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᩈᨲᩥ ᨷᩩᨶᨻ᩠ᨽᩅᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨷᩩᨶᨻ᩠ᨽᩅᩮ ᩋᩈᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᩋᩈᨲᩥ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩴ ᩈᩮᩣᨠᨷᩁᩥᨴᩮᩅᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩩᨷᩣᨿᩣᩈᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲᩔ ᨠᩮᩅᩃᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩣᨷᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩋᨳ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿ ᨠᩩᨴ᩠ᨴᩣᩃᨷᩥᨭᨠᩴ [ᨠᩩᨴᩣᩃᨷᩥᨭᨠᩴ (ᨠ᪨)] ᩋᩣᨴᩣᨿ, ᩈᩮᩣ ᨲᩴ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨾᩪᩃᩮ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩮᨿ᩠ᨿ, ᨾᩪᩃᩮ [ᨾᩪᩃᩴ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪆᪄)] ᨨᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩃᩥᨡᨱᩮᨿ᩠ᨿ, ᨷᩃᩥᨡᨱᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩪᩃᩣᨶᩥ ᩏᨴ᩠ᨵᩁᩮᨿ᩠ᨿ ᩋᨶ᩠ᨲᨾᩈᩮᩣ ᩏᩈᩦᩁᨶᩣᩊᩥᨾᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥᨷᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᩴ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨡᨱ᩠ᨯᩣᨡᨱ᩠ᨯᩥᨠᩴ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩮᨿ᩠ᨿ, ᨡᨱ᩠ᨯᩣᨡᨱ᩠ᨯᩥᨠᩴ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ [ᨨᩮᨲ᩠ᩅᩣ (ᩈᩦ᪨ ᨠ᪨)] ᨹᩣᩃᩮᨿ᩠ᨿ, ᨹᩣᩃᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨠᩃᩥᨠᩴ ᩈᨠᩃᩥᨠᩴ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᨠᩃᩥᨠᩴ ᩈᨠᩃᩥᨠᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩣᨲᩣᨲᨷᩮ ᩅᩥᩈᩮᩣᩈᩮᨿ᩠ᨿ, ᩅᩣᨲᩣᨲᨷᩮ ᩅᩥᩈᩮᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣ ᨯᩉᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣ ᨯᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩈᩥᩴ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ, ᨾᩈᩥᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᩅᩣᨲᩮ ᩅᩣ ᩒᨹᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿ, ᨶᨴᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᩈᩦᨥᩈᩮᩣᨲᩣᨿ ᨷᩅᩣᩉᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩑᩅᩴ ᩉᩥ ᩈᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩏᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨾᩪᩃᩮᩣ ᩋᩔ ᨲᩣᩃᩣᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᨲᩮᩣ ᩋᨶᨽᩣᩅᨦ᩠ᨠᨲᩮᩣ [ᩋᨶᨽᩣᩅᩴᨣᨲᩮᩣ (ᩈᩦ᪨)] ᩋᩣᨿᨲᩥᩴ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮ ᩋᩈᨲᩥ ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩔ ᩋᩅᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩔ ᩋᩅᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᩈᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ…ᨷᩮ… ᩑᩅᨾᩮᨲᩔ ᨠᩮᩅᩃᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ

លោកុត្តរំ. ឥទំ លោកិយញ្ច លោកុត្តរញ្ច.

១១៣. តត្ថ កតមំ សត្តាធិដ្ឋានំ?

“សព្ពា ទិសា អនុបរិគម្ម ចេតសា, នេវជ្ឈគា បិយតរមត្តនា ក្វចិ;

ឯវំ បិយោ បុថុ អត្តា បរេសំ, តស្មា ន ហិំសេ បរមត្តកាមោ”តិ [បរំ អត្តកាមោតិ (សី.) សំ. និ. ១.១១៩; ឧទា. ៤១ បស្សិតព្ពំ].

ឥទំ សត្តាធិដ្ឋានំ.

“យេ កេចិ ភូតា ភវិស្សន្តិ យេ វាបិ [ច (សី. ក.) បស្ស ឧទា. ៤៣], សព្ពេ គមិស្សន្តិ បហាយ ទេហំ;

តំ សព្ពជានិំ កុសលោ វិទិត្វា, អាតាបិយោ [អាតាបី សោ (សី. ក.) បស្ស ឧទា. ៤៣] ព្រហ្មចរិយំ ចរេយ្យា”តិ.

ឥទំ សត្តាធិដ្ឋានំ.

“សត្តហិ, ភិក្ខវេ, អង្គេហិ សមន្នាគតំ កល្យាណមិត្តំ អបិ វិវេចិយមានេន បណាមិយមានេន គលេ បិសនមជ្ជមានេន [គលេបិ បមជ្ជមានេន (សី.)] យាវជីវំ ន វិជហិតព្ពំ. កតមេហិ សត្តហិ? បិយោ ច ហោតិ មនាបោ ច គរុ ច ភាវនីយោ ច វត្តា ច វចនក្ខមោ ច គម្ភីរញ្ច កថំ កត្តា ហោតិ, នោ ច អដ្ឋានេ [ន ច អដ្ឋានេ (សី. ក.) បស្ស អ. និ. ៧.៣៧] និយោជេតិ. ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, សត្តហិ...បេ... ន វិជហិតព្ពំ. ឥទមវោច ភគវា, ឥទំ វត្វាន សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា –

“បិយោ គរុ ភាវនីយោ, វត្តា ច វចនក្ខមោ;

គម្ភីរញ្ច កថំ កត្តា, ន ចដ្ឋានេ និយោជកោ;

តំ មិត្តំ មិត្តកាមេន, យាវជីវម្បិ សេវិយ”ន្តិ.

ឥទំ សត្តាធិដ្ឋានំ.

តត្ថ កតមំ ធម្មាធិដ្ឋានំ?

“យស្មា កាយស្មិំ លេលិកេ, យស្មិំ ឌិចិឃំ ស្មិំ;

តណ្ហាឃរស្មិតេស្សតេ [តណ្ហាឃរា ស្មិតេស្សតេ (សី។) បស្ស ហ្គា។ ១៧], កស់ តាល្លត្តិ សោឡអសិ”ត្តិ។

ឥទំ ធម្មាធិដ្ឋានំ។

“ស្មស្មិំ [បស្ស ខេទកា។ ១៧សិ] ចត តិដ្ឋានំ, សម្មាសម្ពុទ្ធេទេសិតំ;

អសោកំ ចិរជំ ខេមំ, យត្ថ ទុក្ខំ និរុជ្ឈតី”តិ។

ឥទំ ធម្មាធិដ្ឋានំ។

តត្ថ កតមំ សត្តាធិដ្ឋានញ្ច ធម្មាធិដ្ឋានញ្ច

“មាតរំ បិតរំ ហន្ត្វា, រាជានោ ទ្វេ ច ខត្តិយេ;

រដ្ឋំ សានុចរំ ហន្ត្វា”តិ ឥទំ ធម្មាធិដ្ឋានំ។

“អនីឃោ យាតិ ព្រាហ្មណោ”តិ; ឥទំ សត្តាធិដ្ឋានំ;

ឥទំ សត្តាធិដ្ឋានញ្ច ធម្មាធិដ្ឋានញ្ច។

“ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, ឥទ្ធិបាទា [បស្ស ឥទ្ធិបាទសំយុត្តេ]។ កតមេ ចត្តារោ? ឆន្ទសមាធិបធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ, វីរិយ... បេ... ចិត្ត។ វីមំសាសមាធិបធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ”តិ។ ឥទំ ធម្មាធិដ្ឋានំ។

សោ កាយេបិ ចិត្តំ សមោទហតិ, ចិត្តម្បិ កាយំ សមោទហតិ, កាយេ សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច ឱក្កមិត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ ឥទំ សត្តាធិដ្ឋានំ, ឥទំ សត្តាធិដ្ឋានញ្ច ធម្មាធិដ្ឋានញ្ច។

១១៣. តត្ថ កតមំ ឋានំ?

“ឃំ ចំ លោក្រត្តទំ ឋានំ, សព្ទញ្ញូ យេភ ចុច្ចតិ;

ភ តស្ស បរិហានត្ថិ, សព្ទកាលេ បចត្តតី”តិ.

ឧទ្ទំ ឋានំ.

“បញ្ញា ហិ សេដ្ឋា លោកស្មិំ, ឃាឃំ ភិព្ទានគាមិភី [ភិព្ទេធគាមិភី (ឧតិចូ. ៣១)];

ឃាឃ សម្មា បជានាតិ, ជាតិមរណសង្ខយ”ន្តិ.

ឧទ្ទំ ឋានំ.

តត្ថ កតមំ ទោឃំ?

“កិត្តយិស្សាមិ តេ [ទេចា (សី. ក.) បស្ស ឃុ. ភិ. ១០លី៧] សន្តិំ, [ឆោតកាតិ ភកចា,]

ទិដ្ឋេ ធម្មេ អនីតិហំ;

ឃំ ចិទិត្វា សតោ ចទំ, តទេ លោកេ ចិសត្តិកំ.

“តញ្ចាហំ អភិភន្ទាមិ, មហេសិ សន្តិមុត្តមំ;

ឃំ ចិទិត្វា សតោ ចទំ, តទេ លោកេ ចិសត្តិកំ.

“ឃំ កិញ្ចិ សម្បជានាសិ, [ឆោតកាតិ ភកចា]

ឞ្ជិ អរសា ពិរិយព្វាបិ យនេ្ទ្យ

ឯតំ ចិទិត្វា សបេ្ញាតិ លេវិកេ,

ផចាផចាឃ យាគាសិ ពល្យ៉ត្តិ៍

ព្ពាន់ ពោយៀ៍

“ចព្ត្ថិ, ភិក្ខវេ, អរិយសច្ចានិ អតតុថោឹសា អប្បជិវេចសា ឯចយិន់ ឌឹឃយន្តានិ សត្តាចិតំ ឞំសរិតំ យយនោ្ចាច ពុយ្យាកា្ចា…បេ… ពឃិន់, ភិក្ខវេច, ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ អត្យព្យន្តំ បជិចិន្តំ, ទុក្ខសមុទយំ [ទុក្ខសមុទយោ (ឃឹ៍ ៣៍) បស្ស ងឹ៍ ឥ៍ ៦៍០៥៥] អរិយសច្ចំ អត្យព្យន្តំ បជិចិន្តំ, ទុក្ខនិរោធំ [ទុក្ខនិរោធសា (ឃឹ៍ ៣៍)] អរិយសច្ចំ អត្យព្យន្តំ បជិចិន្តំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បជិបទា អរិយសច្ចំ អត្យព្យន្តំ បជិចិន្តំ៍ ឞ្ជិត្វា ផចពល្យា, លឹលា ផចនេតត្តិ, តត្តិ ទាតិ បុតត្ថុនចា”ពិ៍ ព្ពទយនចាច ផកចា, ព្ពាន់ ចត្វាត ឃុកនេពា, អចាបទ៑ ឯពទនចាច សព្វា –

“ចព្ត្ថិ អរិយសច្ចានិ, ឃឆាកូតំ អទស្សុតា;

ឞំសិតំ [ឞំសរិតំ (ឃឹ៍)] ឌឹឃយន្តានិ, ពាសុ ពាសេ្វច ឌាពិសុ៍

“ពានិ ឯពានិ ទិដ្ឋានិ, ផចនេតត្តិ សមូហពា;

ឞ្ជិត្វា យូលំ ទុក្ខស្ស, តត្តិ ទាតិ បុតត្ថុនចា”ពិ៍

ព្ពាន់ ពោយៀ៍

ពត្ថ គពមំ ពាគាលញ្ជា ពោយៀញ្ជា? រូបំ អនិច្ចំ, វេទនា អនិច្ចា, សញ្ញា អនិច្ចា, សង្ខារា អនិច្ចា, វិញ្ញាណំ អនិច្ចន្តិ៍ ព្ពាន់ ពោយៀ៍

ឯចំ ឌានំ ឯចំ បស្សំ អរិយសាចកោ “រូបំ អនិច្ច”ន្តិ បស្សតិ, “វេទនា អនិច្ចា”តិ បស្សតិ, “សញ្ញា…បេ… សង្ខារេ…បេ… វិញ្ញាណំ អនិច្ច”ន្តិ បស្សតីតិ៍ ព្ពាន់ ពាគាលំ៍

សោ បរិមុច្ចតិ រូបេត, បរិមុច្ចតិ វេទនាឃ, បរិមុច្ចតិ សញ្ញាឃ, បរិមុច្ចតិ សង្ខារេហិ, បរិមុច្ចតិ វិញ្ញាណយា្យ, បរិមុច្ចតិ ទុក្ខស្មាតិ

ចតាឃឹតិ៍ ខ្ពង់ ខាលក្ខា ខោឃ្យក្ខា៍

“សខេត្តា សច្ឆានា អតិច្ចា”តិ ខ្ពង់ ខោឃ្យ៉ា “ឃតា បត្តាាយ បឃ្សុតឹ”តិ ខ្ពង់ ខាល៉ា “អឆ តិត្តិត្ថតិ ក្សខេត្ត ឲស យខេក្កា ចិឃុទ្ធិឃា”តិ ខ្ពង់ ខាលក្ខា ខោឃ្យក្ខា៍

“សខេត្តា សច្ឆានា ក្សត្តា”តិ ខ្ពង់ ខោឃ្យ៉ា “ឃតា បត្តាាយ បឃ្សុតឹ”តិ ខ្ពង់ ខាល៉ា “អឆ តិត្តិត្ថតិ ក្សខេត្ត ឲស យខេក្កា ចិឃុទ្ធិឃា”តិ ខ្ពង់ ខាលក្ខា ខោឃ្យក្ខា៍

“សខេត្តា ឆយ្ចា អតត្តា”តិ ខ្ពង់ ខោឃ្យ៉ា “ឃតា បត្តាាយ បឃ្សុតឹ”តិ ខ្ពង់ ខាល៉ា “អឆ តិត្តិត្ថតិ ក្សខេត្ត ឲស យខេក្កា ចិឃុទ្ធិឃា”តិ ខ្ពង់ ខាលក្ខា ខោឃ្យក្ខា៍

“ខឃ ហិ ខពធិ, ខសាល [បឃ្ស ឋ៉ ត៌ ឲ៓៣៨], សយលា ចា ព្រាហ្មលា ចា អតិខ្ចេត ក្ខុខបត ក្សខេត្តត ចិបរិលាយឆខ្ចុត ‘ខសខេឃ្យាហយឃ្ចុិ’តិ ចា សយត្សុបឃ្សុត្តិ, ‘សធិខសាហយឃ្ចុិ’តិ ចា សយត្សុបឃ្សុត្តិ, ‘ហិខតាហយឃ្ចុិ’តិ ចា សយត្សុបឃ្សុត្តិ៍ កិយត្តា្រា ឃឆាក្ខុតឃ្សុ អគឃ្សុតា៍ អតិច្ចាឃ ខចឆតាឃ…ខប… អតិច្ចាឃ សត្តាាឃ…ខប… អតិខ្ចេហិ សច្ឆានខហិ…ខប… អតិខ្ចេត ចិត្តាាខលាត ក្សខេត្តត ចិបរិលាយឆខ្ចុត ‘ខសខេឃ្យាហយឃ្ចុិ’តិ ចា សយត្សុបឃ្សុត្តិ, ‘សធិខសាហយឃ្ចុិ’តិ ចា សយត្សុបឃ្សុត្តិ, ‘ហិខតាហយឃ្ចុិ’តិ ចា សយត្សុបឃ្សុត្តិ, កិយត្តា្រា ឃឆាក្ខុតឃ្សុ អគឃ្សុតា”តិ៍ ខ្ពង់ ខោឃ្យ៉ា

“ខឃ ច ខតា ខពធិ, ខសាល, សយលា ចា ព្រាហ្មលា ចា អតិខ្ចេត ក្ខុខបត ក្សខេត្តត ចិបរិលាយឆខ្ចុត ‘ខសខេឃ្យាហយឃ្ចុិ’តិបិ ត សយត្សុបឃ្សុត្តិ, ‘សធិខសាហយឃ្ចុិ’តិបិ ត សយត្សុបឃ្សុត្តិ, ‘ហិខតាហយឃ្ចុិ’តិបិ ត សយត្សុបឃ្សុត្តិ, កិយត្តា្រា ឃឆាក្ខុតឃ្សុ គឃ្សុតា៍ អតិច្ចាឃ ខចឆតាឃ…ខប… អតិច្ចាឃ សត្តាាឃ…ខប… អតិខ្ចេហិ សច្ឆានខហិ…ខប… អតិខ្ចេត ចិត្តាាខលាត ក្សខេត្តត ចិបរិលាយឆខ្ចុត ‘ខសខេឃ្យាហយឃ្ចុិ’តិបិ ត សយត្សុបឃ្សុត្តិ, ‘សធិខសាហយឃ្ចុិ’តិបិ ត សយត្សុបឃ្សុត្តិ, ‘ហិខតាហយឃ្ចុិ’តិបិ ត សយត្សុបឃ្សុត្តិ, កិយត្តា្រា ឃឆាក្ខុតឃ្សុ គឃ្សុតាតិ៍ ខ្ពង់ ខាល៉ា

ខ្ពង់ ខាលក្ខា ខោឃ្យក្ខា៍

ពត្វ កពយំ គឃ្សុតំ?

១១៥៍

“ខឃ អរិយសច្ចាតិ ចិតាចយត្តិ, កឃ្ចុិខបខត្តាត ឃុខគសិតាតិ៍

ກິຎ຺ຈາປິ ເຕ ໂຫນ຺ຕິ ຠຸສໍ ປມຕ຺ຕາ [ຠຸສປ຺ປມຕ຺ຕາ (ສີ.) ປສ຺ສ ຂຸ. ປາ. ໙໐໘], ນ ເຕ ຠວໍ ອຏ຺ຐມມາທິຍນ຺ຕີ”ຕິ.

ຜລໍ ທສ຺ສິຕໍ.

“ຍຖິນ຺ທຂີໂລ ປຐວິສ຺ສິໂຕ ສິຍາ, ຈຕຸພ຺ຠິ ວາເຕຠິ ອສມ຺ປກມ຺ປິໂຍ;

ຕຖູປມໍ ສປ຺ປຸຣິສໍ ວທາມິ, ໂຍ ອຣິຍສຈ຺ຈານິ ອເວຈ຺ຈ ປສ຺ສຕີ”ຕິ.

ຜລໍ ທສ຺ສິຕໍ.

“ຈຕູຫິ, ຠິກ຺ຂເວ, ໂສຕາປຕ຺ຕິຍງ຺ເຄຫິ ສມນ຺ນາຄໂຕ ອຣິຍສາວໂກ ອາກງ຺ຂມາໂນ ອຕ຺ຕນາວ ອຕ຺ຕານໍ ພ຺ຍາກເຣຍ຺ຍ ‘ຂີຓນິຣໂຍມ຺ຫິ ຂີຓຕິຣຈ຺ຉານໂຍນິ, ຂີຓເປຕ຺ຕິວິສໂຍ, ຂີຓາປາຍທຸຄ຺ຄຕິວິນິປາໂຕ, ໂສຕາປນ຺ໂນຫມສ຺ມິ ອວິນິປາຕທມ຺ໂມ ນິຍໂຕ ສມ຺ໂພທິປຣາຍໂນ, ສຕ຺ຕກ຺ຂຕ຺ຕຸປຣມໍ [ສຕ຺ຕກ຺ຂຕ຺ຕຸປຣໂມ (ສີ.)] ເທເວ ຈ ມນຸສ຺ເສ ຈ ສນ຺ທາວິຕ຺ວາ ສໍສຣິຕ຺ວາ ທຸກ຺ຂສ຺ສນ຺ຕໍ ກຣິສ຺ສາມີ’ຕິ. ກຕເມຫິ ຈຕູຫິ? ອິທ, ຠິກ຺ຂເວ, ອຣິຍສາວກສ຺ສ ຕຖາຄເຕ ສທ຺ທາ ນິວິຏ຺ຐາ ປຕິຏ຺ຐິຕາ ວິຣູຬ຺ຫາ ມູລຊາຕາ ອສໍຫາຣິຍາ ສມເຓນ ວາ ພ຺ຣາຫ຺ມເຓນ ວາ ເທເວນ ວາ ມາເຣນ ວາ ພ຺ຣຫ຺ມຸນາ ວາ ເກນຈິ ວາ ໂລກສ຺ມິໍ ສຫ ທມ຺ເມນ, ທມ຺ເມ ເຕນ ປນ ນິຏ຺ຐໍ ຄໂຕ ໂຫຕິ, ສ຺ວາກ຺ຂາໂຕ ຠຄວຕາ ທມ຺ໂມ ສນ຺ທິຏ຺ຐິໂກ ອກາລິໂກ ເອຫິປສ຺ສິໂກ ໂອປເນຍ຺ຍິໂກ ປຈ຺ຈຕ຺ຕໍ ເວທິຕພ຺ໂພ ວິຎ຺ຎູຫິ, ຍທິທໍ ມທນິມ຺ມທໂນ...ເປ... ນິໂຣໂທ ນິພ຺ພານໍ, ສຫ ທມ຺ມິຍາ ເຕນ ປນສ຺ສ ໂຫນ຺ຕິ ອິຏ຺ຐາ ກນ຺ຕາ ປິຍາ ມນາປາ ຍທາປິ ຄິຫີ ເຈວ ປພ຺ພຊິຕາ ຈ. ອຣິຍກນ຺ເຕຫິ ເຕນ ປນ ສີເລຫິ ສມນ຺ນາຄໂຕ ໂຫຕິ ອຂຓ຺ເຑຫິ ອຈ຺ຉິທ຺ເທຫິ ອສພເລຫິ ອກມ຺ມາເສຫິ ຠຸຊິສ຺ເສຫິ ວິຎ຺ຎູປ຺ປສຕ຺ເຖຫິ ອປຣາມຏ຺ເຐຫິ ສມາທິສໍວຕ຺ຕນິເກຫິ. ອິເມຫິ ໂຂ, ຠິກ຺ຂເວ, ຈຕູຫິ ໂສຕາປຕ຺ຕິຍງ຺ເຄຫິ ສມນ຺ນາຄໂຕ ອຣິຍສາວໂກ ອາກງ຺ຂມາໂນ ອຕ຺ຕນາວ ອຕ຺ຕານໍ ພ຺ຍາກເຣຍ຺ຍ ‘ຂີຓນິຣໂຍມ຺ຫິ ຂີຓຕິຣຈ຺ຉານໂຍນິ, ຂີຓເປຕ຺ຕິວິສໂຍ, ຂີຓາປາຍທຸຄ຺ຄຕິວິນິປາໂຕ, ໂສຕາປນ຺ໂນຫມສ຺ມິ ອວິນິປາຕທມ຺ໂມ ນິຍໂຕ ສມ຺ໂພທິປຣາຍໂນ, ສຕ຺ຕກ຺ຂຕ຺ຕຸປຣມໍ ເທເວ ຈ ມນຸສ຺ເສ ຈ ສນ຺ທາວິຕ຺ວາ ສໍສຣິຕ຺ວາ ທຸກ຺ຂສ຺ສນ຺ຕໍ ກຣິສ຺ສາມີ’”ຕິ.

ຜລໍ ທສ຺ສິຕໍ.

ຕຕ຺ຖ ກຕມາ ຠາວນາ?

“ຍສ຺ສິນ຺ທ຺ຣິຍານິ ຠາວິຕານິ [ສຸຠາວິຕານິ (ສີ. ກ.) ປສ຺ສ ສຸ. ນິ. ໕໑໖], ອຊ຺ຌຕ຺ຕໍ ພຫິທ຺ຘາ ຈ ສພ຺ພໂລເກ;

តិក្ខិញ្ញ្យព្ពំ បរហ្វា លេិកំ, កាលំ ពន្លតិ កាចិតោ សងត្វេា”តិ។

អយំ កាចតា។

“ចត្តារិយាតិ, ភិក្ខចេ, ឆយ្មបកាតិ [បស្ស អ॰ និ॰ ៤.១៨៤]។ កតមាតិ ចត្តារិ? អតកិញ្ញា ឆយ្មបជំ, អញ្សាបិងោ ឆយ្មបជំ, សយ្មាសតិ ឆយ្មបជំ, សយ្មាសយាឆិ ឆយ្មបជំ, ព្លយាតិ ពោ, ភិក្ខចេ, ចត្តារិ ឆយ្មបកាតី”តិ។ អយំ កាចតា។

តត្ថ កតមំ ឥស្សតន្ទ្វា កាចតា ច? “បន្ទ្វា លិក្ខេ បន្ទ្វា ឌហេ”តិ ព្លជំ ឥស្សតំ។ “បន្ទ្វា ឥត្តារិ កាចយេ។ បន្ទ្វា សព្គាតិកោ ភិក្ខុ, ជ្ឈឈតិណ្ណោតិ ឥន្ទ្វតី”តិ អយំ កាចតា។ ព្លជំ ឥស្សតន្ទ្វា កាចតា ច។

“តីលិយាតិ, ភិក្ខចេ, ព្លគ្រិ្ឃយាតិ [បស្ស សំ॰ និ॰ ៥.៤៨៦]។ កតយាតិ តីលិ, អតញ្ញាតញ្ញាស្សាមីតិន្ទ្រិយំ អញ្ញិន្ទ្រិយំ អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ។ កតមន្ទ្វា, ភិក្ខចេ, អតញ្ញាតញ្ញាស្សាមីតិន្ទ្រិយំ? ព្លឆ, ភិក្ខចេ, ភិក្ខុ អតកិសមេតស្ស ឥក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស អកិសយឃាយ ឈត្តិ ឌនតិ ចាឃយតិ ជីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បឆហតិ, អតកិសមេតស្ស ឥក្ខសមុទយស្ស អរិយសច្ចស្ស…បេ… ឥក្ខនិរោធស្ស…បេ… ឥក្ខនិរោធកាមិតិឃា បដិបឆាឃ អរិយសច្ចស្ស អកិសយឃាយ ឈត្តិ ឌនតិ ចាឃយតិ ជីរិយំ អារភតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បឆហតិ។ ព្លជំ, ភិក្ខចេ, អតញ្ញាតញ្ញាស្សាមីតិន្ទ្រិយ”ន្តិ។ ព្លជំ ឥស្សតំ។

“កតមន្ទ្វា, ភិក្ខចេ, អញ្ញិន្ទ្រិយំ? ព្លឆ, ភិក្ខចេ, ភិក្ខុ ‘ព្លជំ ឥក្ខ’ន្តិ ឃថាក្វតំ បឌាតាតិ, ‘អយំ ឥក្ខសមុទយោ’តិ ឃថាក្វតំ បឌាតាតិ, ‘អយំ ឥក្ខនិរោធោ’តិ…បេ… ‘អយំ ឥក្ខនិរោធកាមិតី បដិបឆា’តិ ឃថាក្វតំ បឌាតាតិ។ ព្លជំ, ភិក្ខចេ, អញ្ញិន្ទ្រិយំ។

“កតមន្ទ្វា , ភិក្ខចេ, អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ? ព្លឆ, ភិក្ខចេ, ភិក្ខុ អាសចាតំ ពឃា អតាសចំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ជិដ្ឋេច ឆម្មេ សយំ អកិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ ចិហរតិ, ឈីណា ឌាតិ, ឥសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ តាបរំ ព្លត្ថត្តាឃាតិ បឌាតាតិ។ ព្លជំ, ភិក្ខចេ, អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយ”ន្តិ។ អយំ កាចតា។

ព្លជំ ឥស្សតន្ទ្វា កាចតា ច។

១១៩. តត្ថ កតមំ សកចចតំ?

“សព្ពបាបស្ស អករណំ, កុសលស្ស ឧបសម្បទា;

សចិត្តបរិយោទបនំ, ឯតំ ពុទ្ធាន សាសន”ន្តិ។

ឥទំ សកវចនំ។

“តីណិមានិ, ភិក្ខវេ, ពាលស្ស ពាលលក្ខណានិ ពាលនិមិត្តានិ ពាលាបទានានិ, យេហិ ពាលំ ពាលោតិ បរេ សញ្ជានន្តិ។ កតមានិ តីណិ? ពាលោ, ភិក្ខវេ, ទុច្ចិន្តិតចិន្តី ច ហោតិ, ទុព្ភាសិតភាសី ច ហោតិ, ទុក្កដកម្មការី [ទុក្កតកម្មការី (សី។) ម។ និ។ ៣។២៤៦; អ។ និ។ ៣។៣ បស្សិតព្ពំ] ច ហោតិ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, តីណិ ពាលស្ស ពាលលក្ខណានិ ពាលនិមិត្តានិ ពាលាបទានានិ។

“តីណិមានិ , ភិក្ខវេ, បណ្ឌិតស្ស បណ្ឌិតលក្ខណានិ បណ្ឌិតនិមិត្តានិ បណ្ឌិតាបទានានិ, យេហិ បណ្ឌិតំ បណ្ឌិតោតិ បរេ សញ្ជានន្តិ។ កតមានិ តីណិ? បណ្ឌិតោ, ភិក្ខវេ, សុចិន្តិតចិន្តី ច ហោតិ, សុភាសិតភាសី ច ហោតិ, សុកតកម្មការី ច ហោតិ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, តីណិ បណ្ឌិតស្ស បណ្ឌិតលក្ខណានិ បណ្ឌិតនិមិត្តានិ បណ្ឌិតាបទានានី”តិ។

ឥទំ សកវចនំ។

តត្ថ កតមំ បរវចនំ?

“បថវីសមោ នត្ថិ វិត្ថតោ, និន្នោ បាតាលសមោ ន វិជ្ជតិ;

មេរុសមោ នត្ថិ ឧន្នតោ, ចក្កវត្តិសទិសោ នត្ថិ បោរិសោ”តិ។

ឥទំ បរវចនំ។

“‘ហោតុ , ទេវានមិន្ទ, សុភាសិតេន ជយោតិ។ ហោតុ, វេបចិត្តិ សុភាសិតេន ជយោតិ។ ភណ, វេបចិត្តិ, គាថ’ន្តិ។ អថ ខោ, ភិក្ខវេ, វេបចិត្តិ អសុរិន្ទោ ឥមំ គាថំ អភាសិ –

“ភិយ្យោ ពាលា បភិជ្ជេយ្យុំ [បកុជ្ឈេយ្យុំ (សី។ ក។) បស្ស សំ។ និ។ ១។២៥១], នោ ចស្ស បដិសេធកោ;

តស្មា ភុសេន ទណ្ឌេន, ធីរោ ពាលំ និសេធយេ”តិ។

“ភាសិតាយ ខោ បន, ភិក្ខវេ, វេបចិត្តិនា អសុរិន្ទេន គាថាយ អសុរា អនុមោទិំសុ, ទេវា តុណ្ហី អហេសុំ. អថ ខោ, ភិក្ខវេ, វេបចិត្តិ អសុរិន្ទោ សក្កំ ទេវានមិន្ទំ ឯតទវោច ‘ភណ, ទេវានមិន្ទ, គាថ’ន្តិ. ឯវំ វុត្តេ, ភិក្ខវេ, សក្កោ ទេវានមិន្ទោ ឥមំ គាថំ អភាសិ –

“ឯតមេវ អហំ មញ្ញេ, ពាលស្ស បដិសេធនំ;

បរំ សង្កុបិតំ ញត្វា, យោ សតោ ឧបសម្មតី”តិ.

“ភាសិតាយ ខោ បន, ភិក្ខវេ, សក្កេន ទេវានមិន្ទេន គាថាយ ទេវា អនុមោទិំសុ, អសុរា តុណ្ហី អហេសុំ. អថ ខោ, ភិក្ខវេ, សក្កោ ទេវានមិន្ទោ វេបចិត្តិំ អសុរិន្ទំ ឯតទវោច ‘ភណ, វេបចិត្តិ, គាថ’ន្តិ. ឯវំ វុត្តេ, ភិក្ខវេ, វេបចិត្តិ អសុរិន្ទោ ឥមំ គាថំ អភាសិ –

“ឯតទេវ តិតិក្ខាយ, វជ្ជំ បស្សាមិ វាសវ;

យទា នំ មញ្ញតិ [មញ្ញតី (សី.) បស្ស សំ. និ. ១.១៨៨] ពាលោ, ភយា ម្យាយំ តិតិក្ខតិ;

អជ្ឈារុហតិ ទុម្មេធោ, គោវ ភិយ្យោ បលាយិន”ន្តិ.

“ភាសិតាយ ខោ បន, ភិក្ខវេ, វេបចិត្តិនា អសុរិន្ទេន គាថាយ អសុរា អនុមោទិំសុ, ទេវា តុណ្ហី អហេសុំ. អថ ខោ វេបចិត្តិ អសុរិន្ទោ សក្កំ ទេវានមិន្ទំ ឯតទវោច ‘ភណ, ទេវានមិន្ទ, គាថ’ន្តិ. ឯវំ វុត្តេ, ភិក្ខវេ, សក្កោ ទេវានមិន្ទោ ឥមា គាថាយោ អភាសិ –

“កាមំ មញ្ញតុ វា មា វា, ភយា ម្យាយំ តិតិក្ខតិ;

សទត្ថបរមា អត្ថា, ខន្ត្យា ភិយ្យោ ន វិជ្ជតិ.

“យោ ហវេ ពលវា សន្តោ, ទុព្ពលស្ស តិតិក្ខតិ;

តមាហុ បរមំ ខន្តិំ, និច្ចំ ខមតិ ទុព្ពលោ.

“អពលំ តំ ពលំ អាហុ, យស្ស ពាលពលំ ពលំ;

ពាលស្ស ទេវទត្តស្ស, បដិវត្តា ន ចិន្តិតំ.

“តស្សេវ តេន បាបិយោ, យោ កុទ្ធំ បដិកុជ្ឈតិ;

កុទ្ធំ អប្បដិកុជ្ឈន្តោ, សង្គាមំ ជេតិ ទុជ្ជយំ.

“ឧភិន្នមត្ថំ ចរតិ, អត្តនោ ច បរស្ស ច;

បរំ សង្កុបិតំ ញត្វា, យោ សតោ ឧបសម្មតិ.

“ឧភិន្នំ តិកិច្ឆន្តានំ, អត្តនោ ច បរស្ស ច;

ជនា មញ្ញន្តិ ពាលោតិ, យេ ធម្មស្ស អកោវិទា”តិ.

“ភាសិតាសុ ខោ បន, ភិក្ខវេ, សក្កេន ទេវានមិន្ទេន គាថាសុ ទេវា អនុមោទិំសុ, អសុរា តុណ្ហី អហេសុ”ន្តិ. ឥទំ បរវចនំ.

១១៤. តត្ថ កតមំ សកវចនញ្ច បរវចនញ្ច?

យញ្ច បត្តំ យញ្ច បត្តព្ពំ ឧភយមេតំ រជានុកិណ្ណំ អាតុរស្សានុសិក្ខតោ. យេ ច សិក្ខាសារា សីលំ វតំ ជីវិតំ ព្រហ្មចរិយំ ឧបដ្ឋានសារា, អយមេកោ អន្តោ. យេ ច ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ “នត្ថិ កាមេសុ ទោសោ”តិ, អយំ ទុតិយោ អន្តោ. ឥច្ចេតេ ឧភោ អន្តា កដសិវឌ្ឍនា កដសិយោ ទិដ្ឋិំ វឌ្ឍេន្តិ. ឯតេ ឧភោ អន្តេ អនភិញ្ញាយ ឱលីយន្តិ ឯកេ អតិធាវន្តិ ឯកេតិ. ឥទំ បរវចនំ.

យេ ច ខោ តេ ឧភោ អន្តេ អភិញ្ញាយ តត្រ ច ន អហេសុំ, តេន ច អមញ្ញិំសុ, វដ្ដំ តេសំ នត្ថិ បញ្ញាបនាយាតិ. ឥទំ សកវចនំ. អយំ ឧភតោ សកវចនញ្ច បរវចនញ្ច.

រាជា បសេនទិ [បសេនទី (ក.) បស្ស សំ. និ. ១.១១៥] កោសលោ ភគវន្តំ ឯតទវោច – ឥធ មយ្ហំ ភន្តេ, រហោគតស្ស បដិសល្លីនស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទបាទិ “កេសំ នុ ខោ បិយោ អត្តា, កេសំ អប្បិយោ អត្តា”តិ. តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ, ឯតទហោសិ “យេ ច ខោ កេចិ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ, វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ, មនសា ទុច្ចរិតំ ចរន្តិ, តេសំ អប្បិយោ អត្តា. កិញ្ចាបិ តេ ឯវំ វទេយ្យុំ ‘បិយោ នោ អត្តា’តិ, អថ ខោ តេសំ អប្បិយោ អត្តា. តំ កិស្ស ហេតុ? យំ ហិ អប្បិយោ អប្បិយស្ស ករេយ្យ, តំ តេ អត្តនាវ អត្តនោ ករោន្តិ,

ຕສ຺ມາ ເຕສໍ ອປ຺ປິເຍາ ອຕ຺ຕາ. ເຍ ຈ ເຂາ ເກຈິ ກາເຍນ ສຸຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕິ, ວາຈາຍ ສຸຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕິ, ມນສາ ສຸຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕິ, ເຕສໍ ປິເຍາ ອຕ຺ຕາ. ກິຎ຺ຈາປິ ເຕ ເອວໍ ວເທຍ຺ຍຸໍ 'ອປ຺ປິເຍາ ເນາ ອຕ຺ຕາ'ຕິ, ອຖ ເຂາ ເຕສໍ ປິເຍາ ອຕ຺ຕາ. ຕໍ ກິສ຺ສ ເຫຕຸ? ຍໍ ຫິ ປິເຍາ ປິຍສ຺ສ ກເຣຍ຺ຍ. ຕໍ ເຕ ອຕ຺ຕນາວ ອຕ຺ຕເນາ ກເຣານ຺ຕິ. ຕສ຺ມາ ເຕສໍ ປິເຍາ ອຕ຺ຕາ"ຕິ.

"ເອວເມຕໍ, ມຫາຣາຊ, ເອວເມຕໍ, ມຫາຣາຊ, ເຍ ຫິ ເກຈິ, ມຫາຣາຊ, ກາເຍນ ທຸຈ຺ຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕິ, ວາຈາຍ ທຸຈ຺ຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕິ, ມນສາ ທຸຈ຺ຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕິ ຕສ຺ມາ ເຕສໍ ອປ຺ປິເຍາ ອຕ຺ຕາ. ກິຎ຺ຈາປິ ເຕ ເອວໍ ວເທຍ຺ຍຸໍ 'ປິເຍາ ເນາ ອຕ຺ຕາ'ຕິ, ອຖ ເຂາ ເຕສໍ ອປ຺ປິເຍາ ອຕ຺ຕາ. ຕໍ ກິສ຺ສ ເຫຕຸ? ຍໍ ຫິ, ມຫາຣາຊ, ອປ຺ປິເຍາ ອປ຺ປິຍສ຺ສ ກເຣຍ຺ຍ, ຕໍ ເຕ ອຕ຺ຕນາວ ອຕ຺ຕເນາ ກເຣານ຺ຕິ, ຕສ຺ມາ ເຕສໍ ອປ຺ປິເຍາ ອຕ຺ຕາ. ເຍ ຈ ເຂາ ເກຈິ ມຫາຣາຊ ກາເຍນ ສຸຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕິ, ວາຈາຍ ສຸຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕິ, ມນສາ ສຸຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕິ, ເຕສໍ ປິເຍາ ອຕ຺ຕາ. ກິຎ຺ຈາປິ ເຕ ເອວໍ ວເທຍ຺ຍຸໍ 'ອປ຺ປິເຍາ ເນາ ອຕ຺ຕາ'ຕິ, ອຖ ເຂາ ເຕສໍ ປິເຍາ ອຕ຺ຕາ. ຕໍ ກິສ຺ສ ເຫຕຸ? ຍໍ ຫິ, ມຫາຣາຊ, ປິເຍາ ປິຍສ຺ສ ກເຣຍ຺ຍ, ຕໍ ເຕ ອຕ຺ຕນາວ ອຕ຺ຕເນາ ກເຣານ຺ຕິ, ຕສ຺ມາ ເຕສໍ ປິເຍາ ອຕ຺ຕາຕິ. ອິທມເວາຈ ພຄວາ...ເປ... ສຕ຺ຖາ –

"ອຕ຺ຕານຎ຺ເຈ ປິຍໍ ຊຎ຺ຎາ, ນ ນໍ ປາເປນ ສໍຍຸເຊ;

ນ ຫິ ຕໍ ສຸລຠໍ ເຫາຕິ, ສຸຂໍ ທຸກ຺ກຏກາຣິນາ.

"ອນ຺ຕເກນາຘິປນ຺ນສ຺ສ [ມຣເຓນາພິຠູຕສ຺ສ (ກ.) ປສ຺ສ ສໍ. ນິ. ໑.໑໔໓], ຊຫເຕາ ມານຸສໍ ຠວໍ;

ກິໍ ຫິ ຕສ຺ສ ສກໍ ເຫາຕິ, ກິຎ຺ຈ ອາທາຍ ຄຈ຺ຉຕິ;

ກິຎ຺ຈສ຺ສ ອນຸຄໍ ເຫາຕິ, ຉາຍາວ ອນປາຍິນີ.

"ອຸເຠາ ປຸຎ຺ຎຎ຺ຈ ປາປຎ຺ຈ, ຍໍ ມເຈ຺ຈາ ກຸຣຸເຕ ອິຘ;

ຕຎ຺ຫິ ຕສ຺ສ ສກໍ ເຫາຕິ, ຕຎ຺ຈ ອາທາຍ ຄຈ຺ຉຕິ;

ຕຎ຺ຈສ຺ສ ອນຸຄໍ ເຫາຕິ, ຉາຍາວ ອນປາຍິນີ.

"ຕສ຺ມາ ກເຣຍ຺ຍ ກລ຺ຍາຓໍ, ນິຈຍໍ ສມ຺ປຣາຍິກໍ;

បុញ្ញានិ បរលោកស្មិំ, បតិដ្ឋា ហោន្តិ បាណិន"ន្តិ។

ឥទំ វុត្តំ បរវចនំ។ អភុគីតិ សកវចនំ។ ឥទំ សកវចនញ្ច បរវចនញ្ច។

១១៥។ តត្ថ កតមំ វិសជ្ជនីយំ?

បញ្ហាបុច្ឆិតេ ឥទំ អភិញ្ញេយ្យំ, ឥទំ បរិញ្ញេយ្យំ, ឥទំ បហាតព្ពំ, ឥទំ ភាវេតព្ពំ, ឥទំ សច្ឆិកាតព្ពំ, ឥមេ ធម្មា ឯវំគហិតា ឥទំ ផលំ និព្វត្តយន្តិ។ តេសំ ឯវំគហិតានំ អយមត្ថោ ឥតិ ឥទំ វិសជ្ជនីយំ។ “ឧឡារោ ពុទ្ធោ ភគវា”តិ ពុទ្ធុឡារតំ ធម្មស្វាក្ខាតតំ សង្ឃសុប្បដិបត្តិញ្ច ឯកំសេន និទ្ទិសេ។ “សព្ពេ សង្ខារា អនិច្ចា”តិ “សព្ពេ សង្ខារា ទុក្ខា”តិ “សព្ពេ ធម្មា អនត្តា”តិ ឯកំសេន និទ្ទិសេ។ យំ វា បនញ្ញម្បិ ឯវំ ជាតិយំ។ ឥទំ វិសជ្ជនីយំ។

តត្ថ កតមំ អវិសជ្ជនីយំ?

“អាកង្ខតោ តេ នរទម្មសារថិ [នរទម្មសារថី (សី។)], ទេវា មនុស្សា មនសា វិចិន្តិតំ;

សព្ពេ ន ជញ្ញា កសិណាបិ បាណិនោ, សន្តំ សមាធិំ អរណំ និសេវតោ;

កិន្តំ ភគវា អាកង្ខតី”តិ។

ឥទំ អវិសជ្ជនីយំ។

ឯត្តកោ ភគវា សីលក្ខន្ធោ សមាធិក្ខន្ធោ បញ្ញាក្ខន្ធោ វិមុត្តិក្ខន្ធោ វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធោ ឥរិយាយំ បភាវេ ហិតេសិតាយំ ករុណាយំ ឥទ្ធិយន្តិ។ ឥទំ អវិសជ្ជនីយំ។

“តថាគតស្ស, ភិក្ខវេ, អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស លោកេ ឧប្បាទា តិណ្ណំ រតនានំ ឧប្បាទោ ពុទ្ធរតនស្ស ធម្មរតនស្ស សង្ឃរតនស្ស”។ កិំ បមាណានិ តីណិ រតនានីតិ? ឥទំ អវិសជ្ជនីយំ។

ពុទ្ធវិសយោ អវិសជ្ជនីយោ។ បុគ្គលបរោបរញ្ញុតា អវិសជ្ជនីយា។ “បុព្ពា, ភិក្ខវេ, កោដិ ន បញ្ញាយតិ អវិជ្ជានីវរណានំ សត្តានំ តណ្ហាសំយោជនានំ សកិំ និរយំ សកិំ តិរច្ឆានយោនិំ សកិំ បេត្តិវិសយំ សកិំ អសុរយោនិំ សកិំ ទេវេ សកិំ មនុស្សេ សន្ធាវិតំ សំសរិតំ”។

កតមា បុព្វា កោដីតិ អវិសជ្ជនីយំ។ ន បញ្ញាយតីតិ សាវកានំ ពោធវេកល្លេន។ ទុវិធា ពុទ្ធានំ ភគវន្តានំ ទេសនា អត្តូបនាយិកា ច បរូបនាយិកា ច។ ន បញ្ញាយតីតិ បរូបនាយិកា។ តត្ថ ពុទ្ធានំ ភគវន្តានំ អវិជាននាតិ [អប្បជាននាតិ (សី។)] អត្តូបនាយិកា។ យថា ភគវា កោកាលិកំ ភិក្ខុំ អារព្ភ អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ ឯវមាហ –

“សេយ្យថាបិ , ភិក្ខុ, វីសតិខារិកោ កោសលកោ តិលវាហោ…បេ… ន ត្វេវ ឯកោ អព្ពុទោ និរយោ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុ, វីសតិ អព្ពុទា និរយា, ឯវមេកោ និរព្ពុទោ និរយោ [និរព្ពុទនិរយោ (សំ។ និ។ ១។១៨១)]។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខុ, វីសតិ និរព្ពុទា និរយា, ឯវមេកោ អពពោ និរយោ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខុ, វីសតិ អពពា និរយា, ឯវមេកោ អដដោ និរយោ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខុ, វីសតិ អដដា និរយា, ឯវមេកោ អហហោ និរយោ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខុ, វីសតិ អហហា និរយា, ឯវមេកោ កុមុទោ និរយោ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខុ, វីសតិ កុមុទា និរយា, ឯវមេកោ សោគន្ធិកោ និរយោ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខុ, វីសតិ សោគន្ធិកា និរយា, ឯវមេកោ ឧប្បលកោ និរយោ [ឧប្បលនិរយោ (សំ។ និ។ ១។១៨១)]។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខុ, វីសតិ ឧប្បលកា និរយា, ឯវមេកោ បុណ្ឌរីកោ និរយោ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខុ, វីសតិ បុណ្ឌរីកា និរយា, ឯវមេកោ បទុមោ និរយោ។ បទុមេ បន, ភិក្ខុ, និរយេ កោកាលិកោ ភិក្ខុ ឧបបន្នោ សារិបុត្តមោគ្គល្លានេសុ ចិត្តំ អាឃាតេត្វា”តិ។ យំ វា បន កិញ្ចិ ភគវា អាហ “អយំ អប្បមេយ្យោ អសង្ខេយ្យោ”តិ។ សព្ពំ តំ អវិសជ្ជនីយំ។ ឥទំ អវិសជ្ជនីយំ។

១៥៨។ តត្ថ កតមំ វិសជ្ជនីយញ្ច អវិសជ្ជនីយញ្ច, យថា សោ ឧបកោ អាជីវកោ ភគវន្តំ អាហ “កុហិំ, អាវុសោ គោតម, គមិស្សសី”តិ។ ភគវា អាហ –

“ពារាណសិំ គមិស្សាមិ, អហំ តំ អមតទុន្ទុភិំ;

ធម្មចក្កំ បវត្តេតុំ, លោកេ អប្បដិវត្តិយ”ន្តិ។

ឧបកោ អាជីវកោ អាហ “‘ជិនោ’តិ ខោ អាវុសោ, គោតម, បដិជានាសី”តិ។ ភគវា អាហ –

“មាទិសា វេ ជិនា [ជិនា វេ មាទិសា (សី។ ក។) បស្ស ម។ និ។ ២។២៣១] ហោន្តិ, យេ បត្តា អាសវក្ខយំ;

ជិតា មេ បាបកា ធម្មា, តស្មាហំ ឧបកា ជិនោ”តិ។

កិំ ជិនោ កេន ជិនោតិ វិសជ្ជនីយំ។ កតមោ ជិនោតិ អវិសជ្ជនីយំ។ កតមោ អាសវក្ខយោ, រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោតិ វិសជ្ជនីយំ។ កិត្តកោ អាសវក្ខយោតិ អវិសជ្ជនីយំ។ ឥទំ វិសជ្ជនីយញ្ច អវិសជ្ជនីយញ្ច។

អត្ថិ តថាគតោតិ វិសជ្ជនីយំ។ អត្ថិ រូបន្តិ វិសជ្ជនីយំ។ រូបំ តថាគតោតិ អវិសជ្ជនីយំ។ រូបវា តថាគតោតិ អវិសជ្ជនីយំ។ រូបេ តថាគតោតិ អវិសជ្ជនីយំ។ តថាគតេ រូបន្តិ អវិសជ្ជនីយំ។ ឯវំ អត្ថិ វេទនា...បេ... សញ្ញា...បេ... សង្ខារា...បេ... អត្ថិ វិញ្ញាណន្តិ វិសជ្ជនីយំ។ វិញ្ញាណំ តថាគតោតិ អវិសជ្ជនីយំ។ វិញ្ញាណវា តថាគតោតិ អវិសជ្ជនីយំ។ វិញ្ញាណេ តថាគតោតិ អវិសជ្ជនីយំ។ តថាគតេ វិញ្ញាណន្តិ អវិសជ្ជនីយំ។ អញ្ញត្រ រូបេន តថាគតោតិ អវិសជ្ជនីយំ។ អញ្ញត្រ វេទនាយ...បេ... សញ្ញាយ...បេ... សង្ខារេហិ...បេ... វិញ្ញាណេន តថាគតោតិ អវិសជ្ជនីយំ។ អយំ សោ តថាគតោ អរូបកោ...បេ... អវេទនកោ...បេ... អសញ្ញកោ...បេ... អសង្ខារកោ...បេ... អវិញ្ញាណកោតិ អវិសជ្ជនីយំ។ ឥទំ វិសជ្ជនីយញ្ច អវិសជ្ជនីយញ្ច។

បស្សតិ ភគវា ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ឯវំ សព្ពំ...បេ... យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាតីតិ វិសជ្ជនីយំ។ កតមេ សត្តា, កតមោ តថាគតោតិ អវិសជ្ជនីយំ។ ឥទំ វិសជ្ជនីយញ្ច អវិសជ្ជនីយញ្ច។

អត្ថិ តថាគតោតិ វិសជ្ជនីយំ។ អត្ថិ តថាគតោ បរំ មរណាតិ អវិសជ្ជនីយំ។ ឥទំ វិសជ្ជនីយញ្ច អវិសជ្ជនីយញ្ច។

១១០។ តត្ថ កតមំ កម្មំ?

“អន្តកេនាធិបន្នស្ស , ជហតោ មានុសំ ភវំ;

កិំ ហិ តស្ស សកំ ហោតិ, កិញ្ច អាទាយ គច្ឆតិ;

កិញ្ចស្ស អនុគំ ហោតិ, ឆាយាវ អនបាយិនី។

“ឧភោ បុញ្ញញ្ច បាបញ្ច, យំ មច្ចោ កុរុតេ ឥធ;

តញ្ហិតស្ស សកំ ហោតិ, តំវ [តញ្ច (សី។ ក។) បស្ស សំ។ និ។ ១។១១៥] អាទាយ គច្ឆតិ;

តំវស្ស អនុគំ ហោតិ, ឆាយាវ អនបាយិនី”តិ។

ឥទំ កម្មំ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, ពាលំ បីឋសមារូឡ្ហំ វា មញ្ចសមារូឡ្ហំ វា ឆមាយំ [ឆមាយ (សី។ ក។) បស្ស ម។ និ។ ៣។២៤៨] វា សេមានំ

យានិស្ស បុព្ពេ បាបកានិ កម្មានិ កតានិ កាយេន ទុច្ចរិតានិ វាចាយ ទុច្ចរិតានិ មនសា ទុច្ចរិតានិ, តានិស្ស តម្ហិ សមយេ ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហតំ បព្ពតកូដានំ ឆាយា សាយន្ហសមយំ បថវិយំ ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, ពាលំ បីឋសមារូឡ្ហំ វា មញ្ចសមារូឡ្ហំ វា ឆមាយំ វា សេមានំ យានិស្ស បុព្ពេ បាបកានិ កម្មានិ កតានិ កាយេន ទុច្ចរិតានិ វាចាយ ទុច្ចរិតានិ មនសា ទុច្ចរិតានិ, តានិស្ស តម្ហិ សមយេ ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ។ តត្រ, ភិក្ខវេ, ពាលស្ស ឯវំ ហោតិ ‘អកតំ វត មេ កល្យាណំ, អកតំ កុសលំ, អកតំ ភីរុត្តាណំ។ កតំ បាបំ, កតំ លុទ្ទំ, កតំ កិព្ពិសំ, យាវតា ភោ អកតកល្យាណានំ អកតកុសលានំ អកតភីរុត្តាណានំ កតបាបានំ កតលុទ្ទានំ កតកិព្ពិសានំ គតិ, តំ គតិំ បេច្ច គច្ឆាមី’តិ, សោ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ ឧរត្តាឡិំ កន្ទតិ សម្មោហំ អាបជ្ជតី”តិ។

“បុន ចបរំ, ភិក្ខវេ, បណ្ឌិតំ បីឋសមារូឡ្ហំ វា មញ្ចសមារូឡ្ហំ វា ឆមាយំ វា សេមានំ យានិស្ស បុព្ពេ កល្យាណានិ កម្មានិ កតានិ កាយេន សុចរិតានិ វាចាយ សុចរិតានិ មនសា សុចរិតានិ, តានិស្ស តម្ហិ សមយេ ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ។ សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហតំ បព្ពតកូដានំ ឆាយា សាយន្ហសមយំ បថវិយំ ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, បណ្ឌិតំ បីឋសមារូឡ្ហំ វា មញ្ចសមារូឡ្ហំ វា ឆមាយំ វា សេមានំ យានិស្ស បុព្ពេ កល្យាណានិ កម្មានិ កតានិ កាយេន សុចរិតានិ វាចាយ សុចរិតានិ មនសា សុចរិតានិ, តានិស្ស តម្ហិ សមយេ ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ។ តត្រ, ភិក្ខវេ, បណ្ឌិតស្ស ‘ឯវំ ហោតិ អកតំ វត មេ បាបំ , អកតំ លុទ្ទំ, អកតំ កិព្ពិសំ។ កតំ កល្យាណំ, កតំ កុសលំ, កតំ ភីរុត្តាណំ, យាវតា ភោ អកតបាបានំ អកតលុទ្ទានំ អកតកិព្ពិសានំ កតកល្យាណានំ កតកុសលានំ កតភីរុត្តាណានំ គតិ, តំ គតិំ បេច្ច គច្ឆាមី’តិ, សោ ន សោចតិ ន កិលមតិ ន បរិទេវតិ ន ឧរត្តាឡិំ កន្ទតិ ន សម្មោហំ អាបជ្ជតិ, ‘កតំ មេ បុញ្ញំ, អកតំ បាបំ, យា ភវិស្សតិ គតិ អកតបាបស្ស អកតលុទ្ទស្ស អកតកិព្ពិសស្ស កតបុញ្ញស្ស កតកុសលស្ស កតភីរុត្តាណស្ស, តំ បេច្ច ភវេ គតិំ បច្ចនុភវិស្សាមី’តិ វិប្បដិសារោ ន ជាយតិ។ អវិប្បដិសារិនោ ខោ, ភិក្ខវេ, ឥត្ថិយា វា បុរិសស្ស វា គិហិនោ វា បព្ពជិតស្ស វា ភទ្ទកំ មរណំ ភទ្ទិកា កាលង្កិរិយាតិ វទាមី”តិ។ [illegible]

“តីណិមានិ , ភិក្ខវេ, ទុច្ចរិតានិ។ កតមានិ តីណិ, កាយទុច្ចរិតំ វចីទុច្ចរិតំ មនោទុច្ចរិតំ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, តីណិ ទុច្ចរិតានិ។ តីណិមានិ, ភិក្ខវេ, សុចរិតានិ។ កតមានិ តីណិ? កាយសុចរិតំ វចីសុចរិតំ មនោសុចរិតំ។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, តីណិ សុចរិតានិ។ [illegible]

តត្ថ កតមោ វិបាកោ?

“លាភា វោ, ភិក្ខវេ, សុលទ្ធំ វោ, ភិក្ខវេ, ខណោ វោ, ភិក្ខវេ, បដិលទ្ធោ ព្រហ្មចរិយវាសាយ។ ទិដ្ឋា មយា, ភិក្ខវេ, ឆ ផស្សាយតនិកា នាម និរយា។ តត្ថ យំ កិញ្ចិ ចក្ខុនា រូបំ បស្សតិ អនិដ្ឋរូបំយេវ បស្សតិ, នោ ឥដ្ឋរូបំ។ អកន្តរូបំយេវ បស្សតិ, នោ កន្តរូបំ។ អមនាបរូបំយេវ បស្សតិ, នោ មនាបរូបំ។

យំ កិញ្ចិ សោតេន សទ្ទំ សុណាតិ…បេ… ឃានេន…បេ… ជិវ្ហាយ…បេ… កាយេន…បេ… យំ កិញ្ចិ មនសា ធម្មំ វិជានាតិ អនិដ្ឋធម្មំយេវ

ចិឌាតាតិ, ទេតា ខ្ចុដ្ឋឆយ៉ុ អពក្តួឆយ៉ុទេឃច ចិឌាតាតិ, ទេតា ពក្តួឆយ៉ុ អយតាបឆយ៉ុទេឃច ចិឌាតាតិ, ទេតា យតាបឆយ៉ុ លិកា ទេចា, ភិក្ខូទេច, ឃុលឆ្ពិ ទេចា, ភិក្ខូទេច, ៣ទេណា ទេចា, ភិក្ខូទេច, បដិលទេដ្ឋា ប្រាហុចទិឃចាឈាឃ

“ឌិដ្ឋា យឃា, ភិក្ខូទេច, ៧ ចឃ្សាឃតតិពា តាយ ឃក្កា ៣ត្ត ឃំ កិត្សិ ចក្ខុតា ទូបំ បឃ្សតិ ខ្ចុដ្ឋទូបំទេឃច បឃ្សតិ, ទេតា អតិដ្ឋទូបំ ពក្តួទូបំទេឃច បឃ្សតិ, ទេតា អពក្តួទូបំ យតាបទូបំទេឃច បឃ្សតិ, ទេតា អយតាបទូបំ ឃំ កិត្សិ ទេឃាទេ៣ត ឃឆ្ពិ ឃុណាតិ…ទេប… ឈាទេតត … ទេប… ឌិច្សាឃ…ទេប… ពាទេឃត…ទេប… យតឃា ឆយ៉ុ ចិឌាតាតិ ខ្ចុដ្ឋឆយ៉ុទេឃច ចិឌាតាតិ, ទេតា អតិដ្ឋឆយ៉ុ ពក្តួឆយ៉ុទេឃច ចិឌាតាតិ, ទេតា អពក្តួឆយ៉ុ យតាបឆយ៉ុទេឃច ចិឌាតាតិ, ទេតា អយតាបឆយ៉ុ លិកា ទេចា, ភិក្ខូទេច, ឃុលឆ្ពិ ទេចា, ភិក្ខូទេច, ៣ទេណា ទេចា, ភិក្ខូទេច, បដិលទេដ្ឋា ប្រាហុចទិឃចាឈាឃា”តិ អឃំ ចិបិទេកា

“ឃដ្ឋិចឃ្សឃហឃ្សាតិ, បទិបុណ្ណាតិ ឃឌ្ឍទេឃា;

តិទទេឃ បច្ចយាតាតំ [បច្ចយាតឃ្ស (ក) បឃ្ស ទេប ច ប័០១], ពឆា អទេត្តា កចិឃ្សតិ

“តត្តិ អទេត្តា ក្យទេតា អទេត្តា, ត អទេត្តា បដិឌិឃ្សតិ [បតិឌិឃ្សតិ (ឃី) ឌា ១៖៣៦];

៣ឆា ហិ បពតំ បិបំ, ៧ឃំប្សាយឃ្សា យាទិឃា”តិ

អឃំ ចិបិទេកា

១១៧ ៣ត្ត ពពយំ ពយ្ចុ្ឆា ចិបិទេកា ច?

“អឆយុចាទី ហិ តទេទា បយទេត្តា, ឃហិ ឃហិ ពន្តិ ទ្បុក្កតិ ទេឃា;

ទេឃា តំ អឆទេយុ ចទិទេពា ហតាតិ, ឃឃំ ពហឹទេពា ឃឆា ពណ្យុឃទេប្យា

“ត ហិ [បឃ្ស ទេឆទកា ១០៣] ឆទេយុ អឆទេយុ ច, វ្តទេកា ឃយចិបិកិទេតា;

អឆទេយុ តិទឃំ ទេតតិ, ឆទេយុ បិទេបតិ ឃុក្កតិ”ត្តិ

ខ្ពង់ កម្មញ្ញា ចិបាកោ ច៊

“យា, ភិក្ខវេ, បុញ្ញានិ កាឃិត្វ, ឃ្វលស្សេតំ, ភិក្ខវេ, អធិចចនិ ខ្ពង្ឋស្ស កត្តស្ស បិឃស្ស យតាបស្ស ឃជិង់ បុញ្ញានិ៊ អភិឌានាយិ លោ បតាហំ, ភិក្ខវេ, ឌីឈរត្ត កតានិ បុញ្ញានិ ខ្ពង្ឋំ [ឌីឈរត្ត ខ្ពង្ឋំ (ឃឹ៊ ក៊) បស្ស ខ្ពតិក្ទ៊ ១១] កត្តំ បិឃំ យតាបំ ចិបាកំ បច្ចត្តុក្នុតំ, សត្ត ចស្សានិ មេត្តចិត្តំ ភាវេត្វា សត្ត សំចដ្ឋចិចដ្ឋកប្បេ ត ខ្ពុយំ [ត ឃិយំ (ខ្ពតិក្ទ៊ ១១)] លោកំ បុនរាគយាឃិ៊ សំចដ្ឋយានេ ឃ្វតាហំ, ភិក្ខវេ, កប្បេ អាភស្សរូបគោ ហោយិ៊ ចិចដ្ឋយានេ កប្បេ ឃ្វញ្ញ ព្រហ្មចិយានំ ឧបបជ្ជាយិ៊ តត្រ ឃ្វតាហំ [ឃ្វង់ (ខ្ពតិក្ទ៊ ១១)], ភិក្ខវេ, ព្រហ្មា ហោយិ យហាព្រហ្មា អភិភូ អនភិភូតោ អញ្ញាទត្ថុទេសោ ចសចត្តិ៊ ឈត្តិសក្ខត្តុំ លោ បតាហំ, ភិក្ខវេ, សក្កោ អហោឃិ ទេចានមិន្ទោ, អនេកសតក្ខត្តុំ រាជា អហោឃិ ចក្កចត្តិ [ចក្កចត្តិ (ក៊)] ធម្មិកោ ធម្មរាជា ចាតុរន្តោ ចិជិតាចិ ជនបទត្ថាចរិយប្បត្តោ សត្តរតនសមន្នាគតោ, កោ បន ចាទោ បទេសរជ្ជស្ស? តស្ស យយ្ហំ ភិក្ខវេ, ឲតទហោឃិ ‘កិស្ស នុ លោ មេ ខ្ពង់ កម្មស្ស ផលំ, កិស្ស កម្មស្ស ចិបាកោ, ឃេនាហំ ឲតរហិ ឲចំមហិទ្ធិកោ ឲចំមហានុភាវោ’តិ៊ តស្ស យយ្ហំ ភិក្ខវេ, ឲតទហោឃិ ‘តិណ្ណំ លោ មេ ខ្ពង់ កម្មានំ ផលំ, តិណ្ណំ កម្មានំ ចិបាកោ៊ ឃេនាហំ ឲតរហិ ឲចំមហិទ្ធិកោ ឲចំមហានុភាវោ’តិ៊ សេយ្យថិង់, ទានស្ស ទមស្ស សំឃមស្សា”តិ៊ តត្វ ឃញ្ញា ទានំ ឃោ ច ទមោ ឃោ ច សំឃមោ, ខ្ពង់ កម្ម៊ ឃោ តប្បច្ចយា ចិបាកោ បច្ចត្តុក្នុតោ, អឃំ ចិបាកោ៊ តថា ក្នុឡអកម្មចិភង្គោ ចត្តន្តោ៊

ឃំ ឃ្វភស្ស យាលាចស្ស តោទេយ្យបុត្តស្ស ទេសិតំ៊ តត្វ មេ ធម្មា អប្បាឃុកឌីឈាឃុកតាឃ សំចត្តន្តិ ពហ្វាពាធអប្បាពាធតាឃ អប្បេសក្ខមហេសក្ខតាឃ ក្នុព្ពណ្ណឃ្វចណ្ណតាឃ នីចកុលិទ្ធិកោចុកុលិកតាឃ អប្បភោគមហាភោគតាឃ ក្នុប្បញ្ញាបញ្ញាចន្តតាឃ ច សំចត្តន្តិ, ខ្ពង់ កម្ម៊ ឃា តត្វ អប្បាឃុកឌីឈាឃុកតា...បេ... ក្នុប្បញ្ញាបញ្ញាចន្តតា, អឃំ ចិបាកោ៊ ខ្ពង់ កម្មញ្ញា ចិបាកោ ច៊

១១៣៊ តត្វ កតមំ កុសលំ?

“ចាចានុរក្ខី មនសា ឃ្វសំចុតោ, កាយេន ច នាកុសលំ កយិរា [អកុសលំ ត កយិរា (ឃឹ៊) បស្ស ធ៊ ប៊ ១២៨];

ឲតេ តយោ កម្មបថេ ចិសោធយេ, អារាធយេ មគ្គមិសិប្បវេទិត”ន្តិ៊

ខ្ពង់ កុសលំ៊

“ឃស្ស កាយេន ចាចាឃ, មនសា នត្ថិ ក្នុក្កដំ;

សំចុតំ តីហិ ឋានេហិ, តមហំ ព្រូមិ ព្រាហ្មណ”ន្តិ៊

ឥទំ កុសលំ.

“តីណិមានិ, ភិក្ខវេ, កុសលមូលានិ. កតមានិ តីណិ? អលោភោ កុសលមូលំ, អទោសោ កុសលមូលំ, អមោហោ កុសលមូលំ. ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, តីណិ កុសលមូលានិ. ឥទំ កុសលំ. “វិជ្ជា, ភិក្ខវេ [វិជ្ជា ច ខោ ភិក្ខវេ (សំយុត្តនិកាយេ)], បុព្ពង្គមា កុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា អនុទេវ [អន្វទេវ (សី. ក.), ស្យាទិកេសុ (យោគក្កលាទេ) ១១ សុត្តំ បស្សិតព្វំ] ហិរី ឱត្តប្បញ្ចា”តិ. ឥទំ កុសលំ.

តត្ថ កតមំ អកុសលំ?

“យស្ស អច្ចន្ត ទុស្សីល្យំ, មាលុវា សាលមិវោត្ថតំ;

ករោតិ សោ តថត្តានំ, យថា នំ ឥច្ឆតី ទិសោ”តិ.

ឥទំ អកុសលំ.

“អត្តនា ហិ កតំ បាបំ, អត្តជំ អត្តសម្ភវំ;

អភិមត្ថតិ [អភិមន្ថតិ (សី.) បស្ស ធ. ប. ១៦១] ទុម្មេធំ, វជិរំវស្មមយំ មណិ”ន្តិ.

ឥទំ អកុសលំ.

“ទស កម្មបថេ និសេវិយ, អកុសលាកុសលេហិ វិវជ្ជិតា;

គរហា ច ភវន្តិ ទេវតេ, ពាលមតី និរយេសុ បច្ចរេ”តិ.

ឥទំ អកុសលំ.

“តីណិមានិ, ភិក្ខវេ, អកុសលមូលានិ [បស្ស អ. និ. ៣.៧០], កតមានិ តីណិ? លោភោ អកុសលមូលំ, ទោសោ អកុសលមូលំ, មោហោ អកុសលមូលំ. ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, តីណិ អកុសលមូលានី”. ឥទំ អកុសលំ.

តត្ថ កតមំ កុសលញ្ច អកុសលញ្ច?

“យាទិសំ [សំ។ និ។ ១។២៥៦] វបតេ ពីជំ, តាទិសំ ហរតេ ផលំ;

កល្យាណការី កល្យាណំ, បាបការី ច បាបក”ន្តិ។

តត្ថ យំ អាហ “កល្យាណការី កល្យាណ”ន្តិ, ឥទំ កុសលំ។ យំ អាហ “បាបការី ច បាបក”ន្តិ, ឥទំ អកុសលំ។ ឥទំ កុសលញ្ច អកុសលញ្ច។

“សុកតេន កម្មេន វជន្តិ សុគ្គតិំ, អបាយភូមិំ អសុកតេន កម្មុនា;

ខយា ច កម្មស្ស វិមុត្តចេតសោ, និព្ពន្តិ តេ ជោតិរិវិន្ធនក្ខយា”។

តត្ថ យំ អាហ “សុកតេន កម្មេន វជន្តិ សុគ្គតិ”ន្តិ, ឥទំ កុសលំ។ យំ អាហ “អបាយភូមិំ អសុកតេន កម្មុនា”តិ, ឥទំ អកុសលំ។ ឥទំ កុសលញ្ច អកុសលញ្ច។

១១៦។ តត្ថ កតមំ អនុញ្ញាតំ?

“យថាបិ ភមរោ បុប្ផំ, វណ្ណគន្ធមហេឋយំ [វណ្ណគន្ធំ អហេឋយំ (សី។) បស្ស ធ។ ប។ ៤៩];

បលេតិ [បក្កមតិ (ក។)] រសមាទាយ, ឯវំ គាមេ មុនី ចរេ”តិ។

ឥទំ អនុញ្ញាតំ។

“តីណិមានិ , ភិក្ខវេ, ភិក្ខូនំ ករណីយានិ។ កតមានិ តីណិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី, សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ, កាយកម្មវចីកម្មេន សមន្នាគតោ កុសលេន បរិសុទ្ធាជីវោ។ អារទ្ធវីរិយោ ខោ បន ហោតិ ថាមវា ទឡ្ហបរក្កមោ អនិក្ខិត្តធុរោ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ភាវនាយ សទ្ធិកិរិយាយ។ បញ្ញវា ខោ បន ហោតិ ឧទយត្ថគាមិនិយា បញ្ញាយ សមន្នាគតោ អរិយាយ និព្ពេធិកាយ សម្មា ទុក្ខក្ខយគាមិនិយា។ ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូនំ តីណិ ករណីយានី”តិ។ ឥទំ អនុញ្ញាតំ។

“ទសយិមេ [ទស ឥមេ (សី. ក.) បស្ស អ. និ. ១០.៤៨], ភិក្ខវេ, ធម្មា បព្ពជិតេន អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពា. កតមេ ទស? ‘វេវណ្ណិយម្ហិ អជ្ឈុបគតោ’តិ បព្ពជិតេន អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពំ...បេ... ឥមេ ខោ ភិក្ខវេ ទស ធម្មា បព្ពជិតេន អភិណ្ហំ បច្ចវេក្ខិតព្ពា”តិ ភគវតា អនុញ្ញាតំ.

“តីណិមានិ, ភិក្ខវេ, ករណីយានិ. កតមានិ តីណិ? កាយសុចរិតំ វចីសុចរិតំ មនោសុចរិតន្តិ. ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, តីណិ ករណីយានី”តិ ភគវតា អនុញ្ញាតំ.

តត្ថ កតមំ បដិក្ខិត្តំ?

“នត្ថិ បុត្តសមំ បេមំ, នត្ថិ គោសមិតំ [គោណសមំ (ក.) បស្ស សំ. និ. ១.១៣] ធនំ;

នត្ថិ សូរិយសមា [សុរិយសមា (សី.)] អាភា, សមុទ្ទបរមា សរា”តិ.

ភគវា អាហ –

“នត្ថិ អត្តសមំ បេមំ, នត្ថិ ធញ្ញសមំ ធនំ;

នត្ថិ បញ្ញាសមា អាភា, វុដ្ឋិវេបរមា សរា”តិ.

ឯត្ថ យំ បុរិមកំ, ភគវតា បដិក្ខិត្តំ.

“តីណិមានិ , ភិក្ខវេ丞 អករណីយានិ. កតមានិ តីណិ? កាយទុច្ចរិតំ វចីទុច្ចរិតំ មនោទុច្ចរិតន្តិ. ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, តីណិ អករណីយានី”តិ ភគវតា បដិក្ខិត្តំ.

១៣៤. តត្ថ កតមំ អនុញ្ញាតញ្ច បដិក្ខិត្តញ្ច?

“កិំសូធ ភីតា ជនតា អនេកា, មគ្គោ ចនេកាយតនោ បវុត្តោ [ចនេកាយតនប្បវុត្តោ (សំ. និ. ១.៧៥)];

បុច្ឆាយិ ឋំ រោកាតយ ភ្ញុរិបញ្ញា, កិំស្វិ ជិតោ បររលោកេ ត ភាយេតិ៍

“ចាទំ យតន្ទា បហឹឆាឃ សយ្វា, ពារោឃត បិបិតិ អក្យុព្ពាយារតា;

ពាហ្វត្តុបិតំ ឈរយាចសរត្តា, សទ្ធោ យុគ្ហ សំចិកាគឹ ចគព្ញា;

ឲុរោតស្ម ឆរយ្វុស្ម ជិតោ ចត្យុស្ម, ឆរយ្វុ ជិតោ បររលោកេ ត ភាយេ”តិ៍

តត្ថ ឃំ អាហ “ចាទំ យតន្ទា បហឹឆាឃ សយ្វា”តិ, ព្ពាគំ អត្យុព្ញាតំ៍ “ពារោឃត បិបិតិ អក្យុព្ពាយារតា”តិ, ព្ពាគំ បដិក្លិព្តុំ៍ “ពាហ្វត្តុបិតំ ឈរយាចសរត្តា, សទ្ធោ យុគ្ហ សំចិកាគឹ ចគព្ញា៍ ឲុរោតស្ម ឆរយ្វុស្ម ជិតោ ចត្យុស្ម, ឆរយ្វុ ជិតោ បររលោកេ ត ភាយេ”តិ, ព្ពាគំ អត្យុព្ញាតំ៍ ព្ពាគំ អត្យុព្ញាតន្ទា បដិក្លិព្តន្ទា៍

“សព្ពបិបស្ស អការណំ, ក្យុសលស្ស ឧបសយ្បគា;

សចិត្តបរិយោឃាគាបតំ, ឲតំ ព្យុទ្ធាតសាសតំ”៍

តត្ថ ឃំ អាហ “សព្ពបិបស្ស អការណ”ន្តិ, ព្ពាគំ បដិក្លិព្តុំ, ឃំ អាហ “ក្យុសលស្ស ឧបសយ្បគា”តិ, ព្ពាគំ អត្យុព្ញាតំ៍ ព្ពាគំ អត្យុព្ញាតន្ទា បដិក្លិព្តន្ទា៍

“កាឃសយាចារម្បាហំ, ឥេចាតយិក្ខ, ត្យុចិនេឆត ចគាយិ សេចិតព្ពម្បិ អសេចិតព្ពម្បិ៍ ចឌីសយាចារម្បាហំ , ឥេចាតយិក្ខ , ត្យុចិនេឆត ចគាយិ សេចិតព្ពម្បិ អសេចិតព្ពម្បិ៍ យតោសយាចារម្បាហំ ឥេចាតយិក្ខ, ត្យុចិនេឆត ចគាយិ…បេ… បរិយេឃសតម្បាហំ, ឥេចាតយិក្ខ, ត្យុចិនេឆត ចគាយិ សេចិតព្ពម្បិ អសេចិតព្ពម្បិ”៍

“កាឃសយាចារម្បាហំ, ឥេចាតយិក្ខ, ត្យុចិនេឆត ចគាយិ សេចិតព្ពម្បិ អសេចិតព្ពម្បី”តិ ព្ពាតិ រោណា បរតតំ ត្យុព្តុំ, កិរេព្ទាតំ បដិច្ច ត្យុព្តុំ៍ ឃឆាទ្វុបត្ទា រោណា កាឃសយាចារំ សេចរោតា អក្យុសលា ឆយ្វា អភិចឌ្ឍន្តិ, ក្យុសលា ឆយ្វា បរិហាឃន្តិ, ឲចទ្វុបេ កាឃសយាចារោ ត សេចិតព្ពោ៍ តត្ថ ឃំ ឌព្ញា កាឃសយាចារំ “ព្ពាឃំ [ព្ពាគំ (ក៍) បស្ស ឌី៍ តិ៍ ១៍១៩៖] រោណា រេ កាឃសយាចារំ សេចរោតា អក្យុសលា ឆយ្វា បរិហាឃន្តិ, ក្យុសលា ឆយ្វា អភិចឌ្ឍន្តី”តិ, ឲចទ្វុបេ កាឃសយាចារោ សេចិតព្ពោ៍ “កាឃសយាចារម្បាហំ ឥេចាតយិក្ខ, ត្យុចិនេឆត ចគាយិ សេចិតព្ពម្បិ អសេចិតព្ពម្បី”តិ ព្ពាតិ ឃំ តំ ត្យុព្តុំ, ព្ពាគរេយតំ បដិច្ច ត្យុព្តុំ៍ “ចឌីសយាចារំ…បេ… “បរិយេឃសតម្បាហំ, ឥេចាតយិក្ខ, ត្យុចិនេឆត ចគាយិ សេចិតព្ពម្បិ អសេចិតព្ពម្បី”តិ ព្ពាតិ រោណា បរតតំ ត្យុព្តុំ, កិរេព្ទាតំ បដិច្ច ត្យុព្តុំ៍ ឃឆាទ្វុបត្ទា រោណា បរិយេឃសតំ សេចរោតា អក្យុសលា ឆយ្វា អភិចឌ្ឍន្តិ, ក្យុសលា ឆយ្វា បរិហាឃន្តិ, ឲចទ្វុបេ បរិយេឃសតា ត សេចិតព្ពា៍ តត្ថ ឃំ ឌព្ញា បរិយេឃសតំ “ព្ពាឃំ រោណា រេ បរិយេឃសតំ

សេវតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ, កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តី”តិ, ឯវម្បិ បរិយេសនា សេវិតព្វា។ “បរិយេសនម្បាហំ, ទេវានមិន្ទ, ទុវិធេន វទាមិ សេវិតព្វម្បិ អសេវិតព្វម្បី”តិ ឥតិ យំ តំ វុត្តំ, ឥទមេតំ បដិច្ច វុត្តំ។

តត្ថ យំ អាហ “សេវិតព្វម្បី”តិ, ឥទំ អនុញ្ញាតំ។ យំ អាហ “ន សេវិតព្វម្បី”តិ, ឥទំ បដិក្ខិត្តំ។ ឥទំ អនុញ្ញាតញ្ច បដិក្ខិត្តញ្ច។

១៥០។ តត្ថ កតមោ ថវោ?

“មគ្គានដ្ឋង្គិកោ [បស្ស ធ។ ប។ ២៧៣] សេដ្ឋោ, សច្ចានំ ចតុរោ បទា;

វិរាគោ សេដ្ឋោ ធម្មានំ, ទ្វិបទានញ្ច ចក្ខុមា”តិ។

អយំ ថវោ។

“តីណិមានិ, ភិក្ខវេ, អគ្គានិ។ កតមានិ តីណិ? យាវតា, ភិក្ខវេ, សត្តា អបទា វា ទ្វិបទា វា ចតុប្បទា វា ពហុប្បទា វា រូបិនោ វា អរូបិនោ វា សញ្ញិនោ វា អសញ្ញិនោ វា នេវសញ្ញីនាសញ្ញិនោ វា, តថាគតោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ សេដ្ឋមក្ខាយតិ បវរមក្ខាយតិ , យទិទំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ។ យាវតា, ភិក្ខវេ, ធម្មានំ [អ។ និ។ ៤។៣៤; ឥតិវុ។ ៩០ បស្សិតព្វំ] សង្ខតានំ វា អសង្ខតានំ វា, វិរាគោ តេសំ ធម្មានំ អគ្គមក្ខាយតិ សេដ្ឋមក្ខាយតិ បវរមក្ខាយតិ, យទិទំ មទនិម្មទនោ…បេ… និរោធោ និព្វានំ។ យាវតា, ភិក្ខវេ, សង្ឃានំ បណ្ណត្តិ គណានំ បណ្ណត្តិ មហាជនសន្និបាតានំ បណ្ណត្តិ, តថាគតសាវកសង្ឃោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ សេដ្ឋមក្ខាយតិ បវរមក្ខាយតិ, យទិទំ ចត្តារិ បុរិសយុគានិ អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលា…បេ… បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សា”តិ។

“សព្វលោកុត្តរោ សត្ថា, ធម្មោ ច កុសលក្ខតោ [កុសលមក្ខតោ (ក។)];

គណោ ច នរសីហស្ស, តានិ តីណិ វិសិស្សរេ។

“សមណបទុមសញ្ចយោ គណោ, ធម្មវរោ ច វិទូនំ សក្កតោ;

នរវរទមកោ ច ចក្ខុមា, តានិ តីណិ លោកស្ស ឧត្តរិ។

“សត្ថា ច អប្បដិសមោ, ធម្មោ ច សន្តោ និរុបទាហោ;

អរិយោ ច គហចេរោ, តានិ ពហុ វិស្សិស្សេរ តីណិ។

“សទ្ធាភយោ ទីតោ លេយោ សព្ពាកិក្ខុ, សទ្ធឈេយ្យោ ភព្វោញ្ញា តស្ស ក្តុត្តទិ;

អរិយសច្ឆោ តិច្ឆំ វិញ្ញាតំ ប្តុទិតោ, តានិ តីណិ លោកស្ស ក្តុត្តទិ។

“ឯកាយនំ ជាតិខយន្តទស្សី, មគ្គំ បជានាតិ ហិតានុកម្បី;

ឯតេន មគ្គេន តរិំសុ បុព្វេ, តរិស្សន្តិ យេ ច [យេ ចាបិ (សី។ ក។) បស្ស សំ។ និ។ ៥។៣៨៤] តរន្តិ ឱឃំ។

“តំ តាទិសំ ទេវមនុស្សសេដ្ឋំ;

សត្តា នមស្សន្តិ វិសុទ្ធិបេក្ខា”តិ។

អយំ ទវោតិ។

តត្ថ លោកិយំ សុត្តំ ទ្វីហិ សុត្តេហិ និទ្ទិសិតព្វំ សំកិលេសភាគិយេន ច វាសនាភាគិយេន ច។ លោកុត្តរម្បិ សុត្តំ តីហិ សុត្តេហិ និទ្ទិសិតព្វំ ទស្សនភាគិយេន ច ភាវនាភាគិយេន ច អសេក្ខភាគិយេន ច។ លោកិយញ្ច លោកុត្តរញ្ច។ យម្ហិ សុត្តេ យំ យំ បទំ ទិស្សតិ សំកិលេសភាគិយំ វា វាសនាភាគិយំ វា, តេន តេន លោកិយន្តិ និទ្ទិសិតព្វំ, ទស្សនភាគិយំ វា ភាវនាភាគិយំ វា អសេក្ខភាគិយំ វា យំ យំ បទំ ទិស្សតិ តេន តេន លោកុត្តរន្តិ និទ្ទិសិតព្វំ។

វាសនាភាគិយំ សុត្តំ សំកិលេសភាគិយស្ស សុត្តស្ស និគ្គហាយ, ទស្សនភាគិយំ សុត្តំ វាសនាភាគិយស្ស សុត្តស្ស និគ្គហាយ, ភាវនាភាគិយំ សុត្តំ ទស្សនភាគិយស្ស សុត្តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ ភាវនាភាគិយស្ស សុត្តស្ស បដិនិស្សគ្គាយ, អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារត្ថំ។

លោកុត្តរំ សុត្តំ សត្តាធិដ្ឋានំ ឯកវីសតិយា បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្វំ, តេ តីហិ សុត្តេហិ បវិភជិតព្វា ទស្សនភាគិយេន ភាវនាភាគិយេន អសេក្ខភាគិយេន ចាតិ។

តត្ថ ទស្សនភាគិយំ សុត្តំ បញ្ចហិ បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្វំ ឯកពីជិនា កោលំកោលេន សត្តក្ខត្តុបរមេន សទ្ធានុសារិនា ធម្មានុសារិនា ចាតិ, ទស្សនភាគិយំ សុត្តំ ឯតេហិ បញ្ចហិ បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្វំ។ ភាវនាភាគិយំ សុត្តំ ទ្វាទសហិ បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្វំ សកទាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នេន, សកទាគាមិនា, អនាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នេន, អនាគាមិនា , អន្តរា បរិនិព្វាយិនា, ឧបហច្ច បរិនិព្វាយិនា, អសង្ខារបរិនិព្វាយិនា, សសង្ខារបរិនិព្វាយិនា, ឧទ្ធំសោតេន អកនិដ្ឋគាមិនា, សទ្ធាវិមុត្តេន, ទិដ្ឋិប្បត្តេន, កាយសក្ខិនា ចាតិ, ភាវនាភាគិយំ សុត្តំ ឯតេហិ ទ្វាទសហិ បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្វំ។ អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ នវហិ បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្វំ សទ្ធាវិមុត្តេន, បញ្ញាវិមុត្តេន, សុញ្ញតវិមុត្តេន, អនិមិត្តវិមុត្តេន, អប្បណិហិតវិមុត្តេន, ឧភតោភាគវិមុត្តេន សមសីសិនា បច្ចេកពុទ្ធេន សម្មាសម្ពុទ្ធេន ចាតិ, អសេក្ខភាគិយំ សុត្តំ ឯតេហិ នវហិ បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្វំ។ ឯវំ លោកុត្តរំ សុត្តំ សត្តាធិដ្ឋានំ ឯតេហិ ឆព្វីសតិយា បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្វំ។

លោកិយំ សុត្តំ សត្តាធិដ្ឋានំ ឯកូនវីសតិយា បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្វំ។ តេ ចរិតេហិ និទ្ទិដ្ឋា សមេក្ខិតព្វា កោចិ រាគចរិតា, កោចិ ទោសចរិតា, កោចិ មោហចរិតា, កោចិ រាគចរិតា ច ទោសចរិតា ច, កោចិ រាគចរិតា ច មោហចរិតា ច, កោចិ ទោសចរិតា ច មោហចរិតា ច, កោចិ រាគចរិតា ច ទោសចរិតា ច មោហចរិតា ច, រាគមុខេ ឋិតោ រាគចរិតោ, រាគមុខេ ឋិតោ ទោសចរិតោ, រាគមុខេ ឋិតោ មោហចរិតោ, រាគមុខេ ឋិតោ រាគចរិតោ ច ទោសចរិតោ ច មោហចរិតោ ច, ទោសមុខេ ឋិតោ ទោសចរិតោ, ទោសមុខេ ឋិតោ មោហចរិតោ, ទោសមុខេ ឋិតោ រាគចរិតោ, ទោសមុខេ ឋិតោ រាគចរិតោ ច ទោសចរិតោ ច មោហចរិតោ ច, មោហមុខេ ឋិតោ មោហចរិតោ, មោហមុខេ ឋិតោ រាគចរិតោ មោហមុខេ ឋិតោ ទោសចរិតោ, មោហមុខេ ឋិតោ រាគចរិតោ ច ទោសចរិតោ ច មោហចរិតោ ចាតិ, លោកិយំ សុត្តំ សត្តាធិដ្ឋានំ ឯតេហិ ឯកូនវីសតិយា បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្វំ។

វាសនាភាគិយំ សុត្តំ សីលវន្តេហិ និទ្ទិសិតព្វំ, តេ សីលវន្តោ បញ្ច បុគ្គលា បកតិសីលំ សមាទានសីលំ ចិត្តប្បសាទោ សមថោ វិបស្សនា ចាតិ, វាសនាភាគិយំ សុត្តំ ឯតេហិ បញ្ចហិ បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្វំ។

លោកុត្តរំ សុត្តំ ធម្មាធិដ្ឋានំ តីហិ សុត្តេហិ និទ្ទិសិតព្វំ ទស្សនភាគិយេន ភាវនាភាគិយេន អសេក្ខភាគិយេន ច។

លោកិយញ្ច លោកុត្តរញ្ច សត្តាធិដ្ឋានញ្ច ធម្មាធិដ្ឋានញ្ច ឧភយេន និទ្ទិសិតព្វំ, ញាណំ បញ្ញាយ និទ្ទិសិតព្វំ បញ្ញិន្ទ្រិយេន បញ្ញាពលេន អធិបញ្ញាសិក្ខាយ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គេន សម្មាទិដ្ឋិយា តីរណាយ សន្តីរណាយ ធម្មេ ញាណេន អន្វយេ ញាណេន ខយេ ញាណេន អនុប្បាទេ ញាណេន អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយេន អញ្ញិន្ទ្រិយេន អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយេន ចក្ខុនា វិជ្ជាយ ពុទ្ធិយា ភូរិយា មេធាយ, យំ យំ វា បន លព្ភតិ, តេន តេន បញ្ញាធិវចនេន និទ្ទិសិតព្វំ។

ញេយ្យំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេហិ អជ្ឈត្តិកពាហិរេហិ ហីនប្បណីតេហិ ទូរសន្តិកេហិ សង្ខតាសង្ខតេហិ កុសលាកុសលាព្យាកតេហិ សង្ខេបតោ ច ឆហិ អារម្មណេហិ និទ្ទិសិតព្វំ។ ញាណញ្ច ញេយ្យញ្ច តទុភយេន និទ្ទិសិតព្វំ, បញ្ញាបិ អារម្មណភូតា ញេយ្យំ, យំ កិញ្ចិ

ອາຣມ຺ມຓຠູຕໍ ອຌ຺ຌຕ຺ຕິກໍ ວາ ພາຫິຣໍ ວາ, ສພ຺ພໍ ຕໍ ສງ຺ຂເຕນ ອສງ຺ຂເຕນ ຈ ນິທ຺ທິສິຕພ຺ພໍ.

ທສ຺ສນໍ ຠາວນາ [ທສ຺ສນາ ຠາວນາ (ສີ.)] ສກວຈນໍ ປຣວຈນໍ ວິສຊ຺ຊນີຍໍ ອວິສຊ຺ຊນີຍໍ ກມ຺ມໍ ວິປາເກາຕິ ສພ຺ພຕ຺ຖ ຕທຸກໍ ສຸເຕ຺ຕ ຍຖາ ນິທ຺ທິຏ຺ຐໍ, ຕຖາ ອຸປຘາຣຍິຕ຺ວາ ລກ຺ຂຓເຕາ ນິທ຺ທິສິຕພ຺ພໍ, ຍໍ ວາ ປນ ກິຎ຺ຈິ ຠຄວາ ອຎ຺ຎຕຣວຈນໍ ຠາສຕິ, ສພ຺ພໍ ຕໍ ຍຖານິທ຺ທິຏ຺ຐໍ ຘາຣຍິຕພ຺ພໍ.

ທຸວິເຘາ ເຫຕຸ ຍຎ຺ຈ ກມ຺ມໍ ເຍ ຈ ກິເລສາ, ສມຸທເຍາ ກິເລສາ. ຕຕ຺ຖ ກິເລສາ ສໍກິເລສຠາຄິເຍນ ສຸເຕ຺ຕນ ນິທ຺ທິສິຕພ຺ພາ. ສມຸທເຍາ ສໍກິເລສຠາຄິເຍນ ຈ ວາສນາຠາຄິເຍນ ຈ ສຸເຕ຺ຕນ ນິທ຺ທິສິຕເພ຺ພາ. ຕຕ຺ຖ ກຸສລໍ ຈຕູຫິ ສຸເຕ຺ຕຫິ ນິທ຺ທິສິຕພ຺ພໍ ວາສນາຠາຄິເຍນ ທສ຺ສນຠາຄິເຍນ ຠາວນາຠາຄິເຍນ ອເສກ຺ຂຠາຄິເຍນ ຈ. ອກຸສລໍ ສໍກິເລສຠາຄິເຍນ ສຸເຕ຺ຕນ ນິທ຺ທິສິຕພ຺ພໍ. ກຸສລຎ຺ຈ ອກຸສລຎ຺ຈ ຕທຸຠເຍນ [ຕທຸຠເຍຫິ (ສີ.)] ນິທ຺ທິສິຕພ຺ພໍ. ອນຸຎ຺ຎາຕໍ ຠຄວເຕາ ອນຸຎ຺ຎາຕາຍ ນິທ຺ທິສິຕພ຺ພໍ, ຕໍ ປຎ຺ຈວິຘໍ ສໍວເຣາ ປຫານໍ ຠາວນາ ສຈ຺ຉິກິຣິຍາ ກປ຺ປິຍານຸເລາເມນາຕິ, ຍໍ ທິສ຺ສຕິ ຕາສຸ ຕາສຸ ຠູມີສຸ, ຕໍ ກປ຺ປິຍານຸເລາເມນ ນິທ຺ທິສິຕພ຺ພໍ. ປຏິກ຺ຂິຕ຺ຕໍ ຠຄວຕາ ປຏິກ຺ຂິຕ຺ຕກາຣເຓນ ນິທ຺ທິສິຕພ຺ພໍ. ອນຸຎ຺ຎາຕຎ຺ຈ ປຏິກ຺ຂິຕ຺ຕຎ຺ຈ ຕທຸຠເຍນ ນິທ຺ທິສິຕພ຺ພໍ. ຖເວາ ປສໍສາຍ ນິທ຺ທິສິຕເພ຺ພາ. ເສາ ປຎ຺ຈວິເຘນ ເວທິຕເພ຺ພາ ຠຄວເຕາ ຘມ຺ມສ຺ສ ອຣິຍສງ຺ຆສ຺ສ ອຣິຍຘມ຺ມານໍ ສິກ຺ຂາຍ ເລາກິຍຄຸຓສມ຺ປຕ຺ຕິຍາຕິ. ເອວໍ ຖເວາ ປຎ຺ຈວິເຘນ ນິທ຺ທິສິຕເພ຺ພາ.

ຕຓ຺ຫາປກ຺ເຂາປິ ນວຫິ ປເທຫິ ນິທ຺ທິສິຕພ຺ພາ, ກິເລສປກ຺ເຂາປິ ນວຫິ ປເທຫິ ນິທ຺ທິສິຕພ຺ພາ, ເອວເມຕານິ ອຏ຺ຐາຣສ ປທານິ ເຫານ຺ຕິ ນວ ປທານິ ກຸສລານິ ນວ ປທານິ ອກຸສລານີຕິ, ຕຖາຫິ ວຸຕ຺ຕໍ “ອຏ຺ຐາຣສ ມູລປທາ ກຸຫິໍ ທຏ຺ຐພ຺ພາ, ສາສນປຏ຺ຐາເນ”ຕິ. ເຕນາຫ ອາຍສ຺ມາ ມຫາກຈ຺ຈາເນາ –

“ນວຫິ ຈ ປເທຫິ ກຸສລາ, ນວຫິ ຈ ຍຸຊ຺ຊນ຺ຕິ ອກຸສລປກ຺ຂາ;

ເອເຕ ເຂາ ມູລປທາ, ຠວນ຺ຕິ ອຏ຺ຐາຣສ ປທານີ”ຕິ.

ນິຍຸຕ຺ຕໍ ສາສນປຏ຺ຐານໍ.

ເອຕ຺ຕາວຕາ ສມຕ຺ຕາ ເນຕ຺ຕິ ຍາ ອາຍສ຺ມຕາ ມຫາກຈ຺ຈາເນນ ຠາສິຕາ ຠຄວຕາ ອນຸເມາທິຕາ ມູລສງ຺ຄີຕິຍໍ ສງ຺ຄີຕາຕິ.

ເນຕ຺ຕິປ຺ປກຣຓໍ ນິຏ຺ຐິຕໍ.